

לפיד 2019
יש עתיד
הגיע הזמן לשנות

מצע המפלגה
- 2019 -

©

כל הזכויות שמורות למפלגת 'יש עתיד'
בראשות יאיר לפיד

דבר יו"ר המפלגה, יאיר לפיד

אנחנו חיים בעידן של פייק ניוז ושל ספינים תקשורתיים. הבוחר מקבל שפע חסר תקדים של מידע, אבל מה מתוכו אמיתי? מה חשוב באמת? חלק ניכר מהמפלגות עושות כל מאמץ להשתמט מהשאלה החשובה מכולן: במה אתן מאמינות? מה סט הערכים והעמדות ותוכניות העבודה שאתן מביאות לשולחן? ברוב המקרים התשובה היא בעובי של סטיקה.

אל מול זאת, 'יש עתיד' הייתה ונותרה מגדלור של שקיפות ושל כבוד לבוחר. אנו מאמינים שאזרח חכם לא משלשל פתק לקלפי מבלי לדעת מה המטען הערכי שעומד מאחוריו. חוברת המצע של 'יש עתיד' לבחירות לכנסת ה-21, אותה אתם מחזיקים בידיכם, מכילה את תפיסת עולמנו בנושאים החשובים ביותר לציבור הישראלי. אלו ההבטחות המרכזיות שלנו. אלו צעדי החקיקה והמדיניות שנקדם כדי ליצור כאן מדינה חזקה וחברה בריאה יותר - עבורנו ובעיקר למען הילדים שלנו.

מתוך הדפים הבאים, עולה תפיסת עולמו של המרכז הישראלי, אותו 'יש עתיד' מייצגת. זוהי הצעה חדשה לעם ישראל: לא שמאלני ולא ימני - הגיוני. אין אנחנו מציגים מצע שבא לחזק את הסוציאליזם או את הקפיטליזם, את "מחנה השלום" או את "המחנה הלאומי". זוהי תוכנית עבודה למדינה האהובה שלנו, המשקפת את זכותם של

אזרחי ישראל להתקיים בכבוד, בביטחון, בשגשוג ובחופש.
חלק מהרעיונות חדשים לחלוטין, אחרים מבוססים על
הגיון בריא בחזקת "איך לא עשו את זה קודם".

המצע של יש עתיד לא נועד להעלות אבק בארכיונים. הוא
מסמך חי ונושם כמו המציאות שהוא מבקש לשנות. אני
קורא לכם, תומכי 'יש עתיד' וגם אלה שלא, להגיב, להעיר,
להתעצבן, בעיקר להציע שיפורים ורעיונות חדשים.

האם נוכל להגשים את כל המטרות שלנו? את רובן? זה
תלוי בעיקר בכם, הבוחרים, ובכוח שתתנו לנו בכנסת
הבאה. אנחנו מצידנו, לעולם לא נפסיק להילחם.

הגיע הזמן לשנות

תוכן עיניינים

7 עמ'	01 - מדיני-בטחוני
11 עמ'	02 - תוכנית 'יש עתיד' למלחמה בשחיתות הציבורית
17 עמ'	03 - תפיסת הביטחון
37 עמ'	04 - כלכלה וחברה
51 עמ'	05 - חינוך
61 עמ'	06 - משילות, חקיקה ופיקוח, משפט
75 עמ'	07 - תחבורה
83 עמ'	08 - בריאות
93 עמ'	09 - נשים
101 עמ'	10 - צעירים וסטודנטים
109 עמ'	11 - אזרחים ותיקים
115 עמ'	12 - פריפריה ושלטון מקומי
123 עמ'	13 - ההתיישבות העובדת והחקלאות
129 עמ'	14 - דת ומדינה
135 עמ'	15 - רווחה – מעוני לעצמאות כלכלית
139 עמ'	16 - הגנת הסביבה וקיימות
145 עמ'	17 - עסקים קטנים ובינוניים
153 עמ'	18 - חדשנות
161 עמ'	19 - אנרגיה – אנרגיה אמינה, נקייה וזולה
165 עמ'	20 - עידוד שילוב הציבור החרדי בחברה הישראלית
169 עמ'	21 - מיעוטים בישראל
173 עמ'	22 - ניצולי השואה
181 עמ'	23 - קהילה גאה
185 עמ'	24 - זכויות אנשים עם מוגבלויות
193 עמ'	25 - עלייה וקליטה
201 עמ'	26 - קידום הספורט בישראל

01

מדיני-בטחוני

ישראל היא המדינה החזקה במזרח התיכון. לעוצמתה הצבאית, הכלכלית והדמוקרטית אין מתחרים ברדיוס של אלפי קילומטרים מגבולנו. המדינות האויבות שהקיפו את גבולה משלושה עברים ולחמו בה במלחמות הגדולות והעקובות מדם בעבר הפכו עם השנים לשותפות להסכמי שלום (מצרים וירדן) או נחלשו עד כדי התפרקות (סוריה). במקום צבאות גדולים מאיימים היום על גבולנו ארגוני טרור וגרילה, מסוכנים וקנאים אך קטנים ביחס, ולא מסוגלים לאיים עלינו איום קיומי.

אבל בהעדר מנהיגות מדינית יוזמת, שתהפוך את המצב הזה למנוף לשנות את המציאות באיזור ובגבולותינו, אנו מוצאים את עצמנו פעם אחר פעם נגררים אחרי המציאות. החמאס, שיכולותיו זעירות ביחס לצה"ל, מתגרה בנו פעם אחר פעם וממרר את חייהם של תושבי הדרום. למרות המערכה המוצלחת שמנהל צה"ל נגד התעצמות חיזבאללה והתבססות איראן בסוריה, מתעצבת מעבר לגבולותינו הצפוניים מציאות מאיימת, מבלי שהאינטרס הישראלי ישפיע על הדרך שבה פוטיין, ארדואן ורוחאני קובעים מציאות חדשה בסוריה. חיזבאללה הוא הכוח החזק ביותר בלבנון. וכל אותה ממשיכה איראן, הסדן של ציר הרשע

נקודות מרכזיות

■ **נוביל מהלך איזורי עם המדינות שואפות היציבות במזה"ת, לעיצוב מעמדה האיזורי של ישראל ולהתקדמות לקראת היפרדות מן הפלסטינים.**

■ **נקיים מדיניות יוזמת ותקיפה בעזה, בשתי זרועות: מדיניות תגובה תקיפה על כל התגרות ומהלך איזורי שיציב בפני תושבי הרצועה אפשרות לחיים טובים יותר, אם רק יחדל החמאס מתוקפנותו.**

■ **נתנגד לכל מהלך חד-צדדי.**

■ **נעצים את משרד החוץ, על פי הצעת החוק שלנו.**

■ **נחזק את הברית עם ארה"ב ונחזיר את ישראל למעמד שאינו שנוי במחלוקת בפוליטיקה האמריקנית.**

■ **נחדש את הברית עם יהדות העולם ובעיקר ארה"ב, שנפגעה קשה בשנים האחרונות בשל מדיניות ממשלת ישראל.**

השואף להשמיד אותנו, לחתור ליכולות שיחדשו את האיום הקיומי על ישראל.

ובה בעת, מדי יום, מתעצבת בין הים לירדן מציאות דמוגרפית, המאיימת על החזון שעליו קמה ישראל: מדינה יהודית ודמוקרטית. בית לאומי לעם היהודי במקום היחיד בעולם שבו הוא יכול להתקיים, ומדינה נאורה, מתקדמת ודמוקרטית שצעיריה רוצים לחיות בה כי היא המקום הטוב ביותר בעולם. דוד בן גוריון כתב כי "כל עם מן הראוי שישאף לגדולה רוחנית ותרבותית, אך למדינת ישראל אין זו רק שאיפה רצויה אלא גורל וייעוד והכרח-קיום." על פי חזונו, המדינה היהודית והדמוקרטית אינה סתירה, אלא תנאי יסודי לקיומנו כאן.

'יש עתיד' מאמינה, כי השינויים שעבר המזרח התיכון בשמונה השנים האחרונות מייצרים חלון הזדמנויות היסטורי, שיש לאחוז אותו בקרניו. למדינות רבות במרחב, השואפות ליציבות ומאיומות על ידי האסלאם הרדיקלי של טהראן ודאע"ש, יש היום אינטרס משותף איתנו בעוצמה חסרת תקדים. ממרוקו ועד למפרץ הפרסי, מריאד ועד קהיר ועמאן, מדינות אלה מוכנות היום לעצב יחד איתנו מזרח תיכון אחר, שירסן את התוקפנות האיראנית ויכריע את השד של האסלאם הרדיקאלי.

על ישראל, הכוח החזק באיזור, להוביל. כחלק מתפיסת הביטחון הגורסת שעוצמה תלויה בשליטה בתהליכים, ניזום ועידה אזורית יחד עם מדינות ערב שואפות היציבות, ונתחיל במהלך של היפרדות מהפלסטינים, תוך שמירה בלתי מתפשרת על האינטרסים הביטחוניים של מדינת ישראל. הפתרון הנכון למדינת ישראל הוא שתי מדינות, תוך שמירה קפדנית על סידורי הביטחון ועל חופש הפעולה של צה"ל בכל מקום. גושי ההתיישבות יישארו חלק ממדינת ישראל וירושלים המאוחדת תהיה בירתה.

'יש עתיד' מתנגדת למהלכים חד-צדדיים. ההיסטוריה הוכיחה שגם מהלך ראוי, המבוצע באורח חד-צדדי, מוביל את האויב בהכרח למסקנה שההתנגדות האלימה שלו הכריעה את אותנו. לא נחזור על טעות זו.

במקביל, יידון בוועידה האיזורית נושא חשוב לא פחות, השלוב לבלי הפרד בהיפרדות עם הפלסטינים: מעמדה האיזורי של ישראל, ככח מוביל יחד עם השותפות שלנו לאינטרס. לא יהיה עוד מצב שבו דנים בהסכם גרעין עם איראן או בהסדרה בסוריה מבלי שהשותפות האלה, וישראל בראשן, מניחות את האינטרסים שלהם בעוצמה על השולחן וזוכות למענה. אסור לנו להשלוח את עצמנו שתיתכן שותפות כזו בנייתוק מן הנושא הפלסטיני: שיתוף הפעולה הביטחוני, הגלוי והסמוי, לא יהפוך למהלך מדיני משנה מציאות בלי התקדמות

לקראת הסדר ישראלי-פלסטיני. גם לו רצו השליטים בכך, עמיהם פשוט לא ייתנו להם.

נסיגתה של ארה"ב מן המזרח התיכון, שהחילה בימי הממשל הקודמת ונמשכת בימים אלה, מסוכנת לישראל ושותפותיה. יש לנו נשיא ידידותי מאין כמוהו בוושנינגטון: עלינו להניח בפנינו את עיסקת המאה האמתית: חזון של מזרח תיכון מונהג ומעוצב על ידי בעלות בריתה של ארה"ב, ולא על ידי הציר הרדיקלי. רק כך נוכל להשיב את ידידתנו רבת העוצמה לאיזור, ולהבטיח שהאינטרס הישראלי יבוא לידי ביטוי בכל מקום, ובה בעת נתקדם לקראת ההיפרדות מן הפלסטינים, החיונית לעתידנו.

גם במאבק מול ארגוני הטרור ישראל תיזום, ולא תיגרר. בעזה עלינו להוביל מהלך כפול: מחד, תגובה רבת עוצמה על כל התגרות והפעלת אלימות לשטחנו. ובד בבד, מהלך עם גורמים איזוריים שיציג בפני תושבי עזה אפשרות לחיים טובים יותר, ויבהיר להם שמה שעומד בינם לבין חיים אלה הוא תוקפנות החמאס כלפי ישראל. הכלל הראשון של המלחמה בטרור הוא תקיעת טריז בין האוכלוסייה לארגון הטרור החי בתוכה, וזה יקרה רק עם מדיניות יוזמת בשני המישורים, הצבאי והמדיני-כלכלי, שאין בה סתירה אלא להיפך: שתי זרועות המשלימות זו את זו.

בהתאם לתפיסת הביטחון הלאומי, על ישראל להעמיק את יחסי החוץ בכל מקום בעולם. נאחה ונעצים את משרד החוץ על פי הצעה שהנחנו על שולחן הכנסת כבר בכנסת ה-19, ונרפא את הפצעים שיצרה הממשלה הנוכחית ביחסים עם יהדות העולם, ובעיקר ארה"ב. נעצים את יחסי המסחר עם אסיה, אפריקה ודרום אמריקה, ובה בעת נשמר את הברית עם ארה"ב ונחדש את הימים שבהם ישראל היתה נושא דו-מפלגתי שאינו שנוי במחלוקת בפוליטיקה האמריקנית.

02

תוכנית 'יש עתיד' למלחמה בשחיתות הציבורית

השחיתות השלטונית הפכה לאיום אסטרטגי על החברה ועל הדמוקרטיה הישראלית. היא מעדיפה אינטרסים פוליטיים, אישיים וכלכליים על פני נבחרי ציבור, שהם נאמניו, ולנגד עיניהם האינטרס הציבורי. בעצם נוכחותה חותרת השחיתות השלטונית תחת אמון הציבור במוסדות השלטון ובשיטה הדמוקרטית. השחיתות הציבורית נוגסת בשוויון ההזדמנויות וסותרת את חובת הנאמנות של נבחרי הציבור ושל משרתיו לציבור. היא פוגעת בלכידות החברתית, באיכות החיים של אזרחי המדינה ותושביה ובצמיחה הכלכלית.

המדינה שלנו צריכה להיות שייכת למעמד הביניים ולא להנאבקים להיות חלק ממנו. לא למושחתים, לא לפוליטיקאים העסוקים בעצמם ובטובתם האישית, לא לבעלי האינטרסים, לא לתאגידים הגדולים או לוועדים הגדולים. במשך שנים התנהל בישראל משחק לא הוגן ששירת קבוצות אינטרסים, בעלי הון וועדי עובדים. במשחק הזה מיליארדי שקלים עברו מצד לצד בלי שקיפות ובלי פיקוח. פוליטיקאים קיבלו כיבודים ריקים מתוכן – כמו התפקיד האבסורדי

נקודות מרכזיות

- **נחוקק את חוק הקלון - אדם שהורשע בעבירה שיש עמה קלון לא יוכל לכהן כשה, חבר כנסת או ראש עיר בישראל.**
- **נחוקק חוק כספים קואליציוניים שימנע מתן שוחד פוליטי לקרובים ומקורבים.**
- **תכנית נחשון- ניאבק בשחיתות הציבורית וב"שחיתות החוקית".**

הקרוי "שר ללא תיק" – רק כדי שתהיה סיבה לתת להם נהג ולשכה. "קומבינטורים" מונו לנהל חברות ממשלתיות לא בזכות הכישורים, אלא רק בגלל הקשרים. הם קיבלו עדיפות בחלוקת המשאבים של החברה הישראלית, הם שקלו שיקולי טובה עצמית על פני טובת הציבור. זו אינה רק שחיתות ציבורית, זו שחיתות מוסרית הבאה על חשבוננו של מעמד הביניים הישראלי הקורס ועל חשבונן של השכבות החלשות הנלחמות לא רק בעוני, אלא גם בתחושה שלאיש לא אכפת. הרוב הדומם, העובד ומשרת בצבא ומשלם מיסים ומרגיש שהמדינה בורחת לו מבין האצבעות, אינו מוכן עוד לקבל התנהגות מושחתת אשר נתפסה מקובלת בעבר.

כמפלגה המחויבת למאבק בשחיתות השלטונית ובשחיתות הציבורית ולמיגורן, אנו רואים חובה בשמירה על אמון הציבור במערכות השלטונית והציבוריות. הדרך היחידה להבטיח את אמון הציבור היא בשמירה על טוהר המידות ועל שלטון החוק ובהרחקת מי שסרח מהעולם הציבורי. המאבק בשחיתות הציבורית חייב להיות רב-מערכתי, לאורכן ולרוחבן של מערכות השלטון, כדי לטפל בתסמיני השחיתות אבל בעיקר בשורשיה. לעצב מחדש את כללי המשחק באמצעות מגבלות וכללים משפטיים ברורים. לאתר את הסדקים המבניים שדרכם השחיתות מחלחלת למרכזי הממשלה, לקבוע בחקיקה את המגבלות המוטלות על איש ציבור הנחקר, נאשם או מורשע. להגביר את שקיפות המערכות השלטוניות כבלם הכרחי מפני שחיתות, מפני ניגודי עניינים ומפני שימוש לרעה בכספי ציבור. 'יש עתיד' מחויבת ליושרה, לשלטון החוק, להגינות ולמאבק שיטתי ובלתי מתפשר בשחיתות השלטונית. מימוש תוכניתנו זו למלחמה בשחיתות השלטונית, אשר גובשה בסיוע המכון הישראלי לדמוקרטיה, תהיה תנאי יסוד להצטרפותנו לכל קואליציה שהיא.

מועמדי, יש עתיד, לכנסת, למוסדות השלטון ולכל תפקיד ציבורי אחר הם נשים וגברים שלא דבק בהם רבב, הרואים במשרות שלטוניות שליחות הכרוכה באתוס ציבורי. לא נתמוך במועמדות למשרות ציבוריות של מי שלא ניחנו ביושרה אישית. נוקיע פומבית גילויים ותופעות של שחיתות שלטונית – בין שהיא פלילית ובין שהיא מפרה נורמות ציבוריות-מוסריות. גילויים ותופעות אלו מוציאים דיבה רעה על כלל משרתי הציבור בישראל, שרובם המכריע פועלים ביושר וללא דופי.

חקיקת מגבלות על אישי ציבור נחקרים, נאשמים ומורשעים – היעדרם של כללים ברורים אשר למגבלות החוק על אישי ציבור המצויים בחקירה פלילית שהוגש נגדם כתב אישום או הורשעו גורם להעמקת ההשחתה. כשלא ברור מה אסור, הכול מותר. התדירות ההולכת וגוברת של מעשי שחיתות בזירה הציבורית מחייבת נעילה של דלתות המרחב הציבורי בפני מי שהורשעו בעבר. לכן נפעל לקבוע בחקיקה כי אדם אשר הורשע בפסק

דין סופי בביצוע עבירה שיש עימה קלון לא יוכל להתמודד לעולם לכל משרה ציבורית, אם כנבחר ציבור ואם כמינוי מקצועי לתפקיד בכיר במשרד ממשלתי, ללא תלות בפרק הזמן שחלף ממועד ההרשעה.

נפעל לאימוץ המלצות הוועדה הציבורית בראשות נשיא בית המשפט העליון לשעבר השופט בדימוס מאיר שמגר לעניין גיבוש כללי אתיקה לחברי הממשלה, על ידי הממשלה, ולהחלתם גם על חברי הכנסת, על ראשי רשויות מקומיות ועל כל נושאי משרה ציבורית אחרת. עיגון הכללים יהווה מסגרת נורמטיבית של התנהגות חברי הממשלה במישור האתי. בהתאם לכללים אלו, במקרה שבו מייחסות רשויות החוק לחבר ממשלה מעשי עבירה חמורים בהודעה רשמית של מי שמוסמך להגיש כתב אישום, עליו להשעות את עצמו או להתפטר מתפקידו. עוד קובעים הכללים שחבר ממשלה הנחקר על ידי המשטרה בחשד לביצוע עבירה לא יימנע מלהשיב לשאלות החוקר ולא יוכל להשתמש בזכות השתיקה. אם יבחר להשתמש בזכות השתיקה, עליו להתפטר מתפקידו. נפעל לחיזוק ההרתעה על ידי הוספת פרק מיוחד בחוק העונשין שיעסוק בעבירות של שחיתות שלטונית. בפרק תיקבע חובת גזירת עונשי מינימום כבדים נגד אישי ציבור ונגד ועובדי ציבור אשר סרחו.

הגדרת עבירת הפרת אמונים בחקיקה – עבירת הפרת אמונים לא קיבלה עד כה הגדרת משמעות וגבולות בחקיקה. נשיא בית המשפט העליון לשעבר השופט אהרן ברק הגדיר פעולות שיש בהן הפרת אמונים "מכרסמות בעבותות הקושרות אותנו כבני חברה אחת, הן מפרות את האמון של פרט בפרט, ושל הפרט בשלטון. הן מעודדות זלזול ברשויות הציבור ובעובדי הציבור. הן מטפחות ציניות כלפי רשויות המינהל וכלפי הסדר החברתי הקיים. הן פוגמות באמון של הפרט בתפקודו של הכלל, ובכך מערערות את היציבות החברתית". היעדר הגדרה מפורשת בחוק לעבירת הפרת אמונים הותיר שטח אפור נרחב אשר שימש לא אחת כיתד היאחזות לפוליטיקאים שסרחו, כאשר נתלו בהיעדר הפלילות של מעשיהם והתעלמו מהסוגיות האתיות והציבוריות העולות ממעשיהם. נפעל להגדיר בחקיקה את עבירת הפרת האמונים, אשר תכלול פעולות שלטוניות המבוצעות בניגוד עניינים; בקבלת טובות הנאה; במרמה ציבורית ובהטעיה מכוונת של עובד ציבור או הסתרת מידע ממנו כדי להשפיע על שיקול דעתו ועל החלטותיו; בשימוש פסול במידע פנימי לשם קידום עניין אישי; בפעולה או בהימנעות מפעולה בניגוד לאינטרס הציבורי.

הגברת השקיפות השלטונית – שקיפות של מעשי השלטון, בכל הדרגים, היא בלם הכרחי מפני שחיתות, מפני ניגודי עניינים ומפני שימוש לרעה במשאבי הציבור ובכסף שלטוני. שקיפות היא גם תנאי מוקדם והכרחי לאמון הציבור ביושרתן של מערכות

השלטון. ככל שמידע מוצג בצורה נגישה, ברורה וזמינה יותר, כך תגבר היעילות של הפיקוח ושל הבקרה הציבוריים על השלטון. תנאי יסוד למימוש עקרון השקיפות הוא גילוי וחשיפה יזומים של מידע שבידי רשויות השלטון, בכפוף להגנה מצומצמת על זכויות ועל ערכים אחרים, כגון הזכות לפרטיות והאינטרסים הביטחוניים של המדינה. שקיפות איננה מצטמצמת אך ורק למסירת מידע בעקבות בקשה, אלא לארגון ולהנגשה של כל המידע השלטוני באופן שיאפשר נגישות של הציבור אל המידע, הבנה שלו וגם שימוש בו על ידי מגזרים נוספים בחברה.

הגברת השימוש במכרזים פומביים למשרות ולרכש ממשלתי – שקיפות בהליכי מינוי תפקידים במנהל הציבורי מבטיחה שוויון הזדמנויות בהתמודדות על משרות. נביא לכינון חוק יסוד: שירות הציבור, אשר יגדיר את כללי המנהל הציבורי המחייבים כל עובד ציבור לשים לנגד עיניו, בכל החלטה ועניין, את הנאמנות הציבורית. החוק יבטיח את העדפת הכישרים על הקשרים בעת מינוי נושא משרה לתפקיד בכיר בשירות הציבורי. שקיפות בהליכי הרכש היא כלי אפקטיבי במניעת שחיתות. בשנים האחרונות ביזור מתן הפטור מחובת מכרזים הוביל לכך שכ-80% מההתקשרויות הממשלתיות מתבצעות ללא קיומו של מכרז. בכך נמנעת הזכות השווה להזדמנות שווה להתקשרות בחוזים ממשלתיים, אשר צריכה לעמוד לרשותו של כל אזרח, ונמנע השימוש המושכל בכספם של משלמי המיסים. נביא לבחינה מחודשת של הליכי הפטור ולשינוי הרשימה הקיימת היום בתקנות חובת המכרזים ולצמצום החריגים למספר קטן של מקרים.

תקציבים ייעודיים שקופים במקום כספים קואליציוניים – כספי תקציב המוקצים למקבל באופן ישיר תמורת תמיכה פוליטית הם כר פורה להתנהלות מושחתת. חוסר שקיפות, שיקול דעת נרחב ובלתי מונחה מגבירים את פוטנציאל השחיתות הטמון בהעברות תקציביות מסוג זה. יש לאמץ נהלים הדורשים שקיפות מלאה והקצאה לפי קריטריונים קבועים וברורים, לרבות מבחני תמיכה שאושרו משפטית. חריגה מהם תתאפשר רק במקרים מיוחדים שאושרו משפטית וכשהוצהר על היעדר ניגוד עניינים ועל ההצדקה לחריגה.

נקדם את הצעת החוק לאישור שימוש בכספים קואליציוניים. החוק יבטל את התופעה שלפיה חברי הכנסת מתנים את הצבעתם בקבלת כספים פוליטיים ומסדירה את הדרכים שבהן נקבעים הסכמים בין סיעות החברות בקואליציה. ההצעה נועדה לייצר שקיפות ומנהל תקין בכל הנוגע לשימוש בכספי הציבור כדי למנוע שחיתות במערכת הפוליטית. כמו כן ייאסרו העברות תקציביות לגופים לא מפקחים ולא שקופים. כמו כן ייאסר על משרד האוצר להסכים להעברות תקציביות למוסדות ספציפיים בתמורה לאישור תקציב מדינה או לקידום יוזמה מטעם משרד האוצר בוועדה מוועדות הכנסת.

הסדרת פעילותם של שדלנים בכנסת ובמשלה – נחמיר הכללים בתחום השדלנות הנותנת בידי בעלי הון גישה ישירה למקבלי ההחלטות ומאפשרת ריכוז השפעה גדולה בידי קבוצה מצומצמת של אנשים ונגביר את האכיפה עליהם. נגביל את מרחב הפעילות המותר לשדלנים מסחריים (להבדיל מהארגונים החברתיים, שנוכחותם בכנסת מבורכת ורצויה), שעיסוקם שכנוע חברי הכנסת והשרים בענייני חקיקה והחלטות הכנסת ונמנע את כניסתם למשרדי המשלה. נרחיב את חובת הגילוי הנאות, כך ששדלנים יידרשו לציין גם את העניין המסוים שלשמו הם פועלים ולא רק את זהות לקוחותיהם. ייאסר על גופים ציבוריים להשתמש בשדלנים לשם השגת כספים ציבוריים. יוגברו הפיקוח, האכיפה והענישה בכל הנוגע להפרות דין וכללים על ידי שדלנים רשומים ולא רשומים. נדרוש חובת שקיפות מחברי הכנסת בכל הנוגע לקשר שהם מנהלים עם לוביסטים ומייצגי אינטרסים אחרים ועל כל מידע או מסמך אשר הועבר אליהם במסגרת הליכי חקיקה וסייע להם לגבש את עמדתם כפי שהוצבעה, בדגש על טיטוט של הצעות חוק אשר ניסחו עבורם גורמים אחרים. על חברי הכנסת תוטל חובה לציין את זהותם של הגורמים שמהם נתקבלה האינפורמציה ואת הקשר שלהם לתהליך החקיקה. החובות המוטלות על חברי הכנסת יעוגנו בהחלטה של ועדת האתיקה של הכנסת.

הקמת יחידה למניעת שחיתות מנהלית ומבנית – יוקם כוח משימה אשר יפעל לגיבוש מסקנות מנהליות ומבניות העולות מפרשיות שחיתות אשר נחשפו. ייבחנו דפוסים עבודה בעייתיים שיש בהם כדי לעודד הופעת שחיתות וייבחנו האופנים ליעול הפעולה השלטונית ולהגברת שקיפותה. הכוח יופעל לאחר פרסום פסק דין המתייחס להתנהגות מושחתת, לאחר גילוי ליקויים חמורים בתחום האתי או מעשי שחיתות במשרד ממשלתי ביחידת סמך או בכנסת או בעקבות פרסום חוות דעת ביקורתית של היועץ המשפטי לממשלה, במקרה שבו הוא מודיע על סגירת תיק בהיעדר ראיות מספיקות אך מוצא לנכון למתוח ביקורת על החשודים. ההמלצות לשינויים מבניים למניעת הישנות מעשי שחיתות יועברו לשר הממונה ליישומן, למבקר המדינה ולוועדת הכנסת הרלוונטית, ויתקיים מעקב אחר ביצוען. במקרים שבהם חקירה פלילית מסתיימת בסגירת תיק החקירה בהיעדר ראיות מספיקות, אגב ביקורת נוקבת על התנהלותם של נבחרים ציבור או עובדי ציבור ממונים, תשמש הביקורת כבסיס למסקנות מנהליות.

חיזוק ההגנה על חושפי שחיתויות – חושפי שחיתויות ייהנו מסודיות מלאה ומהגנה מוסדית על ידי מבקר הפנים של המשרד הממשלתי הרלוונטי. במקרה שנגרם לחושף השחיתות נזק בשל פעולתו, הוא יוכל לקבל שיפוי בהליך מהיר מקרן שתיועד לכך ותנוהל במשרד מבקר המדינה. יתוקן החוק הנוגע למסירה ולפרסום של סודות רשמיים, ותוסף "הגנת אינטרס ציבורי" לעובד ציבור המוסר לגורם בלתי מוסמך סוד

רשמי הנוגע לעבירה, למעשה שחיתות או למפגע בטיחותי, בריאותי או סביבתי. במצב שיחסי העבודה אינם מאפשרים השבת העובד למשרתו, כאמור בחוק ההגנה על חושפי השחיתויות, או במצב שהעובד אינו מעוניין לחזור למקום עבודתו, יוכל העובד למלא משרה אחרת בשירות הציבורי, מקבילה למשרה שעזב וההולמת את כישוריו. מי שיחשוף את שמו את של עובד ציבור אשר חשף שחיתות, וכן מי שיתנכל לעובד ציבור אשר בתום לב חשף שחיתות, ובכלל זה הממונה על העובד, יהיה חשוף לסנקציות מנהליות, לרבות פיטורין.

03

תפיסת הביטחון

בשנת השבעים להיווסדה, ישראל היא מדינה משגשגת, הנהנית מעוצמה צבאית, כלכלית ומדינית של ממש. בליבו של איזור רוגש ובלתי יציב, שידע בשנים האחרונות תהפוכות שפירקו מדינות, הפילו משטרים, מחקו גבולות בני יותר ממאה שנה, עלו במאות אלפי קורבנות ועקרו מיליונים מבתיהם, אזרחי ישראל נהנים מרמה נאותה של ביטחון כללי ואישי, מרמת חיים גבוהה ומחירותו של משטר דמוקרטי יציב. יחד עם זאת מערכות השלטון הישראלי מיושנות, נגועות בשחיתות ואיבדו את יכולתן להתמודד עם אתגרי המאה ה-21 הן בנושאים אזרחיים והן בנושאי הביטחון הלאומי. האתגרים הפנימיים והחיצוניים העומדים בפנינו הם רבים, ומחייבים איזון נכון בין חשיבה ארוכת טווח ופעולה יומיומית.

לתפיסת הביטחון של ישראל יש אבני יסוד, הנובעות ממצבה במזרח התיכון ובעולם ומאופייה: משטר דמוקרטי, המשקף את רבדי החברה השונים במדינה שיש בה עירוב של דתות ותרבויות; מדינת רווחה הדוגלת בכלכלת שוק; וישות מדינית קטנה יחסית, השומרת על יכולת להגנה עצמית בצד דגש על בריתות בינלאומיות וצורך בלגיטימציה מירבית לפעולותיה.

נקודות מרכזיות

- עליונותה הצבאית של ישראל ושימור ביטחונה נשענים על ארבע רגליים: מעשה מדיני, עוצמה כלכלית מבוססת חדשנות, לכידות חברתית ואיתנות דמוקרטית.
- ישראל היא מדינה שוחרת שלום, ואינה שואפת לסיים את הסכסוך עם אויביה ולהשיג הסכמה לקיומה כמדינה יהודית ריבונית בדרך של הכרעה צבאית, אלא בהסכמים מדיניים.
- ישראל שואפת לקבוע את גבולותיה באופן השומר על ביטחונה, מוכר על ידי הקהילה הבינלאומית ומתיישב עם הגדרתה העצמית כמדינה יהודית ודמוקרטית.
- ישראל לא תיזום מלחמה שמטרתה הרחבת גבולותיה.
- ישראל תומכת בדמוקרטיה בעולם, ומאמינה כי משטרים דמוקרטיים הם מטבעם שוחרי שלום ושגשוג. ישראל תתמוך מדינית בכל מאמץ עולמי להעמקת הדמוקרטיה וזכויות האדם.

לתפיסת הביטחון יש גם עקרונות שאופייים גמיש ומשתנה, ויש לדון בהם ולעדכן אותם אחת לכמה שנים. זאת בשל אופיו הבלתי יציב של האיזור, השתנותם של האיומים הביטחוניים ופני המלחמה, שינויים במרכזי הכובד העולמיים שמהירותם הולכת וגדלה, התקדמות טכנולוגית עולמית שישראל היא אחת מן המובילות שלה, והשתנות אופייה ופנייה של החברה הישראלית.

יש להדגיש כי תפיסת הביטחון הלאומי אינה בגדר "לוחות הברית", או מדריך טכני. היא מעשית באופייה, וכל סעיף בה אמור להיות מסגרת מחשבתית ליישום בבניין והפעלת האמצעים השונים להשגת יעדי הביטחון. ואולם חלק בלתי נפרד ממנה הוא השיח שהיא מעוררת בין כל הדרגים, תוך היזון חוזר בין מדרג המדיני לדרגי הביצוע השונים. היא מעין פנס המאיר את הדיון והעשייה, ומצפן המכוון אותם; ואולם לא דיון שכזה תימצא העשייה חסרה, וההחלטות בבניין הכוח והפעלתו עלולות שלא להיות מיטביות.

יכולת ההשתנות וההסתגלות היא מאפיין מובהק של החברה הישראלית, וצריכה להיות אבן יסוד בעיצוב תפיסת הביטחון הלאומי שלה. לכן גם יש לעדכן את תפיסת הביטחון הלאומי אחת לכמה שנים, בצד השמירה על אבני היסוד שבבסיסה.

נקודות מרכזיות

■ ישראל אינה מתערבת באופיו וזהותו של המשטר בישות שכנה, ואינה מפעילה את כוחה כדי לשנות אותו, גם אם מדובר בשלטון עוין לישראל. היוצא מן הכלל הוא ארגון טרור, שאינו יכול להיות בגדר שלטון לגיטימי, גם אם יש בידיו שליטה דה-פקטו בשטח.

■ ישראל תפעל להעצמת הבריתות האסטרטגיות שלה ובראשן הברית עם ארה"ב, ותטפח שותפויות של אינטרסים באיזור ומחוצה לו.

■ ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי. תמיכה והזדהות של יהדות העולם בישראל היא חלק חשוב בביטחון המדינה, ובה בעת תפקידה של ישראל הוא לדאוג לקיום, שגשוג וביטחון ליהדות התפוצות.

■ על ישראל להיות מסוגלת להגן על עצמה בכל זמן אל מול האיומים נגדה, בכוחות עצמה. לשם כך, עליה לשמר יתרון צבאי מובהק ומכריע על כל איום סמוך לגבולה, ולסיים כל מערכה בניצחון אופרטיבי ברור, הפותח פתח להסדרה יציבה לאחוריו.

העולם והמזרח התיכון

בפתח העשור השלישי למאה ה-21 העולם המדיני והכלכלי מתאפיין, יותר מכל, בדעיכתם של הגורמים המסדירים שעיצבו את פניה של המאה ה-20: המעצמות הגדולות, שמדינות רבות בעולם "הסתדרו" על פי הזדהותן עם אחת מהן, נשארו מעצמות אך אינן דומיננטיות עוד באופן מוחלט כבעבר. העולם הדו-קוטבי שנוצר אחרי מלחמת העולם השנייה, וההגמוניה האמריקנית מקריסתה של ברית המועצות ועד לאמצע העשור שעבר, הוחלפו בעולם רב-קוטבי, גלובלי מחד ומונע מתחושות של ניכור, שבטיות והסתגרות מאידך. עוצמתם של ארגונים בינלאומיים ושל הסכמים בין מדינות נחלשה, ומנגד חלה עליה משמעותית בכוחם של יחידים ושל ארגונים שאינם מדינות, כדוגמת חברות מסחריות רב לאומיות.

המאפיין המשמעותי של השנים האחרונות, בעולם ובאיזור, הוא שינויים מהירים וחוסר יציבות. בעשור האחרון נפלו במזרח התיכון משטרים, וישויות שנדמו כמדינות לאום יציבות ספגו זעזועים, הצטמצמו בשטחן ואף התפרקו למעשה לאיזורי שליטה שונים. גם באירופה, שנדמתה כיציבה לאחר הזעזוע הגדול של התפרקות ברית המועצות, אירעו סכסוכי גבול, פלישות, סיפוחי שטחים בכוח וצמיחת איומים על עצם קיומם של מבנים מדינתיים ותיקים.

נקודות מרכזיות

■ ישראל היא מדינה שפניה אל העולם, כלכלתה טכנולוגית ומוטת ייצוא ויש לה בני ברית מובהקים מעבר לים. לגיטימציה בינלאומית ושימור מעמדנו בין האומות הם יסודות מנחים בעיצוב הפעולה הביטחונית.

■ כחלק מתפיסה ביטחונית הגורסת שעוצמה תלויה בשליטה בתהליכים, ניזום ועידה אזורית יחד עם מדינות ערב המתונות, ונתחיל במהלך של היפרדות מהפלשתינים, תוך שמירה בלתי מתפשרת על האינטרסים הביטחוניים של מדינת ישראל.

■ גושי ההתיישבות יישארו חלק ממדינת ישראל.

■ לא נכיר בזכות השיבה וירושלים. תישאר לנצח בירת ישראל המאוחדת.

באופן דומה, עומדת היום בסימן שאלה גם תקפותן של בריתות בין מדינות, כדוגמת האיחוד האירופי וברית נאט"ו.

גלי ההגירה הגדולים, שהניעו מיליונים מן העולם העני לעשיה מאיימים על הסדר הקיים ברבות ממדינות המערב, ועוררו בציבור שלהן התנגדות פנימית, מלובה באכזבה מתוצאותיה של הגלובליזציה, הנתפסת כמי שהיטיבה עם מעטים וחזקים ופגעה ברבים וחזקים פחות. התנגדות זו מעצימה עוד יותר את הלחץ על מודלים של בריתות ועל הקונצנזוס על ערכיו של העולם הליברלי. במקביל, עולה עוצמתן הכלכלית של מדינות, ובראשן סין והודו, המייצרות שיווי משקל גלובלי חדש בתחומי הייצור והסחר.

במצב זה הפך העולם מדו-קוטבי (ואחר כך חד-קוטבי, עם הגמוניה אמריקנית בלתי מעוררת מאמצע שנות השמונים ועד לאמצע העשור שעבר) לרב-קוטבי. הבריתות הישנות, שחלקן לפחות נתפסו כמבוססות על ערכים משותפים ואידיאולוגיות, פינו את מקומן לקואליציות אד-הוק. יחסי החוץ ושיתוף הפעולה הביטחוני הם היום כמעט עניין של אינטרס מזדמן, עם בני ברית מתחלפים העשויים להיות שותפים ויריבים בה בעת. כך אנו חוזים באירועים שנחשבו לפני זמן קצר כבלתי מתקבלים על הדעת, כמו מהלך בחסות רוסית להסדרה בסוריה, בו משתתפות איראן השיעית וטורקיה הנשלטת על ידי תפיסת האחים המוסלמים הסונית.

כל זה נכון במיוחד, כמובן, במזרח התיכון, שטרם חווה את סופה של הטלטלה שהחלה ב-2011, ובחלקים נרחבים בתוכו – עיראק, סוריה, לוב, תימן – מתחוללים עדיין מאבקי שליטה ומלחמות אזרחים. בכל אחד מעימותים אלה מעורבים גורמים זרים מן האיזור ומהעולם. בתוך כך חווינו את צמיחתו של האסלאם הסוני הרדיקלי לכדי ישות שהחזיקה בידה, לזמן קצר, שטח הגדול פי כמה מישראל, והצטמצמה כמעט באותה מהירות אל מול לחצה של קואליציה בינלאומית. רוסיה חזרה לנוכחות פיסיית באיזור, משמעותית ומפורשת בהרבה משהייתה בימי המלחמה הקרה. וכל העת נמשכת ומתעצמת פעולה גלויה של איראן כגורם מתסיס, המנסה לבסס ציר שיעי-רדיקלי מתימן דרך עיראק וסוריה ועד לבנון, ותומך אף באויב סוני של ישראל כדוגמת חמאס. כמעט כל גורם איזורי משתמש לצרכיו בארגונים מקומיים העושים את מלאכתו האסטרטגית, כדוגמת חיזבאללה, החות'ים בתימן והמיליציות השיעיות שמקימה איראן.

אל מול תמונה מורכבת זו ניצבת ישראל בפני הכרעה, בתחום שבו מיעטה ההנהגה לעסוק בימים שבהן הקיפו אותנו מדינות אויב עוינות: מקומה של ישראל במזרח התיכון, היחסים בינה לבין מדינות שיש להן אינטרסים משותפים איתה, ובראשם שמירת היציבות ושירידות המשטר, ונכונותה לקחת חלק באירועים האיזוריים ולהיות שחקן של ממש

בעיצוב המרחב. לא מדובר עוד ב"ברית פריפריית" מהסוג עליו חלם בן-גוריון בשנות החמישים יחד עם מדינות לא ערביות חזקות באיזור, אלא במקומה של ישראל, על עוצמתה הצבאית, הכלכלית והמדינית, כשחקן של ממש במשחק המסובך של הסדרים, בריתות אד-הוק והשפעה באיזור כולו.

המאבק האיזורי הגדול הוא בין ישויות סוניות שואפות יציבות לבין הציר השיעי הרדיקלי שמובילה איראן מחד, והכאוס של הטרור הסוני הקיצוני מאידך. ברור מאוד למי יש כאן אינטרס משותף עם ישראל; מסיבות שונות, ובראשן חוסר ההכרעה לגבי עתיד הסכסוך הישראלי-פלסטיני, לא קבעה ישראל את הצורך לממש אותו כאינטרס מובהק לשמירת ביטחונה.

ההכרעה לגבי עתיד השטחים היא בראש וראשונה ישראלית-פנימית, ונוגעת להגדרה הבסיסית ביותר של מהותה של ישראל. במצב שבו הלא-יהודים מהווים 40% מהאוכלוסייה שבה שולטת ישראל בפועל (ללא עזה), אין עוד אפשרות לחמוק מהכרעה לגבי יכולתה של ישראל להישאר יהודית ודמוקרטית, בהתאם לחזון האבות המייסדים. ואולם היא קשורה, הן בהיבט העקרוני והן באפשרות ליישום מעשי, בקשר בל יינתק עם הצורך להיות גורם משפיע ומעורב בעיצוב המרחב שסביבנו: בלי קביעת מקומה של ישראל במזרח התיכון לא ייתכן הסדר בשאלה הפלסטינית, ובלי הסדר שכזה לא יהיה ביטוי לאינטרס המשותף לנו ולגורמים שואפי היציבות באיזור.

יחסים עם ארה"ב הם משענת אסטרטגית ראשונה במעלה לישראל, ושיקול מרכזי בפעולתה המדינית והצבאית. ייתכנו חילוקי דעות עם הממשל בוושנינגטון ואף פעולה בניגוד לדעתו, אבל הם יתבררו מתוך כבוד הדדי, והערכה לחשיבותה של התמיכה האמריקנית ולערכים המשותפים לשתי המדינות.

1. ישראל תהיה שותפה בעיצובו של המזרח התיכון כדי לשמר את האינטרסים שלה. לשם כך, על ישראל לכונן בריתות ושיתופי פעולה רחבים ככל האפשר עם גורמים שואפי יציבות באיזור, החולקים את השקפתה לגבי סכנות אסטרטגיות ואיומים איזוריים. מזרח תיכון משגשג כלכלית ויציב משטרית יהיה גם נוח יותר להפגת העוינות כלפי ישראל.
2. ישראל תנהל מדיניות מאוזנת, שבצד אבן הראשה של הברית האסטרטגית עם ארה"ב מכירה בצורך לפנות אל העולם כולו, ולפתח יחסים עם מדינות וגופים בינלאומיים רבים ככל האפשר, על בסיס של ערכים משותפים ואינטרסים חופפים.
3. ישראל מכירה בכך שלמעצמות עולמיות יש אינטרסים במזרח התיכון, ותפעל מדינית כדי לשלב אותם ככל האפשר באינטרסים שלה. בצד זאת, היא שומרת לעצמה חופש

- פעולה להגנה על האינטרסים החיוניים שלה ועל תושביה, תוך פעולה מדינית ותכנון קפדני במטרה למנוע חיכוך עם כוחות מעצמתיים באיזור.
4. לישראל, כמדינת העם היהודי, מחויבות היסטורית לפעול כמיטב יכולתה למניעת רצח עם ופשעים נגד האנושות.
5. שלילת קיומה של ישראל והחרם לסוגיו הם איום על יכולתה לשגשג ולפעול. הפעולה כנגדם תהיה מקיפה ומשולבת.
6. ישראל תנהל דיפלומטיה ציבורית מותאמת לאמצעי התקשורת העדכניים ביותר, ותפנה לא רק לממשלות אלא גם לציבור על כל גווניו במדינות העולם, בעודה שומרת על פתיחות, שקיפות וכבוד כלפי עמדתן של מדינות זרות. באמצעים אלה ואחרים תציג ישראל את צדקת עמדתה, את פניה כמדינה מתקדמת ודמוקרטית ואת החברה המגוונת והפתוחה שלה.
7. לצורך מימושו של פרק זה יעודכן ויחוזק משרד החוץ, תוך ביטול משרדי ממשלה מיותרים שנגסו בסמכויותיו וכפילות תפקידים בתוך הממשלה. משרד החוץ יהיה שותף מלא להחלטות המדיניות ולביצוען, ויוביל את מאמצי הדיפלומטיה הציבורית אל מול מדינות האיזור והעולם. המטה לביטחון לאומי ירכז ויתכלל את עבודת המטה בין משרדי הממשלה השונים.

ישראל והעם היהודי בתפוצות

מהגדרתה של ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי, נגזרת גם מערכת היחסים בינה לבין יהדות העולם, על פי עקרון היסוד של האחריות ההדדית בין ישראל ליהדות התפוצות. ואולם מערכת יחסים זו, שבעשורי המדינה הראשונים נדמה היה שטבעה ברור לכל, היא היום מורכבת מבעבר.

בעולם חיים היום כ-14.5 מיליון יהודים, קצת פחות ממחציתם בישראל. כ-70 אחוזים מיהודי התפוצות חיים בארה"ב. זוהי קהילה גדולה ומשגשגת, שלתמיכתה הבלתי מסוייגת בישראל נודעה לאורך ההיסטוריה חשיבות מדינית, ביטחונית וכלכלית עצומה. בצד שותפות האינטרסים והערכים, היא מהווה את הבסיס לברית האסטרטגית עם ארה"ב, שהיא יסוד ראשוני בביטחון ישראל.

ואולם לישראל אסור להניח שתמיכה זו מובנת מאליה ושמורה לה לעד. אין להסתיר שלחלק גדול מיהדות ארה"ב – ובמידה פחותה יתר גם ליהודים אחרים בעולם – יש השגות קשות על מדיניותה של ישראל, ודאגה לדמותה הליברלית והפלורליסטית. יהודים נוטלים היום חלק פעיל וקולני בביקורת על ישראל באוניברסיטאות ובמקומות אחרים, ואף שותפים לקריאות לחרם עליה. בעיני יהודים לא מעטים, הקשר עם ישראל הפך לנטל – הן בתוך החברה בה הם חיים, והן בפער שהם חשים בין השקפותיהם לבין מעשיה של ישראל.

לא פחות מסוכנת היא ההתרחקות והאדישות כלפי ישראל, של יהודים החשים שישראל מתרחקת מערכיהם ואינה מייצגת אותם, ושל יהודים שבשל התבוללות ונישואים ללא-יהודים (כ-50% מן היהודים בארה"ב, לפי אחת ההערכות), מתרחקים מן היהדות ובתוך כך גם מישראל.

ההנהגה הישראלית והציבור החי בישראל, יהודים כלא-יהודים, הם שיקבעו את מדיניותה ואת פניה. ואולם ההנהגה חייבת לקחת בחשבון, כחלק ממערך השיקולים ותפיסת הביטחון הלאומי, את השפעתה של המדיניות הישראלית על מערכת היחסים עם יהודי התפוצות. בצד קיומה של מערכת הסברה ושמירת קשר בעולם היהודי, יש להתחשב בכך שבעיני יהודים רבים, צדקת פעולתה של ישראל כבר אינה מובנת מאליה, ובאובדן הקשר אליהם יהיה משום חבלה ביעוד המרכזי של המדינה ופגיעה בביטחונה.

1. השפעתם של מהלכים ישראליים במדיניות החוץ והפנים על קהילות יהודיות בעולם ועל הקשר שלהן עם ישראל תהיה שיקול קבוע בתהליך קבלת ההחלטות.
2. ישראל היא "מדינת המקלט" של יהודי העולם. היא תמשיך במאמצי העלאתם של יהודים לישראל, אך תנהג בהבנה וכבוד גם באלה הבוחרים שלא לעלות.
3. ישראל תמשיך לדאוג לביטחונם של יהודים בעולם ולהגנתם מטרור, תוך שיתוף פעולה עם מדינות המגורים שלהם.

הפעלת הכוח – תפיסת יסוד

תפיסת היסוד להפעלת הכוח נגזרת מאבני היסוד של תפיסת הביטחון, תוך התאמה לאיומים של זמננו ולשינויים בפני המלחמה. לא רק העולם והאיזור השתנו משמעותית מאז הימים שבהם ניסח דוד בן-גוריון את עיקרי תפיסת הביטחון הקלאסית. באותם ימים

היו אויבי הייחוס של ישראל מדינות וצבאות סדירים. שליטי המדינות חשו אחריות ביחס לטריטוריה שבריבונותם ולאוכלוסיה שגרה בה, ולכן ניתן היה, לפחות לכאורה, להרתיע אותם באמצעות איום על עצם שלטונם, כוחם הצבאי והשטח של המדינה בה שלטו.

החלטות על יציאה למערכה או הגברת האיום על ישראל התקבלו בתהליכים משטריים, שניתן היה לקבל עליהם התרעה מראש באמצעים מודיעיניים. הצבאות של מדינות אלה פעלו על פי הגיונו של צבא שיש לו פיקוד ושליטה סדורים, וניתן יהיה להכריע אותם במערכה על ידי כיבוש או ריסוק של מרכזי כובד ושליטה מדינתיים או צבאיים, כפי שנעשה במלחמת ששת הימים.

זה היה הבסיס המחשבתי מאחורי המשולש המפורסם "הרתעה-התרעה-הכרעה": הגדרה זו של שלוש הרגליים של תפיסת הביטחון לא נוסחה מעולם, לאמיתו של דבר, על ידי בן-גוריון, והיא יותר בגדר פרשנות של יורשיו מאז שנות השישים, שאפשר לקרוא תגר על תקפותה גם אז. היא היוותה של מושא ההתייחסות של כל מי שעסק בנושא, כפרקטיקן או תיאורטיקן, מאז ועד היום.

לכל ברור כי בעידן הנוכחי, מושגים אלה הופכים מעומעמים עוד יותר. רוב אויבי הייחוס הצבאיים בעידן החדש הם ארגונים תת-מדינתיים, המנסים לגרור את ישראל למערכה א-סימטרית. הם אינם מנסים להתמודד עם יתרונה המובהק של ישראל בטכנולוגיה, בכוח אווירי או במודיעין, אלא לתקוף את העורף הישראלי, לערער את הלגיטימיות של הפעולה הצבאית נגדם על ידי היטמעות באוכלוסייה האזרחית, וליצור בהנהגה ובציבור בישראל תחושה של דכדוך, התשה וחוסר הישג. מכיוון שאינם נושאים באחריות לטריטוריה בה הם פועלים, השאלה איך מרתיעים אותה הופכת סבוכה מבעבר. העימותים האחרונים של ישראל לא פרצו בהחלטה סדורה שעליה ניתן היה להכריע, אלא בתהליך של הידרדרות, ללא החלטה של ממש של צד כלשהו. ההכרעה, מושג ערטילאי במערכות שאינן מסתיימות בכיבוש בירתו או שטחו החיוני של האויב וניפוץ כוחו הצבאי, הפכה מושא לוויכוח מתמיד. במקביל, היטשטש גם ההבדל בין מצב השיגרה והחירום, ונוצרה "מערכה שבין המערכות": מצב קבוע של עימות, המתלקח מדי פעם למערכה גדולה יותר.

ואולם שני מהותי זה אינו צריך לבטל מן היסוד את תקפותן של המטרות, על פיהן פועלת ישראל לשמירת ביטחונה ומפעילה את כוחותיה הצבאיים והאחרים. הקושי להרתיע אויב שאינו מפגין אחריות מדינתית אינו משנה את העבודה שמטרת הפעלת הכוח, לאור אבן היסוד הקובעת כי ישראל לא תוכל להגיע לסיום הסכסוך עם שכנותיה באמצעים צבאיים בלבד, היא יצירת תנאים לשקט ממושך ככל האפשר להתקדמות בנתיב המדיני. הקושי

להשיג התרעה אינו משנה את הצורך במודיעין רלבנטי ובהשגת עליונות מודיעינית אסטרטגית, אופרטיבית וטקטית; והקושי להביא את מירב הכוח לידי ביטוי אל מול אויב מבוזר, שאין לו מרכזי כובד ונטמע בקרב האוכלוסייה האזרחית, אינו משנה את החובה לחתור לניצחון ברור וחד-משמעי בכל קרב ובכל מערכה.

העידן החדש, הצפוי להימשך זמן רב בשל הטלטלה האיזורית, מחייב שיח מתמיד בין הדרג המדיני לצבאי, כדי להגדיר באופן פרטני את יישום התפיסה בכל זירה ואל מול כל אויב. גיוס משאבי המדינה למטרה זו מחייב גם שיח רצוף עם הציבור, שהוא המעניק לגיטימיות לפעולה גם בתנאים שבהם ההישג אינו תמיד ברור לעין כבעבר.

1. ההרתעה מול אויביה של ישראל נשענת בראש וראשונה על כוחה הצבאי, המדיני, הכלכלי והדמוקרטי, ונכונותה להשתמש בכלים אלה כדי לסכל תוקפנות נגדה
2. ישראל תצא למלחמה אך ורק לנוכח סכנה ממשית ומיידית לביטחונה. בכל מקרה שבו יהיו בנמצא אמצעים לא-צבאיים להשגת מטרה לאומית חיונית, ישראל תעדיף למצות אותם קודם לפעולה צבאית גלויה
3. קודם ליציאה למערכה או עם פתיחתה, יקבע הדרג המדיני לצה"ל ולכוחות הביטחון האחרים את יעדי המערכה, ואת לוחות הזמנים הנגזרים ממנה
4. מטרת העל של הפעלת הכוח היא להשיג הרתעה, תקופת שקט ארוכה ככל האפשר ותנאים להתקדמות מדינית, כל זאת על ידי קעקוע אמונתו של האויב שיוכל להשיג הישגים בדרך של תוקפנות כנגד ישראל
5. אופים השונה של האוייבים אינו מערער את תקפותם של המאפיינים, ההולמים את אופיו ואת יתרונותיו היחסיים של צה"ל
6. תכנון המערכה וביצועה ייעשו תוך שמירה על העקרונות הבאים: קיצור משך המערכה והרחקת האיום על תושבי ישראל; פעולה התקפית, המעבירה את המערכה במהירות האפשרית לשטח האויב; הפעלת מאמץ סימולטני של תמרון, אש וכוח לא צבאי משלים ומסייע; חתירה מהירה להכרעה ברורה
7. המערכה מול אויביה של ישראל היא רב-ממדית, ומתנהלת באמצעים צבאיים ולא צבאיים במקביל, תוך סינרגיה בין הפעולות בכל התחומים.
8. ישראל שומרת לעצמה את הזכות להגיב לפעולה של תוקפנות צבאית כנגדה או כנגד אזרחיה באופן לא מידתי בעוצמתו, אך תוך שמירה על המוסר ודיני המלחמה.

9. ישראל תראה בכל מדינת אויב שמשטחה הופעלה כלפיה תוקפנות כאחראית ועלולה לשאת ועלולה לשאת במחיר, גם אם התוקפן הוא ארגון שאינו מדינתי.
10. ישראל תפעל כדי ליצור הפרדה בין הארגון העויין לאוכלוסיה בקירבה הוא פועל, הן מטעמי מוסר לחימה והן כדי ליצור לחץ עממי להפסקת המאבק המזוין בישראל, ותודעה לפיה הארגון מזיק לתושבים ואינו משרת אותם.
11. המעשה המדיני לסיום המערכה ולהבטחת הישגיה ייעשה במקביל ללחימה, על מנת לקצר אותה ולהימנע מלחימה ארוכה שתוצאותיה מעורפלות. אסטרטגיות סיום הלחימה ייקבעו על ידי הדרג המדיני מוקדם ככל האפשר.
12. ישראל תפעל על פי דיני המלחמה והמשפט הבינלאומי, ותוך שאיפה לגיטימציה מירבית, פנימית וחיצונית, לפעולותיה הצבאיות.
13. מוסר הלחימה הוא בסיס הכוח הצבאי ותנאי לניצחון במערכה.

“המערכה שבין המלחמות”

“המערכה שבין המלחמות” (מב”מ) היא תפיסת הפעלה שהתפתחה בצה”ל בעשור האחרון, בעקבות השתנות טבעה של המלחמה ואופי האיומים על ישראל. ראשיתה בהגדרה בסיסית, לא מובנת מאליה, המבחינה בין אויבי הייחוס הצבאיים בעבר לאלו הנוכחיים. ישראל לא פעלה כנגד התעצמותם של אויבים מדינתיים בנשק קונבנציונלי, גם כשאלה התחמשו בכלי נשק וחימושים שעלו במספרם על אלה שלה, והצהירו בגלוי על כוונותיהם התוקפניות.

ואולם ארגונים תת-מדינתיים, המהווים היום את עיקר האיום במעגל הראשון, מחייבים מדיניות שונה. זאת משום שמול ארגונים אלה קשה יותר לקבוע הסדרה ומנגנונים לשמירת היציבות, ומשום אופי פעולתם, הממוקד בפגיעה בעורף הישראלי. ההתקדמות הטכנולוגית העולמית גם מאפשרת לגופים קטנים-ביחס להתחמש ביכולות, שפעם היו רק נחלתן של מדינות ואפילו של מעצמו, כדוגמת ארסנל הטילים והרקטות של חיזבאללה. מצב זה מחמיר עוד יותר כשארגון גרילה וטרור פועל כשליח (פרוקסי) של מדינות רחוקות, ובראשן איראן, ומאפשר להן להסלים את המצב מול ישראל בלי לשאת באחריות ובמחיר. לפיכך, אין לראות בהתחמשותם של ארגונים כאלה באמצעי לחימה כגון טילים מדויקים, טילים נגד מטוסים ושאר כלי נשק מתקדמים התעצמות לגיטימית, בדומה לזו של מדינות לאום יציבות, אלא סכנה שיש לגיטימיות מלאה לפעול כנגדה כבר בשלב ההצטיידות.

תפיסה זו התפתחה עוד יותר לאחר שפרצה הטלטלה האיזורית בשנת 2011. מדינות שהשלטון המרכזי שלהן קרס וצבאות סדירים שהתפרקו הפכו את האיזור כולו, ובתוכו מדינות הגובלות בישראל, למחסני נשק פרוצים. העדר המשילות הקל על ארגוני טרור וגרילה להבריא לשטח שבשליטתם אמצעי לחימה מתקדמים, ופתח את הדלת לאיראן לנסות ולחמש אותם באמצעים שכאלה, לצרכי "מלחמת הפרוקסי" שלה נגד ישראל. מנגד, יכלה ישראל לפעול במידה רבה של לגיטימיות, ועם חשש מופחת מתגובת נגד, במה שהיה פעם שטחן הריבוני של מדינות לאום עם צבאות סדירים מתקדמים. כך נולדה המערכה כנגד ההתעצמות של חיזבאללה, חמאס והארגונים הפלסטינים ביהודה ושומרון. שנחלה הצלחות רבות בעשור האחרון.

ואולם בניתוח ראוי, המב"מ היא הרבה יותר מאשר מערכה כנגד התעצמות. בעולם של זמננו החלוקה המסורתית של מצבי השיגרה, חירום ומלחמה (שח"מ), בא השתמש גם הרמטכ"ל במסמך אסטרטגיית צה"ל, מאבדת מתוקפה. במקומה יש לדבר על מצב של מערכה מתמשכת בעצימות נמוכה (המב"מ), העלולה להתלקח לכדי מערכה "גדולה", כדוגמת מלחמת לבנון השנייה וסבבי הלחימה נגד חמאס.

על פי תפיסה זו, המב"מ הוא הפעלת כוח רציפה, במינונים שנועדו למנוע הסלמה ואף להרחיק מלחמה, שמטרותיה הן מניעת התעצמות האוייב בנשק מתקדם, יצירת תחושה של חדירות ופגיעות שירתיעו אותו מדרדור למערכה, ומימוש הצד הכוחני של עיצוב המרחב. בעידן שבו הסדרים אד-הוק, בהשתתפות גופים רבים באיזור ואף מעצמות, מעצבים את השטחים הקרובים לגבול ישראל, על ישראל להפעיל את כוחה, בכל המימדים, כדי להשלים את הפעולה המדינית להסרת איומים והרחקתם, לרסן את התוקפנות של איראן ושלוחיה, ולממש את עוצמתה של ישראל כמעצמה איזורית שיש להתחשב בה. מכיוון שאחת ממטרות העל היא הרחקת המערכה הגדולה, דרכי הפעולה במב"מ הן רבות ומגוונות, ויש בהן חשיבות רבה לשיתוף פעולה בין ארגוני ולפעולה מתחת לסף ההסלמה.

עוד יותר מאשר המלחמות הגדולות של העבר, המב"מ מצריכה תהליך רציף של עיצוב ובחינת האינטרסים של ישראל במרחב, ושיח של הדרג המדיני והצבאי כדי להבהיר האם נפעיל כוח ולאיזו מטרה. במלחמה "קונבנציונלית" הנחיות הדרג המדיני הן לרוב כלליות למדי, ולצבא יש מנדט לממש אותן עד לרגע שבו מושג היעד הצבאי ומתחילה הפעולה המדינית להשלמתו. במב"מ הצבאי והמדיני, הכוח הגלוי וחשאי והלא-צבאי, כל אלה מעורבבים זה בזה באופן סבוך הרבה יותר, המאפשר הזדמנויות של ממש, אבל בהעדף שיח שכזה עלול להידרדר לכדי הפעלת כוח סתם ולקירוב במקום להרחקתו.

1. ישראל שומרת לעצמה את הזכות לפעול בכל עת למימוש האינטרסים הביטחוניים שלה, כולל למניעת התעצמות האוייב. פעולה מתמדת זו תמנע מהאוייב התעצמות בנשק להשמדה המונית, וכן אמצעים לשיבוש יכולת הפעולה של צה"ל ופגיעה במערכות אזרחיות חיוניות.
2. במערכה כנגד התעצמות האוייב תעדיף ישראל פעולה לא צבאית על צבאית, פעולה חשאית על גלויה ופעולה מתחת לסף ההסלמה על הפעלת הכוח העלולה להוביל למערכה גדולה, תוך דיון מתמיד על ערך הפעולה לעומת הסיכון להידרדרות למלחמה
3. הפעלת הכוח במב"מ תיעשה תוך תיאום מירבי עם הכוחות המעצמתיים באיזור והשותפים לאינטרסים במרחב הפעולה, וראייה רחבה של המצב ארוך הטווח שישראל שואפת אליו בכל זירה
4. במב"מ יבואו לידי ביטוי ביתר שאת הזהירות והמידתיות בהפעלת הכוח, ההישענות על מודיעין מעולה ובחירה קפדנית של האמצעים

החזית האזרחית והמלחמה בטרור

- עידן המלחמות הגדולות הבהיר לאוייביה של ישראל, שאין סיכוי להכריע אותה במלחמה בין צבאות. גם בתנאי הפתיחה הקשים ביותר הצליח צה"ל להוכיח יתרון בשדה הקרב, והפער בינו לבין צבאות יריבים אפשריים רק גדל בשל יישומה העדיף של המהפכה הטכנולוגית והפערים הכלכליים ההולכים וגדלים בין ישראל לשכנותיה.
- עוד לפני הטלטה האיזורית, שפירקה מדינות במזרח התיכון והחלישה מאוד את מעמדו של המשטר באחרות, פנו חלק מאוייביה של ישראל למאבק נגדה בדרך של טרוח. חלקם התפתחו עם השנים לארגונים היברידיים, המשלבים טקטיקות של טרוח וגרילה עם מבנים צבאיים סדורים. ואולם הטרור ממשיך להיות חלק מדפוס הפעולה שלהם, כולל הכוונה מחוץ לגבולות ישראל של פעולות טרוח משטחי יהודה ושומרון.
- במקביל, הלך והתפתח האיום על העורף הישראלי, כגורם מאזן במשוואת הכוחות האמור לקזז את עוצמתו של צה"ל ואת יתרונו המוחלט באוויר ובמודיעין. מגמה זו, שהחלה עוד בשנות השמונים עם צבירת רקטות על ידי אש"ף בלבנון ודגש הולך וגדל בצבא סוריה על איום טילי ורקטי על ישראל, התעצמה מאוד בעשורים האחרונים בשל ההתפתחויות הטכנולוגיות והסיוע המאסיבי של איראן, המחמשת ברקטות וטילים את אויביה של

ישראל על הגבול, חיזבאללה וחמאס, ופועלת ליצירת בסיסים קדמיים גם בסוריה. איראן עצמה מתחמשת בטילים לטווח ארוך המכסים את שטח ישראל, ומשקיעה מאמץ בהפיכת ארסנל החימושים שלה למדוויקים וקטלניים יותר.

חוסר היציבות מעבר לגבולותיה של ישראל עלול להצמיח אויבים נוספים, שייכנסו לשטחי הפקר קרובים לגבול ועלולים להפנות נשק כלפיה. גם אויבים אלה, קרוב לוודאי, יפעלו בעתיד הקרוב על פי אותו מודל: פיגועי טרור כנגד חיילים על הגבול ואזרחים מעבר לו, ואיום רקטי על שטחה של ישראל.

איום הטרור מתוך השטחים שבשליטת ישראל הוא אלמנט קבוע במפת האיומים הביטחוני, בגלים עולים ויורדים של עצימות. הנחת היסוד היא שרמה כלשהי של טרור תלווה את חיינו גם אם יהיה הסדר מדיני כלל במזרח התיכון, שכן זו תהיה דרכם של מתנגדי ההסדר לנסות ולטרפד אותו – ועל אחת כמה וכמה אם תימשך מציאות של העדר הסדר והמשך השליטה הישראלית ביהודה ושומרון. בכל תסריט סביר, יצטרכו ארגוני הביטחון השונים להקדיש תשומת לב גדולה לסיכול טרור, שהשפעתו הפסיכולוגית והסמלית גדולה מן הנזק הפיסי שהוא מייצר.

הגנת העורף היא אתגר ביטחוני מורכב במיוחד. היא מחייבת השתתפות פעילה ותיאום מירבי בין ארגונים צבאיים ולא צבאיים, ממשלה, שלטון מקומי וארגונים אזרחיים, וגופים שמהותם היא התכוננות לחירום יחד עם גופים שעיקר פעילותם הוא בשיגרה. היא חוצה תחומים של משרדי ממשלה רבים, ועד כה נכשלו הניסיונות להסדיר אותה באופן ראוי תחת קורת גג ממשלתית אחודה. הסדרתו של תחום חיוני זה היא משימה ראשונה במעלה, שיש להשלימה בהקדם.

המאבק בטרור חוצה גבולות ארגוניים, ומצריך שיתוף פעולה מתמיד ורצוף של צה"ל, השירותים החשאיים ומשטרת ישראל. גם האיום הרקטי על העורף מצריך תיאום גדול מאי פעם בין צה"ל לארגונים אזרחיים – משטרה, מד"א, כוחות חילוץ והצלה ורשויות החירום, האחראיות לתפקוד המשק והשירותים החיוניים בשעת מערכה. משאבי המדינה צריכים להיות מוקדשים לתחום זה כערכו, כולל שיעור ראוי של משרתים בשירות אזרחי-ביטחוני (לאחר שייקבע גודלו הרצוי של צה"ל), תקציבים וקשב של הדרג המדיני.

הגנת החזית האזרחית

1. החזית האזרחית היא היעד הראשי להתקפות של אויבי ישראל; חוסנה ועמידותה הם תנאי להצלחת המערכה הצבאית ולהשגת יעדיה של המדינה במערכה.

2. חיזוק ארגוני ההגנה בחזית האזרחית, ובראשם משטרת ישראל, חיוני לעמידותה. ארגונים אלה יקבלו את חלקם במשאבי המדינה בכסף, כח אדם וקשב מנהיגותי.
3. הגנת החזית האזרחית תתבסס על: פיתוח טכנולוגיות חדשניות בתחום ההגנה האקטיבית; השקעה בהגנה פאסיבית על פי ניתוח האיום; מודעות אוכלוסייה; פעולה התקפית לקיצור משך המערכה ופגיעה ביכולות האוייב; סיכול טרור ואיומי סייבר, ותיאום בין-ארגוני רציף בין גופי הביטחון השונים, שייצור מוכנות רב-מערכתית לכל תרחיש.
4. ישראל תגיב באופן לא מידתי על פגיעה ביעדים אזרחיים, באופן שיבהיר לאוייביה כי דרך פעולה זו אינה נסבלת.
5. הגנת החזית האזרחית תובל על ידי משרד הביטחון, תוך שיתוף פעולה עם ארגוני הביטחון והשירותים החיוניים האזרחיים. אחריות זו תהיה בידיו של סגן שר הביטחון, וייקבעו נהלים מסודרים להכפפת סמכויות למשרד הביטחון ולצה"ל בעת חירום.

סיכול טרור

1. טרור מסוגים שונים מאיים על אזרחי ישראל מאז הקמתה. סיכולו והמלחמה בו הם משימה קבועה וחיונית של כל ארגוני הביטחון.
2. במלחמה בטרור תשתמש ישראל בכלים מדיניים, צבאיים, כלכליים, משפטיים ותודעתיים, בשילוב וסינרגיה בין הארגונים המפעילים אותם.
3. הטרור הוא עולמי וכך גם המלחמה בו. ישראל תשתף פעולה עם כל מדינה שלה ערכים דומים במלחמה בטרור, ותיקח חלק במערכה העולמית להדברתו.
4. הכלי העיקרי במלחמה בטרור הוא תקיעת טריז בין ארגוני הטרור לבין האוכלוסייה שבתוכה הם פועלים.
5. הטרור הוא שפל ואכזר, ושאירת הטרוריסט היא להוריד את הלוחם בו למדרגתו הפסולה. ניצחונה של ישראל יהיה בהדברת הטרור מבלי שישתנו ערכיה, צדקתה ודרכי פעולתה

גופי הביטחון ופעולתם

בעשורים האחרונים השתנו לא רק פני האיזור ופניה של המלחמה, אלא גם אופייה של החברה הישראלית. מחברה הומוגנית-יחסית ו"מגוייסת", שהיה בה אתוס מרכזי מוביל ואחוזים ניכרים של משרתים בשירות צבאי, הפכה החברה הישראלית פלורליסטית יותר, מתחבטת באתוסים המתנגשים זה בזה ומושפעת מפתחותה הכלכלית והתרבותית לעולם. העובדה ששני הסקטורים הצומחים ביותר דמוגרפית, חרדים וערבים, כמעט שאינם משרתים כלל בצה"ל, מגבירה עוד יותר את הלחצים סביב מודל צבא העם והלכידות החברתית הנדרשת כדי לשמר אותו.

מגמות אלה באות לידי ביטוי בשסעים חברתיים ובמאבק על הגמוניה ברבדים שונים של החיים הציבוריים, ומתחזקות עוד יותר בשל השינויים בפני המלחמה והאילוצים הכלכליים, המביאים לכך שעול הביטחון נופל על כתפיהם של פחות אזרחים - בעיקר במערך המילואים, שהוא ליבו של צבא העם הישראלי.

ואולם צרכי הביטחון ועקרונות היסוד של תפיסת הביטחון הלאומי, מחייבים שמירה הן על המבנה הפורמלי של גיוס חובה והן על רוחו של צבא העם. התשובה ללחצים על המודל איננה לפרק אותו, אלא להתאימו לצרכי הזמן ולחברה של ימינו. הלכידות החברתית, שהיא אחד ממרכיבי העוצמה המרכזיים של ישראל, מחייבת שכל חלקי הציבור יהיו שותפים להגנת המולדת. המשאבים המוגבלים של המדינה ביחס לצרכי הביטחון שלה מחייבים עדיין שהרבים והטובים יקחו חלק בכוח המגן.

המצב האיזורי, וירידת הסבירות למערכה "גדולה" מול צבא סדיר, מחייבת מחד השתנות משמעותית בצה"ל, גוף הביטחון הגדול מכולם, ומאידיך מאפשרת את מסגרת הזמן הדרושה להשתנות זו. בצד תהליך של שינוי עמוק בתפיסה ובבניין הכוח, נדרש צה"ל גם לשמור על יכולתו לקיים את הביטחון השוטף ולהיות מוכן בכל עת למערכות האפשריות, על פי ניתוח האיומים. תהליכי השינוי והמוכנות חייבים לנבוע מתוך תפיסת הביטחון, ולהתבצע תוך שיח שוטף בין הדרג המדיני לצבאי, אחרת יש סכנה שיניבו כוח שאינו ערוך כיאות למשימתו בזמן אמת. במקביל, על צה"ל לשמר בסיס ולהכין תכניות לבניין כוח מהיר אל מול השתנות איזורית, העלולה להגדיל את סכנת צמיחתו המחודשת של איום של צבא סדיר וגדול.

בעשורים האחרונים היטשטשה האבחנה הברורה בין תחומי הפעולה של ארגוני הביטחון השונים. גבולות גיאוגרפיים ותפיסתיים השתנו, נוצרו איומים החוצים את גבולות ההגדרות המסורתיות של צבא, גרילה וטרור, ועלתה חשיבותה של הפעולה מתחת לסף

ההסלמה. כל אלה יצרו קירבה גדולה יותר בדרכי הפעולה וצורך גדול מבעבר לפעולה מתואמת ומשולבת. לכן, בצד תפקידיהם המסורתיים בסיכול טרוו, ריגול וחתרנות, ובהשגת מודיעין בארצות אויב בדרכים לא צבאיות, נדרשים היום שירות הביטחון הכללי והמוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים (השירותים החשאיים) למעורבות גדולה מאי פעם בהפעלת הכוח, הן בין המערכות הגדולות והן לקראתן ובמהלכן.

צורך זה בשילוב מירבי בין גופי הביטחון בחזית ובעורף מחייב עדכון הן של הקצאת הכוח והן של השימוש בו. תפקידו של הדרג המדיני הוא לעצב את התפיסה לפיה יתבצע עדכון זה, לוודא שהמהלכים בארגונים השונים משתלבים זה בזה ולהקצות את המשאבים הנדרשים לכך.

צה"ל

1. צה"ל הוא צבא העם. אבני היסוד שלו הן גיוס רחב מכל שכבות האוכלוסיה ולגיטימציה רחבה של כלל הציבור הישראלי.
2. צה"ל כפוף למרות הממשלה, באמצעות ראש הממשלה, שר הביטחון וועדת השרים לביטחון לאומי (הקבינט). משמעותה של מרות זו, ואחריות העל של הדרג המדיני הנובעת ממנה, יובהרו ויוסדרו חוקית, וימוסדו גם תהליכי העבודה הנובעים מהן.
3. הצבא שותף לעיצובן של הנחיות הדרג המדיני תוך שיח שוטף ופורה, ומשניתנו פועל על פיהן ללא תנאי.
4. תפקיד הליבה של צה"ל הוא הגנת המדינה, גבולותיה, אזרחיה והאינטרסים שלה. כל פעולותיו יהיו במסגרת תפקיד זה, תוך ביטול או צמצום ככל האפשר של תפקידים ופעולות שהגיונם אחר, גם אם הוטלו עליו בראשית ימי המדינה.
5. צה"ל הוא צבא מודרני הנשען על טכנולוגיה מתקדמת, מפיתוח ישראלי וממיטב התוצרת העולמית. בצד זאת, הבסיס לניצחונו במערכה הוא רוח הלחימה, איכות הפיקוד ופעולה על פי עקרונות היסוד הצבאיים.
6. צה"ל הוא צבא דינמי, המעדיף תנועה על התבצרות במקום, ופעולה להכרעה על התשה ושחיקה.
7. צה"ל ישתנה בהתאם לנסיבות הזמן, ולאחר בחינה שראשיתה בניסוח ואישור של

תפיסת הביטחון הלאומי ותפיסת ההפעלה לצה"ל, לאור השתנות האיומים והמגבלות התקציביות והמדיניות של ישראל.

8. בתהליך השינוי יושם דגש על מוכנות בכל עת לאיומי הייחוס כפי שהוגדרו, ומנגד לשינויים הנדרשים בבניין הכוח כתוצאה מאירועים משמעותיים באיזור הלא יציב שסביבנו. בכל מקרה, על ישראל לשמר את האפשרות לבניין כוח מהיר אל מול התפוכות איזוריות.
9. צה"ל הוא צבא העם, אך הוויכוחים הפוליטיים והתרבותיים בחברה הישראלית נעצרים בשערו. את ערכי הצבא ופקודותיו יקבעו אך ורק מפקדיו.
10. ערכים חברתיים כדוגמת שוויון בין המינים ובין מגזרים שונים באוכלוסיה אינם סותרים את תפקיד הליבה של צה"ל אלא תורמים לחיזוקו. צה"ל יקיים אותם כדרך קבע, תוך פתיחות והקשבה לחברה הישראלית.
11. השירותים החשאיים אחראים לסיכול איומי טרור, חבלה, חתרנות וריגול כנגד ישראל, מוסדותיה הדמוקרטיים ואזרחיה, משיגים מודיעין להחלטה ופעולה ומסייעים לצה"ל במב"מ, במניעת הידרדרות ובהשגת הנצחון במלחמה.
12. השירותים החשאיים כפופים למרות ראש הממשלה, באופן ישיר ובאמצעות השר לענייני מודיעין.
13. במסגרת ההכנות למערכה, יעסקו השירותים החשאיים גם בעיצוב דרכים מדיניות לקיצור משך הלחימה ולהשגת מטרות המערכה בדרכים לא-צבאיות.
14. התכניות הרב-שנתיות של השירותים החשאיים יסונכרנו עם זו של צה"ל, במסגרת חלוקת האחריות והתחומים שיקבע הדרג המדיני.

איומי תשתית ונשק להשמדת המונים

ישראל היא מדינה קטנה יחסית בשטחה ובעלת כלכלה מתקדמת וטכנולוגית. השילוב של שתי עובדות יסוד אלה מביא לכך שיש בה ריכוז גדול של אוכלוסיה ושל תשתיות קריטיות, ורמת פגיעות גבוהה יחסית לאיומים פיסיים וטכנולוגיים מבחוץ. בעיני חלק מאויביה, פגיעותה לנשק לא קובנציונלי היא של "מדינה של פצצה אחת", כהגדרתו של נשיא איראן לשעבר רפסנג'אני.

בשל עובדה זו נהגה ישראל על פי מדיניות, שבאופן לא פורמלי כונתה "דוקטרינת בגין" לאחר הפצצת הכור הגרעיני בעיראק בשנת 1981: ישראל לא תרשה השגת נשק גרעיני על ידי אחד מאוייביה המוצהרים, מדינות המסכנות אותה ובוודאי ארגוני טרור באיזור. לשם כך, ישראל תהיה מוכנה להשתמש באמצעים חשאיים וגלויים כאחד, לדבר בגלוי על אופציה של פעולה צבאית כנגד פרויקטים גרעיניים במדינות עוינות ואף לממש אותה. בצד זאת, ואל מול הפרסומים הרבים בעולם על יכולות גרעיניות המיוחסות לה, נוקטת ישראל מדיניות שזכתה לכינוי "עמימות גרעינית" ביחס ליכולותיה שלה. אויבי ישראל, ובראשם איראן, השתמשו לא אחת בטענה שלישראל יש נשק גרעיני כהצדקה למאמצים שלהם להגיע ליכולת דומות לאלה שהם מייחסים לה.

בשנים האחרונות צמח באופן משמעותי איום הסייבר, שחלקו הוא סכנה לפגיעה משמעותית בתשתיות קריטיות, מערכים לאומיים ומתקנים בעורף הישראלי על ידי שיבוש של מערכות המחשב המנהלות אותם. גם בשימוש הזדוני ביותר, הסייבר אינו נשק להשמדה המונית באופן דומה לזה של נשק גרעיני, כימי או ביולוגי, אבל יש בו אלמנטים דומים: רק לדוגמה, שיבוש של מערך התעופה או החשמל בישראל ברגע קריטי עלול לגרום למותם של בני אדם רבים.

איום הסייבר קשה במיוחד משום שאין לו גבולות פיסיים, ולמעשה כל מדינה או גוף בעולם יכול לתקוף מדינה או גוף אחר, ללא מגבלות של מרחק ונגישות. פעולה במרחב הזה אף יכולה להיעשות תוך כדי הסתרה של מקורה, מה שמעורר אצל התוקף תחושה שיוכל לגרום פגיעה קשה מבלי לשאת באחריות ולשלם מחיר. בשנים האחרונות כבר נעשה בעולם שימוש בסייבר לצרכי תקיפה, הרתעה ואף שיבוש מערכות חיוניות והתערבות בתהליכי יסוד כגון בחירות במדינות אחרות. שימוש שכזה צפוי להתרחב בשנים הבאות.

בניגוד לנשק הבלתי קונבנציונלי, בתחום הסייבר ההסדרה העולמית בדרך של אמנות ודינים היא בחיתוליה. ישראל נמצאת בשורה הראשונה של המדינות המפותחות בתחום הסייבר, ואף מובילה בהסדרת ההגנה בתחום זה ברמה הלאומית. עליה לגבש מדיניות ביטחון לאומי, מוצהרת ובלתי מוצהרת, שתכוון את בניין הכוח והפעלתו בתחום זה – ולדון בה מעת לעת מתוך אותם שיקולים המנחים את מדיניות הביטחון בתחומי הכוח הקונבנציונלי והבלתי קונבנציונלי.

סייבר

1. ישראל תתייחס לפעולות תקיפה נגדה בתחום הסייבר כאל תקיפה בכוח, ותנקוט בתגובה לא מידתית, בהתאם למדיניות הביטחון כנגד איומים צבאיים.

2. ישראל תגן על עצמה מפני איומי סייבר מכל סוג, תוך בחינה מתמדת של הגדרות הגופים הקריטיים בביטחון, בתשתיות ובמשק.
3. ההגנה בסייבר תיעשה תוך תיאום מירבי בין גופי הביטחון השונים. רשות הסייבר הלאומית תרכז מאמץ זה בשיגרה.
4. ישראל תשתמש ביכולת התקיפה שלה בסייבר לצרכי הרתעה והתגוננות, אל מול איום דומה או יריב מרוחק המאיים על שיטחה ואוכלוסייתה. שימוש התקפי בסייבר במסגרת מערכה צבאית, בדומה לשימוש בכוח צבאי, יהיה בשים לב לשיקולים של נזק אגבי ולגיטימיות בינלאומית.

נשק בלתי קונבנציונלי

1. ישראל תפעל, בכל האמצעים שתמצא לנכון, כדי למנוע השגת נשק גרעיני על ידי מדינת אויב, ועל אחת כמה וכמה למניעת התעצמותם של גורמי טרור וארגונים תת-מדינתיים בנשק להשמדה המונית.
2. ישראל תגיב לכל התקפה על שיטחה בנשק להשמדה המונית בתגובה לא מידתית, תוך שימוש בכל האמצעים הנדרשים כדי למנוע התקפה חוזרת וגביית מחיר לא מידתי מן התוקפן
3. גם בתחום זה, ישראל תשמור על עצמאותה אך תפעל להעמקת הבנות עם בני ברית ולגיטימציה בינלאומית רחבה ככל האפשר.
4. שאיפתה ארוכת הטווח, של ישראל, לאחר שיובטח בטחונה לדורות ולאחר סיום הסכסוך עם שכנותינו ומדינות אחרות, היא למזרח תיכון מפורז מנשק גרעיני בחסות האמנות הבינלאומיות.

04 כלכלה וחברה

המשק הכלכלי הישראלי הוא משק חזק ויציב. אחוזי התעסוקה בו עולים באופן יציב והאבטלה מצטמצמת, וחל גידול עקבי בהכנסות המדינה ממיסים. אולם מדובר במצב זמני בלבד, משום שלאורך זמן המשק לא יוכל להתמודד עם העובדה שהממשלה נמנעת מטיפול ומקידום סוגיות משמעותיות שישפיעו על עתיד המשק הישראלי, הכלכלה הישראלית והחברה הישראלית.

סדרי העדיפויות של הממשלה הנוכחית הפנו משאבים בעיקר לקבוצות הלחץ הפוליטיות – להתנחלויות מבודדות, לישיבות ולמתן הטבות לבעלי ההון – וזנחו את מעמד הביניים הישראלי, הנושא את המשק על גבו. מדיניות כלכלית זו הביאה להעמקת הפערים החברתיים והכלכליים, לירידה ברמת החיים של מעמד הביניים, להחמרת מצבן של השכבות החלשות ולהרחבת מעגל העוני. כלכלת החלחול, שלפיה צריך לתת לעשירים הקלות ואפשרות להרוויח בלי הגבלות, ואז הכסף יחלחל מטה, ממעמד הביניים עד לעניים, פשוט אינה עובדת.

במרוצת השנים צמחה מדינת ישראל והתעצמה בתחומים רבים – כלכלי, חברתי, טכנולוגי ועוד. למעט השיפור המתמיד בעוצמה הצבאית, בעשור

נקודות מרכזיות

- נגדיל את אחוז המועסקים בהיו-טק ל-30% עד שנת 2029.
- נפעל לשילוב אוכלוסיות לא מועסקות בשוק העבודה כגון: הגבר החרדי והאישה הערביה.
- נקים נציבות בירוקרטיה שתמצם את הבירוקרטיה והרגולציה הממשלתית ותקל על האזרחים.
- נרחיב את פרויקט 'דירה להשכיר' שמאפשר לצעירים לגור בדירות חדשות בשכירות ארוכת טווח בעלות מפוקחת ותנאים טובים.
- נשיק תוכנית ממשלתית לעידוד יזמות בקרב אנשים בני 45+.

האחרון לא שיפרה ישראל את עוצמתה היחסית בתחומי המדע והטכנולוגיה ביחס למדינות אחרות שהתקדמו והתחזקו. יתרה מכך, בתחומים חיוניים שונים ישראל דורכת במקום מבחינת מצבה לעומת מדינות אחרות ובתחומים אחרים אף התדרדרה (השקעה במערכת ההשכלה הגבוהה, פיתוח תחבורה ציבורית, השקעה בהון האנושי ותקציבי השירותים הציבוריים).

פוטנציאל הצמיחה בישראל אינו מנוצל בגלל פרויון נמוך, בגלל ביורוקרטיה שוחקת ובגלל קיבעון מחשבתי הגורמים לכך שאיננו חותרים לתהליכים שישמרו על ישראל כמובילה בפיתוח וביישום טכנולוגיה במכלול רחב של תחומים.

'יש עתיד' מאמינה בכלכלה הוגנת המנתבת את ההשקעה התקציבית אל מעמד הביניים ואל השכבות החלשות, ומביאה לצמצום הפערים החברתיים, לחיזוק המשק ולסיוע לצמיחה. על ידי הרחבת השירותים החברתיים הניתנים על ידי המדינה בחינוך, בבריאות וברוחה מצטמצמת ההוצאה של משקי הבית בגינם, מה שמותיר עוד הכנסה פנויה בידי הציבור. כך גוברת הצריכה וגדלה הצמיחה. במקביל נדרשת מדיניות מעודדת צמיחה, המשקיעה בתעשייה, מעודדת עסקים קטנים ובינוניים, מקדמת את החדשנות במשק, נלחמת בהון השחור ודואגת להחזיר את כספי הציבור לציבור.

כחלק משינוי סדרי העדיפויות הכלכלי, נפעל למתן תקציבים ייעודיים שקופים במקום כספים קואליציוניים. כספי תקציב המוקצים למקבל באופן ישיר תמורת תמיכה פוליטית הם כר פורה להתנהלות מושחתת ואינם משקפים התנהלות כלכלית מושכלת, אלא כניעה לקבוצת לחץ פוליטיות. נקדם את הצעת החוק להסדרת שימוש בכספים קואליציוניים. החוק יבטל את התופעה שלפיה חברי הכנסת מתנים את הצבעתם בקבלת כספים פוליטיים, ומסדירה את הדרכים שבהן נקבעים הסכמים בין סיעות החברות בקואליציה.

צמיחת המשק

מדע וטכנולוגיה – המפתח לצמיחת הכלכלה והמשק בטווח הארוך הוא המדע והטכנולוגיה. כלכלתה של מדינת ישראל מבוססת במידה רבה על החדשנות הטכנולוגית ועל הקדמה המדעית שלה, המעניקים יתרון יחסי למדינת ישראל על פני שכנותיה ועל פני מדינות רבות בעולם. בעולם שגבולותיו הולכים ומטשטשים ולנוכח מהלכים פוליטיים המסכנים שותפויות מדעיות ותמיכה במחקר שכל כך דרושים לנו, 'יש עתיד' פועלת לשימור יתרונה היחסי של ישראל כ"אומת הסטארט-אפ". השוק לחדשנות הוא 7 מיליארד

בני אדם. השוק בלי חדשנות הוא פחות מ-8מיליון בני אדם, ואנחנו איננו יכולים להיות תחרותיים אפילו בו, לעומת סין וירדן, בגלל הסכמי השכר במשק. אם לא נהיה חדשניים נפסיד משרות גם למכונות וגם למדינות אחרות.

היום 85% מהמשק אינו משתתף בחגיגת החדשנות, והסיכוי שלנו להגיע לצמיחה כלכלית משמעותית שואף לאפס אם לא נטפל בכך. יש השלכות חברתיות בהיבט האי-שוויון הכלכלי-חברתי בישראל, הנובע בין השאר מהפער בין תעשיית ההיי-טק ליתר ענפי המשק. הכלכלה העולמית החדשה היא כלכלת טכנולוגיה וחדשנות. זה היתרון היחסי של ישראל. אנחנו חייבים להשקיע מאמצים אדירים כדי להמשיך להיות מובילים ברמה העולמית ולעבור להיות חדשניים בכל המגזרים, בכל הענפים ובעוד אזורים גיאוגרפיים במדינה. נושא החדשנות הוא בעל חשיבות מכרעת לחוסנה הלאומי של ישראל, אי אפשר לדבר על צמיחה כלכלית ועל טיפול באתגרים כלכליים וחברתיים ללא התייחסות מפורשת וללא שימוש בכלי החדשנות. אין מדובר רק בחדשנות סקטוריאלית של ענפי ההיי-טק, הדגש הוא על חדשנות מקיפה. התמודדות מוצלחת עם האתגרים ועם המגמות שמולם ניצבת מדינת ישראל תיתכן רק באמצעות החדשנות, אשר רק לה הפוטנציאל להבטיח את החוסן ואת התחרותיות של המשק הישראלי.

חיזוק תעשיית ההיי-טק הישראלית

'יש עתיד' רואה בחיזוק תעשיית ההיי-טק הישראלית יעד לאומי. כדי לאפשר לכל צעיר ישראלי להשתלב בשוק ההיי-טק נפעל להגדרת לימודי מחשבים כלימודי יסוד ולא רק לימודי מגמה ונוודא שמערכת החינוך מאפשרת סביבת למידה ממוחשבת כלל מדינתית. נעלה את ההשקעה הממשלתית בהשכלה הגבוהה בתחומים הטכנולוגיים ונשקיע כסף רב בפרויקט "החזרת המוחות". נפעל לחיבור בין האקדמיה לתעשייה ולחברות הגלובליות – כדוגמת שיתופי פעולה ברמה מדינתית עם ענקיות ה-GAFA – גוגל, אפל, פייסבוק, אמזון.

בשיתוף עם ההסתדרות והמעסיקים נשאף לפיתוח מודל תעסוקתי הדומה למודל ה-FLEXICURITY הדני, שאינו ממוקד במקום העבודה, אלא בעובד עצמו (גם מבחינת הסכמי העבודה). מודל כזה מציע בתמורה לגמישות תעסוקתית מערך של קידום והכשרות מקצועיות שיאפשר לכל עובד להשתלב במערכי המו"פ החדשים ובתעשיות המתקדמות. נעזור לעובדים רבים ככל האפשר להגיע לכלכלת ההיי-טק הישראלית, לרבות קבוצות שאינן מיוצגות היום כראוי בשוק העבודה, באמצעות פתרונות מודרניים.

כך לדוגמה נוודא כי לנשים ערביות יש אפשרות לעבוד מהבית באמצעות שימוש בפס-רחב ונפתח מרכזי IT גדולים באזור מגוריהם של גברים חרדים. נחזק את תעשיית הרובוטים והרחפנים ואת תעשיית ה-Food Tech בצפון שבהן אנחנו מצטיינים.

הגדלת אחוז המועסקים בהיי-טק לכ-30% עד 2029

היעד של המדען הראשי להגדלת שיעור המועסקים בהיי-טק הוא 15% בלבד. בעשור האחרון לא גדל שיעור העובדים בהיי-טק, אלא התייצב על 8.3%. כדי להניע את מגמת הצמיחה נכניס ענפים, אוכלוסיות ואזורים גיאוגרפיים להיי-טק. מלבד משיכת ההיי-טק לפריפריה ניתן דגש על פיתוח מוקדים משמעותיים במטרופולינים של הערים הגדולות: ירושלים, חיפה וב"ש. לא רק היי-טק קלאסי, אלא תעשיית ייצור, חקלאות, מסחר ושירותים, תחבורה, שירותים חברתיים וכו'.

החסם העיקרי להמשך ההתפתחות של תעשיית ההיי-טק היום הוא כוח אדם מיומן ברמות הגבוהות ביותר. ישראל מצליחה להכשיר בכל שנה רק 15,000 סטודנטים במקצועות הקשורים לתעשיית ההיי-טק, מספר זעום ביחס למעצמות הטכנולוגיות העולמיות. יש להכפיל כל 5 שנים את מספר בוגרי האוניברסיטאות במקצועות ההיי-טק ובוגרי יחידת ה-8200 היכולים להשתלב בטופ של ההיי-טק. (היעד הממשלתי היום צנוע מאוד ועומד רק על 40% בכמות הסטודנטים בתוך 6 שנים.)

הפיכת המערכת הישראלית לחדשנית בכל תחומי החיים

במסגרת המאמצים להטמיע את החדשנות, כל משרד ממשלתי יחויב לפתח תוכנית עבודה המביאה לידי ביטוי היבטים חדשנים ובמסגרתה להקצות תקציב ייעודי למו"פ. נפעל לגיוס הציבור למאמץ באמצעות הצעת חוק שקידמה ח"כ קארין אלהרר המאפשר לאזרחים הפותרים בעיה בירוקרטית עבור המדינה באמצעות כלים טכנולוגיים לזכות בהטבה בגובה הפרש בחיסכון.

חדשנות בחינוך

'יש עתיד' מאמינה כי העצמת מדינת ישראל כמדינת היי-טק נובעת מהשקעה מכוונת לנושא במערכת החינוך. נחזיר את החינוך הטכנולוגי המקצועי למשרד החינוך ונחזק את החינוך הטכנולוגי בתיכונים עם אפשרות למסלולי הכשרה מקצועיים למצטיינים. נדאג שבתי ספר עיוניים וטכנולוגיים "יאומצו" על ידי האוניברסיטאות ויפעלו לסיוע בהוראה עיונית ומדעית ובחשיפה למדע ולטכנולוגיה. נייצר סינרגיה בין תוכניות הלימודים במדעים וטכנולוגיה לתעשייה באמצעות מודל "התמחות" במפעלים עצמם. נתניע מסלול לימודים טכנולוגי-מקצועי של כיתות י"ג, שנועד לקלוט את מי שאינו משרת בצה"ל בגילי הגיוס. נקים מערכת השכלה גבוהה וטכנולוגית ומקצועית שתתרום לפיתוח המיומנויות וההון האנושי של הפרטים שאינם בוחרים במסלול האקדמי, ותתמוך בהעלאת הפריון של פרטים אלו ושל המגזר העסקי והציבורי, וכך יתאפשר מעבר בין הטכנולוגי לאקדמי באמצעות צבירת נקודות זכות. נייצר מעטפת כלכלית לטווח ארוך – חקיקה שתקצה אחוז מסוים מהוצאות המדינה לתשתיות ארוכות טווח באוניברסיטאות המחקר. נקדם חקיקה לשמירה על תקציב קבוע לטובת המדען הראשי שיעמוד על 0.8% מהוצאות המדינה כמקובל במדינות ה-OECD. ננחיל לימודי רובוטיקה ולימודי חדשנות.

חדשנות בתעשייה

נפעל לקידום מודלים של חדשנות בתעשייה מסורתית, בעיקר במפעלים הפועלים כבר בישראל ומתקשים להתחרות בשוק הגלובלי בעקבות היעדר יעילות ורווחיות נוכח תחרות מהמזרח. נעודד מפעלים להכניס שימוש בטכנולוגיות מתקדמות כדוגמת הדפסה תלת ממדית. ניתן הלוואות וקווי אשראי זולים במימון המדינה למיכון חדש. מדינת ישראל צריכה לחזק את התעשיות המסורתיות ולייעל אותן – לעודד את השימוש בטכנולוגיה מתקדמת בד בבד עם הסבת קווי ייצור, כך שנוכל לייצא סחורה. כך נחזיר לאותם תחומים את היכולת להתחרות בלי לסגור תעשיות שלמות ואת המעגלים התומכים בהם.

חדשנות בסקטור הציבורי ובמשלה

נבצע טרנספורמציה של דיגיטציה וחדשנות בממשלה ובשירותים החברתיים – הפיכת הממשלה ליעילה, חדשנית ובעלת יכולת לספק לאזרחים שירותים ברמה הגבוהה ביותר,

בהתבססות על כלים חדשניים. נעביר את פרויקט "ישראל דיגיטלית" למשרד המדען הראשי ונוודא כי הוא מתוקצב כראוי. בעולם המודרני הקשר בין הציבור לממשלה יכול להתבצע באמצעות אפליקציות וכלים דיגיטליים המאפשרים מתן מענה מהיר ומדויק ומונעים בירוקרטיה וסחבת בתהליכים הממשלתיים. נגייס למערך "ישראל דיגיטלית" אנשים מובילים מתעשיית ההיי-טק. נתמקד בתכנות בקוד פתוח בשיתוף המגזר העסקי. נעודד תפיסה של כלכלה דיגיטלית מבוססת נתונים וניתוח מידע גם בענפים לא דיגיטליים במהותם כדי לעודד חדשנות, יצירתיות וצמיחה ונייצר מנגנון תמריצים לעסקים מבוססי דאטה או מהלכים להטמעת דאטה בעסקים קיימים שיפעל על בסיס הפלטפורמות הקיימות.

קידום מעמד הנשים בשוק העבודה

שיעור ההשתתפות של נשים בכוח העבודה עולה בהתמדה. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מחודש מרץ 2018, בשוק התעסוקה בישראל מצויים 4,019,000 גברים ונשים. מתוך אלו כ-1,845,000 נשים מועסקות (כ-48%) וכ-2,030,000 גברים מועסקים (כ-52%). אף שנרשמה ההתקדמות רבה בחקיקה לשוויון תעסוקתי ולקידום נשים בעולם העבודה, השינוי במעמדן של נשים בשוק העבודה רחוק מלהיות מספק. שיעור פערי השכר בין גברים ונשים מגיע ליותר מ-30%. למרות ששיעורן של הנשים הלומדות לתארים גבוהים גבוה של גברים, עם ההתקדמות המקצועית מתחילים להיווצר חסמים משמעותיים המונעים מהן להיות שותפות מלאות לפעילות הכלכלית ולטפס במעלה סולם התפקידים. רק 34% מהן מאיישות משרות ניהול בדרגי הביניים, ורק 4.5% מהמנכ"לים בישראל הן נשים.

גידול בשיעור תעסוקת הנשים והצבת עוד נשים בתפקידי מפתח ובמוקדי קבלת ההחלטות הוא הכרחי כדי לשפר את מעמדן הכלכלי ואת תחושת הביטחון האישי של נשים בחברה, אך יותר מכן, תתרום להורדת רמת האבטלה ולחיזוק המשק הישראלי. תעסוקת נשים וייעודן לתפקידים שבהן יוכלו לממש את מלוא הכישורים והפוטנציאל היא איננה אילוף, אלא צריכה להיות ממוקמת בראש סדר העדיפויות של כלל המעסיקים במשק.

גיל הפרישה לפנסיה – מדינת ישראל היא בין היחידות ממדינות ה-OECD שבהן יש פער בין גיל הפרישה לנשים לגיל הפרישה לגברים. העלאת גיל הפרישה לנשים מתבקשת מכמה בחינות: ראשית, בימינו, כאשר תוחלת החיים עולה, העלאת גיל

הפרישה תתרום להגדלת החיסכון הפנסיוני שיעמוד לרשותה של כל אישה בעת הפרישה. שנית, העלאת גיל הפרישה הכרחית בכדי להגיע לאיזון אקטוארי, לאור העלייה בתוחלת החיים. נוסף על כך, מחקרים רבים מראים כי לתעסוקה יש השלכות חיוביות רבות, חברתיות ואישיות: העלאת הבריאות והתפקוד הכללי, שמירה על מסגרת חברתית, תחושת ערך עצמי ועוד. הפער הנוכחי בגילי הפרישה תורם בין השאר להנצחת הפערים התעסוקתיים והכלכליים בין נשים לגברים. פער זה מניח את חוסר השוויון בין גברים לנשים כנקודת מוצא ומביא לפערים בגובה החיסכון הפנסיוני של נשים לזה של גברים. נפעל להעלאה הדרגתית של גיל הפרישה לנשים ל-64, העלאה של שלושה חודשים בכל שנה, למשך 8 שנים. נאפשר לנשים במקצועות שוחקים פרישה מוקדמת. לצד העלאת גיל הפרישה, נפעל להקמת מערכת של כלים משלימים כדי למנוע פגיעה בנשים שאינן עובדות, נשים העובדות באופן חלקי ונשים ממקצועות שוחקים. כחלק מהכלים הללו יופחת סף השכר ההתחלתי לקבלת מענק העבודה (מס הכנסה שלילי) עבור נשים בגילאי 62–64; תוגדל קצבת הבטחת ההכנסה לזכאיות; תינתן אפשרות לפרישה מוקדמת לנשים העובדות במקצועות הכרוכים בשחיקה פיזית או מנטלית ניכרת; וינתן עידוד תעסוקה לנשים וגברים שטרם הגיעו לגיל פרישה.

שילוב אוכלוסיות לא מועסקות – לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בישראל כ-168 אלף אזרחים בלתי מועסקים (4.1% מכלל האוכלוסייה המחפשת עבודה). מתוכם 38% (71 אלף איש ואישה) לא עבדו כלל בשנה האחרונה. האבטלה בישראל נמוכה יחסית לשאר מדינות ה-OECD, אך יש 3 מגזרים שבהם שיעור הבלתי מועסקים גבוה יחסית והם: נשים ערביות, גברים חרדים ואוכלוסייה כללית מעל גיל 45.

עידוד היזמות וקידומה בקרב בני 45 ומעלה – מנתוני משרד התעסוקה עולה כי יכולת ההשמה הולכת ופוחתת עם הגיל ומחריפה אחרי גיל 45. בולטת במיוחד קטגוריית הגיל 55–64, שבה יש מספר גדול של דורשי עבודה ושיעור נמוך במיוחד של השמות לתעסוקה. שיעור הבלתי מועסקים בקרב גברים בגיל 55–64 עומד על 23%, ושיעור הנשים בגילים אלו שאינן מועסקות עומד על 36%. המחקרים שנערכו בתחום התעסוקה בישראל וגם בעולם מלמדים על קושי בקבלתם של בני 45 ומעלה לשוק העבודה ובשילובם בו. הם מצביעים על כך שבני 45 ומעלה עשויים לחוות קושי יחסי בשמירה על מקום עבודתם או במציאת עבודה חדשה. נוסף על כך, מרגע שאיבדו את עבודתם, הזמן הנדרש לחיפוש עבודה חדשה מתארך. עובדים מעל גיל 45 משתייכים כמובן לכל קבוצות האוכלוסייה ולכל רמות השכר, ועל כן יש למצוא פתרונות המתאימים למגוון רחב של עובדים. עובדים ללא השכלה מתקשים יותר במציאת עבודה בגילאים מבוגרים. שוק העבודה המודרני, המשתנה בקצב מהיר, מקשה על פי רוב על מבוגרים להישאר בו

ולהסתגל לדרישות ולהכשרות חדשות. השינויים המהירים המתרחשים בשוק העבודה המודרני דורשים עדכון כישורים קיימים ורכישת כישורים חדשים, דבר הקשה יותר לעובדים מבוגרים לעומת עובדים צעירים. לראיה, קצב פליטת העובדים המבוגרים בענף ההיי-טק גבוה לעומת ענפים אחרים במשק, כאשר רק 9% מהמועסקים בענף זה הם מעל גיל 50. שוק העבודה הישראלי עובר מכלכלה מסורתית לכלכלה של טכנולוגיות מידע ושירותים מודרנית. עקב כך, חלק מהמקצועות במשק מצויים בסיכון לאוטומציה. עובדים המועסקים בהם עשויים להיות מוחלפים במכונות או במחשבים. מחקרים מראים שבטווח של שני עשורים יוחלפו מועסקים, המספקים היום כ-40% משעות העבודה במשק הישראלי, במחשבים ובמכונות אוטומטיות. נוסף על כך, אומנם יש מקצועות לא ישתנו בהגדרתם, אך מהות העבודה והכישורים שיידרשו מהמועסקים בהם ישתנו כליל. בין המקצועות הנחשבים לבעלי סיכון גבוה לאוטומציה: מקצועות פקידות ואדמיניסטרציה, עובדים בלתי מקצועיים בתחומי התעשייה, הבינוי והייצור, סוכנים, עובדי מכירות ושירותים ועובדים בלתי מקצועיים. מקצועות אלו מאופיינים בכך שאינם דורשים השכלה אקדמאית וברובם הם ברמות מיומנות ושכר נמוכות. רבים מהעובדים במקצועות אלו הם בני 45 ומעלה והם צפויים להיתקל בקשיים במציאת מקור פרנסה חלופי. אנחנו מאמינים כי על המדינה לעודד עובדים בני 45 ומעלה אשר יש להם נטייה ליזמות להקים עסקים קטנים ובינוניים. כדי לעשות כן נקים מסלול מיוחד תחת מעוף לעסקים במשרד הכלכלה והתעשייה. המסלול יכלול ייעוץ ראשוני ומיפוי צרכים, בניית מודל עסקי או רעיון עסקי כדי לבחון כדאיות כלכלית, הכנת תוכנית עסקית לצורך קבלת מימון עבור הקמת עסק, הרחבת עסק ופיתוח עסקי, ייעוץ וליווי עסקי בתחומים הבאים: שיווק, פיננסים ומיסים, אסטרטגיה והלוואות נוחות דרך קרן בערבות המדינה. נפעל להקמת מתחמי עבודה משותפים ליזמים ובעלי עסקים, שיהוו חממות עסקיות ליזמים בני 45 ומעלה. המרכזים יעניקו שירות ליזמים ולבעלי עסקים: עמדות עבודה, שירותי משרד, חדר ישיבות, ייעוץ וליווי עסקי ומערך של קורסים, סדנאות והכשרות ויאפשרו נטוורקינג עסקי. המרכזים יוקמו על ידי מרכז השלטון המקומי.

שילוב גברים חרדים בשוק העבודה – התנאי הבסיסי להשתלבות בשוק העבודה הוא רכישת ידע בסיס במערכת החינוך. לימודי הבסיס, ובמיוחד לימודי אנגלית ומתמטיקה (שהם חלק מתוכנית הבסיס), נועדו להשיג שתי מטרות עיקריות: האחת, להיות חוליה מקשרת בין כל פלגי העם ומגזריו כדי ליצור מכנה משותף בסיסי, שהוא חיוני ליצירת הרמוניה בין חלקי החברה השונים, והשנייה, לתת בידי כל ילד בישראל כלים בסיסיים להתמודדות עם החיים המודרניים ולמימוש הזכות לשוויון הזדמנויות בפיתוח אישיותו ועצמאותו הן בילדותו והן בבגרותו. תוכנית היסוד נועדה לחשוף כל תלמיד בישראל

לתכנים לימודיים בסיסיים בעלי אופי כללי, לאומי ואוניברסלי. תכנים אלו הם הגרעין הבסיסי, המשותף והמאחד לזרמים השונים בחברה הישראלית. תוכנית היסוד יוצרת מכנה משותף בין תלמידי הזרמים השונים ברמת התוכן וכן ברמה המושגית והערכית ובכישורי החשיבה והלמידה.

חוק השוויון בנטל של 'יש עתיד' יוצר מערכת המעודדת ומסייעת השתלבות בשוק העבודה. חוק טל קבע כי אדם שלא שירת בצה"ל יחויב להישאר במסגרת הישיבה. מצב זה הביא לכך שגברים חרדים רבים נעדרו משוק העבודה ונאלצו להתקיים מקצבאות שונות. חוק השוויון בנטל שהובלנו הביא ליציאתם של עשרות אלפי חרדים לשוק העבודה. עם ביטול החוק התהפכה המגמה, וב-2018 לבדה נרשם גידול של 21% במספר החרדים הלומדים בישיבות. בממשלה הבאה נחזיר את חוק השוויון בנטל המקורי, נחזיר את הסנקציות למשתמטים מגיוס וגם את התמריצים ליציאה לעבודה, ובאמצעות כך נוביל להשתלבות עוד חרדים רבים בשוק העבודה.

'יש עתיד' תחזק את פעילותם של מרכזי הכוונה תעסוקתיים לציבור החרדי ברחבי הארץ שהוקמו בעקבות חוק השוויון בנטל. המרכזים החדשים, המופעלים באמצעות הרשויות המקומיות, מספקים ליווי משלב הכוונה והענקת הכשרה הנדרשת למקצועות השונים ועד להשמה ולעידוד מעסיקים לקלוט את העובדים החדשים. במרכזי הכוון מקבלים המשתתפים מגוון שירותים שיסייעו להם להשתלב בעולם התעסוקה, הכוללים אבחון מקצועי, הכוונה מקצועית, ייעוץ למסלולים מקצועיים על פי כישוריהם, סדנאות לכישורים נדרשים לשוק העבודה, ליווי בלימודים ובתעסוקה. נוסף על כך, מקבלים המשתתפים ייעוץ והכוונה ללימודים – הכשרה מקצועית, לימודים אקדמיים, שיעורי עזר ועוד. התוכנית כוללת תמריצים למעסיקים בגין העסקת עובדים מקרב האוכלוסייה החרדית וכן מימון להכשרות פנים-מפעליות. נפעל להקמת עוד 6 מרכזים במתכונת דומה ברחבי הארץ.

שילוב נשים ערביות בשוק העבודה – 'יש עתיד' תפעל לשילובן של נשים ערביות בלתי מועסקות על ידי הפעלת תוכנית להכשרה תעסוקתית במגזר הערבי. נחזק את התוכנית להשמת אקדמאים מהמגזר הערבי שמטרתם לאתר, ללוות ולהכשיר סטודנטים ואקדמאים בעלי השכלה טכנולוגית מהחברה הערבית ולשלבם בתעשייה עתירת הידע. נעודד יוזמות וסיוע לעסקים קטנים ובינוניים במגזר הערבי באמצעות מרכזי הסיוע לעסקים קטנים ובינוניים ונגדיל את היקף פעילותה של קרן ההלוואות לנשים מהמגזר הערבי, הפועלת תחת הרשות לפיתוח כלכלי של המגזר הערבי. ליציאת נשים ערביות לשוק העבודה יש שני חסמים מרכזיים שהממשלה יכולה לפתור בקלות יחסית. החסם הראשון הוא הקושי בנגישות למקומות עבודה. 'יש עתיד' תגביר את הנגישות של נשים

ערביות למקום העבודה על ידי פיתוח התחבורה הציבורית וחיזוקה ועל ידי עידוד פתרונות של תחבורה שיתופית. החסם השני העומד בפני האישה הערבייה הוא המחסור במעונות יום במגזר הערבי. במגזר היהודי 28% מהילדים בגילי שלושה חודשים עד שלוש שנים נמצאים במעונות יום מפוקחים, ואילו במגזר הערבי רק 16% מהילדים נמצאים במסגרות דומות. נשקיע את המשאבים הדרושים כדי להגדיל את היצע מעונות היום ולאפשר לנשים להשתלב במעגל העבודה.

חיזוק ושיפור המגזר הציבורי ותפקוד הממשלה – המגזר הציבורי בישראל, הכולל את משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות, החברות הממשלתיות ועוד גופי סמך רבים, מתאפיין, למרות מרכזיותו וחשיבותו, ביעילות נמוכה, בחולשה בירוקרטית וביכולות ביצוע נמוכות. המגזר הציבורי בישראל פועל בשיטות מיושנות, סובל מסטגנציה ארגונית ואנושית, לוקה בהיעדר חדשנות ויצירתיות, מתקשה ביצירת שיתופי פעולה – ובמידה רבה דרכי פעולתו אנכרוניסטיות ולא יעילות. חולשתו המתמשכת של המגזר הציבורי מונעת ממנו להגיב כראוי למגמות המתהוות במשק ובכלכלה העולמית, לבצע ולהוביל רפורמות ושינויים נדרשים ולקדם פרויקטים ומיזמים לאומיים הנדרשים לשימור ישראל בחזית המדיניות המפותחות. לכן תפקודו של הממשל והמגזר הציבורי מסיג לאחור את איכותם של השירותים החברתיים בישראל ומבטא רמה נמוכה של זמינות, של נגישות ושל שירות לאזרח. מספר ניסיונות שנעשו במשך השנים מצד הממשלות לקדם רפורמה בשירות הציבורי הביאו להצלחות נקודתיות בלבד ולא יצרו את השינוי המקיף והעמוק הנדרש. 'יש עתיד' תפעל להעמדת המגזר הציבורי במקום גבוה בסדר העדיפויות הלאומי ולשיפורו. מגזר ציבורי איכותי ואפקטיבי, הפועל באופן מקצועי ומכוון לציבור, הינו צו השעה.

שיפור השירות לציבור וצמצום הבירוקרטיה והרגולציה הממשלתית – לצד המרכיב האנושי, המגזר הציבורי מחייב שינוי סדר עמוק בשיטות העבודה ובמבנה פעולותיו באופן המאפשר נגישות וזמינות מקצועית ואיכותית לאזרח. לצורך כך נדרשים שינויים הן בשיפור נקודות הממשק הישירות עם האזרח והן בארגון מחודש של "פס הייצור" הממשלתי, הכשרה וגיוס של הון אנושי איכותי המותאם ליחידות השונות והקמת מערך הכשרות עדכני ויעיל, איחוד וביטול תהליכים ונהלים הגורמים להכבדה ולנטל על מקבלי השירות. רגולציה (אסדרה) היא כלי מרכזי של המדינה לשמירה על אינטרסים ציבוריים ולקידום הכלכלה והחברה באמצעות קביעת כללי התנהגות מחייבים באופן ההולם את ערכי המדינה והמייצר תשתית לצמיחה בת-קיימא ולחברה שוויונית ובריאה. ככלי מרכזי הנתון בידי הממשלה, על הממשלה מוטלת האחריות לוודא כי הרגולציה מבטאת איזון נכון בין התערבות במשק ובין יצירה ושמירה של מרחב הפעילות החופשית של אזרחים

ועסקים. ככל שהרגולציה אינה מאוזנת, היא עשויה להקשות על האזרח את הממשקים עם הממשלה עד כדי אי מימוש זכויותיו וכן היא עלולה להטיל על המשק עלויות שאינן הכרחיות לטובת הגנה על האינטרס הציבורי. רגולציה מטילה עומס ויש לה עלות, אך אלו לגיטימיים ככל שהם הכרחיים להשגת תכלית הרגולציה. מנגד, הם הופכים לנטל כאשר ניתן לוותר עליהם מתוך שמירה על האינטרס הציבורי. נטל רגולטורי מתייחס אפוא לעומס עודף או לעלות העודפת, מעבר לנדרש לשמירה על האינטרס הציבורי. כיוון שרגולציה ממשלתית היא מערכת מורכבת, נדרש מאמץ מודע ומכוון לטובת שימור האיזון האמור.

‘יש עתיד’ הניחה הצעת חוק הקובעת הקמת נציבות לצמצום הרגולציה והבירוקרטיה הממשלתית. נציב הבירוקרטיה ירכז את המאבק ברגולציה עודפת, יקבע יעדים לצמצום רגולציה, יאשר רגולציה חדשה ויקבע לוחות זמנים מחייבים בממשק בין הרגולטורים לאזרחים.

דיור

מחירי הדיור בישראל עלו מאז הקמת הממשלה האחרונה ב-2015 ביותר מ-10% המצטרפים לעליעה של כ-80% בעשור שקדם לה ונמצאים לאחרונה במגמת בלימה. כבר ב-2013 ‘יש עתיד’ שמה לה למטרה שכל זוג צעיר ממעמד הביניים יהיה מסוגל לקנות דירה. זו המשמעות של שינוי סדרי העדיפויות – להעמיד במרכז הכלכלה והחברה את מעמד הביניים, האדם העובד, המשרת את המדינה ומשלם מיסים ואת מי שנאבק להיות חלק ממנו.

עם מינויו לתפקיד שר האוצר ב-2013, דרש יו"ר ‘יש עתיד’ יאיר לפיד את הקמת קבינט הדיור, ועדת שרים מיוחדת שבה חברים כל משרדי הממשלה הרלוונטיים לעולם הדיור והרשויות התכנוניות והביצועיות, ופותרים בעיות: מתירים חסמים, מאיצים שיווקיים ואישורים, מקדמים פיתוח תשתיות, מגבשים הסכמים משותפים ופתרונות מערכתיים. יו"ר ‘יש עתיד’ יאיר לפיד בתפקידו כשר האוצר וכיו"ר קבינט הדיור, גיבש תוכנית לאומית לפתרון משבר הדיור שיישומה הכולל יביא להורדת מחירי הדירות בישראל. התוכנית נשענת על שלוש רגליים מרכזיות: הגדלת ההיצע; סיוע ממוקד לזוגות צעירים; פיתוח והסדרת שוק השכירות. התוכנית נותנת מענה גם לסוגיות של דיור בר-השגה והדיור הציבורי. המדיניות שהובילה ‘יש עתיד’ לפתרון משבר הדיור ויישומה של התוכנית, גם אם רק בחלקה, הניבה תוצאות ראשונות, כאשר בחודש אוקטובר 2014 ירדו מחירי הדיור ב-1%, ירידה ראשונה במחירי הדיור מאז 2007.

ההסתכלות על פתרון משבר הדיור כעל בניית דירות בלבד היא הסתכלות מעוותת, דיור הוא לא רק הדירה עצמה, דיור הוא מרכז מרקם החיים. כשמסתכלים על משבר הדיור ועל תוכניות לבניית דירות צריך גם לבחון את שאלת מיקום הדירה, מהם השירותים החברתיים הנמצאים סביבה, מהי תשתית התחבורה, איזו תחבורה ציבורית מתחברת לאזור, איך מגיעים לתחנת הרכבת הקרובה, איפה יש גני ילדים, בתי ספר וקופות חולים. תכנון של דיור הוא חלק מתכנון רחב של חיי קהילה.

הגדלת היצע

לוועדה למתחמים מועדפים לדיור, אשר הקים לפיד בהיותו השר הממונה על קבינת הדיור, תפקיד מרכזי בהגשמת היעדים הלאומיים ובהגדלת היצע יחידות הדיור במדינת ישראל והיא מהווה כלי חיוני למימוש החלטות הממשלה לעניין היקף הגדלת היצע יחידות הדיור ויצירת מענה למגוון אוכלוסיות. מאז תחילת פעילותה אישרה הוועדה כ-105,000 יח"ד, המהוות כשליש מיחידות הדיור שאושרו במוסדות התכנון השונים. פרק הזמן לאישור תוכנית בוועדה עומד על פחות משנה, ובשנת 2017 משך הזמן לאישור תוכנית בוועדה עמד על כ-9 חודשים. מדובר על קיצור משמעותי של הליך האישור. 'יש עתיד' תתמוך בהפיכת חוק הותמ"ל מהוראת שעה (שתפוג באוגוסט 2019) לחקיקה ראשית בשינויים קלים שיאפשרו איזון של האינטרסים השונים המעורבים בתהליך התכנון.

בנקודה שבה אנחנו נמצאים היום בעיית היצע הצטמצמה משמעותית ויש מלאים מוכנים מתוכננים של דירות בעיקר בפריפריה. החסם העיקרי היום בשוק הדיור הוא היעדר תשתיות. נושא התשתיות, ובראשן נושא תשתיות התחבורה, מטופל בהרחבה במצע התחבורה שלנו.

סיוע ממוקד לזוגות צעירים: כדי לשמור על יציבות ועל אמינות בשוק הדיור לא נבטל מהלכים והתחייבויות שיצאו לדרך ונעמוד מאחורי כל הסכמי "מחיר למשתכן כלשונם. נסבסד לזוגות צעירים דירות בעלות של עד 1.5 מיליון שקלים.

פיתוח והסדרת שוק השכירות: "דירה להשכיר" – פרויקט לבניית 150,000 דירות להשכרה לטווח ארוך – שר האוצר ויו"ר קבינת הדיור לשעבר יאיר לפיד הביא להקמת חברת "דירה להשכיר". חברה זו קמה במטרה לבנות 150,000 יחידות דיור להשכרה לטווח ארוך בסטנדרט הבנייה הגבוה ביותר. הפרויקט מכניס משתנה חדש לשוק הנדל"ן, מגדיל משמעותית את היצע הדירות להשכרה ויוצר מציאות חדשה בתחום הדיור להשכרה בישראל. כבר עכשיו מאוכלסים בדירות שנבנו במודל זה מאות משפחות. עד היום לא

היה בישראל דיור מוסדר להשכרה. היצע הדירות הפרטיות להשכרה מוגבל, אין בו יציבות וודאות לשוכרים מפני פינוי מוקדם או העלאת מחיר תכופה ואיכותו לרוב אינה גבוהה. על ידי בניית מגדלי הדיור החדשים יצטרפו לשוק הדיור להשכרה בעשור הקרוב 150,000 דירות להשכרה לטווח ארוך, רבע מהן במחיר מפוקח. הדירות יהיו מוארות וירוקות, ובנויות בסטנדרטים הגבוהים ביותר, בלב אזורי הביקוש.

‘יש עתיד’ תפעל להעלאת שיעור הדירות המוקצות לדיור להשכרה בכל תוכנית המאושרת על ידי הותמ"ל באזורי ביקוש ל-50%. נקבע כי בכל שיווק של קרקע מדינה באזורי ביקוש, גם בתוכניות שאינן תוכניות ותמ"ליות, לפחות 40% מיחידות הדיור תיועדנה לפרויקטים לשכירות ארוכת טווח. נעודד הקמת פרויקטים בפריפריה ובמגזר הערבי באמצעות סבסוד עלויות פיתוח ובאמצעות מתן מענקי הקמה ליזמים. נאפשר את דחיית תשלום המע"מ המוטל על היזם בעת רכישת הקרקע להקמת פרויקט להשכרה ארוכת טווח (ושאינו מותר לניכוי שכן הכנסות מהשכרה פטורות ממע"מ) למועד מכירת הפרויקט.

05 חינוך

למערכת החינוך תפקיד מרכזי בעיצוב ערכי היסוד של אזרחי מדינת ישראל. תפקידה של מערכת החינוך הישראלית הוא לא רק להקנות לילדינו ידע והשכלה, אלא לאפשר להם לצאת אל העולם כשהם אנשים טובים יותר, ערכיים יותר, הרואים בעצמם חלק מקהילה ומרגישים מחויבים לתרום לה מעצמם.

מערכת חינוך איכותית היא צורך קיומי למדינת ישראל והכלי העיקרי להגשמת יעדיה, כפי שהם מפורטים במגילת העצמאות: חברת מופת שוויונית, מובילה בהישגיה התרבותיים, המדעיים והכלכליים. מורים ומלמדים היו לדמויות המופת של העם היהודי לדורותיו וזכותו של כל ילד לחינוך, הפכה לאחת מאבני היסוד של החברה הישראלית.

מערכת חינוך ראויה היא המכשיר היחיד לצמצום הפערים החברתיים, כדי שכל אזרח יזכה בהזדמנות אמיתית להגשמה עצמית, כלכלית ותרבותית. זוהי חובה מוסרית המאפשרת לכל אדם לממש את זכותו הבסיסית לעתיד משמעותי, אך בה בעת מסייעת לחברה בישראל להתמודד עם התחרותיות הגדלה בעולם המודרני.

על ממשלת ישראל מוטלת החובה להעמיק את האחריות הכוללת של

נקודות מרכזיות

- **נרחיב את היצע מעונות היום המסובסדים מגיל לידה עד גיל 3 לכלל האוכלוסייה.**
- **נעניק תמריצים למורים מצטיינים ועצמאות למנהלי בתי ספר.**
- **נפעיל מודל חדשני של יום לימודים ארוך.**
- **נרחיב את מודל בית הספר של הקיץ מהגן ועד כיתה ה'.**
- **נקצה כספים תוספתיים ומשאבים ייחודיים לחיזוק החינוך בפריפריה וצמצום פערים.**
- **נטפח ונעודד מצוינות באמצעות תכניות ייחודיות.**
- **נגדיל את מספר בוגרי מערכת החינוך הממשיכים את לימודיהם במוסדות להשכלה גבוהה ובמכללות בתחומי המדע והטכנולוגיה, ונפעל לפיתוח המיומנויות וההון האנושי של הפרטים שאינם בחרים במסלול האקדמי.**
- **נעביר את האחריות על הגיל הרך למשרד החינוך.**

מערכת החינוך על תלמידיה, לשפר ולהתאים את כלי ההוראה והלמידה לאתגרי המאה ה-21 ולפעול בנחישות כדי להעביר את מערכת החינוך מממוקדת מדידה לממוקדת למידה.

מערכת החינוך הישראלית התמקדה במשך שנים רבות מדי במדדים החינוכיים, בציונים ובתהליכי מדידה. יש להחזיר את המדידה למקומה הנכון, כאמצעי, ולא כלב המשמה החינוכית. יש להרחיב את הניהול העצמי של מוסדות החינוך ואת האוטונומיה של המנהלים, ולפתוח מרווחי תוכן לצוות החינוכי של בית הספר. אתגרי התקופה מחייבים הגדרה מחודשת של מטרות הלמידה, במסגרת מהפיכה פדגוגית. לא עוד שינון, לימוד טכני שלא מבקש לחדור לעומק ההבנה, אלא למידה משמעותית שתכליתה הבנה מעמיקה; עידוד ופיתוח סקרנות; רלבנטיות המשפיעה על נפש האדם, הופכת את תכני הלימוד לאבני יסוד בבניין האישיות של התלמיד ונוטעת בו ערכים לעשייה חברתית ותרומה לכלל.

אנו רואים במערכת החינוך אמונה על הנחלת ערכי שילוב, הכלה וקבלת האחר, בין אם מקבוצות אוכלוסייה שונות ובין אם אנשים עם צרכים מיוחדים, קוגניטיביים, רגשיים או פיזיים; על מיגור הגזענות וחינוך לחיים משותפים של שכבות האוכלוסייה במדינת ישראל, ללא הבדל דת, גזע, מין, מוגבלות או זהות מינית.

נקודות מרכזיות

■ **נפעל למימון לימודי תואר ראשון ושני על ידי המדינה בצורת הלוואות שיוחזרו דרך מנגנון המיסוי עם השתלבותו של הסטודנט/ית בשוק העבודה – המימון יינתן לרשימה סגורה של מקצועות שישתנו לפי הביקוש על מנת לייצר איזון ולמלא חוסרים בשוק העבודה.**

■ **נרחיב את חוק חינוך חנים מגיל לידה כך שכל ילד בישראל יהיה זכאי לחינוך איכותי ומפוקח בחינם מגיל לידה.**

■ **נחזק את מעמד המורה ונמשוך כח אדם איכותי למקצוע ההוראה.**

■ **נעניק תמריצים למורים מצטיינים ועצמאות למנהלי בתי ספר.**

■ **נקצה כספים לחיזוק החינוך וצמצום הפערים בפריפריה.**

■ **נפעל למימון לימודי תואר ראשון ושני על ידי המדינה בצורת הלוואות שיוחזרו דרך מנגנון המיסוי לרשימה סגורה של מקצועות שישתנו לפי הביקוש על מנת לייצר איזון ולמלא חוסרים בשוק העבודה.**

יש לפעול לצמצום הפערים החברתיים במערכת החינוך לקירוב הפריפריה החברתית והגיאוגרפית. העצמה חינוכית לאוכלוסיות מוחלשות תאפשר להן לשבור את תקרת הזכוכית ותגביר את יכולתן לפרוץ החוצה ולמצות את כישוריהן. יש להתאים את יום הלימודים, בכל מערכת החינוך, לשעות המקובלות בשוק העבודה בישראל, תוך ניצול שעות הצהריים לפעילויות העשרה איכותית.

נפעל להגדרה מחדש של הסמכות והאחריות במערכת החינוך, להעצמת תפקידה של המדינה כמעצבת מדיניות החינוך וכמפקחת על קיומה ולהעברת סמכויות הביצוע לשלטון המקומי, לתאגידי חינוך ולמנהלי בתי הספר.

מספר מורים ואיכות המורים

“איכותה של מערכת חינוך אינה יכולה לעלות על איכות מוריה”. מורים טובים הם המפתח למערכת חינוך איכותית. עלינו לאתר ולמשוך כוח אדם איכותי למקצוע ההוראה. כדי לעשות כן, יש לשפר את מעמדו של מקצוע ההוראה, בין השאר על ידי העלאת שכר המורים. כצעדים משלימים יש להקשיח את תנאי הקבלה ללימודי הוראה במכללות המכשירות מורים, לצד פתיחת מסלולים לקבלת תעודת הוראה לבוגרי תואר ראשון ושני במקצוע אקדמאי, וליצור מערכת תמריצים למורים מצוינים. כדי לאפשר תגמול מרבי של המורים בבתי הספר יש לפעול למתן עצמאות ותנאים משופרים למנהלי בתי ספר לניהול אוטונומי.

שיפור מעמד המורה קריטי למערכת החינוך, גם לצורך חיזוק מידיי למורים הקיימים הנושאים בעול, וגם בשל המחסור הצפוי במורים. כרגע חסרים במערכת החינוך אלפי מורים, כאשר המחסור העיקרי הוא במורים לאנגלית, מתמטיקה, מדעים ולשון.

מעבר ללמידה משמעותית, איכותית ומבוססת ערכים

“בית הספר של הצהריים” – כחלק מתפישת האחריות הכוללת של משרד החינוך על כל ילד מסביב לשעון, נרחיב את תכנית “בתי הספר של החופש הגדול” ל”בתי הספר של הצהריים”. התכנית תבטיח רצף חינוכי לאורך יום החינוך כולו.

במסגרת התכנית יאוגמו תקציבי יום חינוך ארוך, תכנית קרב ועוד, ישולבו תכניות פר"ח, פעילות תנועות הנוער והחברה למתנ"סים. ביום הלימודים, שיימשך עד השעה 16:45, יקבלו התלמידים חונכות אישית לליווי במטלות הלימודיות, ארוחת צהרים, פעילות ספורטיבית ותרבותית וחוג חינוך.

מסגרת זו של יום חינוך ארוך תאפשר לתלמידים בכל הרמות לקבל חיזוק ממוקד לקידום האישי, לסיים את מטלותיהם במסגרת הבית ספרית ובכך לאפשר לילדים ולהוריהם לחוות בחופשיות את שעות אחר הצהריים בקרב המשפחה והחברים. התכנית תפעל עד כיתה ד'. התשלום יקבע בהתאם לאשכולות סוציו-אקונומיים, כפי שמתקיים ב"בתי הספר של החופש הגדול".

הגדלה משמעותית של תקציבי תנועות וארגוני הנוער – יש עתיד מאמינה כי נוער מעורב וערכי, הלוקח חלק בפעילויות בקהילה, הוא המתכון לחברת מופת, חברה שאזרחיה ערבים זה לזה, נושאים באופן שווה בנטל ומחויבים להצמיד אותה קדימה. נמשיך ונגדיל את תקציבי תנועות הנוער וארגוני הנוער. גידול זה יאפשר את שילובם של עשרות אלפי תלמידים נוספים בארגוני הנוער והפיכתם לנוער מתנדב, מעורב חברתית, משפיע על השיח הדמוקרטי, מעודד סובלנות, מכבד את האחר ומוקיע תופעות של גזענות ואלימות.

נפעל להרחבת תקצובם של כעשרה ארגוני נוער נוספים, במטרה להרחיב את הפעילות בארגוני הנוער לכ-350 אלף בני נוער פעילים בעשר השנים הקרובות. באמצעות תוספת זו יוכלו עשרות אלפי תלמידים נוספים להצטרף לארגוני נוער קיימים וחדשים, לדוגמא: 'נוער מד"א', 'אחריו', 'נוער גאה', 'פרחי הדגל', 'תרבות', 'אות הנוער' ועוד. כמו כן נרחיב את תקציבי תנועות הנוער, תקציבי מסגרות שנת השירות והמכינות הקדם צבאיות וגרעיני צעירים ומחנכים. במקביל נפעל להעמקת הרצף החינוכי בין תנועות הנוער לבתי הספר.

הקלת נטל תשלומי ההורים

בתי הספר של החופש הגדול – מפלגת 'יש עתיד' מחויבת למעמד הביניים ולשכבות החלשות, ומאמינה שאלה הן הקבוצות אשר צריכות לעמוד בראש סדר העדיפויות התקציביות. ביוזמת יש עתיד הפעלנו לראשונה בקיץ 2014 את תכנית "בתי הספר של החופש הגדול", קייטנות משרד החינוך. התכנית האריכה בפועל את שנת הלימודים בשלושה שבועות נוספים וקיצרה משמעותית את החופש הגדול.

בזכות התכנית נהנים כל תלמידי גן חובה וכיתות א' עד ג' ברחבי הארץ, כ-270,000 תלמידים, ממסגרת חינוכית וחוויתית בחופש הגדול, אשר ניתנת בעלות בסיסית של עד 450 שקלים. הורי התלמידים חסכו בין 500 ל-1,000 שקלים עבור כל ילד, לעומת קייטנות במסגרות פרטיות. באשכולות סוציו-אקונומיים 1-3, שאוכלוסייתם סווגה כמשתייכת לרמות חברתיות-כלכליות נמוכות יותר, בתי הספר של החופש הגדול ניתנים ללא תשלום. על ידי כך התאפשר למשפחות שידן אינה משגת ליהנות מחופשת הקיץ כמו כל ילד בישראל. אנו נמשיך בהרחבת מודל "בתי הספר של החופש הגדול" מהגנים ועד כיתות ה' לכל ילדי ישראל.

הגיל הרך וגני הילדים

ריכוז עולם החינוך תחת קורת גג אחת – אנו רואים בהיפוך הפירמידה ובהשקעה של משאבי כסף ומצוינות חינוכית בגיל הרך יעד אסטרטגי ראשון במעלה להצלחת מערכת החינוך. איכות ומצוינות בגיל הרך הם מפתח מרכזי לצמצום פערים ותיקון פערים חברתיים ולאבחון מוקדם, שיש בכוחו לאפשר תיקון של חלק מהלקויות. משרד החינוך יהיה אמון על כל המערכת החינוכית, לכלל הילדים, ויעניק לכל ילד טיפול הוליסטי, מגיל לידה ועד בגרות.

נרחיב את חוק חינוך חנים מגיל לידה כך שכל ילד בישראל יהיה זכאי לחינוך איכותי ומפוקח בחנים מגיל לידה – הסדרת נושא חינוך הילדים מגיל לידה עד 3 נוגעת לא רק ל"סידור הילד במעון" שיאפשר להורים לצאת לעבודה, אלא בעיקר נובעת מההכרה בחשיבות החינוך להתפתחות הילדים בגילאים אלה. כיום, איכות ופריסת המעונות מטעם המדינה לגיל הרך נמוכים ביחס למקובל במדינות אירופה. בהיעדר מעון מסובסד, עלות לילד במעון פרטי עשויה להסתכם בכ-3500 ש"ח לילד בחודש ובאזור המרכז אפילו עד 4500 ש"ח לחודש ללא פיקוח על לוח חופשות, מזון וכו'. הורים שידם אינה משגת מתפשרים על איכות החינוך לילדיהם בגילאים הקריטיים, ולכן, טיפול מעמיק בשכבת גיל זו הנה בעלת חשיבות לצמצום פערים לדורות הבאים.

גני הילדים של הצהריים – גני הילדים יפעלו במתכונת דומה לזו שתתקיים ב"בתי הספר של הצהריים", תוך יצירת רצף חינוכי וטיפול הכולל את מסגרת הצהרון. במסגרת התכנית יאוגמו תקציבי יום חינוך ארוך, תכנית קרב ועוד, ישולבו תכניות פר"ח והחברה למתנ"סים. ביום הלימודים, שיימשך עד השעה 16:45, יקבלו הילדים ארוחת צהריים, ופעילויות לימודיות ותרבותיות. התשלום יקבע בהתאם לאשכולות הסוציו-אקונומיים.

המערך החינוכי והטיפול לגיל הרך – הגננות והסייעות הן הדמויות החינוכיות והטיפוליות המלוות את הילדים שעות רבות ביום ואנו מחויבים לתת בידיהן את מלוא הכלים וההכשרה הנדרשים בכדי להבטיח את הטיפול הנאות בילדי הגן. נרחיב את ההכשרות המקצועיות של הגננות והסייעות, ונקבע תנאי סף למקצוע הסייעת. נפעל לקידום הצעת החוק של ח"כ קארין אלהרר לפיקוח על מעונות היום. הצעת החוק מגדירה את הדרישות להפעלת מעונות היום, את הדרישה להעברת האחריות של גילאי לידה עד 3 ממשרד הרווחה למשרד החינוך ואת אחריות המדינה כלפי הילדים במעונות.

שוויון הזדמנויות וצמצום פערים חברתיים

מערכות החינוך הטובות בעולם מוודאות שכל תלמיד יזכה לחינוך הדרוש כדי לפצות על הרקע שבא ממנו. יש להבטיח שהמשאבים והמימון יגיעו לתלמידים הזקוקים להם יותר מכל.

'יש עתיד' מחויבת להעמקת שוויון הזדמנויות בחינוך וצמצום פערים בישראל הוא יעד חברתי, כלכלי ומוסרי, ויש להקצות לשם כך משאבים. לכל ילד בישראל זכות שווה לחינוך זמין, איכותי ונגיש.

על מודל התקצוב להביא לידי ביטוי יעדים חשובים אלה ללא פגיעה באיכות ובמצוינות בקרב כלל ילדי ישראל.

1. הרחבת מודל "בית ספר של הקיץ" בחודש יולי מגן טרום-טרומ חובה ועד כיתה ה'.
2. יישום מודל חדשני - "בית ספר של אחר הצהרים" (יום לימודים ארוך): במסגרת התוכנית יאוגמו תקציבים וישולבו תכניות של מערכת החינוך, תנועות הנוער והתנועה למתנסים. התשלום יקבע בהתאם לאשכולות הסוציו אקונומיים.
3. הקצאת כספים תוספתיים ומשאבים ייחודיים לחיזוק החינוך בפריפריה וצמצום פערים.
4. טיפוח ועידוד מצוינות.
5. מימון לימודי תואר ראשון ושני על ידי המדינה בצורת הלוואות שיוחזרו דרך מנגנון המיסוי עם השתלבותו של הסטודנט/ית בשוק העבודה – המימון יינתן לרשימה סגורה של מקצועות שישתנו לפי הביקוש, על מנת לייצר איזון ולמלא חוסרים בשוק העבודה.

שילוב חרדים במערכת החינוך כדרך לשלבם בשוק העבודה

הכנסת לימודי בסיס ויסוד לכלל מוסדות הלימוד בישראל – 'יש עתיד' מאמינה כי המדינה מוסמכת ואף חייבת לדאוג להקניית ערכי יסוד בחינוך לכל ילד באשר הוא, כדי להכשירו לקראת חייו הבוגרים ולאפשר לו למצות את אישיותו ואת יכולותיו בחברה. חובה זו חיונית גם לצורך עיצוב חיי חברה תקינים בראייה כוללת. תכנית הליב"ה נועדה לחשוף כל תלמיד בישראל לתכנים לימודיים בסיסיים בעלי אופי כללי, לאומי ואוניברסלי. תכנים אלה הם הגרעין הבסיסי, המשותף והמאחד את כל הזרמים השונים בחברה הישראלית, המהווה מכנה משותף לכלל התלמידים ברמה המושגית, תכנית, ערכית ובכישורי חשיבה ולמידה.

לימודי הבסיס והיסוד, ובמיוחד לימודי אנגלית ומתמטיקה, נועדו להשיג שתי מטרות עיקריות: האחת, להוות חוליה מקשרת בין כל פלגי העם וכל מגזריו כדי ליצור מכנה משותף בסיסי וחיוני ליצירת חיים משותפים בין הרבדים האנושיים השונים של החברה; השנייה, לתת בידי כל ילד בישראל כלים בסיסיים להתמודד עם החיים ולממש את הזכות לשוויון הזדמנויות בפיתוח אישיותו ועצמיותו, הן בילדותו והן בבגרותו.

ב-2013 חוקקה 'יש עתיד' חוק המחייב הוראת לימודי בסיס ויסוד במוסדות חינוך שמתוקצבים על ידי המדינה. לאחר הבחירות האחרונות ב-2015 ביטלה הממשלה את החוק ובכך עצרה את המהלך. נחזיר את החוק לתוקפו ונוודא שכל ילד במדינת ישראל ילמד לימודי עברית, אנגלית ומתמטיקה.

ביטול חוק נהרי – כחלק מתכנית אסטרטגית כוללת להסדרת החינוך החרדי, כך שתכנית הלימודים תכלול את מקצועות הבסיס והיסוד, המקנים את הכלים הדרושים להשתלבות בעבודה, יש לבטל את חוק נהרי. חוק זה הינו תיקון לחוק חינוך ממלכתי שהועבר ב-2007 וחייב רשויות מקומיות לתקצב מוסדות חינוך המוגדרים כ"חינוך מוכר שאינו רשמי", כדוגמת המוסדות החרדיים.

עצירת המימון הממלכתי למוסדות שאינם מחויבים ללימודי בסיס ויסוד, אשר מונעים את השתלבותם של עשרות חרדים בשוק העבודה בעתיד, היא חלק ממדיניות מעודדת השתלבות בשוק העבודה, אשר מובילה 'יש עתיד'. בשנת 2013 בוטל החוק ובכך נחסכו כ-400 מיליון שקלים מתקציבי השלטון המקומי. מימון מוסדות חינוך פרטיים על ידי הרשויות חזר להיות בגדר רשות ולא חובה. לאחר הבחירות האחרונות החזירה ממשלת נתניהו את החוק לתוקף ובכך המשיכה במאמציה למנוע את התרחבות לימודי הליב"ה בחינוך החרדי.

מעורבות חיובית של ההורים במערכת החינוך

אנו מאמינים כי יש לחזק את מעמד ההורים, ולעגן את מעורבות ההורים בהחלטות הנוגעות לחינוך ילדיהם. אנו רואים במעורבות נכונה של הורים בהנהגות הבית ספריות לטובת חינוך הילדים ורתימתם לעשייה הבית ספרית פעולה מבורכת. בהיעדר מעמד מוסדר של ההורים ופתיחת אפיקי השפעה חיוביים, התחזקה בשנים האחרונות תופעה של התערבות הורים במערכת הבית ספרית ולעיתים אף הבעה של חוסר כבוד לצוות החינוכי. נפעל לחיזוק מעורבות הורים מכבדת, וליצירת מנגנוני השפעה משתפים. נפעל לעגן הסדרה של מעמד ההורים וייצוגם במערכת, ולאפשר את זכותם של ההורים לשמוע ולהישמע ולהיות שותפים בקבלת ההחלטות הרלוונטיות.

שילוב ותמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים

הרחבת יישום מסקנות דו"ח דורנר לשילוב ילדים עם מוגבלויות – לפי המלצות דו"ח ועדת דורנר, שהוגש בשנת 2009, יש לתת להורים ולילד עם הצרכים המיוחדים, ככל שניתן, זכות לבחור במסגרת החינוכית שבה ילמד (חינוך מיוחד או שילוב בחינוך הרגיל). במסגרת הרחבת יישום ההמלצות, כל ילד יזכה בתקציב אישי, על פי תפקודו, שילך אחריו למסגרת החינוכית בה יבחר ללמוד. התקציב נועד לסייע ולקדם את הילד, בהתאם לצרכיו ולא על פי המסגרת שאליו הוא משובץ. הסיוע אשר ניתן לילד הלומד בחינוך המיוחד יהיה שווה ערך לסיוע הניתן לילד עם צרכים מיוחדים המשתלב בחינוך הכללי.

יצירת רצף טיפולי מהגיל הרך ועד הבגרות – על מנת ליצור שוויון הזדמנויות אמיתי ולהקל על הורים לילדים עם צרכים מיוחדים בגיל הרך, יש לייצר רצף טיפולי לכל ילד וילדה ולהוריד את הנטל הביורוקרטי הכרוך בכך היום. מכניסתו של ילד למערכת, דרך מעונות היום והמכונים להתפתחות הילד וכלה בגני הילדים ובבית הספר, יש לוודא כי כל המידע הנוגע אודותיו: דרכי הטיפול, הצרכים ואופן הסיוע יועברו עם הילד ממסגרת למסגרת. בשל כך יש להסדיר את אופן העברת המידע והמשך בטיפול ובליווי, בין משרד הרווחה, האמון על מעונות היום, משרד הבריאות, האמון על המכונים להתפתחות הילד ומשרד החינוך האמון על מסגרות הגן וגני הילדים. לכל ילד והורה בישראל מגיע ליווי ורצף טיפולי אשר מוכח כמשפר את איכות החיים של הילדים.

מתן שוויון הזדמנויות לילדים עם צרכים – במערכת החינוך כ-1,500 תלמידים בגני הילדים ובכיתות הנמוכות אשר נזקקים לסיוע והשגחה של סיעת רפואית. הסייעת

נדרשת לתת לילדים טיפול רפואי פולשני בשגרה (עבור ילדים עם סוכרת נעורים לדוגמא) ולהשגיח עליהם בשל מצבם הבריאותי (רגישויות למזון, חולי אפילפסיה ועוד). משרד החינוך הודיע כי בשנת הלימודים תשע"ט לא יתלוו לילדים אלו סייעות רפואיות. הדבר מעמיד את הילדים בסכנת חיים, ופוגע בעבודתם של המורות, הגננות והסייעות. נדאג להחזיר את התקציב לסייעות הרפואיות בכדי לשמור על בריאות הילדים ולאפשר להם שילוב מיטבי עם יתר בני גילם.

הנגשת ההשכלה הגבוהה

תוספת תקציבית להשכלה הגבוהה להגברת המצוינות האקדמית ועידוד המחקר – 'יש עתיד' רואה בהשכלה הגבוהה אבן דרך להשתלבות בשוק העבודה ולהפיכתם של הסטודנטים לאזרחים יצרנים בחברה דמוקרטית מתקדמת. מערכת ההשכלה הגבוהה היא חלון ההזדמנויות והכניסה של הפרט לעולם הכלכלה של המחר, ועליה להיות שוויונית ונגישה לכל אחת ואחד.

על מנת לחזק את ההשכלה הגבוהה ולהנגישה לאוכלוסיות רבות ככל שניתן, יש צורך בתוספת תקציבית משמעותית להשכלה הגבוהה. את תוספת התקציב יש לייחד להגברת המצוינות האקדמית ועידוד המחקר, בין היתר באמצעות תמיכה במרכזי מצוינות ותכניות להשבת מדענים לארץ ולמימון תכניות ליבוא מדענים מחו"ל. יעד מרכזי נוסף בתכנית הינו הרחבת הנגישות לאוכלוסייה החרדית ולאוכלוסיית בני מיעוטים.

בנוסף, נפעל למימון לימודי תואר ראשון ושני על ידי המדינה בצורת הלוואות שיוחזרו דרך מנגנון המיסוי עם השתלבותן של הסטודנט/ית בשוק העבודה – המימון יינתן לרשימה סגורה של מקצועות שישתנו לפי הביקוש על מנת לייצר איזון ולמלא חוסרים בשוק העבודה.

השלמת פערים בחינוך המדעי – טכנולוגי

חלק מתפקידה של מערכת החינוך הוא למלא את הצרכים העתידיים של שוק העבודה. בישראל יש צורך בהול בבוגרי חינוך מדעי וטכנולוגי. כדי למלא את הביקוש יש להתאים את מסגרת לימודי הטכנולוגיה לצרכים העכשוויים והעתידיים של התעשייה המתקדמת ושל המשק המתפתח. נרחיב את חובת הלימודים הטכנולוגיים לכלל בתי הספר התיכוניים, תעודת מקצוע טכנולוגית/מקצועית תהיה חלק בלתי נפרד מתעודת הבגרות.

נגדיל את מספר בוגרי מערכת החינוך הממשיכים את לימודיהם במוסדות להשכלה גבוהה ובמכללות, בתחומי המדע והטכנולוגיה ונפעל לפיתוח המיומנויות וההון האנושי של הפרטים שאינם בוחרים במסלול האקדמי, ונתמוך בהעלאת הפריזון של פרטים אלו ושל המגזר העסקי והציבורי.

כדי לעשות כן, נשווה את התקצוב לסטודנט במכללות הטכנולוגיות לסטודנט באוניברסיטאות, נפעל ליצירת קשר ישיר בין התעשייה וצרכיה למערכת החינוך ונאפשר הכרה בלימודים טכנולוגים כ"נקודות מזכות" באוניברסיטאות.

06

משילות, חקיקה ופיקוח, משפט

מפלגת 'יש עתיד' שמה לה למטרה לקדם ממשל נקי, שקוף, איכותי ומיטיב עבור הציבור ולהסדיר באופן הראוי את היחסים בין הרשות המבצעת, לשופטת ולמחוקקת (המפקחת) בתוך כדי מיסוד מערכת האיזונים והבלמים הראויה בין שלוש ת. אנו שואפים לקדם מערכת פוליטית נקייה משחיתות המחילה על עצמה כללים קפדניים בנוגע לטוהר המידות. כזו המחזקת את ההון האנושי בממשלה ובמשרדיה ועושה שימוש בכספי הציבור עבור הציבור בלבד. 'יש עתיד' תפעל גם לחיזוק מעמדה ותפקידיה של הכנסת, שנחלשו משמעותית בשנים האחרונות, וכן לקידום מערכת המשפט והקלה על עומסיה.

הרפורמה במשילות, שהעברנו בכנסת ה-19 ובכוונתנו לחוקק מחדש, נשענת על בסיס נורמטיבי של ממשלות מתפקדות יותר, חסכוניות יותר ויעילות יותר. מיד עם כניסתנו לממשלה בכוונתנו לחוקק מחדש את חוק הגבלת משך כהונתו של ראש הממשלה לשתי קדנציות בלבד, חוק להגבלת גודל הממשלה ל-18 שרים בלבד, ולכל היותר 4 סגני שרים, וחוק איסור מינוי שרים בלי תיק, ממשלות כאלה יהיו יעילות יותר, ועיקרן עבודה ולא כיבודים ולשכות. אנו מאמינים שיש לקדם

נקודות מרכזיות

■ נגביל את כהונת ראש הממשלה לשתי קדנציות בלבד, וזה יהיה החוק הראשון שנעביר.

■ נצמצם מחדש (כפי שעשינו בכנסת ה-19) את גודל הממשלה ל-18 שרים ו-4 סגני שרים.

■ נבטל את המוסד 'שר בלי תיק'.

■ נכתוב חוקה למדינת ישראל.

■ תכנית נחשון - נחזק את מערכת האכיפה: נקים תחנת משטרה בכל עיר בארץ ונוסיף מאות ניידות, שוטרים ומצלמות למלחמה בתאונות הדרכים.

■ נקים נציבות בירוקרטיה שתצמצם את הבירוקרטיה והרגולציה הממשלתית ותקל על העסקים הקטנים.

■ נחזק את מעמד הכנסת מול הממשלה וניתן לחברי הכנסת כלים לפקח על פעילות הממשלה בצורה יעילה.

עוד צעדים בתחום המשילות אשר יגבירו את יציבות הממשל בישראל, את איכותו ואת יעילותו של המגזר הציבורי ויסייעו בשיפור תפקוד הממשלה והשירות הניתן לאזרח. בכלל זאת נפעל לחיזוק ולעידוד ההון האנושי במגזר הציבורי, להקמת נציבות שתפעל לצמצום הביורוקרטיה והרגולציה מטעם משרדי הממשלה, לעדכון המבנה הממשלתי ולחיזוק מעמדם של שומרי הסף במשרדים השונים.

לצערנו מעמדה של הכנסת נחלש בשנים האחרונות והיא איבדה מכוחה כמפקחת על עבודת הממשלה. 'יש עתיד' מציעה תוכנית רחבה שתכלול שינוי כינון והרכב ועדות הכנסת בהתאמה לעיסוקם של משרדי הממשלה, חובת דיווח של נציגי משרדי הממשלה לוועדות הכנסת והחלת שקיפות מלאה בהעברת התקציבים הנוגעים למשרדים השונים. בד בבד עם חיזוק כלי הפיקוח והאכיפה, נפעל לצמצום החקיקה הפרטית ולייעול היכולת של חברי הכנסת להציע הצעות חוק איכותיות באמצעות הקצאת כוח אדם מקצועי וסייע במתן מענה ובעבודה הנדרשת על הצעות החוק.

לצד פעולות אלו בתחומי הממשל, החקיקה והפיקוח, 'יש עתיד' תפעל לחיזוק מערכת המשפט ולהסדרת מפעל החוקה של מדינת ישראל על בסיס מגילת העצמאות, בהיותה מדינה יהודית ודמוקרטית המקיימת שוויון זכויות לכלל אזרחיה. את כתיבת החוקה נבצע באמצעות השלמת מפעל חוקי היסוד שיהוו את פרקיה, ובראשם חוק יסוד: החקיקה, המסדיר את מעמדם הנורמטיבי העליון של חוקי היסוד ואת מערכת היחסים בין הרשות המבצעת לרשות המחוקקת, כך שבית המשפט העליון יוכל לפסול חוקים, בהרכב מורחב בלבד. כמו כן 'יש עתיד' סבורה שנון לאזן את הוועדה למינוי שופטים ולקבוע בחקיקה שנציג אופוזיציה יהיה תמיד חלק מחברי הוועדה באופן שיבלום את הפוליטיזציה המתקיימת בהליך המינוי ויחזק את אמון הציבור בבחירת שופטיו. לצד כל אלו נפעל גם להקלה על העומס בבתי המשפט באמצעות תוכנית שורש רחבה שתכלול מינוי שופטים, הקמת עוד ערכאת ערעורים ובחינת פתרונות טכניים ומנגנונים חלופיים להסדרה בין הצדדים הבאים במשפט שיחסכו זמן יקר של השופטים

משילות

צמצום גודל הממשלה – החוק שהובלנו בכנסת ה-19 הגביל את מספר השרים ל-18 בלבד ואת מספר סגני השרים ל-4 לכל היותר. כך הבטחנו את קיומן של ממשלות רזות, יעילות וחסכוניות. בכנסת ה-18 כיהנו יותר מ-30 שרים וסגני שרים, כך שבפועל, כרבע מחברי הכנסת כיהנו במקביל גם כחברי ממשלה. מצב זה גרם לבעיית משילות כפולה –

פגיעה בעבודת הממשלה, שאינה יכולה להתנהל ביעילות עם מספר שרים וסגני שרים כה גדול, וכן פגיעה משמעותית בעבודת הכנסת, נוכח האיסור על שר או סגן שר למלא תפקידים פרלמנטריים, כמו חברות בוועדות הכנסת. נפעל לחקיקת חוק זה מחדש כדי לקדם ממשלות רזות, חסכוניות ויעילות יותר ולחיסכון כספי ציבור של כ-100 מיליון שקלים בשנה.

ביטול מוסד "שר בלי תיק" – תופעת ה"שרים בלי תיק" היא תופעה מגונה ובלתי מוסרית הגורמת לממשלה לבזבז מאות מיליוני שקלים על כיבודים ועל תפקידים שאינם נחוצים. מפלגת יש עתיד הביאה בעבר לביטול מוסד מושחת זה, אשר לצערנו חזר ביתר שאת בממשלה הנוכחית. "שר בלי תיק" הוא שר שיש לו לשכה ויועצים ועוזרים ונהג ורכב, רק שאין בו צורך ואין לו עבודה. הוא תופס מקום בממשלה, מכביד על התנהלות התקינה וגורר בזבז עצום של כספי ציבור. העלות השנתית עבור כל שר שכזה היא כ-3 מיליון שקלים בשנה ו-12 מיליון שקלים בקדנציה מלאה. בממשלות קודמות היקף תופעה בזבזנית זו היה רחב ויש עתיד פועלת ותפעל למיגורה.

הגבלת משך כהונת ראש ממשלה – כפי שקיימת הגבלת משך כהונה לכל ראש מערכת ממלכתית אחרת: נשיא המדינה, נשיא בית המשפט העליון, רמטכ"ל, ראשי שרותי המודיעין ועוד, כך יש חשיבות גם להגבלת משך כהונתו של ראש הממשלה לתקופה שלא תעלה על שתי קדנציות מלאות. כאשר אדם מסוים עומד בראש מערכת זמן רב מדי, הדבר עלול להביא להתנוונות ולקיבעון מערכתי ולגרום להשלכות שליליות על תפקודה של המערכת כולה. הגבלת משך תקופת הכהונה של ראש ממשלה אינה פוגעת באפשרות שמפלגה מסוימת תהיה מפלגת השלטון לזמן בלתי מוגבל כל עוד זה רצון הבוחר.

חיזוק המגזר הציבורי ותפקוד הממשלה ושיפורם – המגזר הציבורי בישראל, הכולל את משרדי הממשלה, את הרשויות המקומיות, את החברות הממשלתיות ועוד גופי סמך רבים, מתאפיין, למרות מרכזיותו וחשיבותו, ביעילות נמוכה, בחולשה בירוקרטית וביכולות ביצוע נמוכות. המגזר הציבורי בישראל פועל בשיטות מיושנות, סובל מסטגנציה ארגונית ואנושית, לוקה בהיעדר חדשנות ויצירתיות, מתקשה ביצירת שיתופי פעולה, ובמידה רבה דרכי פעולתו אנכרוניסטיות ולא יעילות. חולשתו המתמשכת של המגזר הציבורי מונעת ממנו להגיב כראוי למגמות המתהוות במשק ובכלכלה העולמית, לבצע ולהוביל רפורמות ושינויים נדרשים ולקדם פרויקטים ומיזמים לאומיים הנדרשים לשימור ישראל בחזית המדינות המפותחות. לכן תפקודו של הממשל והמגזר הציבורי מסיג לאחור את איכותם של השירותים החברתיים בישראל ומבטא רמה נמוכה של זמינות, של נגישות ושל שירות לאזרח. מספר ניסיונות שנעשו

במשך השנים מצד הממשלות לקדם רפורמה בשירות הציבורי הביאו להצלחות נקודתיות בלבד ולא יצרו את השינוי המקיף והעמוק הנדרש. 'יש עתיד' תפעל להעמדת המגזר הציבורי במקום גבוה בסדר העדיפויות הלאומי ולשיפורו. מגזר ציבורי איכותי ואפקטיבי הפועל באופן מקצועי ומכוון לציבור הוא צו השעה.

העצמת ההון האנושי בשירות הציבורי – המרכיב החיוני בהבראת המגזר הציבורי הוא בראש ובראשונה ההון האנושי – משרתי הציבור הפועלים במסגרת השירות הציבורי. יסוד מרכזי בתוכנית לשיפור המגזר הציבורי הוא מהלך מקיף להבנייתו המקצועית של תחום משאבי האנוש בדגש מיוחד בהשתלבות רחבה, תשתיתית ומתמשכת של הון אנושי איכותי ומקצועי לאורך כל דרגי הביצוע. לשם כך יש להמשיך את יישום הרפורמה המקודמת בנציבות שירות המדינה בד בבד עם הקצאת המשאבים הציבוריים, החקיקתיים והתקציביים ליישומה. במסגרת התוכנית יגובש קוד אתי למשרתי הציבור, תיבנה תוכנית אפקטיבית להערכת עובדים, תחוזק מקצועיות השדרה המרכזית של הסגל הבכיר בשירות הציבורי, יתוכננו תהליכי קריירה מובנים בשירות הציבורי ותוקם מדרשת הכשרה ומנהיגות לעובדי המגזר הציבורי. נפעל להקמת מאגר מועמדים לאומי לשירות הציבורי המכיל את פוטנציאל ההשתלבות של דור חדש של משרתי-ציבור. מאגר זה יעמוד לרשות כלל הגופים בשירות הציבורי ויאפשר קליטה של עובדים איכותיים לתוך המערכת. זאת במתכונת דומה לרפורמה בניהול החברות הממשלתיות, "נבחרת הדירקטורים". במקביל יש לקיים עבודה מאומצת עם ההסתדרות הכללית בכל הנוגע למבנה ההסדרים וההסכמים הקיימים באופן המקדם גמישות תפקודית, קליטה אפקטיבית של הון אנושי איכותי ומתן כלים מתקדמים לדרג המנהלים לצורך ניהול נכון ויעיל של עובדים. נפעל להרחבת תוכניות הצוערים לכלל המערכת הציבורית, להפחתה הדרגתית של שיעור המכרזים הפנימיים במערכת כדי לרענן שורות, להקמת שירות תעסוקה ציבורי לצורך הסטות רחביות של עובדים בכלל מרכיבי המערכת ולהפיכת נציבות שירות המדינה לגוף מטה מקצועי וקובע מדיניות המפתח הוא תורות ניהול מתקדמות וכלים מערכתיים לניהול הון אנושי איכותי במגזר הציבורי כולו. נוסף על כך, נפעל לחיזוק מעמדם של היועצים המשפטיים, המבקרים הפנימיים וחשבי משרדי הממשלה בגופים ציבוריים וברשויות המקומיות. זאת כדי להגביר את השמירה על כללי המנהל התקין, לחזק את יכולתן של המערכות למנוע מעשי שחיתות טרם התרחשותם ולשמש כלי מסייע בפן המניעתי של השחיתות הציבורית. 'יש עתיד' מאמינה כי גורמים אלו מהווים נדבך מהותי במשרדי הממשלה ובקידום מדיניות השרים והממשלה במסגרת החוק. אנו סבורים כי על שומרי הסף להתמנות על סמך כישוריהם בלבד, באופן נקי הנטול שיקולים פוליטיים וככזה מחויב לאמות המידה החוקיות בלבד, מעל לכל

נאמנות לפוליטיקאי כזה או אחר.

שיפור השירות לציבור וצמצום הבירוקרטיה והרגולציה הממשלתית – לצד המרכיב האנושי, המגזר הציבורי מחייב שינוי סדר עמוק בשיטות העבודה ובמבנה פעולותיו באופן המאפשר נגישות וזמינות מקצועית ואיכותית לאזרח. לצורך כך נדרשים שינויים הן בשיפור נקודות הממשק הישירות עם האזרח והן בארגון מחודש של "פס הייצור" הממשלתי; הכשרה וגיוס של הון אנושי איכותי המותאם ליחידות השונות והקמת מערך הכשרות עדכני ויעיל; איחוד וביטול תהליכים ונהלים הגורמים להכבדה ולנטל על מקבלי השירות. רגולציה (אסדרה) היא כלי מרכזי של המדינה לשמירה על אינטרסים ציבוריים ולקידום הכלכלה והחברה באמצעות קביעת כללי התנהגות מחייבים באופן ההולם את ערכי המדינה והמייצר תשתית לצמיחה בת-קיימא ולחברה שוויונית ובריאה. ככלי מרכזי הנתון בידי הממשלה, על הממשלה מוטלת האחריות לוודא כי הרגולציה מבטאת איזון נכון בין התערבות במשק ובין יצירה של מרחב הפעילות החופשית של אזרחים ועסקים. ושמירה עליו. ככל שהרגולציה אינה מאוזנת, היא עשויה להקשות על האזרח את הממשקים עם הממשלה עד כדי אי מימוש זכויותיו וכן היא עלולה להטיל על המשק עלויות שאינן הכרחיות לטובת הגנה על האינטרס הציבורי. רגולציה מטילה עומס ויש לה עלות, אך אלו לגיטימיים ככל שהם הכרחיים להשגת תכלית הרגולציה. מנגד, הם הופכים לנטל כאשר אפשר לוותר עליהם בתוך כדי שמירה על האינטרס הציבורי. נטל רגולטורי מתייחס אפוא לעומס עודף או לעלות העודפת מעבר לנדרש לשמירה על האינטרס הציבורי. כיוון שרגולציה ממשלתית היא מערכת מורכבת, נדרש מאמץ מודע ומכוון לטובת שימור האיזון האמור. 'יש עתיד' הניחה הצעת חוק הקובעת הקמת נציבות לצמצום הרגולציה והבירוקרטיה הממשלתית שתרכז את המאבק ברגולציה עודפת, תקבע יעדים לצמצום רגולציה, תאשר רגולציה חדשה ותקבע לוחות זמנים מחייבים בממשק בין הרגולטורים לאזרחים.

עדכון המבנה הממשלתי והטמעת מנגנוני שיתוף פעולה, יישום ובקרה – מוסדות ממשלתיים זקוקים לעדכון ולרענון משמעותיים בהיבטים של מבנה ושל תהליכי עבודה. החלוקה הארגונית של משרדי הממשלה ושל יחידותיהם הרבות כמעט לא השתנתה במשך העשורים האחרונים והיא גורמת לכפל סמכויות, לפערי תכנון, לפערי מדיניות, לחוסר יאום ולחוסר סנכרון. נפעל לאימוץ תוכנית להתאמה בין סמכויות פורמאליות ובין אחריות בפועל במסגרת הרפורמה במבנה משרדי הממשלה ובמספרם (בהמשך לחוק המשילות). בכלל זאת נפעל להקמת אגף ליישום מדיניות במשרד ראש הממשלה שיעקוב אחר יישום החלטות ממשלה מרכזיות, לחיזוק גופי המטה לתכנון, לבקרה ולפיתוח ביחידות הביצוע הממשלתיות, בדגש על משרדי השירותים החברתיים, חיזוק

“ארגז הכלים” הניהולי למנהלים בשירות הציבורי והענקת סמכויות להכרעה ולהחלטה לדרגי הביניים וגם הטמעת מודלים והכשרות להעמקת שיתופי פעולה חוצי-משרדים באופן יעיל, בתוך כדי מזעור החסמים הבירוקרטיים.

חקיקה ופיקוח

חיזוק מעמד של הכנסת ושל עבודתה כמפקחת על הממשלה – מעמדה של הכנסת נשחק בשנים האחרונות. יחסית לפרלמנטים אחרים בעולם, הכנסת חלשה בכל הנוגע לסמכויות של ממש, ומוחלשת עוד יותר בשל המשמעת הקואליציונית הקובעת למעשה את אופן ההצבעה בכל הקריאות לגבי כל הצעת חוק. התוצאה היא דריסה של הכנסת על ידי הממשלה ומנגד מבול של “הצהרות חוק” במספרים בלתי סבירים, שרק אחוז זעיר מהן הופכות בפועל לחוקים, דבר המגחיק את הליך החקיקה כולו. במקביל, חסרות ועדות הכנסת עוצמה של ממש בכל הנוגע לפיקוח על עבודת הזרוע המבצעת וליכולת לשנות סדרי עדיפויות תקציביים ואחרים.

יש עתיד תקדם תוכנית לחיזוק מעמדה של הכנסת ולייעול עבודתה במסגרת תפקידה כמפקחת הממשלה לצד תפקידה כרשות המחוקקת, על פי העקרונות האלה:

יכולת הפיקוח של הכנסת על עבודת הממשלה

- צמצום מספר הוועדות בכנסת ומתן סמכויות ביקורת נרחבות יותר מול המשרד הממשלתי.
- התאמת הוועדות וועדות המשנה מול משרדי הממשלה – ועדות הכנסת הקיימות יפעלו כך שכל אחת מהן תפקח ישירות על תחום פעולה הנוגע למשרד ממשלתי אחד או כמה משרדים. כיוון שאי אפשר לדעת מראש את חלוקת המשרדים בכל ממשלה שתוקם, את כמותם ותחומי אחריותם, יוקמו בכל כנסת ועדות משנה במסגרת הוועדות הקבועות שיפעלו מול משרדי ממשלה ספציפיים. לא יוקמו ועדות זמניות וועדות אד-הוק, ותהיה מגמה של צמצום ועדות הכנסת. טיפול בנושאים ספציפיים יהיה במסגרת ועדות משנה.
- סמכויות הוועדות והדיון בהן – כל משרד ממשלתי ידווח פעמיים בשנה לוועדה המתאימה על ביצוע תקציבו במהלך השנה, זאת כדי לאפשר דיון רציני על התאמות תקציביות נדרשות. לוועדות תהיה סמכות זימון לפקידי מדינה, מוגבלת במספר פעמים בשנה. תהיה חובה להציג בפני הוועדה נושאים תקציביים מגודל מסוים, חד-שנתיים או רב-שנתיים, והחלטות מרכזיות בתחום הרכש והמדיניות. כל ועדה וועדת משנה

תפרסם אחת לשנה "ספר לבן" המסכם את עבודתה ואת השקפתה על מצבו של התחום שעליו היא מופקדת.

- תקציב המדינה – הפורמט בדיוני תקציב המדינה יהיה דומה לזה המתקיים בוועדה המשותפת לתקציב הביטחון: כל ועדה וועדת משנה תקיים דיון בתקציב המשרד המתאים (שימושים והרשאה להתחייב, לא במספר המאקרו שלו). סמכות האישור לנותני המאקרו של כל משרד ושל תקציב המדינה בכללו תהיה בוועדת הכספים. לדיונים אלו תיקבע מסגרת זמן כדי למנוע סחבת וסחטנות של ח"כים.
- ועדות חקירה פרלמנטריות – תיקבע מכסה שנתית של ועדות חקיקה פרלמנטריות – שתיים או שלוש בהסכמת קואליציה ואופוזיציה.

הגבלת החקיקה

- הצבת מכסה על הצעות חוק פרטיות. תיקבע מכסה שנתית של הצעות חוק פרטיות לכל ח"כ שלא תעלה על חמש בשנה.
- מתן התייחסות מסודרת של גורמים מקצועיים במשרדי ממשלה לחקיקה פרטית של חברי כנסת על בסיס מכסות סיעתיות. נציגים של משרדי הממשלה יתנו מענה מקצועי להצעות חוק של חברי כנסת, באופן שיכלול מתן מידע הנוגע להצעה הקונקרטית, על פי עמדת המשרד הרלוונטי ועל פי תהליכים שהמשרד או כמה משרדים יחד מקדמים. כמו כן המענה יכלול עלות תקציבית מפורטת של הצעת החוק, וזאת בעמדה מנומקת בכתב. העמדה המקצועית תועבר בכתב לחבר הכנסת ותצורף כנספח להצעה עם העברתה לוועדת שרים לענייני חקיקה.

משפט

כתיבת חוקה לישראל – מדינת מהגרים מגוונת כמו ישראל זקוקה לחוקה כדי שתוכל להתכנס סביבה באופן מאחד ומגבש. התפישות הרב-תרבותיות שפשטו בישראל בשנים האחרונות מונעות מכלל החברה הישראלית להתייצב מאחורי אתוס מחייב, אשר בלעדיו אין לנו קיום משותף. הכרזת העצמאות תהווה את פרק המבוא לחוקה ותהפוך לחלק בלתי נפרד ממנה. החוקה עצמה, שתיכתב ברוח הכרזת העצמאות – לאור חזונו של נביאי ישראל מחד גיסא, ומתוך תפישות ליברליות בנות-זמננו מאידך גיסא – תגדיר את מושגי היסוד הישראליים ותתמודד בכנות ובאומץ עם המורכבויות הטמונות בשאלות "דת ומדינה", עם המתח הקיים בין הגדרתה של ישראל כמדינה יהודית להגדרתה כמדינה דמוקרטית, עם היחס למיעוטים ועם האיזון הנדרש בין החופש הנתון לכל אדם לחיות את

חיינו ובין מחויבותו לקהילה ולכלל.

פרקיה של החוקה בישראל כבר החלו להיכתב הלכה למעשה באמצעות חקיקת חוקי היסוד, טלאי על גבי טלאי. 'יש עתיד' מאמינה שיש להשלים את מפעל חוקי היסוד, ובראשו לחוקק את חוק יסוד: החקיקה, שיסדיר לראשונה את המדרג הנורמטיבי בין חוקי היסוד לחוקים אחרים ואת היחסים בין שלוש הרשויות – המבצעת, השופטת והמחוקקת. על פי תפיסתנו, חוקי היסוד צריכים להיחקק ברוב מיוחד של 80 חברי כנסת לפחות. כמו כן הסמכות לביטול חוקים תהיה נתונה לבית המשפט העליון בלבד, בהרכב מורחב של תשעה שופטים לפחות. כך נייצר מערכת איזונים ובלמים בין הרשויות ופיקוח מיטבי וראוי ביניהן.

כאמור, 'יש עתיד' מאמינה כי ארץ ישראל היא הבית הלאומי של העם היהודי, המושתת על יסודות החירות, הצדק והשלום, לאור חזונם של נביאי ישראל, ומקיים שוויון זכויות לכל אזרחיה במדינה דמוקרטית.

'יש עתיד' תקדם כינון חוק לאום מתוקן המושתת על עקרונות מגילת העצמאות, על יסוד היותה של מדינת ישראל יהודית ודמוקרטית גם יחד ועיגון ערך השוויון כערך מרכזי בה. עוד חוק יסוד שנקדם הוא חוק יסוד: שירות הציבור, אשר יגדיר את כללי המנהל הציבורי המחייבים כל עובד ציבור לשים לנגד עיניו, בכל החלטה ועניין, את הנאמנות הציבורי.

מינוי שופטים – את השופטים המתמנים בישראל בוחרת היום הוועדה לבחירת שופטים, בראשה עומד שר המשפטים וחברים בה עוד שמונה נציגים – נשיא בית המשפט העליון, שני שופטי בית המשפט העליון, עוד שר, שני חברי כנסת ושני נציגים של לשכת עורכי הדין. באופן מסורתי נהוג למנות אחד מחברי הכנסת מהקואליציה ואחד מהאופוזיציה, אולם נוהג זה שונה בשנים האחרונות והשפיע באופן ישיר על הליך בחירת המועמדים על ידי חיזוק הבריתות הפוליטיות בו. 'יש עתיד' מאמינה בטוהר הליך הבחירה ובהסכמה דמוקרטית על המינויים בד בבד עם מתן מקום למגוון הקיים בציבור הישראלי. על כן בכוונתנו לעגן בחוק יסוד: השפיטה את חובת כהונת חבר כנסת מהאופוזיציה לצד חבר כנסת מהקואליציה בוועדה למינוי שופטים, כך שבכל עת יהיה נציג אופוזיציה חבר בוועדה. זאת כדי לשקף את נציגות הציבור, כפי שמתקיימת הלכה למעשה בחברה הישראלית, וכדי לחזק את האמון ואת הלגיטימציה הציבורית בהליך הבחירה.

נומס על מערכת המשפט והשופטים – מערכת המשפט הישראלית מתמודדת זה שנים

עם עומס בלתי סביר הבא לידי ביטוי בכמות תיקים גדולה לכל שופט, בהתמשכות הליכים משפטיים, בשחיקת הליכי הערעור ובהוצאות כספיות גבוהות לצדדים הנוגעים בהליך. לצד הצורך המובהק בעשיית צדק, במיצוי זכויות ההתדיינות של הצדדים ובמתן גישה לערכאות, נדרש טיפול שורש שיאפשר את המענה המשפטי האיכותי, היעיל והמעמיק בפרקי זמן סבירים. כדי להביא לאיזון הנדרש בין ההליך המשפטי המהיר ומניעת עינוי הדין ובין הצורך בחקר העובדות המעמיק לטובת עשיית הצדק, 'יש עתיד' תקדם תוכנית מערכתית לטיפול בנושא, ועיקריה הם:

- הגדלת מספר השופטים – מינוי עוד שופטים נוספים על פי כמות התיקים.
- הקמת בית משפט לערעורים שיכהן כערכאה רביעית בין בית המשפט המחוזי לבית המשפט העליון וידון בנושאים אזרחיים ופליליים. הקמת ערכאה רביעית תווסת את עומס התיקים המגיעים לבית המשפט העליון ותאפשר העברה רק של מקרים מורכבים ומהותיים המצריכים את הידרשות בית המשפט העליון להם.
- בחינת מנגנונים חלופיים שיסייעו בהכרעה בהליכים משפטיים מסוימים, כדוגמת הליכי גישור או בוררות חובה, או הסתייעות במינוי מומחה מטעם בית המשפט לתת חוות דעת ניטרלית לצדדים בעניין שאליו הגיעו לדין. כך תשתפר האפשרות לקבלת הכרעה (על ידי הסכמת שני הצדדים) וייחסך זמן משמעותי של ההתעסקות בית המשפט בסוגיה.
- ייעול וקיצור הליכי המשפט – כדוגמת הגבלת היקף כתבי הטענות, הגשת סיכומים בעל פה וקיום רצף דיונים מדי יום ביומו.

המלחמה בשחיתות הציבורית – תוכנית "נחשון" – השחיתות הציבורית ו"השחיתות החוקית" הפכו לאיום אסטרטגי על מדינת ישראל. הסטנדרט המקובל היום, לפיו האינטרס הפוליטי קודם לטובת הציבור, חייב להשתנות. מדינה חזקה זקוקה למערכת חוק חזקה שתאיבק בשחיתות ללא מורא ובגיבוי שלטוני. היחלשות מערכות אכיפת החוק והעלייה בשחיתות פוגעות במדינה, בחברה, בכלכלה ובאזרחים ומערערות את הביטחון הלאומי של ישראל ואת אופייה הדמוקרטי של המדינה. חיזוק מערכת אכיפת החוק היא חלקה השני של התוכנית למלחמה בשחיתות. הוא עוסק בהפיכת מדינת ישראל למדינה בטוחה יותר, הגונה יותר ומוסרית יותר ועוסקת בחיזוק הביטחון האישי של כל אזרח ישראלי.

התוכניות בנויה משתי זרועות מרכזיות:

1. המאבק בשחיתות הציבורית וב"שחיתות החוקית" – עקירה מהשורש של תרבות השחיתות הציבורית והשלטונית שהפכה לאיום אסטרטגי על מדינת ישראל. שחיתות היא אינה רק עבירה פלילית. דברים רבים המתרחשים במסדרונות השלטון אינם תקינים גם אם הם חוקיים, מפני שהם פוגעים פגיעה אנושה בניהול המערכת ובאמון הציבור. כדי להגיע לניקוי המערכת נקדם שינויי חקיקה אגרסיביים שיובילו להוצאת האינטרסים הפוליטיים ממוקדי קבלת ההחלטות במדינת ישראל. בד בבד יקבלו מערכות אכיפת החוק כלים ואמצעים למלחמה בשחיתות הציבורית.
2. חיזוק מערכת אכיפת החוק והחזרת הביטחון האישי – החזרת תחושת הביטחון האישי לאזרחי המדינה על ידי הגברת הנוכחות המשטרתית ברחובות, בכבישים ובמרחבים הציבוריים, מלחמה בתאונות הדרכים והשקעת עוד משאבים לטיפול בעבריינות.

מאבק בשחיתות הציבורית וב"שחיתות חוקית"

- מי שהורשע בעבירה שיש עימה קלון לא יוכל לכהן בתפקיד שר, ח"כ או ראש עיר. לא ייתכן שמי שנגב, סרח או קיבל שוחד ימשיך לכהן בתפקיד ציבורי. לא ייתכן כי פקידים, נהגים, ונותני שירות במגזר הציבורי אינם יכולים להתקבל לעבודה אם סרחו, אך נציגי הציבור הבכירים ביותר יוכלו להמשיך ולכהן בתפקיד. עלינו להציב סטנדרטים גבוהים מאוד לשירות הציבורי.
- אימוץ המלצות הוועדה הציבורית בראשות נשיא בית המשפט העליון לשעבר השופט בדימוס מאיר שמגר לעניין גיבוש כללי אתיקה לחברי הממשלה, על ידי הממשלה, ולהחלתם גם על חברי הכנסת, ראשי רשויות מקומיות ועל כל נושאי משרה ציבורית אחרת. עיגון הכללים יהווה מסגרת נורמטיבית של התנהגות חברי הממשלה במישור על פי כללים אלו, במקרה שבו מייחסות רשויות החוק לחבר ממשלה מעשי עבירה חמורים, בהודעה רשמית של מי שמוסמך להגיש כתב אישום, עליו להשעות את עצמו או להתפטר מתפקידו. אם יבחר חבר הממשלה שלא לעשות כן, מובאת בפני ראש הממשלה החובה לבחון את השעייתו או את העברתו מתפקידו. נפעל לחיזוק ההרתעה על ידי הוספת פרק מיוחד בחוק העונשין שיעסוק בעבירות של שחיתות שלטונית. בפרק תיקבע חובת גזירת עונשי מינימום כבדים על אישי ציבור ועל עובדי ציבור אשר סרחו.
- הגדרת עבירת הפרת אמונים בחקיקה – עבירת הפרת אמונים לא קיבלה עד כה

הגדרת משמעות וגבולות בחקיקה. נשיא בית המשפט העליון לשעבר השופט אהרן ברק הגדיר פעולות שיש בהן הפרת אמונים "מכרסמות בעבותות הקושרות אותנו כבני חברה אחת, הן מפרות את האמון של פרט בפרט, ושל הפרט בשלטון. הן מעודדות זלזול ברשויות הציבור ובעובדי הציבור. הן מטפחות ציניות כלפי רשויות המנהל וכלפי הסדר החברתי הקיים. הן פוגמות באמון של הפרט בתפקודו של הכלל, ובכך מערערות את היציבות החברתית". היעדר הגדרה מפורשת בחוק לעבירת הפרת אמונים הותיר שטח אפור נרחב, אשר שימש לא אחת כיתד היאחזות לפוליטיקאים שסרחו, כאשר נתלו בהיעדר הפליליות של מעשיהם והתעלמו מהסוגיות האתיות והציבוריות העולות ממעשיהם. נפעל להגדיר בחקיקה את עבירת הפרת האמונים, אשר תכלול פעולות שלטוניות המבוצעות בניגוד עניינים; קבלת טובות הנאה; מרמה ציבורית והטעה מכוונת של עובד ציבור או הסתרת מידע ממנו כדי להשפיע על שיקול דעתו ועל החלטותיו; שימוש פסול במידע פנימי לשם קידום עניין אישי; פעולה או הימנעות מפעול בניגוד לאינטרס הציבורי.

- הגברת השקיפות השלטונית. שקיפות של מעשי השלטון, בכל הדרגים, היא בלם הכרחי מפני שחיתות, מפני ניגודי עניינים ומפני שימוש לרעה במשאבי הציבור ובכסף שלטוני. שקיפות היא גם תנאי מוקדם והכרחי לאמון הציבור ביושרה של מערכות השלטון. ככל שמידע מוצג בצורה נגישה, ברורה וזמינה יותר, כך תגבר היעילות של הפיקוח הציבורי ושל הבקרה הציבורית על השלטון. תנאי יסוד למימוש עקרון השקיפות הוא גילוי וחשיפה יזומים של מידע שבידי רשויות השלטון, בכפוף להגנה מצומצמת על זכויות ועל ערכים אחרים, כגון הזכות לפרטיות והאינטרסים הביטחוניים של המדינה. שקיפות איננה מצטמצמת אך ורק למסירת מידע בעקבות בקשה, אלא לארגון ולהנגשה של כל המידע השלטוני באופן שיאפשר נגישות של הציבור אל המידע, הבנה שלו וגם שימוש בו. כמו כן נביא לכינון חוק יסוד: שירות הציבור, אשר יגדיר את כללי המנהל הציבורי המחייבים כל עובד ציבור לשים לנגד עיניו, בכל החלטה ועניין, את הנאמנות הציבורית. החוק יבטיח את העדפת הכישורים על הקשרים בעת מינוי נושא משרה לתפקיד בכיר בשירות הציבורי. שקיפות בהליכי הרכש היא כלי אפקטיבי במניעת שחיתות בשנים האחרונות.

- ביזור מתן הפטור מחובת מכרזים הוביל לכך שכ-80% מההתקשרויות הממשלתיות מתבצעות ללא קיומו של מכרז. כך נמנעת הזכות השווה להזדמנות שווה להתקשרות בחוזים ממשלתיים, הצריכה לעמוד לרשותו של כל אזרח, והשימוש המושכל בכספים של משלמי המיסים. נביא לבחינה מחודשת של הליכי הפטור, לשינוי הרשימה הקיימת היום בתקנות חובת המכרזים, ולצמצום החריגים למספר קטן של מקרים.

- הקמת יחידה למניעת שחיתות מנהלית ומבנית – יוקם כוח משימה אשר יפעל לגיבוש מסקנות מנהליות ומבניות העולות מפרשיות שחיתות אשר נחשפו. ייבחנו דפוסי עבודה בעייתיים שיש בהם כדי לעודד הופעת שחיתות וייבחנו האופנים לייעול הפעולה השלטונית ולהגברת שקיפותה. הכוח יופעל לאחר פרסום פסק דין המתייחס להתנהגות מושחתת, לאחר גילוי ליקויים חמורים בתחום האתי או מעשי שחיתות במשרד ממשלתי, ביחידת סמך או בכנסת או בעקבות פרסום חוות דעת ביקורתית של היועץ המשפטי לממשלה, במקרה שבו הוא מודיע על סגירת תיק בהיעדר ראיות מספיקות אך מוצא לנכון למתוח ביקורת על החשודים. ההמלצות לשינויים מבניים למניעת הישנות מעשי שחיתות יועברו לשר הממונה ליישומן, למבקר המדינה ולוועדת הכנסת הרלוונטית, ויתקיים מעקב אחר ביצוען. במקרים שבהם חקירה פלילית מסתיימת בסגירת תיק החקירה בהיעדר ראיות מספיקות אגב ביקורת נוקבת על התנהלותם של נבחרים ציבור או עובדי ציבור ממונים, תשמש הביקורת בסיס למסקנות מנהליות.
- חיזוק ההגנה על חושפי שחיתויות. חושפי שחיתויות ייהנו מסודיות מלאה ומהגנה מוסדית על ידי מבקר הפנים של המשרד הממשלתי הרלוונטי. במקרה שנגרם לחושף השחיתות נזק בשל פעולתו, הוא יוכל לקבל שיפוי בהליך מהיר מקרן שתיועד לכך ותנוהל במשרד מבקר המדינה. יתוקן החוק הנוגע למסירה ולפרסום של סודות רשמיים, ותוסף "הגנת אינטרס ציבורי" לעובד ציבור המוסר לגורם בלתי מוסמך סוד רשמי הנוגע לעבירה, למעשה שחיתות או למפגע בטיחות, בריאות או סביבתי. במצב שיחסי העבודה אינם מאפשרים השבת העובד למשרתו, כאמור בחוק ההגנה על חושפי השחיתויות, או במצב שהעובד אינו מעוניין לחזור למקום עבודתו, יוכל העובד למלא משרה אחרת בשירות הציבורי, מקבילה למשרה שעזב וההולמת את כישוריו. מי שיחשוף את שמו של עובד ציבור אשר חשף שחיתות, וכן מי שיתנכל לעובד ציבור אשר בתום לב חשף שחיתות, ובכלל זה הממונה על העובד, יהיה חשוף לסנקציות מנהליות, לרבות פיטורין.
- ביטול "השוחד הפוליטי" שמקבלים חברי הכנסת על חשבון כספי הציבור. מיגור התופעה הבזויה של חברי כנסת אשר מקבלים "שוחד פוליטי" במיליוני שקלים על חשבון כספי הציבור כדי "לשלם" לסקטורים, לג'ובים ולהיבחר שוב בפריימריז. הצעת חוק הסדרת כספים קואליציוניים – 2017 תבער את התופעה שבה חברי כנסת מתנים את הצבעתם בקבלת כספים פוליטיים ותייצר שקיפות ומנהל תקין בכל הנוגע לשימוש בכספי הציבור כדי למנוע שחיתות במערכת הפוליטית.
- נבחר ציבור לא יוכל לשתוק בזמן חקירה פלילית. ח"כ, שר או ראש עיר חייבים לשתף

פעולה עם רשויות המדינה והחוק. מי שבחר לשתוק לא יוכל להמשיך לכהן כנבחר ציבור. הצעת חוק המאבק בשחיתות ציבורית (סירוב להשיב בחקירה פלילית) 2015 – תקבע כי אם יבחר ראש ממשלה מכהן, שר, סגן שר, חבר כנסת או ראש רשות לשמור על זכות השתיקה בזמן חקירה פלילית, יראו זאת כאילו התפטר מהממשלה, מהכנסת או מתפקידו כראש הרשות.

- הוספה מסיבית של תקנים במשטרה ובפרקליטות למלחמה בשחיתות הציבורית – כחלק מהצבת מיגור השחיתות הציבורית בסדר העדיפויות העליון נדרש חיזוק משמעותי והוספת תקנים למערכת האכיפה לטיפול בשחיתות הציבורית.
- הוצאת האינטרסים הפוליטיים מוועדות התכנון והבנייה, שהן מקור לשחיתות בשלטון המקומי. השיקול היחיד שצריך להנחות את חברי הוועדות הוא טובת הציבור, בלי שיהיו נתונים ללחצים פוליטיים ולשיקולים זרים. שינוי הרכב ועדות התכנון והבנייה, כך שנבחרי ציבור לא יהיו חלק מתהליך קבלת החלטות פרטניות בוועדה. ועדות התכנון והבנייה שולטות באחד המשאבים הכלכליים המרכזיים לציבור – דיור. אי אפשר לתת לשיקולים פוליטיים להיכנס למגרש הזה.
- מלחמה אגרסיבית בשחיתות הגוברת בשלטון המקומי. בשנים האחרונות נחקרו בשל עבירות שוחד והפרת אמונים עשרות ראשי עיר וסגנים. תפקידם החשוב והמרכזי של העיריות בחיי האזרחים במדינת ישראל מחייב טיפול אגרסיבי בתופעה. כחלק מהטיפול בתופעה, תאמץ הממשלה ותחוקק את תזכיר החוק לתיקון פקודת העיריות, הכולל תיקונים לחיזוק שלטון החוק וטוהר המידות בשלטון המקומי. בין התיקונים: קביעת כללים להסדרי ניגוד עניינים של נבחרי ציבור ברשויות המקומיות, הסדרה מחדש של הרכב ועדת המרכזים ברשות המקומית, הרחבת פרסום פרוטוקולים מישיבות מועצה והגברת השקיפות, כולל בחברות עירוניות, במינויים בכירים ברשויות ועוד.

חיזוק מערכת אכיפת החוק

- הקמת תחנת משטרה בכל עיר בארץ. כחלק מחיזוק שירותי המניעה והאכיפה נדרשת הקמת תחנת משטרה בכל עיר, בעלת יכולת למתן מענה 24/7 בתחום הביטחון, תנועה וחקירות, בהתאמה בשטחים חקלאיים ובמועצות אזוריות. היום יש ערים רבות בארץ שאין בהן תחנת משטרה היודעת לתת שירות לאזרחים. המדינה חייבת לתת מענה משטרתי לאזרחים באופן שוויוני, שירותי אכיפה, שיטור, מניעה וביטחון בכל רחבי הארץ באופן שוויוני וכוללני.

- הוספת מאות ניידות, שוטרים ומצלמות למלחמה בתאונות הדרכים. תאונות הדרכים במדינת ישראל גובות מדי שנה בשנה מאות קורבנות. ועדות, המלצות ודו"חות על הקשר הישיר בין הגברת האכיפה לצמצום תאונות הדרכים נכתבו בנושא, אך אינם מיושמים במלואם. הממשלה תגדיל משמעותית את המערך האוכף, תוסיף ותתקצב עוד ניידות, שוטרים ואמצעי אכיפה טכנולוגיים.
- הכפלת ההשקעה בטיפול בנוער בסיכון ונוער עובר חוק. חברה מוסרית הדואגת לעתידה החברתי והכלכלי צריכה להשקיע משאבים בבני הנוער הנמצאים בסכנת הידרדרות לעבריינות ולא רק באכיפה וענישה. כדי לאפשר לבני הנוער הללו הזדמנות אמיתית ולהבטיח להם עתיד טוב יותר, יש להכפיל את מערך העוסקים בתחום זה בכלל הרשויות הממשלתיות. הממשלה תגדיל משמעותית את כוח האדם והתקציבים לקציני מבחן לנוער, לחוקרי נוער לפקחי נוער במשטרה, לחוקרי ילדים, לפקידי סעד לחוק הנוער ולשופטים.

07 תחבורה

מדינת ישראל כולה תקועה בפקק תנועה. הצפיפות הקיימת בכבישים ביום היא פי 3.5 מהמוצב ב-OECD והיא צפויה להחמיר עוד יותר. עלות הפקקים המוערכת במשק עמדה על כ-50 מיליארד שקלים בשנת 2017 כאשר אוכלוסיית ישראל מנתה כ-8.7 מיליון תושבים שהחזיקו בכ-3.3 מיליון רכבים. היום כבר יש הערכות שמדברות על 80 מיליארד שקלים הפסד לשנה, הכסף הזה צריך לחזור לציבור במקום להישרף בפקק.

התפיסה עד היום הייתה שצריך להשקיע באלטרנטיבות לרכב הפרטי, אבל הפרויקטים שעובדים עליהם יהיו מוכנים בעוד עשור במקרה הטוב ואף אחד לא מייצר פתרונות לטווח המידי. 'יש עתיד' מאמינה כי צמצום הצפיפות בכביש היא יעד לאומי. מתן תשתיות תחבורה, ובייחוד מתן תחבורה ציבורית יעילה זמינה וזולה, הם שירותי יסודי שהמדינה מחויבת לספק לאזרחיה. מלבד חיסכון בזמן ובכסף, תשתיות איכותיות יבטיחו את צמצום מספר תאונות הדרכים ואת חומרתן.

תוכנית 'יש עתיד' בתחבורה מציעה פתרונות מיידים שיתנו מענה לצפיפות בכבישים עד אשר תקום מערכת הסעת המונים. הפתרונות החדשניים שאנחנו מציעים מיושמים במקומות רבים בעולם.

נקודות מרכזיות

■ **נספק פתרונות מידיים ויצירתיים למצוקת הפקקים כמו נתיבים מתחלפים.**

■ **נקים קבינט תחבורה - נכנס סביב שולחן אחד את כל משרדי הממשלה הרלוונטיים: משרד התחבורה, המשטרה, רשות המיסים, שוק ההון, השלטון המקומי, משרד האנרגיה, משרד האוצר, מכון התקנים ועוד. כרגע אין גוף שמסנכרן ביניהם.**

■ **נרחיב משמעותית את מערך התחבורה הציבורית ונקצר את זמני ההמתנה, בעיקר בין הפריפריה למרכז.**

■ **נחיל תחבורה ציבורית מצומצמת בשבת באזורים חילוניים. ההחלטה תעבור לידי מועצות הערים לפי אופי השכונות בכל עיר.**

ישראל נמצאת במקום הגבוה בעולם בצפיפות של חדשנות טכנולוגית, והרבה מהפתרונות שמיושמים בעולם בתחום התחבורה – מקורם בחברות ישראליות. יש ליישם את הפתרונות באופן מידי בארץ במקום להישאר בחשיבה המיושנת שמתמקדת אך ורק בסלילת כבישים שבמקום להקל על העומס רק גורמים לעוד מכוניות להצטרף לכביש

נפעל לתיקון כבישים אדומים, לשיפור תשתיות תחבורה, להגברת האכיפה ולהחמרת הענישה של עברייני דרך, ולהגברת החינוך לבטיחות בדרכים.

תכנית 'יש עתיד' לתחבורה ציבורית תאפשר לכל אזרח בישראל לבחור בכלי תחבורה ציבורית מהירים, נגישים, זולים ועם רמת שירות גבוהה, ולהעדיפם על פני השימוש ברכב פרטי.

תחבורה ציבורית מפותחת, יעילה, מרכזית, זמינה ונגישה היא תשתית בסיסית שהמדינה צריכה לספק לאזרחיה. תחבורה ציבורית נאותה, בתוך הערים וביניהן, תקרב את הפריפריה למרכז, תאפשר לצמצם את השימוש ברכבים פרטיים, תפחית את מספר כלי הרכב על הכבישים ותסייע בצמצום זיהום האוויר.

אנו רואים הכרח מידי לחלץ את פרויקט הרכבת התחתית בתל-אביב מהבוץ, להניעו ולהביא להשלמתו. צפיפות התחבורה הפרטית והציבורית,

נקודות מרכזיות

■ נעודד תחבורה שיתופית על ידי שימוש באפליקציות שמאפשרות שיתוף נסיעות ונפעל להקלת הרגולציה והבירוקרטיה כדי ששוק התחבורה השיתופית יתפתח בארץ, כשם שהוא מתפתח בשאר המדינות המפותחות.

■ רכבת חוצה ישראל – 'יש עתיד' רואה בהקמת רכבת מהירה שנוסעת 400 קמ"ש, פרויקט חברתי לאומי שיכול לפתור את הבעיה של חיבור הפריפריה למרכז. הרכבת המהירה תביא איתה עלייה ברמת החיים בפריפריה, תסייע באופן משמעותי בפתרון משבר הדיור במרכז הארץ, תחזק את החוסן הכלכלי בפריפריה ותאפשר פריסה של מרכזי התעסוקה באזורים נרחבים יותר.

במטרופולין גוש דן בכלל ובתל-אביב בפרט, שרק תלך ותגבר, מחייבת אותנו להציב את הפרויקט בראש סדר העדיפויות הלאומי. הרכבת התחתית, תיצור קישור תחבורתי ישיר בין תל אביב לפרבריה ותהווה תחליף זול ואקולוגי יותר לרכבים הפרטיים.

הקלת העומס בכבישים

'יש עתיד' מאמינה שבהתמודדות עם העומס בכבישים יש לחשוב מחוץ לקופסה ולקבל פתרונות יצירתיים. כך לדוגמא אחד המוקדים הפקוקים הוא הכניסה מכיוון ראש העין לתל-אביב בכביש 5. בשעות העומס נסיעה של קילומטרים ספורים עלולה לקחת שעתיים בעוד שארבע נתיבים בכיוון הנגידי פנויים לחלוטין והנסיעה בהם אורכת 10 דק' בלבד. 'יש עתיד' תפעל להגדרת אחד הנתיבים הללו נתיב תחבורה ציבורית מתחלף. נתיב מתחלף הוא פתרון שניתן ליישם בקלות ובמהירות.

עידוד תחבורה שיתופית – נסיעה שיתופית היא פלטפורמה לפתרונות מיידים לבעיית הפקקים משום שהיא מתבססת על רכבים פרטים. שימוש באפליקציות שמאפשרות שיתוף נסיעות הופך את עולם התחבורה ליעיל וחسכוני הרבה יותר. גם כאן פתרונות רבים בתחום זה הם תוצאה של החדשנות הישראלית אך הם אינם מיושמים בארץ משום שהרגולציה והבירוקרטיה הישראלית לא מאפשרים להם לפעול. 'יש עתיד' מתחייבת לפעול להקלת הרגולציה והבירוקרטיה על מנת לאפשר לשוק התחבורה השיתופית להתפתח בארץ כשם שהוא מתפתח בשאר מדינות ה-OECD.

במקביל נעודד התארגנויות פרטיות של נסיעה משותפת (קאר-פול). נוסעים ברכב מלא יוכלו לנסוע בנתיבים המהירים ובנתיבי תחבורה ציבורית. נחמיר את האכיפה בנתיבי התח"צ כדי לוודא שהם יהיו פנויים עבור מי רכבי תחבורה ציבורית ושיתופית.

תגמול עבור אי נהיגה בשעות העומס – במקומות רבים בעולם עוסקת הממשלה בתגמול נהגים שישנו את התנהגותם וימנעו מנסיעה בשעות העומס. כך, נוצר תמריץ חיובי לנהגים שיכולים לבחור את שעת הנסיעה והעומס בכבישים יפחת. תמורת שינוי הרגלי הנסיעה יוכל הנהג לצבור מענק של עד 4000 ש"ח בשנה.

הקמת קבינט תחבורה – כפי שקבינט הדיור היה צעד הכרחי כדי לקדם את פתרונות הדיור שהובלנו ולהניח את התשתיות לפתרון משבר הדיור, כך גם כדי לפתור את הבעיה המורכבת של הצפיפות בכבישים יש לכנס סביב השולחן את כל משרדי הממשלה הרלוונטיים ויש הרבה מאוד כאלה: משרד התחבורה, משטרה, רשות המיסים, שוק ההון,

שלטון מקומי, משרד האנרגיה, משרד האוצר, מכון התקנים ועוד. כרגע אין גוף שמסנכרן ביניהם, מוודא שתהליכים מתקדמים במהירות. קבינט כזה נחוץ במיוחד משום שרוב הסמכויות הרלוונטיות לא נמצאות תחת שר התחבורה.

תחבורה ציבורית

תכנית התחבורה הציבורית של 'יש עתיד' תרשת את כל הארץ בקווי תחבורה ציבורית מסוגים שונים, המסונכרנים ביניהם מבחינת נקודות המוצא ומבחינת לוחות הזמנים, באופן שיספק מענה מושלם לנסיעה, ויחולל מהפכה בהרגלי התחבורה של הציבור בישראל. התכנית תגדיל את מספר הנוסעים בתחבורה ציבורית איכותית, זולה ונוחה, ותצמצם את מספר הנוסעים בתחבורה פרטית; תעודד מעבר אזרחים לפריפריה הגאוגרפית בזכות תשתית מפותחת של תחבורה ציבורית; תשמור על רמת נסיעה איכותית ונגישה תוך הקפדה על מחיר נסיעה נגיש; תייצר סנכרון מדויק בין כלי התחבורה הציבורית השונים כך שיספקו מענה מושלם תוך צמצום משך זמן וכמות המעברים; והכל תוך קיום תרבות נהיגה המצמצמת את מספר תאונות הדרכים, יישום תכניות להפחתת זיהום האוויר ופיקוח מוניציפאלי.

מעבר לתרומה הטבעית בשיפור התחבורה הציבורית בישראל, השקעת המדינה בתשתיות לתחבורה ציבורית תביא להקטנת מספר תאונות הדרכים, לצמצום פערים חברתיים, תייצר מקומות עבודה, תגביר את השמירה על איכות הסביבה ותפחית את זיהום האוויר.

תשתיות לרכבות הנעות במהירות של 300 קמ"ש ומעלה – כיום, תשתית הרכבות בישראל מתאימה לנסיעה במהירות של עד 160 קמ"ש. מפלגת 'יש עתיד' תפעל להקמת תשתית נוספת, המתאימה לרכבות הנעות במהירות של 300 קמ"ש ומעלה, בנתיבים רלבנטיים, ובכך תקרב את הפריפריה הגאוגרפית למרכז. פיתוח התשתית לרכבות מהירות העולות על 300 קמ"ש ייעשה בשיטת ההקמה (BOT) הדומה לזו שננקטה בכביש 6.

הרחבת קווי הלילה – קווי לילה הינם קווי תחבורה ציבורית הפועלים מאזורי המגורים אל מוקדי הביילוי ובחזרה, מחצות ועד 04:00 לפנות בוקר. הנסיעה בקווי הלילה היא בעלות של נסיעה רגילה בתחבורה הציבורית. קווי הלילה נוצרו בכדי לספק מענה לצעירים החוזרים מבילוי בשעות מאוחרות, מבלי להסתכן בנהיגה בשכרות, התנהגות מסוכנת בדרכים, לקיחת טרמפים ומבלי להוציא סכומי כסף נכבדים על דלק, מוניות

וחניה. הרחבת קווי הלילה תאפשר נגישות למקומות בילוי, תצמצם משמעותית את תופעת הנהיגה תחת השפעת אלכוהול, ותוביל להפחתת מספר תאונות הדרכים.

תחבורה ציבורית בשבת – נפעל בכדי לאפשר תחבורה ציבורית בשבת באזורים חילוניים. תחבורה ציבורית תופעל בשבת לפי הצרכים ותוך התאמת צירי התנועה ותדירותה לנסיבות. תישקל הפעלת התחבורה הציבורית בשבת בידי זכיינים מיוחדים ובאמצעות כלי רכב קטנים (כגון מיניבוסים).

סלילת נתיבי תחבורה ציבורית והגברת האכיפה – רק אם התחבורה הציבורית תקבל עדיפות על הכביש, יהיה לה יתרון יחסי עבור המשתמש על הרכב הפרטי. על כן יש לקדם הוספת 50 ק"מ של נתיבי תחבורה ציבורית בכל שנה, תוך השלמת התכנית המטרופולינית לפריסת נתיבי תחבורה ציבוריים בגוש דן. ללא אכיפה, נתיבי התחבורה הציבורית לא יתפקדו ביעילות, ועל כן יש להעביר את תיקון החקיקה שכבר הותנע, להוספת סמכויות אכיפה בנתיבים הציבוריים לפקחי הרשויות המקומיות ולהצבת מצלמות אכיפה.

קווים מהירים לאזורי תעסוקה – יצירת קווי תחבורה ציבורית מהירים לאזורי תעסוקה, וכן מתחנות הרכבת למרכזי הערים, בתזמונים ובתדירות המספקים מענה לשעות עבודה משתנות, תהווה פתרון אפקטיבי עבור העובדים בהגעה ממקום מגוריהם לעבודה ולהפך.

קידום התחבורה השיתופית – תחבורה שיתופית תאפשר לנהגים פרטיים להשתתף בכוח העבודה כנהגים גם עבור נוסעים אחרים ובכך תיצור עבורם אפיק הכנסה נוסף אשר יתרום לרווחתם הכלכלית. המודל מבוסס על שימוש בטכנולוגיות מידע ורשתות חברתיות. מודל זה יתרום להפחתת יוקר המחיה באמצעות אספקת שירותי הסעה זמינים ובמחירים נמוכים מאלה הנהוגים כיום, וכן להרחבת התחרות בתחום שירותי ההסעה.

עידוד נסיעה בתחבורה ציבורית – ציבור האזרחים הוותיקים בישראל מסתייע רבות בשירותי התחבורה הציבורית. כיום מקנה חוק האזרח הוותיק הנחה של 50% מעלות הנסיעה בתחבורה הציבורית. נפעל להגדלת הנחה כך ששירותי התחבורה הציבורית ינתנו לאזרחים הוותיקים בחינם. הנחה זו תהווה הקלה משמעותית ביוקר המחיה עבור ציבור הקשישים בישראל המתקיים בצמצום. ההטבות המוקנות לסטודנטים בתעריפי התחבורה הציבורית כפופות לא פעם למגבלות והגבלות על סוג הנסיעה, ולמעשה

מקשות על הסטודנטים. נסיר את המגבלות הללו ונאפשר מתן הנחה לסטודנטים המשתמשים בתחבורה הציבורית בכל הקווים.

מלחמה בתאונות הדרכים

פיתוח תשתיות תחבורה, ובייחוד התחבורה הציבורית, הוא כלי מרכזי במאבק בתאונות הדרכים. תשתיות תחבורה איכותיות יבטיחו את צמצום מספר תאונות הדרכים ואת חומרתן ויפחיתו את מספר ההרוגים והפצועים. נפעל לתיקון כבישים אדומים, לבניית גשרים להולכי רגל למיעוט חשיפתם לתחבורה בצירי תנועה מרכזיים וסואנים. נגבש תכנית הסברה, המותאמת לקבוצות אוכלוסייה מגני הילדים ועד האזרחים הוותיקים, לחינוך לבטיחות בדרכים וליצירת תרבות נהיגה אחראית. כדי ליצור הרתעה, נפעל להגברת האכיפה ולהחמרת הענישה של עברייני דרך. אכיפה וענישה מוגברים יהיו על עבירות התנועה המסוכנות ביותר: נהיגה תחת השפעת אלכוהול, נהיגה במהירות מופרזת ונהיגה ללא חגורת בטיחות.

רכבים דו-גלליים

הסדרת האופניים החשמליים – האופניים החשמליים, המתנהגים כרכב ממונע לכל דבר ועניין, הופכים מיום ליום לאחד הרכבים המסוכנים בכביש. מספר הפגיעות בהולכי הרגל על ידי אופניים חשמליים הולך ועולה. נפעל להסדרת האופניים החשמליים בחוק, תוך קביעת כללי נסיעה ואכיפתם וחיוב ציוד בטיחות ונקדם הצעת חוק שתחייב כל אופניים חשמליות בהתקנת מספר רישוי

איסור "קסדת חצי" בחקיקה – חלקם של רוכבי האופנועים מכלל ההרוגים בתאונות דרכים נמצא במגמת עליה בעשור האחרון. כ-40 רוכבי אופנועים וקטנועים נהרגים בשנה במוצע. נקדם חקיקה שתאסור שימוש של רוכבי אופנועים ב"קסדת חצי" אשר אינה מספקת הגנה נאותה לרוכבים במקרה של תאונת דרכים. חיוב חבישת קסדה המכסה את הראש כולו תמנע פגיעה והרג של רוכבי אופנועים בישראל.

קידום נגישות לאנשים עם מוגבלויות

'יש עתיד' מחויבת להסיר את כל המכשולים מדרכם של אנשים עם מוגבלויות ולהבטיח שאין מקום אחד שסגור בפניהם, בכלל זה בתחבורה הציבורית. חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות מחייב הנגשת מוסדות ציבוריים לאנשים עם צרכים מיוחדים. יישום החוק, עליו אמונות הרשויות המקומיות, נושא עלויות גבוהות ולכן במקרים רבים איננו מבוצע. אישרנו תקנות נגישות רבות, ביניהן הסדרת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית והנחה באגרת רישיון הפעלת מונית נגישה.

פיתוח תשתיות תחבורה

רכבת קליע - רכבת חוצה ישראל – 'יש עתיד' רואה בהקמת רכבת מהירה שנוסעת 400 קמ"ש, פרויקט חברתי לאומי שיכול לפתור את הבעיה של חיבור הפריפריה למרכז. הרכבת המהירה תביא איתה עלייה ברמת החיים בפריפריה, תסייע באופן משמעותי בפתרון משבר הדיור במרכז הארץ, תחזק את החוסן הכלכלי הפריפריה ותאפשר פריסה של מרכזי התעסוקה באזורים נרחבים יותר. רכבת קליע תשנה את האופן שבו אנחנו תופסים את המרחק בין המרכז לפריפריה, צעירים יוכלו לבחור לגור בקריית שמונה או בדימונה מבלי שהמרחק למרכז ת"א יהיה בעיה.

הרחבת ההשקעה בתשתיות התחבורה בפריפריה – במסגרת תכנית הדיור הלאומית שהוביל יו"ר קבינט הדיור ושר האוצר לשעבר, יאיר לפיד, הושקעו מיליארדים רבים בתשתיות תחבורה, להקמת מחלפים, וכבישי גישה ותשתיות תחבורה ציבורית, שיאפשרו שחרור של 50,000 דירות בפרויקטים שנתקעו ו-62,000 דירות שיצאו לדרך בשכונות חדשות בלב אזורי הביקוש. 'יש עתיד' תפעל להרחבת ההשקעה המשמעותית בתשתיות התחבורה בפריפריה, המשך סלילת כביש 6 לדרום ולצפון והוספת מחלפים בצירים הקיימים. כך נוכל לקצר משמעותית את זמני הנסיעה בין חלקי הפריפריה ובין מרכז הארץ ולקרב משמעותית את הפריפריה למרכז ולהיפך. נפעל להוספת קווי אוטובוס חדשים וישירים בין מרכזי הערים בפריפריה לתחנות הרכבת הפועלות היום לצד הגדלת התדירות של הקווים הקיימים היום המחברים בין הפריפריה למרכז ונייעל את המעבר באמצעות כרטיס הנסיעה החכם בין אמצעי תחבורה אחד לאמצעי תחבורה אחר.

שדה התעופה הבינלאומי המשלים לנתב"ג – בעוד שנים בודדות שדה התעופה בן-גוריון יגיע למיצוי יכולתו של עד 16 מיליון נוסעים בשנה. מדינת ישראל זקוקה כבר

כיום לשדה תעופה בינלאומי משלים אשר יוקם בנגב. 'יש עתיד' מחויבת למהלך לאומי זה אשר יביא לפיתוח ושגשוג כלכלי, תעסוקתי ותיירותי משמעותי בפריפריה. יש עתיד מתנגדת להקמת שדה תעופה בינ"ל ברמת דוד. אנחנו מאמינים כי החלופה הדרומית להקמת נמל תעופה משלים לנתב"ג היא החלופה הנכונה. הקמת נמל תעופה ברמת דוד תגזול מקופת המדינה תקציב הגדול פי ארבעה מחלופת נבטים ותפגע קשות בעמק, בעיקר מבחינת הרעש בשעות הלילה, זיהום האוויר הקשה הצפוי מדלק המטוסים והעומס על נתיבי התנועה. עם זאת, בניגוד לראשי הרשויות בצפון שמתנגדים לנמל התעופה המתכונן, בנגב חתמו 22 ראשי רשויות על תמיכה בחלופת נבטים.

הקמתם והרחבתם של חניוני ה'חנה וסע' בסמוך לרכבות ובכניסות לגוש דן – נשקיע תקציבים בהקמתם והרחבתם של שירות "חנה וסע" מאפשר לנהגים להחנות בחינם את רכבם בחניונים הסמוכים לתחנות רכבת ובכניסות וביציאות מגוש דן, בהם יוכלו להתחבר לשאטלים שיסיעו אותם אל מרכזי העסקים והבילוי.

08 בריאות

מערכת הבריאות הציבורית הישראלית נחשבת לאחת הטובות בעולם. יש לנו רופאים ואחיות ברמה המקצועית הגבוהה ביותר ומוחות מבריקים ביותר. עם זאת, מערכת הבריאות בישראל סובלת מכמה תופעות ומגמות מדאיגות המביאות לכך שהיא מתקשה לתת מענה הולם לצרכים הרפואיים של הציבור בישראל.

אחת התופעות המדאיגות ביותר היא הפערים ההולכים ומעמיקים באיכות שירותי הבריאות בין הפריפריה למרכז ובין המגזרים השונים בחברה. המחסור במשאבים מביא לצפיפות גבוהה בבתי החולים, לזמני המתנה ארוכים בחדרי המיון, לתורים ארוכים לניתוחים ולמצוקה כספית בקופות החולים.

החזון: הגדלת הזמינות ושיפור השירותים הרפואיים הציבוריים לכלל אזרחי מדינת ישראל.

תוכנית רב שנתית שלפיה עד לשנת 2025 האיכות, הכמות והזמינות של השירותים הרפואיים הציבוריים בישראל – לרבות הבדיקות, המכשור הרפואי, מיטות האשפוז, הצפיפות, ההמתנה בחדרי המיון וההמתנה לרופאים מומחים, השירותים הקהילתיים ושיעור המטפלים ואיכותם

נקודות מרכזיות

- **נחוקק את חוק ייצוב מערכת הבריאות המקצה למערכת הבריאות 10 מיליארד ₪.**
- **נגדיל את בסיס תקציב מערכת הבריאות ב- 1.5 מיליארד ₪ לשנה.**
- **נקצר את זמני המתנה לטיפולים רפואיים במערכת הבריאות הציבורית.**
- **נצמצם את הצפיפות בבתי החולים.**
- **נוסיף תקנים לרופאים ואחיות בבתי החולים.**
- **נקים בית חולים נוסף בבאר שבע ובקריות.**
- **נקדם מנגנון ביטוח סיעודי ממלכתי לכל.**

– יהיו בהתאם למדדים הממוצעים במדינות ה-OECD, ובד בבד נפעל לצמצום מובנה של הפער בשירותים הרפואיים הציבוריים בין הפריפריה למרכז, כך שבשנת 2025 יצטמצם הפער במדדים האמורים ב-70%.

הצעדים הדרושים:

שיקום מערכת הבריאות

ההשקעה הציבורית הקיימת אינה מספיקה, היא נשחקה לאורך זמן ותרמה לגידול בגירעונות קופות החולים ולפגיעה בזמינות השירותים בבתי החולים. נחוקק את **”חוק ייצוב מערכת הבריאות”**, המקצה 10 מיליארד שקלים מחוץ לבסיס התקציב בפריסה לחמש שנים: הגדלת משאבים שמטרתה להזרים חמצן לשיפור ועדכון תשתיות מערכת הבריאות הקורסת והתאמתה לימינו – לפחות מחצית מהתקציב האמור יוקדש לפריפריה הגאוגרפית.

תפעול מערכת הבריאות

הגדלת בסיס תקציב מערכת הבריאות בסך של 1.5 מיליארד שקלים לשנה בחמש השנים הקרובות. נוסף על כך ובד בבד, נפעל לחקיקה המעגנת עדכון אוטומטי של תקציב מערכת הבריאות בהתאם למדדים רלוונטיים, בדגש על התאמה מלאה לשינוי הדמוגרפי של האוכלוסייה בישראל – לפחות מחצית מהתקציב יוקדש לפריפריה הגאוגרפית.

שיפור תפעול בתי החולים – שינוי מחיר ועדכון “יום האשפוז בבתי החולים”, כך שיותאם למחיר הריאלי, ואשר ייגזר בין השאר משכר עובדים, ממחירי התרופות, מגוון וייחוד האוכלוסייה וסוגי הפרוצדורות.

במקביל לתוספת תקציב לבתי החולים, יוגדלו מספר מיטות האשפוז בשיעור ממוצע ה-OECD, וכן תוטמע תוכנית תמריצים מטעם משרד הבריאות לשיפור איכות השירותים הרפואיים בישראל ולזמינותם עד לשיעור הממוצע של המדדים במדינות ה-OECD, בדגש על הפחתת תפוסות (אשפוז, מיון ומרפאות חוץ) ויצירת חלופות אשפוז נאותות, כמו אשפוז בית, אשפוז במרכזים גריאטריים ורפואה מרחוק.

שיפור תפעול קופות החולים – שינוי חישוב מחיר "הקפיטציה" של קופות החולים, כך שיעודכן בהתאם לגידול באוכלוסייה ויעניק משקל נאות למשתנים ריאליים בתפעול הקופות, כגון שכר, הזדקנות האוכלוסייה, גיל המבוטחים, מחיר תרופות ומחלות קשות.

במקביל לתוספת תקציב לקופות החולים, תוטמע תוכנית תמריצים מטעם משרד הבריאות לעמידה ביעדים לשיפור איכות וזמינות השירותים הרפואיים בבתי החולים בהקילה ובבריאות הציבור בחתירה ליעד הממוצע של מדינות ה-OECD.

הקמת רשות מרכזים רפואיים ממשלתיים – הקמת רשות מרכזים רפואיים תטפל לראשונה בבעיית "כפל הכובעים" של משרד הבריאות – היותו המפקח על בתי החולים הממשלתיים ובו זמנית הבעלים שלהם. החלטה זו מאפשרת למשרד הבריאות להתמקד בתפקידו כרגולטור של כל המערכת ולתחזק אותו, מוציאה את הפיקוח על בתי החולים הממשלתיים ממשרד הבריאות ומעבירה אותו לידי רשות עצמאית חדשה – רשות מרכזים רפואיים ממשלתיים.

קיצור זמני המתנה לטיפול רפואיים במערכת הבריאות הציבורית – הפעלת מודל תעסוקה שבו רופאים עובדים במערכת הציבורית, נמצאים בה שעות נוספות ומתוגמלים על כך בהתאם. על פי המודל, רופאים מומחים יתגברו את מערכי האשפוז בשעות אחר-הצהריים לטובת החולה הישראלי. המודל יופעל בעיקר עבור רופאים מנתחים, אך לא רק עבורם. הפעלת מודל זה תאפשר הוספת עשרות אלפי ניתוחים בשנה במערכת הציבורית. נוסף על כך, נפעל ליישום מסקנות "ועדת אור" ליעול התהליכים בחדרי המיון והמלר"דים (מרכזים לרפואה דחופה) ולקיצור זמני המתנה בהם בשקיפות מלאה לציבור.

הרחבת סל התרופות ותוספות טכנולוגיות – סל התרופות הוא רשימת השירותים הרפואיים והתרופות הניתנים לציבור בישראל במימון המדינה, על ידי קופות החולים. מדי שנה מנוהלים מאבקים כואבים של חולים הדורשים לכלול את הטיפול שלו הם זקוקים בסל הבריאות. יש עתיד מאמינה בחובת המדינה לספק לאזרחים סל בריאות רחב במימון ציבורי. אנו תומכים בקביעה שלפיה התוספת הטכנולוגית השנתית לשירותים הניתנים במסגרת חוק ביטוח בריאות ממלכתי לא תרד מ-0.8% בשנה.

מאבק בתופעת הזיהומים – בתחום זה נפעל לשיתוף פעולה עולמי, למחקר ופיתוח של תרופות שיחליפו את האנטיביוטיקה העמידה לחידקים ונפעיל תוכנית מיועדת להורדת הזיהומים בבית החולים.

צמצום הצפיפות בבתי החולים וחיזוק הרפואה בקהילה

מדינת ישראל היא המדינה הצפופה ביותר מבחינת אשפוז בבתי החולים בקרב מדינות ה-OECD. כדי לאפשר מתן שירותי רפואה טובים יש לתכנן מחדש את האשפוז, לפתח את תחום האשפוז הביתי, להוציא חולים גריאטריים מהמחלקות הפנימיות ולהעבירם לבתי חולים גריאטריים שיתוקצבו בהתאם, לחזק את המוקדים הקדמיים של קופות החולים, ליעל את תהליך שחרור החולים מהמחלקות ובעיקר להקצות תוספת מיטות ותקני כוח אדם בחדרי המיון ובמוקדי הרפואה הדחופה והמחלקות הרלוונטיות בבתי החולים. 'יש עתיד' תפעל לחיזוק הטיפול בקהילה וביחידות האשפוז הביתי בקופות החולים כדי לחזק את הרצף הטיפולי בין הטיפול בבית החולים לטיפול בקהילה שיאפשר מתן המשך טיפול רפואי מתאים ורציף.

הרחבת הסדרי הבחירה באשפוז הכללי

היום אדם הנדרש להתאשפז, נשלח על ידי קופת החולים לאשפוז בבית חולים בהתאם למקום מגוריו. זאת בשל אלמנט כלכלי הנובע מהסכמי הסדרי בחירה. הסדרים אלו אינם מביאים בחשבון מקרים שבהם אדם מעדיף להתאשפז בבית חולים אחר בשל מגוון סיבות, ובהן קרבה פיזית למשפחתו. נפעל ליישום המלצת ועדת גרמן להרחיב את הבחירה בבתי החולים המוצעים למטופל לצורך אשפוז ל-3 בתי חולים, על פי כללים קבועים, וכך לאפשר לאזרח חופש בחירה רחב יותר.

עידוד כוח אדם במקצועות הבריאות

כוח אדם איכותי ובהיקפים מספיקים הוא תנאי הכרחי למצוינות ולאנושיות של מערכת הבריאות. יש לפעול כדי למנוע שחיקה של הצוותים, להיערך לגל הפרישה הצפוי של עולי שנות ה-90 ולנתב את בחירת מקצועות ההתמחות של הרופאים הצעירים בהתאם לצרכים לאומיים. נפעל לשילוב אזרחים ישראלים איכותיים במקצועות הבריאות, בין השאר באמצעות יצירת תמריץ כלכלי בלימודים וב-7 שנות ההעסקה הראשונות, לרבות הטבות מס מיוחדות.

נבטל את ההסתמכות על "תקינת גולדברג", תקינה שנקבעה ב-1976 ומתבססת על מספר מיטות אשפוז ואינה מעודכנת על פי עוד קריטריונים הנהוגים היום בעולם: עומסים, הזדקנות האוכלוסייה (כידוע, תוחלת החיים בישראל היא מהגבוהות בעולם), טכנולוגיות חדשות הדורשות הכשרות מחד גיסא, והופכות לטנדרט הטיפול מאידך גיסא, פרוצדורות חדשות שונות, אולטרסאונד, CT, MRI וכו'.

הגדלת מספר הסטודנטים לרפואה בישראל – 'יש עתיד' מחויבת להגדלת מספר הסטודנטים הלומדים רפואה וסיעוד באוניברסיטאות בישראל ותפעל להגדלת התקן והתקציב בהתאם. 60% מהסטודנטים הישראלים לרפואה היום לומדים בחו"ל. כדי להתגבר על מצוקת המחסור ברופאים במערכת הבריאות בישראל, יש למצוא את הדרך לקלוט את אותם סטודנטים למערכת הבריאות באופן שאינו מהווה פגיעה ברף המקצועיות. נפעל להכנת מבחן אחיד לכל בוגרי בתי הספר לרפואה.

'יש עתיד' תמשיך לתמוך בהקצאת תקנים חדשים כדי לפעול למען קליטת רופאים בעלי התמחות שצברו ניסיון רב בארץ מוצאם להמשיך לעסוק במקצועם גם בישראל, וכך להשתלב ולתרום לשוק העבודה בישראל, וכל זאת בשיתוף ובהתייעצות עם ארגוני הרופאים והמתמחים ועם צוותי המרכזים הרפואיים. 'יש עתיד' מחויבת להתרת צוואר הבקבוק בכינסה להתמחות אשר נובע מחוסר בתקנים ושיטת תקינה מיושנת.

ביטוח סיעודי ממלכתי

תוחלת החיים הממוצעת בישראל היא מהגבוהות בעולם והאוכלוסייה הולכת ומזדקנת. קשישים רבים חווים קשיים במימון טיפול סיעודי, יש שאינם עומדים בקריטריונים הנוקשים המזכים אדם לסייע ממשלתי במימון אשפוז סיעודי ונאבקים לממנו באופן עצמאי. כדי לאפשר ביטחון סיעודי לאוכלוסייה זו על המדינה לפעול וליזום מנגנון ביטוחי סיעודי-ממלכתי, אשר יביא להפחתה הדרגתית של דמי ההשתתפות העצמית והעומס על בני המשפחה.

חיקת "חוק ביטוח סיעודי ממלכתי" המקנה זכאות לטיפול והשגחה סיעודית לתקופה של חמש שנים לכל אזרח ישראלי

חיזוק מערכת הבריאות בפריפריה וקידום שוויון בבריאות

'יש עתיד' מחויבת לצמצום הפערים בתוחלת החיים ובהיצע שרותי הבריאות הציבוריים בין הפריפריה למרכז.

חיזוק בתי החולים והשירותים הרפואיים בפריפריה – 'יש עתיד' תקצה תקציב מיוחד לחיזוק התשתיות והמכשור הרפואיים ולהרחבת סל השירותים בבתי החולים בפריפריה.

קידום הקמת בתי חולים בבאר שבע ובקריית אתא – 'יש עתיד' מחויבת להגדלת היצע מערך אשפוז בבאר שבע שישרת את מגמת גידול האוכלוסייה בדרום, כך שלא תיפגע יכולתו של כל אזרח לקבל שירות רפואי בדרומה של הארץ בזמני המתנה סבירים ובמכשור המתקדם ביותר. 'יש עתיד' תקדם את הקמת בית החולים בקריית אתא כדי להתגבר על מצוקת האשפוז בצפון.

תוספת מענקים למתמחים בפריפריה ובמקצועות במצוקה – 'יש עתיד' מחויבת לתוכנית ותחזיר את המענקים למתמחים שיבחרו לעבוד בפריפריה ולעסוק במקצועות במצוקה. המימון לתוכנית הופסק ב-2018.

נפעל להרחבת עתודת הסטודנטים בתחום הפרא-רפואי במוסדות האקדמיים בדרום ובצפון. נעודד את הבחירה במקצועות אלו על ידי עידוד של סטודנטים מהפריפריה ועל ידי מתן תמריצים לעבוד במקצועות אלו בפריפריה לאחר הלימודים.

תגבור מוקדי לילה בפריפריה וחיזוק שירותי הרפואה – מוקדי הלילה (מרכזים לרפואה דחופה) וחדרי המיון הקדמיים הם אלו האחראים לספק מענה רפואי מידי לתושבי הפריפריה, שלעיתים מתגוררים במרחק רב מבית חולים. נמשיך לפעול להקמת עוד מוקדים במקומות המרוחקים מבתי החולים ולהגביר את טיב השירותים הרפואיים הניתנים בהם.

הצעת חוק לקידום שירותי הרפואה בעיר אילת – בשל מיקומה הייחודי של העיר אילת סובלים תושביה מקשיים במימוש זכותם לשירותי בריאות. מוצע לקבוע מספר שינויי חקיקה שמטרתם לסייע בטיוב שירותי הבריאות שניתן לספק בעיר אילת. לרבות שירותים אחודים של קופות החולים והרחבת השירות של בית החולים לכלל התושבים, פתרונות ייחודיים אלו נדרשים בשל המאפיינים המיוחדים של העיר. 'יש עתיד' מחויבת לקידום הצעת החוק בנושא.

שיפור המערכת והחזרת אמן הציבור

קידום בריאות הציבור – 'יש עתיד' תומכת במתן דגש מיוחד על כל נושא מניעת מחלות וקידום בריאות הציבור. יש להקצות תקציבים ייעודיים להגברת המודעות לבריאות, לאורח חיים בריא ולשיפור הבריאות. יש לפעול להגברת המודעות לאוכל בריא, מגיל הגן ובתי הספר, ולזמינותו וכן להגברת המודעות לפעילות גופנית ולבדיקות תקופתיות.

רפואת העתיד – 'יש עתיד' מאמינה שעל מנת להשאיר את ישראל כמובילה בתחום הרפואה יש לנצל את היתרון של ישראל כאומה חדשנית ולעודד הכנסת פתרונות מתקדמים. לשם כך נסייע בהורדת חסמים להטמעת רפואת העתיד, ובעידוד רפואה מותאמת אישית בעלת בינה מלאכותית אשר תסייע לרופא, למטופל ולמערכת;

עידוד רפואת און ליין – אחת הדרכים האפקטיביות להתגבר על פערי השירות והזמינות היא רפואת און ליין באמצעות וידאו. נפעל להסרת חסמים בפני קופות החולים ונעודד אותם לפתח שירותי און ליין לטובת ציבור המטופלים.

בריאות ילדים

הגיל הרך והמכונים להתפתחות הילד – 'יש עתיד' מחויבת לאפשר למשפחות לספק לילדיהן את מגוון השירותים החברתיים הנדרשים בלי להיגרר להוצאות שיקשו על המחייה. לצורך כך יש להרחיב את מערך השירותים הניתנים לגיל הרך במסגרת הבריאות הציבורית. 'יש עתיד' מחויבת לתחזק את המכונים להתפתחות הילד ברחבי הארץ ולתחזקם, לקדם את תוכנית החינוך לבריאות השן בגני הילדים, להקמת פיילוט לבנק חלב אם ולמימון הקמת בנק חלב אם בשני בתי חולים בפריפריה ועוד.

בטיחות ילדים – תאונות שבהן מעורבים ילדים במרחב הפרטי והציבורי הן גורם התחלואה והתמותה מספר אחת בקרב ילדים בישראל. לצד הנזק הפיזי והנפשי העצום, גובות פגיעות אלו גם מחיר כלכלי כבד מההורים, ממעסיקיהם, מחברות הביטוח וממערכת הבריאות. על פי ההערכות, העלויות הכלכליות למערכת הבריאות והרווחה בגין פגיעות ילדים נאמדות ביותר מ-1.6 מיליארד שקלים בשנה. 'יש עתיד' רואה בשמירה על ביטחונם של ילדי ישראל מטרה בעלת חשיבות לאומית ותפעל לצמצם את הפגיעה בהם ככל שניתן, בתוך כדי חיזוק הכלים למניעת תאונות ולהגברת בטיחות ילדים. נפעל ליישום

התוכנית הלאומית לבטיחות ילדים בהובלת משרד הבריאות, לפיתוח תוכניות חינוך למניעה ולבטיחות, וליישומן ברמה המוניציפלית ולקידום חקיקה רלוונטית.

אנשים עם צרכים מיוחדים במערכת הבריאות

‘יש עתיד’ רואה בהנגשה בכלל, ובמערכת הבריאות בפרט, כלי יסוד שכל מוסד מעניק שירותים חייב לספק לבאים בשעריו.

במשרד הבריאות, בראשותה של שרת הבריאות לשעבר יעל גרמן, החלו ברפורמה לייעול השירות לאנשים עם מוגבלויות. במסגרת זו, הופעל שירות סביב השעון לנכים על כסאות גלגלים ממונעים, נפתח מסלול מהיר לנכים עם מחלות מתקדמות, קבעו לוחות זמנים מחייבים למתן תשובות, הונגשו מוקדי קבלת המטופלים ועוד. יש לפעול בשיתוף עם משרדי הרווחה, האוצר וביטוח לאומי, כדי להקל את השירות על אנשים עם מוגבלויות שונות ולהנגישו עבורם.

‘יש עתיד’ מחויבת להקמת מנגנון משותף אשר יקצר את זמני ההמתנה וימנע את הפניות המרובות לקבלת האישורים הנדרשים בוועדות הרפואיות השונות ובוועדות לאישור אביזרים ורכב.

בריאות הנפש והאשפוז הפסיכיאטרי

לאחר הרפורמה בבריאות הנפש הגיע הזמן לחשוב ולתכנן רפורמה באשפוז הפסיכיאטרי. ‘יש עתיד’ תפעל לשינוי מהותי ועמוק באשפוז הפסיכיאטרי וליישום מודל המכיר במחלות הנפש כחלק בלתי נפרד ממחלות המוח. לצורך כך נפעל להקמת בתי חולים למוח ולהתנהגות, כחלק מבתי החולים הכלליים. בתי חולים למוח ולהתנהגות הם גוף מוביל בעולם כחלק מבית החולים הכללי, בדומה לבי"ח לילדים, לבי"ח לנשים וכדומה. האפשרות שתחת קורת גג אחת ידורו יחד פסיכיאטריה, נויורולוגיה וניורוכירורגיה היא יעד לאומי בעל חשיבות עליונה לצורך קידום רפואת המוח ושינוי הפסיכיאטריה.

‘יש עתיד’ תפעל לקידום בתחליפי האשפוז, לרבות הפעלת פתרונות בקהילה; תתווה לוחות זמנים למעבר בתי החולים הפסיכיאטרים לבתי החולים הכלליים ותקצה תקציבים ראויים למתן מענה ביניים למצב הבלתי נסבל מבחינת כוח אדם, פעילות המטופלים ומצב התשתיות של בתי החולים הפסיכיאטרים הקיימים.

התוכנית הלאומית למניעת אובדנות

בשנת 2013 התאבדו בישראל כ-400 איש ויותר מ-6,000 איש ביצעו ניסיון התאבדות. ההערכות הן כי מתרחשים עוד ניסיונות רבים שאינם מדווחים. שרת הבריאות לשעבר ח"כ יעל גרמן הובילה מהלך המשותף לכמה משרדי ממשלה ורשויות מקומיות למלחמה בתופעת ההתאבדות. במסגרת המהלך הוחלט על הפעלת תוכנית לאומית למניעת התאבדות, לצמצום מקרי ההתאבדות וניסיונות ההתאבדות ולמתן סיוע למשפחות אשר יקיריהן התאבדו. למרות הצלחתה של התוכנית, הממשלה הנוכחית ביטלה את תקצובה. 'יש עתיד' מחויבת לתוכנית הלאומית למניעת אובדנות ותדאג לתקצבה מחדש.

עידוד תרומות איברים

'יש עתיד' תפעל להגברת המודעות לתרומת איברים, בין השאר בחינוך ובהרצאות, בשאלוני גיוס ורישיון נהיגה ובקידום יום השתלות לאומי.

רפואה משלימה

היום הולכת וגוברת הפופולריות של הרפואה המשלימה וההכרה בחשיבותה. עם זאת, השוק פרוץ ורבים מאלה העוסקים בתחום אינם בעלי הכשרה מקצועית מוכרת. נפעל להסדרת התחום ולהגברת ההגנה על המטופלים מפני עוסקים שאינם בעלי הכשרה מקצועית מספקת.

09 נשים

שוויון בין המינים הוא ערך מרכזי וחשוב בחברה דמוקרטית. מדינת ישראל, אשר העמידה את השוויון כערך בסיסי במגילת העצמאות כבר עם הקמתה, נחשבת לאחת המדינות המתקדמות בעולם בחקיקה בנושאים הקשורים במעמד האישה. אף שעקרון השוויון הוא ערך יסוד של השיטה המשפטית במדינת ישראל, הוא איננו מנוי על הזכויות המוגנות על ידי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

החוק לשוויון זכויות האישה נחקק כבר בשנת 1951, ומאז הניבה הפעילות בתחום מעמד האישה חקיקה משמעותית במהותה ובהיקפה, הן בתחום הציבורי והן בתחום הכלכלה, החברה והפוליטיקה בישראל. למרות כל אלה עדיין קיימים היום בישראל פערים גדולים בין נשים לגברים. את הפערים הללו אפשר למצוא, בין השאר, בגישה למוקדי הכוח וקבלת ההחלטות, בנושאי תעסוקה ושכר, זכויות בנושאי מעמד אישי, בריאות, חינוך וכן בנוגע למעמדן של נשים בתוך המשפחה ומחוצה לה ובנוגע לאלימות נגדן.

מפלגת 'יש עתיד', מאמינה כי המדינה אחראית לקידום מעמד האישה ולהשגת שוויון מלא בין נשים לגברים מתוך הבנה כי שוויון מגדרי, מלבד היותו מתקן עוולות ומסייע בצמצום אלימות המופנית נגד נשים, יניב תרומה מיידית וממשית

נקודות מרכזיות

- **נקדם את מעמד הנשים בשוק העבודה ונפעל לצמצום פערי השכר בין גברים לנשים.**
- **נתמרח מקומות עבודה גדולים לקיים במסגרתם גנים ומעונות יום.**
- **נפעל למיגור רצח נשים על-ידי בני זוג ולמניעת אלימות נגד נשים, בשיתוף פעולה עם החברה האזרחית והמגזר העסקי.**
- **נפעל למיגור תופעת ההטרדות המיניות.**

לקידומה ולחוסנה של החברה הישראלית כולה. השתתפותן המלאה של נשים בכל תחום ובכל זירה, ציבורית או פרטית, חיונית לקיומה של מדינה דמוקרטית, מתוקנת וחופשית. אנו רואים חשיבות רבה בקידום ייצוגן של נשים בגופים ציבוריים ובמוקדי קבלת ההחלטות ופועלים לעגן זאת בחקיקה. נמשיך לפעול למיגור התופעה המכוערת של הדרת נשים והפלייתן ולתיקון האי שוויון המובנה בדיני המשפחה בישראל. נעגן בחוק יסוד את הזכות הבסיסית לשוויון בפני החוק ואת חובת הייצוג ההולם, המעניקה עדיפות לאוכלוסיות מוחלשות ומסייעת בצמצום פערים חברתיים. נפעל לקידום מעמד האישה בשוק העבודה; לקידום זכויות הנשים בתחומי המעמד האישי, הבריאות, החינוך, העולם הדתי; נקדם חקיקה שתסייע באתגר של שילוב אימהות וקריירה ולתמיכה במשפחות יחידניות (חד-הוריות).

'יש עתיד' מחויבת למיגור הדרת הנשים מהמרחב הציבורי, למניעת התייחסויות מחפצות ומשפילות כלפי נשים במדיה ובמרחב הציבורי ולמאבק בתופעת עבירות המין והאלימות נגד נשים.

קידום מעמד נשים בשוק העבודה – שיעור ההשתתפות של נשים בכוח העבודה עולה בהתמדה. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מחודש מרץ 2018, בשוק התעסוקה בישראל מצויים 4,019,000 גברים ונשים. מתוך אלו כ-1,845,000 נשים מועסקות (כ-48%) וכ-2,030,000 גברים מועסקים (כ-52%). אף שנרשמה ההתקדמות רבה בחקיקה לשוויון תעסוקתי ולקידום נשים בעולם העבודה, השינוי במעמדן של נשים בשוק העבודה רחוק מלהיות מספק. שיעור פערי השכר בין גברים לנשים מגיע ליותר מ-30%. אף על פי ששיעורן של הנשים הלומדות לתארים גבוהים גבוה מזה של גברים, עם ההתקדמות המקצועית מתחילים להיווצר חסמים משמעותיים המונעים מהן להיות שותפות מלאות לפעילות הכלכלית ולטפס במעלה סולם התפקידים. רק כ-34% מהן מאיישות משרות ניהול בדרגי הביניים, ורק 4.5% מהמנכ"לים בישראל הם נשים.

גידול בשיעור תעסוקת הנשים והצבת עוד נשים בתפקידי מפתח ובמוקדי קבלת ההחלטות היא הכרחית כדי לשפר את מעמדן הכלכלי ואת תחושת הביטחון האישי של נשים בחברה, אך יותר מכול, תתרום להורדת רמת האבטלה ולחיזוק המשק הישראלי. תעסוקת נשים וייעודן לתפקידים שבהן יוכלו לממש את מלוא הכישורים ואת הפוטנציאל היא איננה אילוף, אלא צריכה להיות ממוקמת בראש סדר העדיפויות של כלל המעסיקים במשק.

צמצום פערי שכר בין גברים לנשים – כדי להגביר את המודעות לפערי השכר ולהביא לצמצומם, העבירה ח"כ ד"ר עליזה לביא חקיקה אשר תחייב הגשת דיווחי שכר

של החברות הציבוריות והממשלתיות לפי פילוח מגדרי. תקציב המדינה והחברות הציבוריות משקף סדרי עדיפויות כלכליים וחברתיים, ובתוכם גלומות גם תפיסות עולם מגדריות, תרבותיות וסטריאוטיפיות. על כן מוטלת חובה לאסוף, לעבד ולפרסם מידע הכולל התייחסות למין העובדים, כדי שיהיה אפשר לנתח ולעקוב אחר פערי השכר בהם ולפעול למיגורם. כמו כן העבירה ח"כ לביא חוק שלפיו עובדת המשתכרת פחות מעמיתה הגברים תוכל לתבוע פיצויים גם על הפרשי השכר וגם על עצם האפליה והפגיעה בכבודה. חוק זה נועד לסייע לנשים לקבל פיצוי הולם על הפגיעה המתמשכת בכבוד ובכושר ההשתכרות ולדרבן מעסיקים לפעול לצמצום פערי שכר. בהמשך לאלה 'יש עתיד' פועלת לקידום חקיקה שתאפשר לעובדת, לארגון העובדים או לארגון העוסק בזכויות נשים להבטיח ייצוג הולם לשני המינים ומניעת אפליה בקבלת עובדים על רקע מגדרי. כך למשל, תיקון המוצע לחוק מבקש להבטיח כי אלו יוכלו לפנות למעסיק לבירור המצב העובדתי בדבר תנאי העסקה של העובד, ובכך להעצים את אפשרותו להבטיח תנאי העסקה הולמים ושוויוניים.

העדפה מתקנת לעסקי נשים במכרזים ברשויות המקומיות – נפעל לחייב העדפה מתקנת לעסקים בבעלות נשים במכרזים של רשויות מקומיות. מדובר בהרחבה של מנגנון הקיים במכרזים לאומיים, שלא נעשה בו שימוש די הצורך, כיוון שלא היה מספר מספיק של נשים שבבעלותן עסקים בסדר גודל היכול להתמודד במכרזים ברמה הלאומית.

תמרוץ מקומות עבודה גדולים לקיים במסגרתם גנים ומעונות יום – כדי לסייע למיליוני נשים בישראל בשילוב בין אימהות לקריירה, נפעל לבניית מערכת תמריצים לעידוד מקומות עבודה גדולים למציאת פתרונות להורים המועסקים במסגרתם. באמצעות הפעלת מעונות וגני ילדים במקומות העבודה ירוויחו העובדים חיסכון משמעותי בהוצאות החינוך, הילדים ירוויחו עוד זמן איכות עם הוריהם, ונשים תוכלנה להתקדם מקצועית ולהגביר את תרומתן למקום העבודה.

קידום חקיקה המחייבת גמישות בהיקף מוגדר במקומות העבודה – 'יש עתיד' תפעל להטמעת המלצות דו"ח ועדת שטאובר להעסקה בשירות המדינה ולהרחבתן למגזר הפרטי. המלצות הוועדה כוללות איזון בין משפחה לעבודה, הנהגת שעון עבודה גמיש ובחירה לבצע חלק מהעבודה במסגרת שעות נוספות מהבית.

עידוד ייצוג נשים והגברת נגישותן למוקדי הכוח

הגברת נגישות נשים למוקדי הכוח, קבלת ההחלטות והעשייה הציבורית – נפעל לקידום נשים אל מוקדי הכוח וקבלת ההחלטות. אנו מאמינים כי ייצוג משמעותי של נשים בצומתי קבלת ההחלטות ובגופים ציבוריים ופרטיים יבטיח את קידומן ואת השתתפותן השוויונית בחברה. בהינתן הכשרות, כלים והכוונה נכונה, בשילוב חינוך מגיל צעיר וביצירת מודלים חדשים לחיקוי נצליח להגדיל את שיעור הנשים המתמודדות על תפקידי מפתח והמצויות במוקדי הכוח וקבלת ההחלטות. 'יש עתיד' פועלת ליצירת קואליציה נשית חזקה שתעודד נשים לתמוך בעוד נשים בבחירות המוניציפליות ובעוד תפקידים בעלי השפעה על המגזר הציבורי והעסקי.

הבטחת ייצוג הולם לנשים במועצות הדתיות – המועצות הדתיות בישראל אמונות על אספקת שירותי הדת בישראל. היום כמעט שאין במסגרתן נשים. ייצוג שוויוני במועצות הדתיות יביא להתייחסות כוללת ולשיפור תחומים שעד כה סבלו מהזנחה רבת-שנים ומחסור תשומת לב, כמו השגחת כשרות, הכנה לחתונה, תחזוקת מקוואות, הכשרת הבלניות ותנאי העסקתן. כדי להבטיח שהשירות הניתן יבחן את השירותים הייעודים לנשים ויבטיח את מקומן בשירותים הכלליים נקדם הצעת חוק שתקבע ייצוג הולם לנשים במועצות הדתיות. הצעת החוק אושרה בקריאה טרומית, ובמסגרת יצירת ההסכמות על אודותיה גובשה הנחיה למינוי אישה אחת לפחות בכל מועצה דתית, והיא יושמה כבר במינוי חברי המועצות הדתיות של שנת 2014. נוסיף ונפעל לייצוג ראוי והולם יותר של נשים במועצות הדתיות בכנסת הבאה.

זכויות נשים בתחום המעמד האישי

רפורמה בהליך הגירושין בישראל (מרוץ הסמכויות) – הסמכות לדון בענייני משמורת, מזונות ורכוש בהליכי גירושין קיימת היום במקביל בבתי הדין הרבניים ובבתי המשפט לענייני משפחה. המצב המשפטי קובע כי התיק יידון במקום הראשון שאליו פנה אחד מבני הזוג. כך נוצרה מציאות שבה כל הקודם זוכה, וכל אחד מבני הזוג רץ לפתוח תיק במקום המועדף עליו. כך מעודדת המדינה את בני הזוג לפנות מוקדם ככל האפשר לערכאות השיפוטיות ומסכלת את האפשרות כי יפנו תחילה לניסיונות לקיים שלום בית או לפתור את הסכסוך בדרכי שלום. מצב זה מחריף את הסכסוך, מבזבז כספי ציבור, ובעיקר פוגע בילידים המצויים בין הורים הנאבקים זה בזה. נקדם הצעת חוק המבטלת את הסמכות המקבילה בין בתי הדין הרבניים ובין בתי המשפט לענייני משפחה בנושאים

הכרוכים לגירושין וקובעת כי פתיחת תיק בנושאים אלו יוכל להיפתח בבית הדין הרבני אך ורק בהסכמה של שני הצדדים. אם בני הזוג לא יגיעו להסכמה, יידון התיק בבית משפט לענייני משפחה. כך יבוטל מרוץ הסמכויות, שהוא אחת הרעות החולות בישראל.

נשים עגונות ומסורבות גט – אי אפשר לדבר על קידום מעמד האישה בלי להתייחס למצוקת הנשים העגונות ומסורבות הגט. לאישה עגונה אין אפשרות להינשא כהלכה לגבר אחר, אף על פי שנישואיה עם בעלה אינם מתממשים בפועל. מצב זו גורר פגיעה בזכויותיה, בבחירותיה ובמעמדה, שכן היא אינה יכולה להינשא בשנית ולהקים משפחה. החשש הכבד רובץ מעל ראשה של אישה עגונה מפני הקמת בית חדש הוא החשש כי ילדיה יתויגו כממזרים. את בעיית העגינות וסרבנות הגט יש לפתור באמצעות פתרונות הלכתיים וחקיקתיים שנועדו לחסוך את הסבל, הן של העגונות והן של ילדיהן. אנו פועלים לקידום פתרונות לעגונות ולמסורבות גט, ובהם הסכמי קדם נישואין, הצעות חוק המקנות סמכות לבתי הדין להטיל סנקציות על גבר מעגן או סרבן גט מחוץ לארץ המגיע לישראל וציון יום העגונה השנתי בכנסת ישראל.

מניעת אלימות נגד נשים

לפי אומדני המשטרה, כ-200,000 נשים וכ-600,000 ילדים חווים אלימות בקרב המשפחה. עוד נתונים מעידים כי אחת מכל שלוש נשים תחוה תקיפה מינית במהלך חייה. מדי 13 דקות במוצע פונה אישה או נערה אל אחד ממרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית. ב-89% מהמקרים התוקף מוכר למתלוננת – הוא בן משפחה, בן זוג, ידיד, שכן, נתן שירות, עמית לעבודה וכיוצ"ב. אנו פועלים ליצירת שיתוף פעולה נרחב של החברה האזרחית והמגזר העסקי במיזמים למניעת אלימות במשפחה ואלימות כלפי נשים במרחב הפיזי והווירטואלי דרך מיזמים קהילתיים וטכנולוגיים. כך למשל, יזמה 'יש עתיד' מיזם חדשני ופורץ דרך שבמסגרתו קוסמטיקאיות ילמדו בקורס שיכשיר אותן לזהות סימני אלימות נגד נשים. את המודל זה נשאף להרחיב למקצועות הבריאות, היופי ולמגזר הפרטי והעסקי.

הטרדות מיניות – החוק למניעת הטרדה מינית נחקק בשנת 1998 ונתן לראשונה שם והגדרה לתופעה שנשים רבות חוו במקומות שונים בחייהן. החוק יצר מהפיכה בהגדרת גבולות האסור והמותר, המקובל והפסול במרחב הציבורי. 'יש עתיד' פעלה, ותמשיך לפעול, למיגור תופעת ההטרדות המיניות ולהחלת חובות מניעת הטרדה מינית על עוד מוסדות וגופים כדי למקסם את ההגנה מפניה.

הרחבת המקלטים לנפגעות אלימות – נפעל להבטחת מעורבות המדינה בהפעלת מקלטים לנשים נפגעות אלימות ולהקמת עוד מקלטים וכן להגברת פיקוח המדינה על מפעילי המקלטים כדי לוודא את מקצועיותם.

הרחבת הזכאות לנשים במקלטים – נמשיך להרחיב את זמינות המעונות לנשים מוכות שאליהם יכולות להגיע נשים המבקשות להגיע למקלט גם עם ילדיהם המתבגרים. עד כה נאלצו נשים כאלה לעמוד בפני דילמה קשה בין קבלת סיוע במעון ובין הישארות עם ילדיהן המתבגרים שאינם מורשים להצטרף אליהן למגורים במעון.

הכשרת שופטים – פעלנו לקביעת הכשרה מיוחדת לשופטים בנושא הטרדות מיניות בתמיכת נשיא בית המשפט העליון בדימוס השופט אשר גרוניס המבהירה את מחויבות בתי המשפט להגן על קורבנות תקיפה מינית. 'יש עתיד' תפעל לוודא ששופטים ופרקליטים העוסקים בעבירות מין יוכשרו הכשרה ראויה, מתאימה וייחודית, שתטמיע רגישות ראויה, התנסחות שאינה פוגענית והיכרות מקיפה עם הדין הרלוונטי.

מאבק ברצח נשים על ידי בני זוג – 192 נשים נרצחו בידי בני זוגן בעשור האחרון. חלק ממקרי האלימות שקדמו לרצח דווחו והיו ידועים למשטרה ולגורמי הרווחה, ובכל זאת הסתיימו בתוצאה הטראגית של רצח האישה. הפתרונות שהמדינה מספקת להגנה על נשים הנתונות בסכנה מצד בני זוגן מוגבלים בעיקר למקלטי הגנה לנשים. אישה הנכנסת למקלט נאלצת לקטוע את שגרת חייה, לעזוב את ביתה ואת עבודתה, לעיתים עם ילדיה הקטנים ומתוך מצוקה כלכלית. חה"כ לביא פועלת לקידום הצעת חוק המציעה להשתמש בפתרון טכנולוגי, בדמות אזיק אלקטרוני מבוסס טכנולוגיית GPS, שיוכל לנטר ולפקח על קיום צו הרחקה שמוצא על ידי בית המשפט. גבר המוגדר כבעל מסוכנות, אשר הוצא נגדו צו הרחקה, יישא עליו אזיק אלקטרוני שיתריע כשהוא מתקרב לטווח המסכן את בת זוגו.

מיגור הזנות – 'יש עתיד' פעלה למגר את תופעות הסחר בנשים והזנות במדינת ישראל מתוך ההנחה הבסיסית כי זנות היא בראש ובראשונה דפוס של ניצול ופגיעה בגופן ובנפשו של אלפי נשים ונערות. על פי הסקר הלאומי של משרד הרווחה והמשרד לביטחון פנים כרוב מוחלט מהנשים בזנות מגיעות מרקע קשה של פגיעה ואלימות מינית בצעירותן ולמעלה מ-75% היו מעוניינות להשתקם, בהינתן הכלים המתאימים. ח"כ עליזה לביא העבירה חקיקה שמטילה חבות פלילית על צרכני זנות ומעניקה כלים ותקציבים לרשויות הרווחה על מנת לשקם נשים במעגל הזנות ולאפשר להן שיקום נפשי ותעסוקתי.

הפסקת הריון – מפלגת 'יש עתיד' מאמינה כי לאישה יש זכות מלאה על גופה, על בריאותה, על חירותה וכן להגנה על כבודה. המצב היום מטיל מגבלות מהותיות על

האוטונומיה הגופנית של נשים הרות ומונע מהן שליטה ואחריות על גופן ועל פריונן. כפי שמקובל ברוב מדינות העולם המפותחות, זכותה של אישה להפסקת הריון היא זכות בסיסית הנגזרת מזכותה לחירות וקשורה קשר בל יינתק לזכות לשוויון. מתוך כך, המפלגה פועלת ומקדמת הצעות חוק כדי להרחיב את האוטונומיה של הנשים בסוגיית הפסקת ההיריון ולאפשר להן מקום בטוח, לא שיפוטי ומאפשר.

10

צעירים וסטודנטים

הצעירים בישראל מסיימים תיכון, משרתים בצבא ובשירות הלאומי, נרשמים באחוזים יפים לאוניברסיטאות ולמכללות, עושים מילואים, עובדים ומשלמים מיסים. ועדיין, אלו הממלאים את כל חובותיהם כלפי המדינה אינם מצליחים לגמור את החודש בכבוד. הבעיה המרכזית היא שנדמה שלאיש בממשלה הנוכחית לא ממש אכפת. נדמה שאיש שם אינו שואל את עצמו: מה צריך להיות פה בעוד חמש שנים? הממשלה מתעסקת בעיקר בעצמה ובעסקנים המקיפים אותה ולא בעתיד של הצעירים במדינת ישראל. הצעירים הם הכוח המניע של החברה והכלכלה בישראל והם שיקבעו את פניה של ישראל בשנים הבאות. הם המנוע המרכזי התורם לצמיחת המשק בהיבטים כלכליים, חינוכיים, חברתיים, אקדמיים וציבוריים. הצעירים הם העתיד.

יש בישראל תחושה מטרידה שאי אפשר להצליח בלי קשרים, שתמיד יגיע "ההוא שמכיר את ההיא" ויעקוף אותנו. 'יש עתיד' תמשיך להיות המצפן הערכי בפוליטיקה הישראלית, תציב ותיישם סטנדרטים המתעדפים את המקצועי על פני הפוליטי ותנקה את הפוליטיקה הישראלית משחיתות. אנחנו מתחייבים לפעול ליצירת סביבה שבה כל אחת ואחד

נקודות מרכזיות

■ **נפעל למימון לימודי תואר ראשון ושני על ידי המדינה בצורת הלוואות שיוחזרו דרך מנגנון המיסוי עם השתלבותו של הסטודנט/ית בשוק העבודה – המימון יינתן לרשימה סגורה של מקצועות שישתנו לפי הביקוש על מנת לייצר איזון ולמלא חוסרים בשוק העבודה.**

■ **נקים מרכזי צעירים באזורים רבים בארץ שיתנו שירותים רבים לצעירים: הכוון תעסוקתי, סדנאות שונות, ליווי בלימודים ועוד.**

■ **נרחיב את פרויקט 'דירה להשכיר' שמאפשר לצעירים לגור בדירות חדשות בשכירות ארוכת טווח בעלות מפוקחת ותנאים טובים.**

■ **נרחיב את קווי התחבורה הציבורית בקווי הלילה ונאפשר תחבורה ציבורית מצומצמת בשבת לטובת מי שאין ברשותו רכב.**

מקבלים את הכלים כדי לייצר שוויון הזדמנויות אמיתי שיאפשר לכל צעירה ולכל צעיר לפרוץ את תקרת הזכוכית שלהם ולמצות את הפוטנציאל הגלום בהם.

‘יש עתיד’ מחויבת לרווחתו ולשגשוגו של דור העתיד: השכלה גבוהה, פרנסה, דיוך, ביטחון אישי ורווחה כלכלית, זאת לצד עתיד ואופק משמעותי. גיבשנו תוכניות עבודה שתספקנה מענה לאומי כולל, מערכתי ומקיף לצורכי הצעירים שיחזקו אותם ויבטיחו הזדמנות שווה.

נשלב צעירים במוקדי קבלות ההחלטות למתן מענה לצורכיהם מתוך הבנה ותיאום לנוכח התנודות בחברה הישראלית ולנוכח השפעתן על הנושאים המרכזיים המטרידים את כלל שכבות האוכלוסייה הצעירה: בני נוער, חיילים, חיילים משוחררים, סטודנטים, מילואימניקים והורים צעירים. נעודד מעורבות חברתית ואקטיביזם של ציבור הצעירים בתחומים השונים ונפעל לקידום מדיניות של שילובם במרחבים הפוליטיים והממסדיים.

נחזיר את מועצת הדורות הבאים בכנסת, שתפעל בשיתוף ארגוני הצעירים במדינה. מועצת הדורות הבאים תהיה גוף מייעץ לכל חקיקה הנוגעת לצעירים או לחקיקה בעלת השפעות ארוכות טווח על האוכלוסייה, על האדמה על הנכסים של מדינת ישראל.

‘יש עתיד’ תפעל לחיזוק הקשר בין ההשכלה הגבוהה לתעסוקה ולמגורים מתוך הכרה שהחיבור בין שלושת הנושאים הללו מהווה את מנוף הצמיחה האישי והמשפחתי לביטחון האישי והקהילתי ולעתיד בטוח. היכולת של צעיר ללמוד מקצוע ולרכוש השכלה עם אופק תעסוקתי ולשלב הקמת משפחה ומגורים מותאמים הם הבסיס לקיום חברה איתנה וחזקה.

חוק השוויון בנטל

כולם צריכים לשרת את המדינה – בשירות צבאי, לאומי או אזרחי. בג"ץ קיבל את עמדת ‘יש עתיד’ בנושא, ואנחנו לא נרפה – עד שיעבור חוק הגיוס של ‘יש עתיד’ המסדיר את גיוס החרדים.

החוק מטיל חובת התייצבות כללית ומחיל סנקציות פליליות על המשתמטים משירות ועל אי עמידה ביעדי הגיוס בשנה הקובעת; החוק קובע יעדי גיוס ברורים לשירות צבאי ואזרחי של הציבור החרדי העולים משנה לשנה.

'יש עתיד' הובילה לחקיקת פתרון לסוגיה החברתית המשמעותית והמפלגת ביותר בציבוריות הישראלית שבמשך 65 שנים לא הצליחו לטפל בה. ממשלות נפלו, קואליציות התפרקו ואותן מפלגות שיצאו נגד החוק היו אלו שברחו כל השנים מטיפול מהותי בבעיה. חוק השוויון בנטל מסדיר את חובת הגיוס לחילונים ולחרדים כאחד, על החובות ועל הזכויות הנגזרות ממנה. לא עוד חוק טל או מתווים זמניים ופרטניים כאלו ואחרים, אלא חוק אחד לכולם. ההסדר שגובש מתחשב בצורכי האוכלוסייה החרדית מחד גיסא, ומייצר לראשונה חוק אחד לכולם המטיל חובת גיוס גם על הציבור החרדי בישראל מאידך גיסא. מלבד החובה הבסיסית להגן על המדינה ולשרת אותה, המצב בשטח מוכיח כי חרדים שהתגייסו לצבא השתלבו מאוחר יותר בשוק העבודה. החוק מאפשר לאלפי חרדים להיכנס למעגל העבודה ולהפוך לאזרחים יצרניים. מדובר במנוף צמיחה אמיתי לכלכלת ישראל. החוק מנוסח בצורה אחראית, הדרגתית ומאוזנת, 'יש עתיד' עמדה נחושה על עקרונותיה, גם לנוכח ניסיונות מתוך הקואליציה למסמס ולעקר את החוק.

דואגים ליום שאחרי השחרור מצה"ל – נרחיב משמעותית את ההכשרות הניתנות לחיילים במקצועות הטכנולוגיים ונכין אותם ליום שאחרי השחרור מהצבא. נוסף על כך, נמשיך את העלייה ההדרגתית והצודקת כל כך בשכרם של חיילי צה"ל המשרתים למען הגנת המדינה.

חיילים משוחררים ומילואמניקים – נפעל למען מתן הטבות לחיילים משוחררים ולמשרתי המילואים, בכלל זה הטבות מס לחיילים משוחררים ולסיוע לבעלי עסקים קטנים ובינוניים המשרתים במילואים.

צמצום פערים והגברת השוויון

הורות צעירה – 'יש עתיד' תפעל לייצר סביבת תעסוקה תומכת הורות, כזו המאפשרת איזון בין היכולת להתפרנס ולהתפתח מקצועית ובין צורכי ההורות וגידול הילדים. נפעל להעברת האחראיות על החינוך לגיל הרך (גיל 0-3) ממשרד הכלכלה למשרד החינוך ולהרחבת מעונות היום המפוקחים, בתוך כדי שיפור תנאיהם.

חיזוק הפריפריה החברתית והגיאוגרפית – 'יש עתיד' פעלה ותמשיך לפעול לצמצום הפערים החברתיים העמוקים בישראל כדי לספק לכל אחת ואחד את הכלים הדרושים לו כדי לפרוץ את תקרת הזכוכית ולייצר לעצמו עתיד מבטיח. זאת על ידי עידוד יוזמות של צעירים לחיזוק הפריפריה החברתית והגיאוגרפית, על ידי הגדלת התמיכה בהתיישבות ערכית במסגרות שונות, כגון גרעינים וקהילות, על ידי מתן סיוע ממוקד לשכבות

החלשות, בפרויקט לצמצום הפערים הדיגיטליים, במלגות סיוע לתלמידים ולחוקרים מהפריפריה ועוד.

עפים על החלומות שלנו

אנו מאמינים שהמפתח להצלחה הוא מציאת תעסוקה מותאמת, בעלת אופק משמעותי לקידום ולהתפתחות. הדרך הטובה ביותר להגדלת אפשרויות התעסוקה היא בעידוד הקמת עסקים קטנים ובינוניים, שהם חוט השדרה של הכלכלה והמשק בישראל. חדשנות וסטרט-אפים הם מנוע הצמיחה היעיל, המהיר והחשוב שיש במדינת ישראל. צריך לחבק אותם, ללוות אותם ולוודא שהם צומחים בקצב מהיר. חשוב גם לוודא שמרכזי היי-טק ויזמות ממשיכים לקום ולספק אלפי מקומות עבודה שווים דווקא בפריפריה הגיאוגרפית והחברתית של ישראל. 'יש עתיד' תחדש את קרנות התמיכה בהיי-טק, תרחיב את פעילותה ואת תקציבה של הרשות הלאומית לחדשנות. זו גם הדרך הטובה ביותר להיאבק באבטלה, בעוני ובפערים חברתיים. התוכנית שלנו לקידום תספק ליווי צמוד ומקצועי לכל הצעירים המעוניינים לפתוח עסק וגם הקצאה מיוחדת של ערבויות מדינה להלוואות שיינתנו לטובת צעירים עד גיל 30 הפותחים עסקים קטנים. יש להפוך את הפרוצדורה המסובכת של הקמת עסק לתהליך פשוט וידידותי, להקל את נטל המס המוטל על העסקים הקטנים והבינוניים, להסיר להם מהדרך מכשולים, חסמים, ובירוקרטיה מיותרת.

מרכז אחד לכולם – 'יש עתיד' תפעל לכך שבכל אזור, ובמיוחד במקומות המרוחקים ממרכז הארץ, יוקם מרכז צעירים שיעמוד לרשות הצעירים. במרכזים יינתנו שירותים רחבים ואחידים אשר ישרתו את כ-10 ל-15: תיכונים, חיללים משוחררים, סטודנטים, בוגרי תארים והורים צעירים. מרכזי הצעירים יכללו גם הכוון תעסוקתי המחובר למוסדות הלימוד האקדמיים שיספק ליווי משלב ההכוונה והענקת ההכשרה הנדרשת למקצועות השונים ועד להשמה ולעידוד מעסיקים לקלוט את העובדים החדשים. במרכז יקבלו המשתתפים מגוון שירותים שיסייעו להם להשתלב בעולם התעסוקה ובהם: אבחון והכוונה מקצועיים, סדנאות לכישורים נדרשים לשוק העבודה, ליווי בלימודים ובתעסוקה. נוסף על כך, יקבלו המשתתפים ייעוץ והכוונה ללימודים – הכשרה מקצועית, לימודים אקדמיים, שיעורי עזר ועוד. מרכזי ההכוונה יפעלו לעודד יזמות עצמאית ויספקו ליווי בתהליך הקמת עסק, בניית תוכנית עסקית והדרכה להתנהלות מול הרשויות.

דיוור

דירה להשכיר – הפתרון עבורנו כבר קיים. פרויקט דירה להשכיר של 'יש עתיד' מאפשר לאנשים לגור בדירות חדשות בשכירות ארוכת טווח (במשך חמש שנים ויותר). העלות מפוקחת ונשארת במחיר שפוי לאורך כל התקופה. דירה להשכיר מאפשרת ראש שקט וחיסכון בכסף. לכן 'יש עתיד' תרחיב את הפרויקט ותבנה עוד אלפי דירות, בעיקר בפריפריה הגיאוגרפית והחברתית של ישראל. הכוונה היא לבנות לכל הפחות 10,000 יחידות דיוור בשנה של "דירה להשכיר".

לגור ליד הקפיטריה – רק 7% מהסטודנטים בישראל יכולים לגור במעונות. זה זול, זה קרוב וזה מאובטח יותר. לפיד, כשהיה שר האוצר, העביר 160 מיליון שקל לבניית 5,000 מיטות במעונות סטודנטים. 'יש עתיד' תקדם תוכנית חומש לבניית עוד 10,000 מיטות לסטודנטים נוסף על התמיכה בקהילות של סטודנטים הפועלות בפריפריה הגיאוגרפית והחברתית של ישראל.

חינוך

פעלנו, ונמשיך לפעול, לשיפור רמת החינוך, לקידום ענייני חינוך ולהעלאת רמת המצוינות. תוכנית 'יש עתיד' לחינוך החלה מהפכה דרמטית במערכת החינוך המתאימה אותה למאה ה-21, מקדמת למידה משמעותית, מעניקה העדפה מתקנת לתלמידים ומורים בפריפריה ומחזקת את החינוך הטכנולוגי-מקצועי.

עד תואר שני, כולל – לא משנה איפה נולדת ומיהם הורייך – השמיים הם הגבול. לכן על המדינה לסייע במימון הלימודים האקדמיים – עד לתואר שני, כולל. 'יש עתיד' תיצור תוכנית שלפיה כל צעיר וצעירה שהתקבלו למוסד להשכלה גבוהה יוכלו להתחיל ללמוד במימון המדינה ולהחזיר את שכר הלימוד רק כאשר ירוויחו משכורת השווה לשכר הממוצע במשק או גבוה ממנו.

לימודי ליב"ה לכולם – כל תלמידי ישראל ילמדו אנגלית, מתמטיקה ומדעים. זה לא עניין של התערבות באורחות החיים של אנשים, אלא חלק מחובתה של המדינה לוודא שלכל אחד מאזרחיה יש יכולת להשתלב בשוק העבודה ולפרנס את עצמו ואת משפחתו. לימודי ליב"ה אינם עומדים בסתירה ללימודי יהדות: שלמה המלך, החכם באדם, דיבר שבעים שפות, הרמב"ם והרמב"ן היו רופאים, רבי אליהו בן שלמה זלמן

(הגאון מווילנה) היה רב-אומן במתמטיקה. 'יש עתיד' כבר חוקקה חוק המבטיח את לימודי הליב"ה בכל מוסדות הלימוד המתוקצבים בישראל. הממשלה הנוכחית כמוון מיהרה לבטל את החוק. אנחנו נפעל לשוב ולחוקק אותו ולהבטיח שכלל תלמידי ישראל לומדים אנגלית, מתמטיקה ומדעים.

דוגמים לש"שינים – אנחנו איננו מצליחים לחשוב על פרויקט חברתי חשוב יותר, ערכי יותר ומרגש יותר משנת השירות. לדעתנו, המדינה צריכה לעשות עוד למען אלה הבוחרים לתת מזמנם שנה שלמה לפני הצבא או השירות הלאומי כדי לתרום לשיפור החברה בישראל. 'יש עתיד' תרחיב משמעותית את מכסות שנות השירות כדי לאפשר כמעט לכל מי שרוצה לעשות שנת שירות – ללכת על זה. נוסף על כך, כדי לאפשר גם לאלו שההורים שלהם אינם יכולים לעזור כלכלית לעשות שנת שירות, נשפר את תנאי המתנדבים ונשווה אותם לאלו של משרתי השירות הלאומי.

תחבורה

תחבורה ציבורית – תחבורה ציבורית רחבה, יעילה, נוחה, נגישה וזולה היא אינה NICE TO HAVE, היא הכרח. במיוחד עבור אוכלוסייה צעירה, היא היכולת להגיע ממקום למקום ולהספיק לעשות עוד דברים בסדר היום חוץ מלהמתין לאוטובוס שפשוט ממאן להגיע. הגיע הזמן להתקדם. נרחיב משמעותית את מערך התחבורה הציבורית ונקצר את זמני ההמתנה, בעיקר בין הפריפריה למרכז. המשמעות היא, בין השאר, הרחבה משמעותית של נתיבי התחבורה הציבורית והעסקה של אלפי נהגי אוטובוס חסרים. נוסף על כך, נטמיע פלטפורמות תחבורתיות חדשניות שכבר הוכיחו את עצמן בעולם.

תחבורה ציבורית בסוף-שבוע איפה שצריך – כמובן שתחבורה ציבורית חייבת לפעול גם בסוף-שבוע, כל הלילה ועד הבוקר, ממקומות בילוי בכל הארץ ובכלל. ההחלטה בנושא תעבור לידי מועצות הערים שיקבעו את האיזון הנכון. חברי מועצות הערים הרי מכירים הכי טוב את האופי של כל שכונה, את הצרכים ואת הרגישויות, והם יוכלו להחליט היכן תעבור תחבורה ציבורית, באיזו תדירות ובאמצעות איזה כלי תחבורה (מיניבוס חשמלי או מוניות שירות) כדי לא להפר את אופייה המיוחד והשלו של השבת.

גם בירוקרטיה אפשר באפליקציה – ההתנהלות של האזרחים מול רשויות המדינה היא ברוב המקרים מסורבלת, איטית ומתסכלת. התהליך של קבלת הנחה בארנונה למשל דומה למסע כומתה. כמות המסמכים, ההתנהלות מול העירייה, הביטוח הלאומי, רשות הרישוי ומשרד הפנים היא מסורבלת ולא יעילה. הגיע הזמן להתקדם למאה ה-21 ולהנגיש

את המידע ואת השירותים באמצעות האינטרנט ובאמצעות יישומונים העובדים גם בטלפון הסלולרי (ולא רק באמצעות הפקסימיליה). נוסף על כך, 'יש עתיד' תקים נציבות בירוקרטיה שכל תפקידה יהיה לחתוך בעומק הבירוקרטיה ולייעל תהליכים בכל מקום שרק ניתן.

11

אזרחים ותיקים

מפלגת 'יש עתיד' רואה באזרחים הוותיקים בישראל נכס חברתי וקהילתי, מכבדת ומוקירה את תרומתם לבניין הארץ, לתרבות, לחינוך, לחברה ולביטחון. אנו רואים במדינה אחראית לרווחתה ולקיומה בכבוד של האוכלוסייה הוותיקה בארץ ומציעים מערך פתרונות אשר יבטיחו לאזרחים הוותיקים ביטחון אישי והזדקנות בכבוד.

בעשורים האחרונים נמצאת אוכלוסיית האזרחים הוותיקים בישראל בעלייה מתמדת הן באופן מוחלט והן בשיעורה מתוך כלל האוכלוסייה. כמו כן הודות לשיפור בשירותי הרפואה תוחלת החיים בישראל היא מהגבוהות בעולם ועומדת כיום על 82.1 שנים בממוצע. אוכלוסיית האזרחים הוותיקים בישראל מונה יותר ממיליון ישראלים בני 65 ומעלה, המהווים כ-11% מהאוכלוסייה הכללית, כשבשנת 2040 צפוי מספרם לעמוד על קרוב לשני מיליון איש, שיהוו כ-14% מהאוכלוסייה. בתוך כך שיעור האזרחים הוותיקים הסיעודיים גדל בקצב גבוה אף יותר.

מדינת ישראל ניצבת לא ערוכה לנוכח הגידול באוכלוסיית האזרחים הוותיקים: אחד מכל חמישה אזרחים וותיקים מוגבל בתפקודו, כרבע מהם מתגוררים לבד ללא משפחה וכ-11% מהם חווים בידות יום-יומית. כ-200,000 אזרחים ותיקים

נקודות מרכזיות

■ נגביר את הפיקוח במוסדות הסיעודיים.

■ נקדם את קצבת 'זקנה ראויה' של התאחדות התעשיינים כדי להבטיח קיום בכבוד לכל אזרחית ואזרח. קשיש שהכנסתו תימצא מתחת לסכום הנדרש לקיום בכבוד, יהא זכאי לקצבה חודשית בגובה הפער בין הכנסותיו לבין הסכום הנדרש לקיום בכבוד.

■ נרחיב את מערך מרכזי היום לקשיש.

■ נפעל לקידום אזרחים ותיקים כנכס חברתי- נפעל להסרת חסמים לתעסוקת אזרחים ותיקים, ולפיתוח מסגרות התנדבות לקשישים וחיבורם לקהילה.

■ נעניק תחבורה ציבורית בחינם לאזרחים ותיקים.

■ כל קשיש מעל גיל 90 יהיה זכאי להעסקת עובד זה, ללא קשר למצבו הבריאותי.

חיים בעוני, סכום הפנסיה החודשית הממוצעת בישראל עומד על כ-5,200 שקלים בלבד ורק שליש מאוכלוסיית האזרחים הוותיקים נהנה ממנו. השאר חיים על חסכונות פרטיים או על קצבאות שתקרתן עומדת על כ-3,200 שקלים ובפועל, אחד מכל שלושה אזרחים ותיקים מטופל על ידי שירותי הרווחה. האוכלוסיות הנזקקות ביותר לשירותי הרווחה הן אוכלוסיות האזרחים הוותיקים התשושים, הבודדים ומעוטי ההכנסות. מדובר בבעיה המחייבת היערכות לאומית מיידית וחוצת משרדי ממשלה.

ממשלות ישראל לא השכילו להתמודד עם האתגר, והיום אנו עדים להיעדר מערך תומך היודע לתת טיפול מרבי בעלות סבירה: יש מחסור חמור במיטות בבתי חולים שיקומיים וסיעודיים, מחסור בכוח אדם מיומן במקצועות הגריאטריים, מחסור בבתי דיור מוגן, מחסור בתקציבים ובפיצול הטיפול בין מספר רב של נותני שירות. כדי להיטיב עם האוכלוסייה הוותיקה יש לבצע צעדים בשלושה תחומי חיים מרכזיים: בריאות, כלכלה וחברה. תחומים אלו, לתפיסתנו שזורים זה בזה ומחייבים התייחסות מקיפה ומעמיקה שתעניק לכל אזרח ותיק את הזכות לחיות את חייו בכבוד.

נפעל לחיזוק ושיפור השירות הרפואי הניתן לאזרחים הוותיקים במדינת ישראל; למתן מענה לצורך בדיוור מוגן בקרב האזרחים הוותיקים; לקידום הנגשתם של מוסדות תרבות ופנאי ולהגנה מיטבית על זכויות הפנסיה של אזרחי ישראל. נפעל להעלאת גיל הפרישה של נשים בד בבד עם שמירה על זכויותיהן של נשים שאינן עובדות ונשים במקצועות שוחקים; לעידוד תעסוקה מעל גיל 65, להוזלת עלויות הדיור המוגן והתאמה של התשלומים המתקבלים מביטוח לאומי, ונאפשר לכל אזרח מעל גיל 90 לקבל רישיון להעסקת עובד בסיעוד ללא קשר למצבו הרפואי, כך שכל האזרחים הוותיקים במדינת ישראל יחיו את חייהם בכבוד.

פנסיה

גיל הפרישה לפנסיה – מדינת ישראל היא בין היחידות ממדינות ה-OECD שבהן יש פער בין גיל הפרישה לנשים לגיל הפרישה לגברים. העלאת גיל הפרישה לנשים מתבקשת מכמה בחינות: ראשית, בימינו, כאשר תוחלת החיים עולה, העלאת גיל הפרישה תתרום להגדלת החיסכון הפנסיוני שיעמוד לרשותה של כל אישה בעת הפרישה. שנית, העלאת גיל הפרישה הכרחית כדי להגיע לאיזון אקטוארי, לאור העלייה בתוחלת החיים. נוסף על כך, מחקרים רבים מראים כי לתעסוקה יש השלכות חיוביות רבות, חברתיות ואישיות: העלאת הבריאות והתפקוד הכללי, שמירה על מסגרת חברתית, תחושת ערך עצמי ועוד.

הפער הנוכחי בגילאי הפרישה תורם בין השאר להנצחת הפערים התעסוקתיים והכלכליים בין נשים לגברים. פער זה מניח את חוסר השוויון בין גברים לנשים כנקודת מוצא ומביא לפערים בגובה החיסכון הפנסיוני של נשים לזה של גברים. נפעל להעלאה הדרגתית של גיל הפרישה לנשים ל-64, העלאה של שלושה חודשים בכל שנה, למשך 8 שנים. לצד העלאת גיל הפרישה, נפעל להקמת מערכת של כלים משלימים כדי למנוע פגיעה בנשים שאינן עובדות, נשים העובדות באופן חלקי ונשים ממקצועות שוחקים. כחלק מהכלים הללו, יופחת סף השכר ההתחלתי לקבלת מענק העבודה (מס הכנסה שלילי) עבור נשים בגיל 62–64; תוגדל קצבת הבטחת ההכנסה לזכאיות; תינתן אפשרות לפרישה מוקדמת לנשים העובדות במקצועות הכרוכים בשחיקה פיזית או מנטלית ניכרת; וינתן עידוד תעסוקה לנשים ולגברים שטרם הגיעו לגיל פרישה.

ניהול אישי של החיסכון הפנסיוני – על ידי מתן אפשרות לחוסכים לנהל באופן עצמאי את החיסכון הפנסיוני, יכול חוסך להוזיל באופן משמעותי את דמי הניהול של הפנסיה שלו לעומת המסלולים המנוהלים. ניהול אישי מונע ניגודי אינטרסים ועסקאות של בעלי עניין העלולים להתרחש כאשר הגופים המוסדיים ובעלי השליטה משקיעים את כספי החוסכים על פי שיקול דעתם הבלעדי. תקנות שתיקן האוצר לטובת העניין, המאפשרות חיסכון בניהול אישי לכל כספי קופות הגמל, הועברו למשרד המשפטים לחתימה אך נבלמו. אנו נפעל לקידוםם וליישומם בפועל.

אזרחים ותיקים כנכס חברתי

מחקרים רבים בתחום הזקנה קובעים באופן מובהק כי ככל שאדם פעיל יותר כך הוא בריא יותר, או לחלופין, מתעכבות או נמנעות אצלו תופעות של בדידות, תחלואה, סיעוד וכדומה. לצערנו, על אף התארכות תוחלת החיים, המדינה טרם דאגה לבניית תשתיות של פעילויות ועיסוקים בעשור שנסוף לאזרחים הוותיקים לאחר גיל הפרישה, ולפיכך מתווספות לתקציב המדינה הוצאות רבות על רווחה, על בריאות על וסיעוד בקרב קשישים. בשונה מדימויים הרווח בחברה כקבוצת אוכלוסייה חלשה ונזקקת, מדובר באזרחים בעלי ידע, ניסיון עשיר, אחריות וזמן פנוי לפעול למען החברה. בהשקעה בהקמת תשתיות בתחומי ההתנדבות, התעסוקה, התרבות וההשכלה לצד הסטת תקציבים ושינוי התודעה הציבורית כלפי אוכלוסייה זו, יהיה אפשר להפוך את האזרחים הוותיקים מנטל כלכלי לנכס ולמשאב לאומי שישיפע לטובה על כלכלת ישראל ויטיב עם כלל אזרחי מדינת ישראל. במסגרת זו נפעל להסרת חסמים לתעסוקת אזרחים ותיקים, ולפיתוח מסגרות התנדבות לקשישים וחיבורם לקהילה.

חיבור בין אזרחים וותיקים לקהילה – מחקרים מראים כי הקרבה בין אוכלוסיות מזדקנות לאוכלוסיות צעירות יוצרת הפריה הדדית, החלפת ידע וניסיון ומביאה לתחושת ערך ומשמעות בקרב כל המעורבים. חיבור נכון בין האזרחים הוותיקים לקהילה יביא למימוש הפוטנציאל הגלום בעליית תוחלת החיים, מתוך תפיסת האוכלוסייה הוותיקה כנכס חברתי-אזרחי. אנו נמסד ונפתח מסגרות להתנדבות קשישים בקהילה ולחיבור בין אוכלוסיות שונות, כדוגמת בתי ילדים ובתי אבות וכפרי נוער עם מועדוניות קשישים.

סיוע לאזרחים ותיקים בתחום הרווחה

קצבת "זקנה ראויה" – קשישים רבים חיים היום בתנאי עוני קשים. אנו מאמינים כי על המדינה להבטיח קיום בכבוד לכל אזרח ואזרח, לכן נקודת ההתייחסות הראויה אינה קו העוני, אלא ההכנסה הנדרשת כדי לקיים חיים בכבוד. לשם כך נפעל לאימוץ התוכנית לזקנה ראויה של התאחדות התעשיינים – להענקת קצבה שתבטיח קיום בכבוד לכל קשיש בישראל. קשיש שהכנסתו תימצא מתחת לסכום הנדרש לקיום בכבוד, יהא זכאי לקצבה חודשית בגובה הפער בין הכנסותיו לסכום הנדרש לקיום בכבוד. הקצבה תמומן באופן משותף על ידי קופת המדינה ועל ידי המעסיקים במשק, שכבר הביעו את נכונותם לתרום את חלקם למאמץ לאומי זה.

במסגרת יישום התוכנית, אדם המגיע לגיל פרישה יצהיר על הכנסותיו – אם דרך האינטרנט ואם באמצעות מרכזי מיצוי זכויות ייעודיים לכך. בבחינת הכנסותיו של הקשיש ייבחנו הכנסות משק הבית מכל המקורות, בכללן קצבאות הזקנה. בהתאם לבחינת הצהרת הכנסות יהיה הקשיש זכאי לקצבת "זקנה ראויה" אשר תשלים את הכנסותיו כך שיאפשרו לו קיום בכבוד. ליישום תוכנית זו באופן מיידי חשיבות חברתית מהמעלה הראשונה; בעשרים השנים הקרובות צפויה תחולת העוני בקרב הקשישים להצטמצם עקב החלת "פנסיית חובה", ולכן כעת – יותר מתמיד – על מדינת ישראל להתגייס למשימה לאומית זו.

סיוע

מיצוי הזכאות לגמלת סיוע – תוחלת החיים הממוצעת בישראל היא מהגבוהות בעולם והאוכלוסייה הולכת ומזדקנת. עם הזדקנות האוכלוסייה עולה הצורך להתאים את מנגנוני הסיוע כך שכל אדם יוכל להזדקן בכבוד. נפעל להרחבת הרפורמה בסיוע בדגש

על הקלת הבירוקרטיה הכרוכה בקבלת הזכאות לגמלת סיעוד, כך שהרפורמה תיושם ותמוצה במלואה.

חוק הסיעוד – הזכאות לגמלת סיעוד קבועה בחוק הביטוח הלאומי התשנ"ה-1995, ולפיו קשישים המוגדרים סיעודיים רשאים לקבל מהמדינה מימון לטיפול סיעודי או לחלופין את ערכו בכסף. בהמשך הוחלט על תיקון לחוק, אשר שלל את הזכאות מקשישים השוהים בבתי אבות כדי למנוע ממשרד הרווחה כפל תשלומים. החלטה זו מונעת מזקנים רבים לממן מגורים בבית אבות, משום שהם יודעים שלא גמלת הסיעוד לא יוכלו להיעזר במימון הטיפול בהם בבוא הצורך. נפעל לתיקון שיקבע כי מגורים בבית אבות אינם שוללים באופן גורף את הזכאות לגמלת סיעוד, משום שלא כל בית אבות המקבל קצבת סיעוד ממשרד הרווחה אכן מוגדר כ"מוסד סיעודי" ומצדיק שלילת זכאות אוטומטית מכל דיוריו.

מנגנון ביטוחי סיעודי – גם לאחר הרפורמה בסיעוד קשישים רבים חווים קשיים במימון טיפול סיעודי, יש שאינם עומדים בקריטריונים הנוקשים המזכים אדם בסיוע ממשלתי במימון אשפוז סיעודי ונאבקים לממנו באופן עצמאי. כדי לאפשר ביטחון סיעודי לאוכלוסייה זו, על המדינה לפעול וליזום מנגנון ביטוחי סיעודי-ממלכתי, אשר יביא להפחתה הדרגתית של דמי ההשתתפות העצמית והעומס על בני המשפחה.

הקצאת עובדים זרים לסיעוד במוסדות הסיעודיים – היום המדינה מתירה לקשישי סיעודי הנמצא בקהילה לקבל עובד זר, ומנגד אינה מאפשרת למחלקות הסיעודיות תקנים להעסקת עובדים זרים. נפעל לשנות נוהל זה כדי להגביר את היכולת לספק שירותי סיעוד בבתי אבות המספקים שירות לקשישים סיעודיים ולהגדיל את התחרות ביניהם, שתוביל להורדת מחיריהם לקשישים ולמשפחותיהם.

מרכזי יום לקשיש – מרכזי היום מספקים שירותים מקומיים לקשישים ומהווים מענה למגוון צרכים הן בפן הטיפולי-סיעודי והן בפן החברתי-תרבותי. בישראל היום אין מספיק מרכזי יום כדי לספק מענה מדויק לכלל אוכלוסיית הקשישים. נפעל להרחבת מערך מרכזי היום מתוך הבנת המשמעות הייחודית והמענה שהם מספקים עבור קשישים רבים המעוניינים להמשיך ולהתגורר בערוב ימיהם בביתם, בקהילתם, בסביבה המוכרת להם.

הגברת הפיקוח במוסדות הסיעודיים – בשנים האחרונות אנו עדים לעוד ועוד מקרים של התעללות בקשישים חסרי ישע. נגביר את הפיקוח על המוסדות הסיעודיים באמצעות התקנת מצלמות בכל המוסדות הגריאטריים ובאלו המטפלים בתשושי נפש. כמו כן נתגבר את צוותי הפיקוח של משרד הבריאות האמונים על פיקוח המוסדות הסיעודיים, אשר

נמצאים היום בתת-תקינה. לצד הגברת האכיפה, נחמיר את הענישה על אלימות ועל תקיפה של קשישים וחסרי ישע כדי למגר את התופעה.

דיור מוגן

דיור מוגן מספק מענה לבעיית הבדידות הקשה בקרב האוכלוסייה המבוגרת, מקנה תחושת ביטחון אישית ומאפשר נגישות ישירה לשירותים חברתיים ורפואיים. לעומת זאת, מעבר דירה בגיל מבוגר עלול להיות צעד קשה עד בלתי אפשרי עבור כמה מהקשישים. לצד הגדלת היצע הדירות בדיור המוגן, אנו נתגבר את המערך התומך בקהילה באופן שיאפשר לאותם קשישים שאינם מעוניינים לעבור לדיור מוגן להישאר בערוב ימיהם בסביבתם המוכרת. באמצעות העמדת ממונה ברשויות המקומיות על תחום האזרחים הוותיקים נודא כי לכל אזרח ותיק המעוניין בכך יינתן מענה חברתי-תרבותי מעשיר בסביבתו הטבעית והמוכרת.

תחבורה ציבורית

ציבור האזרחים הוותיקים בישראל מסתייע רבות בשירותי התחבורה הציבורית. היום מקנה חוק האזרח הוותיק הנחה של 50% מעלות הנסיעה בתחבורה הציבורית. נפעל להגדלת ההנחה כך ששירותי התחבורה הציבורית יינתנו לאזרחים הוותיקים חנם. הנחה זו תהווה הקלה משמעותית ביוקר המחיה עבור ציבור הקשישים בישראל המתקיים בצמצום.

12

פריפריה

ושלטון מקומי

בישראל 257 רשויות מקומיות, האמונות על ניהול חיי היום-יום של האזרח בכל תחומי החיים: חינוך, רווחה, תרבות, נוער ותכנון ובינוי הישובים. השלטון המקומי הוא הזרוע הביצועית של השלטון המרכזי. תפקידו לוודא שהחינוך שהילדים שלנו מקבלים טוב יותר, ששירותי הרווחה ברשות המקומית מגיעים לכל מי שזקוק להם, שההשקעה פֶּר תושב היא הכי גבוהה שאפשר להשיג. ראשי הרשויות יוצאים כל בוקר אל החזית האזרחית, והם דורשים, מהשלטון, עוד כלים ומשאבים.

'יש עתיד' מאמינה בהרחבת השירותים החברתיים לאזרחים בחינוך, בבריאות, ברווחה ובביטחון הפנים. זניחת הפריפריה במשך עשרות שנים ודחיקתה מלב סדר היום הציבורי, הלאומי והתקציבי הביאו להעמקת הפערים בין הרשויות המקומיות החזקות לחלשות ובין המרכז לפריפריה החברתית והגיאוגרפית. בשנים האחרונות אנו עדים עוד ועוד להצטברות גירעונות ברשויות המקומיות, הנובעים מפערים מבניים, מניהול לקוי, מיכולת גביית ארנונה נמוכה ולעיתים אף בשל שחיתות ציבורית. רשויות גירעוניות המתמודדות עם מחסור במשאבים מתקשות לממן ולספק לתושביהן את מכלול השירותים

נקודות מרכזיות

- **נחוקק חוק שלטון מקומי מקיף, אשר יסדיר את היחסים ותחומי הפעולה בין השלטון המרכזי לשלטון המקומי, יחזק את הפיקוח וייתן לראשי השלטון המקומי, ראשי הערים והמועצות סמכויות רחבות יותר.**
- **נעודד תעסוקה בפריפריה ונייצר מקומות תעסוקה איכותיים כמו חברות היי-טק וביו-טק.**
- **נשקיע בהתחדשות עירונית ושיקום שכונות.**
- **רכבת חוצה ישראל – 'יש עתיד' רואה בהקמת רכבת מהירה שנוסעת 400 קמ"ש פרויקט חברתי לאומי שיכול לפתור את הבעיה של חיבור הפריפריה למרכז. הרכבת המהירה תביא איתה עלייה ברמת החיים בפריפריה, תסייע באופן משמעותי בפתרון משבר הדיור במרכז הארץ, תחזק את החוסן הכלכלי בפריפריה ותאפשר פריסה של מרכזי התעסוקה באזורים נרחבים יותר.**

החיוניים, וודאי מרחיבות את הפערים בין ובין רשויות חזקות, המסוגלות לספק לתושבים שירותים נוספים, נוסף על אלה שהשלטון המרכזי מספק להם. 'יש עתיד' רואה בפיתוח הפריפריה אינטרס לאומי ממדרגה ראשונה ורואה במדינה אחראית לייצר שוויון הזדמנויות אמיתי ומתן הכלים הנדרשים לכל ילד ותושב כדי שיוכל לפרוץ את תקרת הזכוכית ולמצות את הפוטנציאל הגלום בו. פיתוח הרשויות החלשות יסייע בצמצום הפערים וישפר את חוסנה החברתי של ישראל.

חיזוק השלטון המקומי – השלטון המקומי מהווה תמונת מראה לחברה הישראלית כולה, על שונותה ועל ממד ההטרוגניות הגבוה שבה. מכאן נובע הצורך במתן התייחסות דיפרנציאלית, שכן השלטון המקומי אינו מקשה אחת; יש בו את מלוא טווח השונות מבחינה סוציאקונומית, איתנות פיננסית, השתייכות אתנית, גודל פיזי, מספר תושבים, מקורות הכנסה עצמית, מרחק גיאוגרפי ממרכז המדינה ואיכות הניהול התקציבי. ככלל – 'יש עתיד' דוגלת בגישה של ביזור סמכויות מן השלטון המרכזי, הממשלה, אל השלטון המקומי, וכך להביא מחד גיסא לחיזוק מידת אחריות השלטון המקומי כלפי תושביו, ומאידך גיסא לצמצום ולקיצור תהליכי הבירוקרטיה הממשלתיים. אולם תנאי סף לביזור זה הוא יכולת הרשות המקומית לספק את שירותיה לאזרח באיכות הנדרשת. כלפי רשויות המצויות בקשיי ניהול או תקציב נדרשת מן הממשלה מעורבות יזומה בד בבד עם יישום פתרונות יצירתיים לבלוימת היווצרות פערי איכות השירות הניתן לתושבי הרשויות החלשות לעומת זה הניתן על ידי הרשויות החזקות.

נפעל לחקיקת "חוק השלטון המקומי" המקיף, אשר יסדיר את היחסים ותחומי הפעולה בין השלטון המרכזי לשלטון המקומי, יחזק את הפיקוח וייתן לראשי השלטון המקומי, ראשי הערים והמועצות, סמכויות רחבות יותר בתחומי התחבורה, השיטור העירוני ורישוי העסקים, בד בבד עם העברת השלטון המרכזי לפיקוח ומניעת שחיתות במקום ניסיון ל"שליטה מרחוק" ברשויות המקומיות. נשנה את טבלת מחירי הקרקעות כדי להפסיק את המצב הקיים שבו עלות פיתוח קרקע לדונם ביישוב חזק היא כמחצית מעלותה ברשות חלשה. רשויות מקומיות אשר יבקשו מהממשלה מענקי איזון, יחויבו בהוכחת התייעלות כספית של הרשות באמצעות מנגנון הבדיקה הקיים במשרד הפנים. הרשויות המקומיות יפעלו במשותף לחלוקת ההכנסות או לשינוי גבולות בהסכמה. בכל מקרה שבו מבקשת רשות מקומית או עיר קרקע לבנייה למגורים ואין בתחומה עתודות, יתבצע הליך מזרז להעברת הקרקע לרשויות. בהיעדר הסכמה, תכונס ועדת הגבולות במשרד הפנים לשם הכרעה.

האחדת חישוב הארנונה – כל רשות מקומית בישראל מפעילה שיטת חישוב משלה לכימות השטח שבגינה נגבית הארנונה, לעיתים ללא כל קשר לשטח הנכס ולרמת

השירותים אשר הדיירים או בעלי העסקים מקבלים מהעירייה. 'יש עתיד' תאמץ את דו"ח מבקר המדינה משנת 2014 ותפעל לקביעת כללים אחידים לקביעת מחירי הארנונה. נפעל לאחידות בשיטות מדידת הנכסים שבגינם משולמת הארנונה ובקביעת תעריפי הארנונה למבנים המשמשים בתי עסק ובעלי מלאכה. שינוי החישוב יביא להורדת מחירי הארנונה, כחלק מהמאבק שמובילה 'יש עתיד' להורדת יוקר המחיה.

חיזוק יישובים קיימים – אחת הסיבות המרכזיות להיחלשות ערי הפיתוח והערים האחרות בפריפריה וליצירת מאזן הגירה שלילי בהן היא יישובים חדשים שהוקמו בקרבתן במהלך השנים. יישובים חדשים אלו מתוכננים מלכתחילה כ"ערי שינה" המושכים אליהם את האוכלוסייה החזקה מן הערים ומן היישובים הקיימים. כך נחלש משמעותית חוסנם הכלכלי של היישובים הקיימים ומופר המאזן הסוציו-אקונומי. נוסף על כך, הקמת יישובים חדשים אלו מצריכה הוצאה ציבורית אדירה ובלתי מוצדקת בבניית תשתיות חדשות ויצירת מנגנוני ניהול נוספים ומיותרים. 'יש עתיד' תתמוך בהקמת שכונות חדשות ואטרקטיביות ביישובים הקיימים מתוך הסתמכות על תשתיות עירוניות קיימות.

תעסוקה בפריפריה

עידוד תעסוקה בפריפריה – הדרך הטובה ביותר להגדלת אפשרויות התעסוקה היא על ידי עידוד הקמת עסקים קטנים ובינוניים ויצירת מקורות תעסוקה איכותיים, כדוגמת מקצועות היי-טק, ביו-טק ומחקר. העסקים הקטנים והבינוניים הם הכוח המניע את הכלכלה הישראלית. הם 99% מהעסקים הרשומים בישראל, הם תורמים למשק כמעט מחצית מהתמ"ג, הם מעסיקים כ-61% מהמועסקים במגזר העסקי, כמעט 2 מיליון עובדים. הם פרוסים בכל רחבי המדינה ומחזיקים את הפריפריה על גבם. שילוב של תמיכה בעסקים הקטנים והבינוניים לצד הגדלה משמעותית של היצע תעסוקה איכותית הם הדרך הטובה ביותר להיאבק באבטלה, בעוני ובפערים חברתיים. כך נקדם את הצמיחה בפריפריה, נסייע ביצירת מקומות עבודה חדשים ונבלום את ההגירה השלילית מהפריפריה למרכז, מגמה הנובעת בעיקרה ממרחב עסקי ותעסוקתי מוגבל.

קידום חיבור מפעלים לגז הטבעי – חיבור מפעלים לגז הטבעי יוזיל את עלויות תשומות האנרגיה שלהם ויסייע בצמיחתם, בהגדלת מספר העובדים, בהורדת יוקר המחיה ובהגברת יכולת התחרות שלהם בשווקים גלובליים. זאת לצד הקטנה דרמטית של זיהום האוויר על ידי צמצום השימוש בדלקים מזהמים. יש לסייע למפעלים לבצע הסבה לגז טבעי באמצעות מתן מענקים ומתן סיוע מוגדל יותר למפעלים קטנים. במקביל יש לפעול

להסרת חסמים מבניים המונעים את חיבור המפעלים לגז מול מע"צ ורכבת ישראל. נמשיך לפעול לפתרון כלל החסמים הבירוקרטיים העומדים בפני תעשיינים, לרבות בפריפריה, בחיבור ובשינוע הגז הטבעי, כך שתהא הוזלה ניכרת בהוצאות התעשייה.

משיכת חברות תעסוקה איכותית לפריפריה: חברות היי-טק, ביו-טק ומחקר –

באמצעות הגדלת תקציב מסלול שכר גבוה בשילוב תקציבי המדען הראשי נוכל להמשיך ולמשוך חברות תעסוקה איכותית מכל העולם להשקיע בישראל ולהקים בפריפריה מחלקות מו"פ, המעסיקות עובדים בעלי השכלה אקדמית ובשכר הזהה לנהוג במרכז הארץ. כך נבלום את ההגירה השלילית של צעירי יישובי הפריפריה אל המרכז, הנובעת רובה ככולה ממינועט מגוון התעסוקה האיכותית בפריפריה. דוגמא לכך הוא פארק ההיי-טק בבאר-שבע, המעסיק היום קרוב לכ-2,000 אנשי הנדסה, מחשוב ותוכנה בקרב עשרות חברות בין-לאומיות.

מענקים לחברות ממשלתיות שיעתיקו את מרכזי המו"פ ופעילות משמעותית

לפריפריה – לחברות ממשלתיות רבות, בעיקר בתחום הביטחון, מרכזי מו"פ המתקדמים בעולם. מרכזי המו"פ הם מקור לתעסוקה איכותית וחדשנית. רובם המוחלט של מרכזי המו"פ ממוקם במרכז הארץ. קרן המו"פ של משרד הכלכלה והתעשייה מעודדת חברות גדולות להקים מרכזי מו"פ בפריפריה על ידי תמיכה כספית בשיעור של 65%–75% מהוצאות המו"פ לתקופה של עד 3 שנים. אולם מסלולים אלו אינם חלים על חברות ממשלתיות.

בריאות בפריפריה – בעשורים האחרונים הפך נושא האי שוויון בבריאות לבעיה מרכזית שיש להתמודד עימה ולחפש דרכים לפתרונה. בישראל קיימים פערים בולטים בין קבוצות אוכלוסייה שונות ובין אזורים גיאוגרפיים שונים. פערים אלו מתבטאים במצב בריאותה של האוכלוסייה, בתנאים המקדמים בריאות (כגון חינוך, תעסוקה, דיור וסביבה בריאה) בזמינות ובנגישות לשירותי בריאות, בתשתיות, בתקינה ובאיוש כוח האדם וברמת הטכנולוגיה והמומחיות הרפואית. הפערים ההולכים וגדלים מבליטים את הניגוד בין האתוס החברתי-שוויוני המוצהר של חוק ביטוח בריאות ממלכתי (1995) ובין המציאות השוררת בפועל. מפלגת 'יש עתיד' מתחייבת להקצות עוד משאבים לפריפריה כדי לדאוג שתנאי הבריאות יעמדו בסטנדרטים של השירות הרפואי המקובל בארץ ובעולם.

תשתיות בריאות – חלקים מהאוכלוסייה בצפון ובדרום מתאפיינים במצב סוציו-אקונומי נמוך, בקושי בניידות ובריוזי אוכלוסייה קטנים בפיזור גיאוגרפי רחב. המרחקים בין היישובים לבתי החולים בשילוב המחסור בכוח אדם רפואי, באי מימון והשתתפות בהקמת מוקדים של הרשויות המקומיות והמועצות בטענה לקושי כלכלי, סירובן של

החברות הארציות לספק ביקורי בית בשל מחסור בכוח אדם והוצאות נסיעה גבוהות בהגעה למטופלים מובילים בפועל לרמת שירותי בריאות נמוכה. 'יש עתיד' תפעל לחיזוק תשתיות הבריאות על ידי הקמת עוד בית חולים בנגב ועוד בית חולים בקריות, לחיזוק רפואת החירום על ידי הקמת מוקדי לילה ברחבי בפריפריה בהשקעה ובאחריות ישירה של הממשלה ושל קופות החולים. ביישובים הסמוכים לקו הגבול יוקם מוקד מיון קדמי לרפואה דחופה, יוקמו מחלקות שיקום ואגפי שיקום סמוך לכל בית חולים כללי בפריפריה ויוקמו ויוחזקו מרפאות כאב בפריפריה.

סיעוד – 96% מהקשישים מתגוררים בקהילה, אך למרות זאת הקצאה היחסית של משאבי הבריאות לקהילה לוקה בחסר. יש לפתח את שירותי הקהילה ולהתאימם לקשישים, לרבות קידום בריאות ומניעה, הערכה גריאטרית, שיקום בקהילה וטיפול רפואי בבית הצפוי לצמצם את הצורך באשפוז ובמיסוד. 'יש עתיד' תפעל לחקיקת חוק סיעוד ממלכתי, אשר יבטיח טיפול סיעודי לכל אזרח ולהקמת בית ספר לסיעוד בצפון. כמו כן נפעל להקמת מרכזי יום לקשישים, הוספת תקנים של רופאים גריאטריים בקופות המבטחות ובבתי החולים בפריפריה. נפעל להבטחת טיפול רפואי סיעודי חדשני בביתו של הקשיש גם ביישובים פריפריאליים אם ההמלצה הרפואית מאפשרת זאת.

השבת הרפואה – הקמת מכוני מחקר רפואיים – המציאות בשטח מלמדת שהגורם המשפיע ביותר על רצון מומחים לעבור לפריפריה הוא היכולת לעסוק במחקר חדשני. הגורם המשפיע ביותר על מתמחים בבחירת מיקום ההתמחות הוא היכולת לעבוד תחת מומחה בעל שם. לכן כדי לעודד מעבר של מומחים ושל מתמחים יש להשקיע משאבים בפתיחת מכוני מחקר מתקדמים ולסייע במימון למחקרים. רופאים שיעברו לפריפריה יקבלו מענקים חד-פעמיים שיתחדשו בכל חמש שנים בזמן עבודתם בפריפריה. מתמחים שיבחרו להתמחות בבתי חולים בפריפריה יזכו לעידוד כלכלי שיתרחב אם יחליטו להמשיך לעבוד בפריפריה בסיום תקופת ההתמחות. סטודנטים לרפואה יקבלו מענקים עבור התמחות במקצועות שיש בהם חוסר (לדוגמת גריאטריה) או במקצועות סיכון ומתן מלגות לסטודנטים הלומדים בפריפריה ומתחייבים להישאר בפריפריה לפחות חמש שנים מסיום ההתמחות.

צמצום תורים – לעומת יכולות עולם הרפואה ההולכות ומתקדמות, זמינות שירותי הרפואה היועצת נסוגה לאחור, במיוחד בפריפריה. כדי להגדיל את זמינות הרפואה המייעצת בפריפריה נפעל להקצאת כספים תוספתיים בתקציב המדינה לקופות החולים שיהיו מיועדים אך ורק לרפואה המייעצת. עוד דרך להבטיח את ההשקעה של קופות החולים בפריפריה היא על ידי ניהול כספי הקופה על פי מחוזות, ללא אפשרות לנייד כספים בין מחוז למחוז. קופות החולים מקבלות תקצוב שונה עבור מבוסחים שונים, כך

שעבור מבטח מהפריפריה הן מקבלות החזר כספי גבוה יותר. יש לוודא שקופות החולים ייעדו את הכספים עבור מבטחי הפריפריה למתן שירותים רפואיים בפריפריה. לשם כך יש לחלק את התקציב לקופות החולים על פי מחוזות.

השכלה גבוהה – רכישת השכלה גבוהה היא אחד הגורמים המרכזיים המאפשרים התקדמות של פרטים ושל קבוצות בחברה ובמדרג החברתי: רכישת השכלה גבוהה מעלה את סיכווי התעסוקה ואת הסיכויים להשתכר שכר גבוה, מקנה כלים למיצוי אישי ומשפיעה על סיכווי ההצלחה בלימודים של הדור הבא. כמו כן ההשכלה הגבוהה משפיעה על הפיתוח הכלכלי באזור, על השגשוג ועל ההשתלבות במגמות של קדמה טכנולוגית. כדי לחזק את ההשכלה הגבוהה בפריפריה יש להקים אוניברסיטה חדשה בגליל – "אוניברסיטת הגליל המזרחי" – במודל של אוניברסיטה רב-קמפוסית על בסיס מכללת תל-חי ובשיתוף עוד 4 מכללות. כמו כן יש לפעול להגדלה משמעותית של מכסות סטודנטים במכללות בפריפריה ולמימוש החלטת הממשלה להקמת מכון מחקר יישומי בגליל.

שיכון וקהילה – חלק מרכזי בחיזוק הפריפריה הוא התייחסות לצרכים הפיזיים והחברתיים של התושבים הקיימים בפריפריה, בד בבד עם שיפור חיצוני של המרחב. יש עתיד' תפעל להשקעה בהתחדשות עירונית – שדרוג והרחבה של מבני מגורים, תשתיות ושטחים ציבוריים פתוחים (שיקום שכונות פיזי). ההתחדשות העירונית מיועדת בעת ובעונה אחת לפתור את בעיות התשתית והבנייה הלקויה של מבנים משנות ה-50 וה-60 של המאה ה-20 ולספק תוספת משמעותית של יחידות דיור בתוך הערים. כמו כן השקעה בהתחדשות עירונית מושכת לשכונות אוכלוסיות חדשות ומכניסה תמהיל של צעירים ומשכילים לשכונות ותיקות. בד ובד עם השיקום הפיזי יש לתקצב את מערכת החינוך הבלתי פורמאלי ואת קיומן של פעולות תרבות באמצעות הרשויות המקומיות (שיקום שכונות חברתי). כצעדים משלימים יש לפעול לבניית מעונות סטודנטים בערים ולהשקעה בבניו של מוסדות ציבור וחינוך.

תחבורה ציבורית – תוכנית התחבורה הציבורית של 'יש עתיד' תרשת את כל הארץ בקווי תחבורה ציבורית מסוגים שונים המסונכרנים ביניהם מבחינת נקודות המוצא ומבחינת לוחות הזמנים באופן שיספק מענה מושלם לנסיעה ויחולל מהפכה בהרגלי התחבורה של הציבור בישראל. התוכנית תגדיל את מספר הנוסעים בתחבורה ציבורית איכותית, זולה ונוחה ותצמצם את מספר הנוסעים ב פרטית; תעודד מעבר אזרחים לפריפריה הגאוגרפית בזכות תשתית מפותחת של תחבורה ציבורית; תשמור על רמת נסיעה איכותית ונגישה בד בבד עם הקפדה על מחיר נסיעה נגיש; תייצר סנכרון מדויק בין כלי התחבורה הציבורית השונים כך שיספקו מענה מושלם בתוך כדי צמצום משך

הזמן וכמות המעברים והכול בד בבד עם קיום תרבות נהיגה המצמצמת את מספר תאונות הדרכים, עם יישום תוכניות להפחתת זיהום האוויר ועם פיקוח מוניציפאלי. נוסף על התרומה הטבעית בשיפור התחבורה הציבורית בישראל, השקעת המדינה בתשתיות לתחבורה ציבורית תביא להקטנת מספר תאונות הדרכים, לצמצום פערים חברתיים, תייצר מקומות עבודה, תגביר את השמירה על איכות הסביבה ותפחית את זיהום האוויר.

13

ההתיישבות העובדת והחקלאות

בשנים האחרונות ענף החקלאות הישראלי נחלש ולאור היעדר תוכנית סדורה מטעם הממשלה לפתרון הבעיות הקיימות, עתידו לוט בערפל. העדפת הייבוא על פני התוצרת החקלאית, פערי התיווך המאמירים, היעדר דור המשך, הטרור החקלאי הגובר ועוד בעיות פגעו בחקלאות הישראלית, שהיא מאבני היסוד של מדינת ישראל ושתמיד תהיה סמל לישראליות. חקלאות חזקה תסייע להורדת יוקר המחייה, תגדיל את הייצוא לחו"ל, תגדיל את הכנסות המדינה, תפתח את אדמות המדינה ותהווה כר פורה למקומות עבודה.

מדיניות הממשלה עד כה בתחום החקלאות, אשר התבטאה בין השאר בתמיכה ממשלתית מהנמוכות ב-OECD, הובילה לכך ששיעור החקלאים בישראל הוא הנמוך ביותר בכל מדינות ה-OECD. ללא שינוי המדיניות וגיבוש עקרונות מנחים המצוקה בענף זה רק תגדל. ישראל היא אומת היי-טק, וככזו היא יכולה להוביל גם בתחום החקלאות המתקדמת. הקצאת משאבים מתאימים שישלבו את החקלאות ואת הקדמה תיצור יתרון לחקלאים

נקודות מרכזיות

■ **נקים שוק סיטונאי לקידום התחרות והגברת היעילות של מערכות שיווק התוצרת החקלאית בארץ והקטנת פערי התיווך במחירי התוצרת החקלאית.**

■ **נקצה משאבים לחקלאים: נאחד את מחירי המים, נעניק פיצוי על קיצוצי מכסות מים, נגדיל את מכסת העובדים הזרים ועוד.**

■ **נפעל למיגור הטרור החקלאי באמצעות הגדלת יחידת הפיצו"ח של משרד החקלאות שתפעל בשיתוף עם מג"ב.**

■ **נפעל להקצאת משאבים כדי להכניס טכנולוגיות חדשניות לחקלאות ולשמר את מעמדה של ישראל כמעצמה חדשנית בתחום החקלאות.**

הישראלים בשוק העולמי. כבר היום המו"פים מהווים מגנט עולמי לידע ומחזקים את התפיסה שלפיה החקלאות הישראלית היא מהבולטות בתחום העולמי. 'יש עתיד' תפעל לקדם את התעשייה החקלאית הן בישראל והן בעולם הגלובלי מתוך תפיסה שקדמה וחדשנות יחזקו אותה. 'יש עתיד' רואה חשיבות רבה בחיזוק הפריפריה בכלל ובחקלאות הישראלית בפרט ואלו צריכים להיות אינטרס לאומי רב-מעלה. כדי לממש אותו נשקיע בתקציבים שיאפשרו לתקן את הבעיות שנוצרו במשך השנים, נפעל לשילוב טכנולוגיה בענף כדי להתחבר ולהתקדם, נקדם הסברה ונעודד את דור ההמשך שיבחר להיות שותף לדרך של משפחתו.

תוצרת חקלאית לכל כיס

טיפול בפערי תיווך – מימוש החלטת ממשלה מס' 2324 משנת 2010, העוסקת בהקמת שוק סיטונאי של המדינה לצורך קידום התחרות והגברת היעילות של מערכת שיווק התוצרת החקלאית בארץ והקטנת פערי התיווך במחירי התוצרת החקלאית. השוק הסיטונאי, אשר יפוקח על ידי משרד החקלאות, ירוויח לצורך תפעול+רווח מינימלי. השוק ירכז סחורה חקלאית מכלל חקלאי המדינה ומשם יוציא את התוצרת לכל רשתות השיווק. הקמת השוק תפתח את התחרות ותוריד את המחירים שגובות רשתות השיווק. מדובר בצעד בלתי נפרד ורב-השפעה על יוקר המחייה שיאפשר קניית תוצרת חקלאית במחיר הגיוני, שווה לכל כיס ולא עתיר פערי תיווך, כפי שקיים היום. היום משרד האוצר רוצה לסגור את התוכנית של השוק הסיטונאי ולהקים במקומו פלטפורמה דיגיטלית. ללא שוק סיטונאי קלאסי המרכיז את כלל התוצרת והקמת מרכזים לוגיסטיים השוק הסיטונאי לא יוכל לעבוד בצורה אופטימלית הן מבחינת קביעת המחירים האחידים והן מבחינת אספקת התוצרת. 'יש עתיד' תבחן את תוכנית השוק הסיטונאי ותבצע בה את ההתאמות הנדרשות, בין השאר בנוגע למיקום המרכזים הלוגיסטיים ואופן תפעולו, כל זאת כדי שהשוק יפעל בצורה מיטבית ויביא לצרכן את התוצרת הטרייה ביותר ובמחיר שווה לכל כיס.

עידוד מפעלי תעשייה חקלאית בפריפריה – ביצוע תיקון לחוק עידוד השקעות הון כך שגם "מפעלים לעיבוד תוצרת חקלאית טרייה ואריזתה" הנמצאים בפריפריה, ייכנסו להגדרת מפעלים תעשייתיים, וכך יוכלו לקבל מענקים ממשרד הכלכלה. הטבות המס שיינתנו אינן תקציביות אלא אובדן הכנסה ממיסים. המענקים – 60–100 מיליון ש"ח בשנה תהיה השקעה סבירה. 'יש עתיד' מכירה בכך שבתי האריזה עברו שינויים משמעותיים, והיום הם כוללים קווי מיכון מתוחכמים וממוחשבים שבהם עוברת התוצרת החקלאית תהליכים רבים שמטרתם להאריך את חיי המדף ולשפר את איכות

התוצרת החקלאית, כל זאת כדי שהתוצרת תתאים לתנאי השווקים בעולם. שינויים אלו הביאו לכך שהמפעלים הפכו להיות בעלי אופי תעשייתי, הכולל בעיקרו תהליכי ייצור והמצדיק הכנסתם לגדרי החוק. בצורה זו גם מפעלי התעשייה החקלאית, העומדים בקריטריונים, יהיו זכאים למענקים מטעם משרד הכלכלה, דבר שיסייע להם להתמודד בתחרות העולמית על שיווק התוצרת.

הגדלת ייצוא תוצרת חקלאית – ייצוא חקלאי הוא הקטר הדוחף את החקלאות קדימה, מאפשר את הגדלת התוצרת החקלאית ואת מספר החקלאים העוסקים במלאכה, והמבטיח ביטחון תזונתי ואספקת תוצרת איכותית בישראל. מאז נפילת חברת הייצוא החקלאי אגרקסקו כמעט שאין פיתוח שווקים ומוצרים בעולם, והיום היקף הייצוא החקלאי מישראל עומד על כ-4.9 מיליארד ש"ח בשנה. הקמת צוות מקצועי אשר יבחן הקמת חברת ייצוא חקלאית ציבורית שהמדינה תעודד את הקמתה, חברה שתפתח שווקים ומוצרים חדשים כדי שישראל תחזור להיות ראשונה ומתקדמת בשוק.

הקצאת משאבים לחקלאיים

האחדת מחירי המים – לאחרונה עבר תיקון 27 לחוק המים. כחלק מהחוק, אוחדו מחירי המים השפירים, כאשר ירידת מחירי המים (עבור אזור הדרום) תיעשה בשתי פעימות, ואילו עליית מחירי המים (עבור אזור הצפון) תעשה ב-5 פעימות. בתיקון 27 נקבע מחיר יעד של 1.81 ש"ח למי שיש לו חלופה של מי קולחין ו-1.54 ש"ח עבור מי שאין לו חלופה מסוג זה. כחלק מהדיונים, הוצג על ידי האוצר כי שינוי מחיר השפד"ן יהיו מחוץ לתיקון ולא ישונו. אולם כעת יש מגמה להעלות את מחירי השפד"ן, שהוא 1.05 ש"ח היום. המים הם משאב שבלעדיו ענף החקלאות לא יוכל להתקיים, ולכן נפעל להגיע למחיר אחיד של 1.2 ש"ח עבור כל סוגי המים (שפירים, קולחין ושפד"ן). מחיר המטרה המוצע יותאם למחיר הממוצע של המים ב-OECD, וזאת כדי לאפשר לחקלאים תחרות הוגנת עם חו"ל. האחדת מחירי המים תמנע את צמצום הגידולים בארץ ותסייע לחקלאים בתחרות מול הייבוא.

פיצויים על קיצוצי מכסות מים – יש עתיד' תדאג לפצות את החקלאים על קיצוץ מכסות המים לחקלאות הנעשות בשנים האחרונות, ובייחוד לאור הבצורת הקשה שמדינת ישראל חווה בחמש השנים האחרונות.

קרקע – הסדרת מעמד הקרקעות הזמניות, כך שאלו יהפכו לקבועות וייתנו לחקלאים חלק מהרחבת היישובים, כל עוד הם מעבדים את האדמות לחקלאות. כמו כן עריכת תיקונים בחוק ההתיישבות כדי להתאימו למצב היום.

מנהלת ההשקעות – היום אין חוק למנהלת והיא אינה מתוקצבת. כדי שהמנהלת תוכל למלא את תפקידיה על פי התוכנית שקבועה לה יש לתקצבה ב-50 מיליון לשנה ולהסדיר את תחומי אחריותה בחקיקה ראשית.

עובדים – אחת הבעיות המרכזיות שאיתה מתמודדים החקלאים היא סוגיית העובדים בחקלאות. ענף החקלאות בישראל, כמו במדינות רבות אחרות, מבוסס על עובדים זרים. בישראל יש מכסה של כ-25 אלף עובדים זרים, כמות ההופכת את הידיים העובדות לגורם מגביל בפיתוח החקלאות. כדי לפתור את מצוקת העובדים בחקלאות, 'יש עתיד' תנקוט בכמה צעדים:

1. הגדלת מכסת העובדים הזרים שיספקו מענה מספק לחקלאות הישראלית.
2. החזרת נקודות הזיכוי המוכרות במס לעובדים זרים בחקלאות (2.25 נקודות זיכוי). ללא עלות תקציבית, מדובר באובדן הכנסה ממיסים.

3. צמצום הבירוקרטיה והרגולציה הכרוכה בהבאת עובדים זרים והעסקתם בחקלאות, זאת כדי להקל על החקלאי בהתנהלות מול משרדי הממשלה השונים. על כן במשרד החקלאות תוקם יחידה (one stop shop) שתספק את כלל השירותים שהחקלאי נדרש אליהם במסגרת הבאת העובדים הזרים והעסקתם. (ללא עלות תקציבית)

קרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות (קנט) – קנט היא קרן המציעה לחקלאים ביטוח נגד נזקי ואסונות טבע. היום השתתפות המדינה בפרמיות עומדת על 35%, ואילו במדינות רבות ההשתתפות עומדת על 50%. נפעל להגדלת השתתפות המדינה בפרמיות. מהלך זה יאפשר הרחבת הביטוח גם על עוד גידולים וגם יגדיל את הכיסוי הקיים היום.

טיפול בטרור החקלאי – בשנים האחרונות יש התעצמות של תופעת הטרור החקלאי. כדי לשפר את הרתעת העבריינים ולטפל בתופעה יש להקצות משאבים להגדלת יחידת הפיצו"ח של משרד החקלאות ולחיזוקה, והיא תפעל במקביל ליחידת מג"ב האחראית על האכיפה בנושא. נוסף על כך, יש להעמיד תקן לפרקליטי ייעודי במחוז צפון ובמחוז דרום של הפרקליטות.

הקמת קרן פיצויים לנזקי הפשיעה החקלאית – הקמת קרן שתפעל בדומה לקרן מס כוש ותפצה את החקלאים על הנזקים הנגרמים להם.

ביוטכנולוגיה חקלאית וחקלאות מתקדמת

פיתוח מרכזי פיתוח ומחקר – 'יש עתיד' רואה בחדשנות ובהשקעת המפעלים המחקריים בידיים ישראליות ערך מוביל בקידום הענף. היום המו"פים הישראליים עומדים בחזית המחקר החקלאי, ו'יש עתיד' שואפת לשמר ולפתח זאת. כחלק מגישה זו 'יש עתיד' תדאג לפיתוח המו"פים על ידי השקעה תקציבית גדולה, בין השאר דרך מענקים לחוקרים העוברים לפריפריה ודרך הגדלת המענקים למו"פים עבור מחקרים. היום מושקעים בשנה 15 מיליון ש"ח מתקציב המדינה וקק"ל משלימה סכום זהה. 'יש עתיד' תדאג להכפיל את הסכום. פיתוח המו"פים חשוב בכמה היבטים – הראשון, המו"פים הם חזית המחקר הישראלי ומהווים מקור למידה לחקלאים מכל העולם. השני, ככל שהמו"פים יהיו מתקדמים יותר הם יוכלו לסייע לחקלאים בישראל בהתמודדות עם קשיים, וככל שאלו ידעו להתמודד בצורה טובה יותר הם יוכלו להתחרות בשוק העולמי עם תוצרת טובה יותר ובעלויות נמוכות יותר. ההיבט שלישי הוא שפיתוח המו"פים יכול לסייע למעבר של אקדמאים לפריפריה, וניתן אף לעודד זאת באמצעות מתן מענקים.

מדען ראשי במשרד החקלאות – כצעד משלים למו"פים, 'יש עתיד' תקים קרן אשר תעניק מלגות ובכך תעודד מחקרים בתחום החקלאות הן של דוקטורנטים באוניברסיטאות ברחבי הארץ והן של חוקרים עצמאיים בתחום. כמו כן היא תפעל לעידוד שיתופי פעולה בין המוסדות להשכלה גבוהה למו"פים השונים. כדי לפתח זאת 'יש עתיד' תגדיל את תקציב ההשקעות במחקרי החקלאות.

קידום דור המשך של חקלאים צעירים ועידודו

הכשרות קרקע לחקלאים צעירים – היום תחום הכשרת קרקעות לאדמות המיועדות לחקלאים חדשים נמצא תחת חסמים רבים. העיכובים בהליך פוגעים ברצון של הצעירים להיות חלק מהענף ומהווים עוד סיבה לבחירת הצעירים במקצועות אחרים ולנטישת ההתיישבות. 'יש עתיד' רואה חשיבות רבה בהקלה של חסמי הבירוקרטיה בכל הקשור למשאבים הנדרשים לחקלאות ועל כן נפעל להתרתם. 'יש עתיד' תדאג שהדרך לאדמות חקלאיות תהיה קלה ונגישה ולא רווית בירוקרטיה. תחום ההכשרות נמצא באחריותה של מנהלת ההשקעות, אולם היא אינה מתוקצבת. 'יש עתיד' תדאג לתקצב 16 מיליון ש"ח בשנה להכשרות אלו ותהפוך את המנהלת לגוף ביצועי לדחיפת הענף כולו.

14

דת ומדינה

מדינת ישראל היא מדינה יהודית ודמוקרטית. עם קום המדינה נקבע ה"סטטוס קוו" כעוגן המרכזי לעיצוב מערכת היחסים שבין הדת למדינה. ברבות השנים הפכו ההסדרים לחלקיים ולא מספקים, כשחלקם אף סותרים ערכים מרכזיים אחרים, כגון חופש, שוויון ועמדות ליברליות המבקשות להעניק לכל אזרח זכות לבנות את חייו כרצונו. החקיקה הקיימת רק פוגעת בזהותה היהודית של ישראל, מרחיקה ממנה צעירים רבים, מעניקה כוח מיותר לעסקנים, פוגעת ברוח ומרדדת את השיח.

עיצוב הזהות היהודית של המדינה ואיזונו במחויבות הדמוקרטית והליברלית הם מרכיבים קיומיים בחוסנה וביציבותה של מדינת ישראל בהווה ובעתיד. אנו מאמינים, לפיכך, בצורך הדחוף לענות לשאלה זו מתוך חשיבה רעננה, אחראית ופתוחה.

'יש עתיד' מאמינה כי מדינת ישראל היא בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל ומחויבת לשמור ולהגן על זכויות האדם של כל אזרחיה על כל גווניה. נוודא שמדינת ישראל היא עוגן ונותנת מקום פיזי ורוחני לזהותם היהודית של יהודי העולם על הזרמים השונים המתקיימים בה.

נקודות מרכזיות

- נקים בתי דין מקומיים לגיור כדי להנגיש את הליכי הגיור לכל מי שחפץ בהם.
- נסדיר מחדש את רחבת הכותל, כך שתחולק שווה בשווה בין נשים לגברים, תוך הקמת רחבה שלישית שתתאים לכלל הציבור הישראלי והיהודי, על גווניו.
- נקדם רפורמה במערך הכשרות שתפתור את הבעיות המבניות הגורמות לשחיתות ציבורית ולשירות לא איכותי לבעלי עסקי המזון.
- נחיל תחבורה ציבורית מצומצמת בשבת באזורים חילוניים. ההחלטה תעבור לידי מועצות הערים לפי אופי השכונות בכל עיר.
- נחוקק את חוק ברית הזוגיות המבקש לאפשר לכל שני בני אדם החפצים בכך לקיים חיי משפחה במסגרת משפטית-אזרחית.
- נבטל את חוק המרכולים ונאפשר לכל רשות מקומית לקבוע את אופי השבת במרחב הציבורי שלה.
- נכיר בכל הזרמים היהודיים ובכל הקהילות היהודיות בישראל ונאפשר פלורליזם יהודי.

היא תפעל לחיזוק תושביה, ללא הבדל מוצא, דת ומין ברוח ערכיה של מגילת העצמאות.

‘יש עתיד’ תוביל שיח יהודי דמוקרטי שאינו מתנכר לאף לא אחד מערכי היסוד שלנו. לא שיח של שנאה, לא שיח המלבה קיטוב ואיפה, אלא שיח מרומם המבקש להביא את הסוגיות הסבוכות לידי הכרעה מחודשת.

אנו דוגלים בהכרת מוסדות המדינה בכלל הזרמים, התנועות והקהילות היהודיות ונפעל להשוואת הזכויות, ובכללה להשוואה תקציבית בין הקהילות שונות. המחויבות לפלורליזם ולהשוואת זכויות היא לכלל אזרחי מדינת ישראל: יהודים ולא יהודים כאחד.

‘יש עתיד’ מאמינה בזכותו של כל אדם וכל קהילה לעצב את אורחות חייהם מתוך חירות וסובלנות. הדאגה הכנה לערכיה של מדינת ישראל מחייבת פתיחה מחודשת של הסכמי הסטטוס קוו לצורך דיון ציבורי חדש, ואליו יש לגשת מתוך שיח של שותפות ולא מתוך עימות.

נפעל לקיום קשר הדוק עם יהדות העולם ולפיתוח הקשרים עם יהדות התפוצות על גווניה, ובכללם אזרחים ישראלים החיים בתפוצות. בהחלטותיה החוקיות והמדיניות על מדינת ישראל לגלות רגישות למצבם ולמעמדם של קהילות יהודיות בתפוצות מתוך סולידריות לגורל היהודי המשותף.

”ש עתיד” דוגלת בהנחלת המורשת היהודית על ריבוי פניה, בעידוד יצירה, עיון ומחקר בתחומי המורשת היהודית ובחינוך לערכי היהדות על פי מגוון הקולות הקיים בחברה.

ברית הזוגיות – ‘יש עתיד’ תפעל למען קידום חוק ברית הזוגיות המבקש לאפשר לכל שני בני אדם החפצים בכך לקיים חיי משפחה במסגרת משפטית-אזרחית. ברית הזוגיות תהווה מסלול מקביל אשר יחיל על בני הזוג שיבחרו בו את מלוא הזכויות והחובות האזרחיות החלות על בני זוג נשואים, זאת בלי שבני הזוג ייחשבו לנשואים על פי הדין הדתי. אנו רואים בנישואין על פי מסורת ישראל את דרך המלך של העם היהודי, אך מתוך בחירה ולא מתוך כפייה, ונפעל לאפשר לכל אזרח לבחור במיסוד הזוגיות בדרך המתאימה להשקפת עולמו. לצד מסלול הנישואין הנהוג תתאפשרנה קיומן של עוד מערכות המשקפות את עמדתם של עוד זרמים ושל עוד קהילות במסגרת הרחבת ברית הזוגיות, המעניקה זכויות שוות לכל מסגרות הנישואין.

גיוור – במדינת ישראל חיים היום כ-350,000 עולים מברית המועצות לשעבר שעל ארץ מכוח חוק השבות ואינם מוכרים כיהודים על ידי הרבנות הראשית. כשהם רוצים

להתגייר, הם נתקלים בחומות בצורות של נוקשות מצד דיינים המנותקים מאתגרי השעה ומהצורך לחבר אוכלוסייה זו לכלל עם ישראל. 'יש עתיד' תפעל להקמת בתי דין מקומיים לגיור ולפתיחת האזורים כדי להנגיש את הליכי הגיור לכל אזרח שיחפוץ בהם. 'יש עתיד' תוודא קיומם של מסלולי גיור ידידותיים יותר למתגייר ממרביתם של אלה הקיימים היום. המערכת הקיימת היום מערימה קשיים על המתגיירים, מצמצמת גיור ומגבילה התבוללות, דבר שאינו עולה בקנה אחד עם מטרותיה של מדינת ישראל. כדי להנגיש את תהליכי הגיור לכל אזרח החפץ בהם תפעל 'יש עתיד' להסדרת נושא בירור היהדות של עולים מברית המועצות לשעבר ומאתיופיה בבואם להתחתן במסגרת הרבנות הראשית, כך שיוסרו מעליהם החסמים הקשורים בהוכחת יהדותם.

שבת במרחב הציבורי – סוגיית השבת ומימוש הערכים הטמונים בה היא אחת הסוגיות החשובות והמורכבות הקיימות במדינה יהודית ודמוקרטית. 'יש עתיד' מאמינה כי יש לאפשר לכל אזרח לממש את ערכי השבת בדרכו ועל פי אמונתו. על בסיס אמת גביזון-מידן, 'יש עתיד' מאמינה כי יש לשמור על ייחודה של השבת כיום המנוחה הממלכתי במדינת ישראל ולצד זאת לאפשר פעילות תרבות ורוח ופעילות קהילתית אשר יש בה כדי לענות לצורכיהם של כלל אזרחי ישראל. נפעל כדי לאפשר תחבורה ציבורית בשבת באזורים חילוניים. תחבורה ציבורית תופעל בשבת לפי הצרכים ובהתאמה לצירי התנועה, לתדירותה ולנסיבות. תישקל הפעלת התחבורה הציבורית בשבת בידי זכיינים מיוחדים ובאמצעות כלי רכב קטנים (כגון מיניבוסים).

'יש עתיד' התנגדה לחקיקת "חוק המרכולים" ופועלת לביטולו.

תפילת נשים בכותל – 'יש עתיד' תפעל להסדרה מחודשת של רחבת הכותל, כך שתחולק שווה בשווה בין נשים לגברים, ולהקמת רחבה שלישית שתתאים לכלל הציבור הישראלי והיהודי על גווניו.

שירותי דת – היום הצרכנים העיקריים של שירותי הדת במדינת ישראל הם הציבור החילוני, המסורתי והדתי לאומי. 'יש עתיד' תפעל לשיפור ולהתייעלות שירותי הדת, כך שיפנו ויהיו נגישים לכלל הקבוצות בחברה הישראלית באופן פלורליסטי, ידידותי ומכבד. כמוכן נוביל לביטול כפילויות ולצמצום תפקידים מיותרים בתפקידי הרבנות כדי להפנות את המשאבים שיתפנו מכך לשיפור איכות שירותי הדת.

הסדרת מערך הכשרות – 'יש עתיד' תפעל לקידום רפורמה במערך הכשרות שתפתור את הבעיות המבניות הגורמות לשחיתות ציבורית ולשירות לא איכותי לבעלי עסקי המזון. כמו כן נפעל לוודא שדרישות הכשרות נוגעות אך ורק לכשרות המזון ואינן מנוף לדרישות

שלא מן העניין ולהכנסתן של משגיחות כשרות. במסגרת זו נקדם פיילוט של מתן תעודות הכשר "לימי החול" למסעדות ובתי אוכל הפתוחים בשבת לפי כללים שתקבע הרבנות הראשית.

קבורה חילונית – הזכות להיקבר היא זכות בסיסית שיש לשמור עליה. עם זאת, אלו שאינם יהודים על פי ההלכה, שחיו כל חייהם כיהודים, שנשאו שם משפחה יהודי ושסבלו מאנטישמיות בארץ המוצא, אינם יכולים להיקבר בבתי העלמין היהודיים שבמדינה. החוק לקבורה אזרחית חלופית במדינת ישראל אינו מיושם כבר עשרות שנים, ועקב כך נפגעים מאות אלפי אזרחים הנאלצים לשלם מחיר גבוה מאוד על קבורה בבתי עלמין מרוחקים. המשרד לשירותי דת אינו מתקצב ואינו אוכף את הכתוב בחוק, לכן עבורם ועבור אלו שאינם מעוניינים להיקבר על פי ההלכה היהודית הוקמו בתי עלמין ספורים שבהם ניתן להיקבר בקבורה אזרחית. בשל הביקוש הרב ובשל היצע המוגבל המשפחות המעוניינות לקבור שם את יקיריהם משלמות אלפי שקלים, זאת משום שקבורה בחינם ניתנת כשירות לתושב מהרשות המקומית – אך כאמור, כשאין באזור המגורים פתרון קבורה מתאים, המשפחות נאלצות להוביל את יקיריהם הרחק מהבית ולשלם עבור הוצאות הקבורה. 'יש עתיד' תמשיך לפעול לטובת יישום החוק לקבורה אזרחית חלופית ואכיפתו ותבטיח את זכותו של כל אדם להיקבר על פי השקפתו עולמו בבית העלמין הקרוב לבית משפחתו.

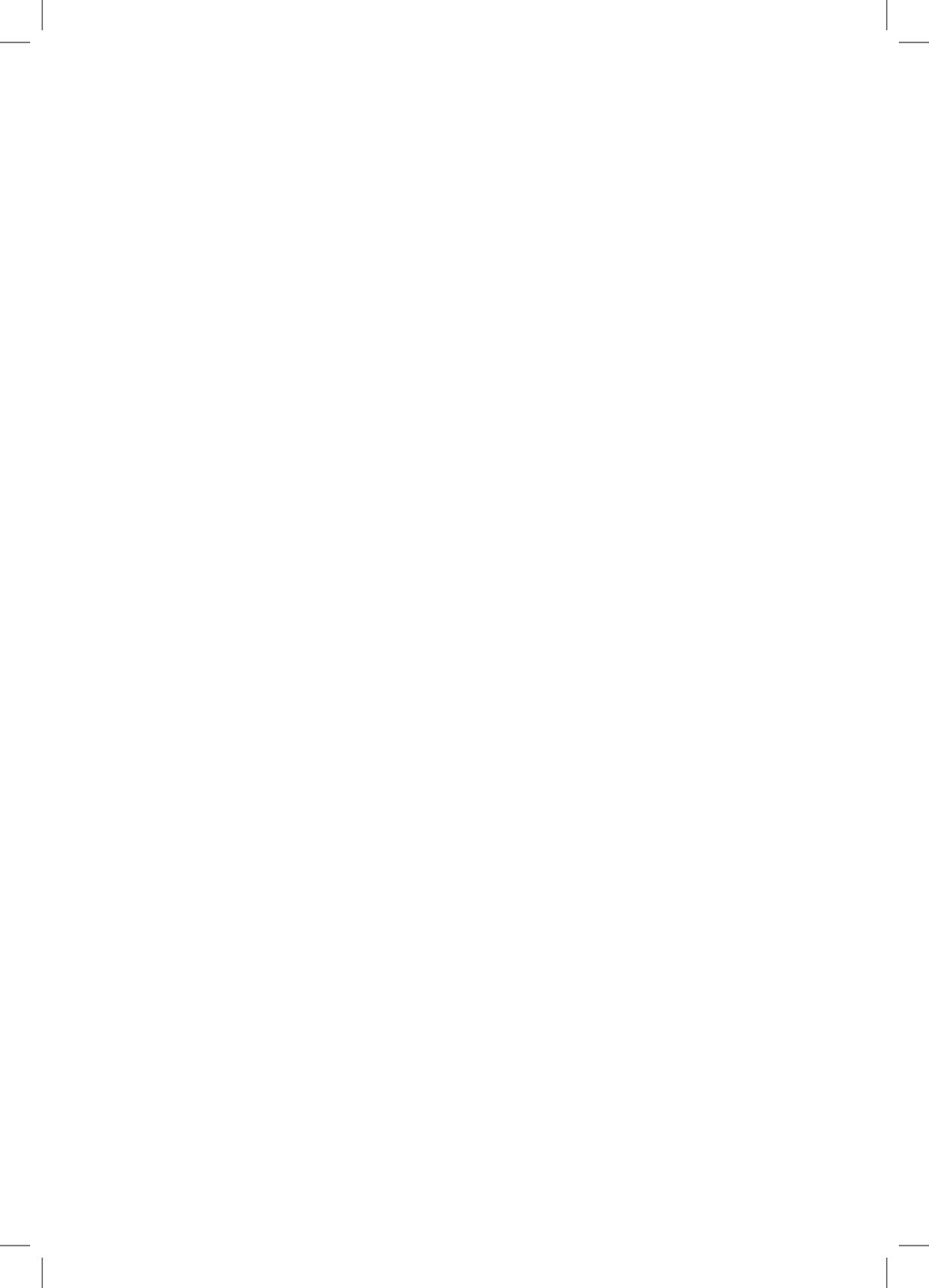
ייצוג הולם לנשים – 'יש עתיד' תפעל למען ייצוג הולם לנשים בגוף הבוחר את הרבנים הראשיים, את הרבנים המקומיים ובמועצות הדתיות.

שריון מקומן של נשים בוועדה לבחירת דיינים – אחד המוסדות המקפחים, מדירים ומפלים נשים הוא בתי הדין הרבניים, המשפיעים באופן ישיר על המעמד האישי של כל אחד ואחת מאיתנו, ובפרט על נשים. בשל אופיים הדתי-הלכתי של בתי הדין הרבניים, זכות השוויון בין גברים לנשים, המתקיימת בכל חברה דמוקרטית מודרנית, אינה מתקיימת ואינה באה לידי ביטוי בהרכב הדיינים. בבתי הדין הרבניים, האמונים על סוגיית המעמד האישי (נישואין, גירושין, מזונות, החזקת ילדים, גיור) של כלל היהודים במדינת ישראל, מכהנים דיינים גברים בלבד. זאת למרות שמופיעים בפניהם גברים ונשים כאחד. למעשה, הדרך היחידה שבה נשים יכולות להשפיע ולעצב את אופיים של בתי הדין הרבניים היא דרך הוועדה למינוי דיינים. נפעל לקידום חוק שיבטיח ארבעה מקומות משוריינים לנשים בוועדה למינוי דיינים. על פי החוק, מחצית מנציגי הממשלה, הכנסת ולשכת עורכי הדין יהיו נשים. נוסף על כך קובעת ההצעה כי רבנית תצטרף להיות חברה נוספת לוועדה כחברה האחת-עשרה.

מרוץ הסמכויות – 'יש עתיד' תפעל לקידום פתרון למרוץ הסמכויות בין בני זוג המבקשים להתגרש, כאשר הערכאה המשפטית שתשמש ברירת המחדל באם אין הסכמה בין בני הזוג, תהיה בית המשפט לענייני משפחה.

בתי מדרש פלורליסטים – במדינת ישראל קיימים היום בתי מדרש אשר מטרתם העיקרית היא לימוד של תרבות עברית-יהודית. מטרתם של בתי המדרש היא להפגיש את אזרחי המדינה השונים עם התרבות היהודית, עם זרמי המחשבה השונים הטמונים בה ואף עם המחלוקות הערכיות והחינוכיות שהמחשבה היהודית התמודדה איתן במהלך הדורות ועד היום. זאת מתוך רצון לקדם רב-תרבותיות ביהדות, ובכלל זה עיסוק בזיקה שבין יהדות ישראליות. 'יש עתיד' תפעל ליצירת שוויון תקציבי בין כל הגופים העוסקים בהנחלת לימודי התרבות היהודית לגוונים, ובלבד שיזדהו עם ערכי המדינה.

תקנות לימוד תורה לנשים – הבאנו לשינוי מבחני התמיכה של משרד החינוך כדי שגם נשים יוכלו ללמוד תורה ולהיות זכאיות לקצבה לפי קריטריונים המותאמים לצרכיהן. הממשלה הנוכחית הקפיאה את התקנות והפסיקה את התמיכה בהן. 'יש עתיד' תפעל להשתתפות המדינה במימון נשים לומדות תורה.

15

רווחה – מעוני לעצמאות כלכלית

בשנת 2014 הניח שר הרווחה אז ח"כ מאיר כהן את דו"ח הוועדה למאבק בעוני בראשותו של אלי אלאלוף. הוועדה הציגה לממשלה לראשונה דו"ח מפורט לצמצום העוני בישראל כחלק מיעד ממשלתי. על פי התוכנית, משרד הרווחה לא יהיה רק משרד סעד המעניק טיפול מתערב, כי אם משרד רווחה הפועל להעצמת אוכלוסיות מוחלשות לקראת מציאות חדשה ומבטיחה עבורם. בתוך כך הכריז כהן על השבת האחריות לאוכלוסיות מוחלשות לידי המדינה. אוכלוסיות החיות מתחת לקו העוני, ילדים ובני נוער במצבי סיכון, קשישים וניצולי שואה, נשים הסובלות מאלימות בתוך המשפחה, אנשים עם מוגבלויות ומשפחות במשבר, כל אלה אוכלוסיות שהמדינה התנעה מהן במשך השנים, הגבירה את מעורבות המגזר השלישי בטיפול בהן ולמעשה הביאה להפרטת שירותי הרווחה. הטיפול בשכבות החלשות והסיוע להן, כולל את כל הקבוצות באוכלוסייה המקבלות שירותים ממשרד הרווחה באמצעות המחלקות לשירותים חברתיים הפועלות בתוך הרשויות המקומיות. מדיניות הממשלה במשך שנים דחקה את נושא הרווחה ממעלה סדר העדיפויות התקציבי והציבורי בישראל. התעלמות

נקודות מרכזיות

■ **נוציא לפועל את מסקנות הוועדה למלחמה בעוני ובכך נפעל לצמצום הפערים בחברה.**

■ **נשפר את שכרם ומעמדם של העובדים הסוציאליים.**

■ **נעלה את קצבאות הנכים ונשווה אותן לשכר המינימום במשק.**

■ **נקדם את קצבת 'זקנה ראויה' של התאחדות התעשיינים, כדי להבטיח קיום בכבוד לכל אזרחית ואזרח. קשיש שהכנסתו תימצא מתחת לסכום הנדרש לקיום בכבוד, יהא זכאי לקצבה חודשית בגובה הפער בין הכנסותיו לבין הסכום הנדרש לקיום בכבוד.**

והזנחת הצרכים של קבוצות אלו באוכלוסייה הביא את מדינת ישראל לזכות בתואר המפוקפק כמדינה עם שיעור העוני הגדול ביותר במדינות ה-OECD, כשיותר מחמישית מהאוכלוסייה בישראל חיה מתחת לקו העוני, ואחד מכל שלושה ילדים מוגדר עני. 'יש עתיד' הציבה בלב העשייה שלה את שינוי סדרי העדיפויות והטיפול במעמד הביניים והשכבות החלשות, אלה המחזיקים את המדינה על גבם ואלה הנאבקות כדי לשרוד. שר הרווחה לשעבר מאיר כהן הציג תוכנית לטיפול בבעיות השורש של העוני בישראל על ידי מיפוי העוני והגורמים המבניים בכלכלה ובחברה הישראלית היוצרים אותו, וכעת יש ליישם באופן מלא את המלצות הוועדה הציבורית שהקים לטיפול בעוני בישראל.

הקטנת העוני וצמצום פערים – כאמור, ישראל היא המדינה הענייה בקרב מדינות ה-OECD, 'יש עתיד' רואה בצמצום העוני יעד ממשלתי מרכזי כחלק מבניית חוסנה החברתי לעתיד. היעד הראשוני הוא הורדת שיעור העוני לממוצע המדינות החברות בארגון ה-OECD, הנע סביב 10%. אחת מהשלכות העוני הוא הגידול בפערים בחברה הישראלית. במסגרת מימוש הדו"ח למאבק בעוני, הושם דגש על צמצום פערים. הממשלה הנוכחית אימצה את מסקנות דו"ח העוני אך בפועל לא תקצבה את הצעדים הנדרשים באופן מלא, ומשרדי הממשלה נמנעו ביישום ההמלצות בפועל. 'יש עתיד' תפעל להוצאה אל הפועל של מסקנות הוועדה על ידי תקצוב מלא ותוודא את ביצוען על ידי משרדי הממשלה הרלוונטיים. המפתח ליישום מסקנות הוועדה למלחמה בעוני הוא שיתוף פעולה בין משרדי הממשלה, ובראשם משרד האוצר, הרווחה והשירותים החברתיים, העבודה, הבריאות והחינוך.

השוואת קצבאות הנכות לשכר המינימום – 'יש עתיד' תומכת בהצעת החוק להצמדת קצבאות הנכות לשכר המינימום כדי לאפשר מחייה בכבוד. קצבת נכות לאדם עם מוגבלות בדרגה מלאה (100% נכות) עומדת נכון להיום על 3,312 ש"ח בלבד. הקצבה הזעומה הזאת דנה אדם עם מוגבלות לחיים בעוני. היא אמורה להספיק לקיום מינימלי, אך ברור לכול שהיא אינה מספיקה כהוא זה לצרכיו. על האדם עם המוגבלות לרכוש תרופות, לממן נסיעות בתחבורה ציבורית או במוניות, לכלכל את ביתו ולעיתים גם להעסיק עובד סיעודי נוסף על השאיפה לקחת חלק פעיל בפעולות החיים, כולל תרבות ופנאי. ההוצאות של אדם עם מוגבלות אינן פחותות מהוצאות של אדם שאינו נחשב נכה לפי חוק הביטוח הלאומי. לפיכך אין כל הגיון שהקצבה שיקבל אדם עם מוגבלות הזכאי לקצבת נכות מלאה בגין נכותו ואובדן כושר עבודתו תפחת ממה שנחשב לשכר מינימלי במשק.

מעמד העובד הסוציאלי – העובד הסוציאלי הוא הלוחם מטעם המדינה בחזית החברתית. עומס רב, סביבה בלתי מוגנת ושכר נמוך משקפים את מצבו של העובד הסוציאלי היום. שיפור מצב זה הוא תנאי הכרחי לשיפור שירותי הרווחה בישראל. שכר

התחלתי הולם, סביבה מוגנת ובטוחה וצמצום כמות התיקים לעו"ס למשפחה למספר מקסימום של חמישים. נפעל לקידום הצעת החוק של ח"כ מאיר כהן הקובעת את עומס העבודה הסביר לעובד הסוציאלי ונוסיף תקנים בהתאם כדי לסייע לעובדים הסוציאליים לעשות את עבודתם בצורה הטובה ביותר.

חיזוק מעגלי ההכשרה לשילוב בשוק העבודה – צמצום העוני יעשה על ידי הקצאת משאבים ממשלתיים מחד גיסא בניית נתיבים לעצמאות כלכלית מאידך גיסא. יש לחזק את מעגלי ההכשרה הרווחתיים באופן נקודתי למשפחות הנמצאות במעגל העוני מתוך מטרה לאפשר להן עצמאות כלכלית. דוגמה טובה לכך היא תוכנית "נושמים לרווחה" שיזמו מאיר כהן ויאיר לפיד, והיא מיושמת בהצלחה זה 4 שנים. במסגרת התוכנית נבנית מעטפת תמיכה למשפחות החיות בעוני, הכוללת הקצאת משאבים והכשרות שונות, כגון הורות, התנהלות כלכלית, לימודים והכשרה מקצועית. בצורה זו לא רק מסייעים לקושי הכלכלי בצורה נקודתית, אלא נותנים כלים להתמודדות עם המצוקה ויציאה ממעגל העוני.

שינוי מהותי של מערך הוצאת ילדים בסיכון מביתם – בתקופת כהונתו בתפקיד שר הרווחה מינה ח"כ מאיר כהן את "ועדת סילמן", שעסקה בהוצאת ילדים מביתם על ידי רשויות הרווחה. הוועדה קבעה כי הוצאת ילדים מביתם היא רק במקרים שבהם אין אפשרות אחרת. במקביל יש לתת עדיפות גבוהה להעברת הילדים לבני משפחה או למסגרות אומנה על פני מסגרות חוץ-ביתיות מסורתיות כגון פנימיות. נפעל לפתיחת עוד מסגרות אומנה כדי לספק לילדים שהוצאו מביתם את הפתרונות שלהם הם זקוקים.

הכנסת עובדים סוציאליים למערך החינוכי – יש עתיד מאמינה כי מערכת החינוך היא כלי מרכזי בידי רשויות הרווחה בטיפול באוכלוסיות מוחלשות. נפעל לחיזוק הקשר ושיתוף הפעולה בין רשויות הרווחה והחינוך כדי להעניק לילדים מערך רווחתי תומך בתוך בתי הספר. כדי לעשות כן נאפשר הכנסת עובדים סוציאליים למערך החינוכי ונפתח תוכניות משלימות בבתי הספר.

סיוע לאזרחים ותיקים בתחום הרווחה

קצבת "זקנה ראויה" – קשישים רבים חיים היום בתנאי עוני קשים. אנו מאמינים כי על המדינה להבטיח קיום בכבוד לכל אזרח ואזרח, לכן נקודת ההתייחסות הראויה אינה קו העוני, אלא ההכנסה הנדרשת כדי לקיים חיים בכבוד. לשם כך נפעל לאימוץ התוכנית לזקנה ראויה של התאחדות התעשיינים להענקת קצבה שתבטיח קיום בכבוד לכל קשיש

בישראל. קשיש שהכנסתו תימצא מתחת לסכום הנדרש לקיום בכבוד, יהא זכאי לקצבה חודשית בגובה הפער בין הכנסותיו ובין הסכום הנדרש לקיום בכבוד. הקצבה תמומן באופן משותף על ידי קופת המדינה ועל ידי המעסיקים במשק, שכבר הביעו את נכונותם לתרום את חלקם למאמץ לאומי זה. במסגרת יישום התוכנית, אדם המגיע לגיל פרישה יצהיר על הכנסותיו – אם דרך האינטרנט ואם באמצעות מרכזי מיצוי זכויות ויעודיים לכך. בבחינת הכנסותיו של הקשיש ייבחנו הכנסות משק הבית מכל המקורות, בכללן קצבאות הזקנה. בהתאם לבחינת הצהרת ההכנסות יהיה זכאי הקשיש לקצבת "זקנה ראויה", אשר תשלים את הכנסותיו, כך שיאפשרו לו קיום בכבוד. ליישום תוכנית זו באופן מידי חשיבות חברתית מהמעלה הראשונה; בעשרים השנים הקרובות צפויה תחולת העוני בקרב הקשישים להצטמצם עקב החלת "פנסיית חובה" ולכן כעת – יותר מתמיד – על מדינת ישראל להתגייס למשימה לאומית זו.

קידום חוק שירותי רווחה – סיעת 'יש עתיד' מחויבת לקדם חוק שירכז לראשונה בחקיקה את זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות בישראל ויעגן אותן. החוק נועד לתת מענה לכל אדם עם מוגבלות בכל הנוגע לשירותים ולקצבאות שלהן הוא זכאי ולשנות את שיוך הזכויות הנקבע היום על פי סוג המוגבלות לשיוך בהתאם לצרכים. הפרק הראשון בחוק שירותי הרווחה עוסק בזכויותיהם של אנשים עם מוגבלות תקשורתית (אוטיזם). עבודת המטה בין משרדי הממשלה על פרק זה הושלמה והוא הונח על שולחן הכנסת. הפרק השני יעסוק בזכויותיהם של אנשים עם מוגבלות פיזית וחושית. לשם כך מינה המשרד ועדה לבחינה ולמיפוי של צורכי אוכלוסייה זו. נפעל להקמת ועדה דומה שתבחן את צרכיהם של אנשים עם מוגבלות התפתחותית וקוגניטיבית ותנסח את הפרק השלישי לחוק.

16 הגנת הסביבה וקיימות

השמירה על הסביבה הטבעית ובריאות האדם התלויה בה היא אחד האתגרים המורכבים ביותר העומדים לפתחה של מדינת ישראל והעולם כולו. 'יש עתיד' מחויבת למדיניות המקדמת שמירה על משאבי הסביבה והפחתת זיהומים וסיכונים סביבתיים ומניעתם. 'יש עתיד' רואה בשמירה על הסביבה חלק ממחויבותה לדורות הבאים. 'יש עתיד' מכירה בזיקה שבין הגנת הסביבה ופיתוח בר-קיימא ובין בריאות, כלכלה חזקה, חינוך, תעסוקה, תחבורה, צמצום פערים ויחסי החוץ של ישראל. השמירה על הטבע בישראל, על איכות משאבי הטבע, על המים, על מקורות האנרגיה והמזון ועל בעלי החיים משפיעה באופן ישיר על הקיימות שלנו.

תחבורה ותכנון עירוני

'יש עתיד' סבורה שיש קשר הדוק בין תכנון עירוני נכון, לאיכות חיים ולאיכות הסביבה. ארגון הבריאות העולמי קבע שזיהום אוויר הוא גורם מסרטן, והיום תחבורה היא גורם עיקרי בזיהום אוויר בישראל. 'יש עתיד' סבורה שהשקעת המדינה בתשתיות תחבורה ציבורית

נקודות מרכזיות

■ נעודד שימוש בכלי רכב הפועלים באנרגיה ממקורות חלופיים, המזהמים פחות, ונפעל להכנסת רכבים אלה לשימוש במנהל הרכב הממשלתי.

■ נפעל למניעת המתות של חיות בריאות והרחבת העיקורים והסירוסים של השירותים הווטרינריים ברשויות המקומיות, ונמשיך לפעול לעידוד אימוץ בעלי חיים ולצמצום המשלוחים החיים.

■ נפעל למנוע זיהום אוויר באזור מפרץ חיפה על-ידי הוצאת התעשיות המזהמות והקמת תעשיות נקיות במקומן.

ובפתרונות תחבורה חדשניים תביא להקטנת מספר תאונות הדרכים, לצמצום פערים חברתיים, לייצור מקומות עבודה, לשמירה על שטחים פתוחים ולהפחתת זיהום האוויר. כדי לצמצם את התלות ברכב הפרטי ואת בעיית העומס בכבישים 'יש עתיד' תפעל לעידוד פרויקטים בדיוור דרך עידוד התחדשות עירונית ופיתוח עירוני, כך שמרב השירותים לתושב ימצאו במרחק הליכה או רכיבה על אופניים. נפעל לקידום התחבורה הציבורית בישראל ופיתוח שבילי אופניים עירוניים ובין-עירוניים. נוודא ששכונות חדשות נגישות לתחבורה ציבורית ומסוגלות לספק לדייריהן צרכים בסיסיים ויותר מכך (חינוך, בריאות, פנאי וכו'). נעודד שימוש בכלי רכב הפועלים באנרגיה ממקורות חלופיים המזהמים פחות ונפעל להכנסת רכבים אלו בהדרגה לשימוש במנהל הרכב הממשלתי. כמו כן נפעל לשמירה על השטחים הירוקים במרחבים העירוניים והכפריים ולהבטחת תכנון עירוני המשלב שטחים ירוקים באופן חכם. נקדם רשת שבילים ורצועות של פארקים וגנים לאומיים ברחבי הארץ המחברים בין הישובים ובתוכם ומשמשים כריאות ירוקות ומותאמים להליכה, לריצה ולרכיבה על אופניים, ברצף, בבטחה וללא מכשולים.

קידום אנרגיה נקיה

'יש עתיד' רואה חשיבות רבה במעבר לשימוש במשאבי הגז הטבעי ובאנרגיה סולרית, וכן בחינת שימוש עתידי באנרגיה נקיה. נפעל לתיקון חוק הנפט, לקידום התייעלות אנרגטית ולפיתוח מקורות אנרגיה ממקורות מתחדשים שיצמצמו את התלות בדלקים מזהמים הפוגעים בבריאות הציבור ובסביבה. נקדם התקנת פנלים סולריים בנכסי המגזר הציבורי, התעשייתי והעסקי וכן התקנת פאנלים סולריים על כל בניין מגורים בד בבד עם מאבק במכשולים הבירוקרטיים והרגולטוריים. נקבע בחקיקה הנחיות לתכנון ולפיקוח סביבתי לחיפוש, להפקה ולהולכה של מקורות אנרגיה בתוך כדי שמירה על בריאות הציבור ומניעת אסונות אקולוגיים כגון אלה שהתרחשו בשנים האחרונות בדרום הארץ.

בעלי חיים

'יש עתיד' רואה חשיבות רבה בשמירה על בעלי חיים ותפעל לשינוי סדרי עדיפויות בנושא הגנה והגברת האכיפה. נקדם הקמת מנהלת והעברת סמכויות האכיפה של צער בעלי חיים ממשד החקלאות ופיתוח הכפר למשרד להגנת הסביבה, כך נצמצם את ניגוד האינטרסים הקיים היום הפוגע בבעלי החיים בישראל. נפעל למניעת המתות של חיות

בריאות, להרחבת העיקורים והסירוסים של השירותים הווטרנריים ברשויות המקומיות ונמשך לפעול לעידוד אימוץ בעלי חיים ולצמצום המשלוחים החיים. אנו רואים בחומרה רבה עבירות של התעללות בבעלי חיים ואת חוסר האכיפה וההרתעה בנושא. נפעל להגברת האכיפה ויישום העונשים הקבועים בחוק למתעללים בבעלי חיים. במקביל נפעל להגדלת משאבי הקרן במשרד להגנת הסביבה כדי לחזק את החינוך ואת ההסברה בנוגע לטיפול נאות בבעלי חיים, לעיקור ולסירוס של בעלי חיים ולמניעת התעללות.

מחזור וטיפול בפסולת

ישראל היא בין המדינות המובילות בעולם בייצור פסולת לנפש. בעיית הפסולת בישראל מורכבת במיוחד בשל היעדר עתודות קרקע להטמנה ובשל מודעות ציבורית נמוכה למחזור. 'יש עתיד' תפעל להענקת תמריצים כלכליים לייצור תהליך הפרדת האשפה ולקידום פתרונות קצה לפסולת המופרדת. נפעל להגברת פעולת האכיפה למניעת שריפות פסולת במרחב הציבורי והפרטי. נפעל לפיתוח תוכניות חינוכיות והסברתיות להעמקת המודעות להכרח במחזור ולצמצום הצריכה המזהמת כולל הפחתת השימוש בפלסטיק.

הים וחופי הים

'יש עתיד' מכירה בהיותו של הים משאב ייחודי וחיוני שיש למצוא לגביו איזונים בין שמירת טבע, להיותו אזור פנאי לתושבי ישראל ולהיותו מקור למשאבים טבעיים (גז, דיג ועוד). לשם כך נפעל להקמת רשות ים וחופים אשר תנהל את הים, תיצור איזון בין השימוש במשאבי הטבע לבין שימור הסביבה הימית ותסדיר את היחסים בין המשתמשים השונים – פנאי, קידוחי גז ונפט, תחבורה, תיירות, דיג, נופש, תקשורת ועוד. הרשות תפעל לשמירה על חופי המדינה פתוחים לשימוש הציבור, לדאגה לניקיונם ולאכיפת קנסות בזיהומם וכן לפתיחת חופי הרחצה ללא תשלום לאזרחים.

חינוך סביבתי ומנהיגות סביבתית

'יש עתיד' מאמינה כי חינוך סביבתי הוא המפתח לשינוי ארוך טווח בכל מה שקשור לתפיסת הקיימות שיש לאמץ. נפעל להטמעת תוכניות חינוך לשמירה על ערכי הטבע והסביבה מגיל צעיר. 'יש עתיד' מאמינה כי שרי הממשלה וראשי הרשויות המקומיות צריכים להוות את חוד החנית בכל הנוגע להתמודדות עם המשבר הסביבתי (בהקשר של נושאים כמו מחזור, אכיפת חוקים סביבתיים, שמירה על סביבה נקייה ועוד).

כלכלה ירוקה

'יש עתיד' תפעל לפיתוח כלכלה ירוקה, לרבות הכנסת שיקולי כלכלה סביבתית בהערכת פרויקטים ממשלתיים, כך שהעלות הסביבתית תוכלל בתחשיבי עלות-תועלת של הפרויקט מתוך הבטחת מדיניות "המזהם משלם". נפעל למתן תמריצים ממשלתיים למיזמים התומכים ומפתחים כלכלה ירוקה, במיוחד "כלכלה מעגלית", שבה הפסולת הופכת למשאב.

שמירת הטבע

'יש עתיד' תקצה משאבים לשמירה על הטבע ועל המערכות האקולוגיות השונות ברחבי הארץ בשמורות הטבע ומחוצה להן. נוודא את יישום התוכנית להזרמת מים לנחלי הארץ הסובלים מבצורת זה שנים, הפוגעת בבתי הגידול שבהם וביכולתם של מטיילים ליהנות מהם. נעביר תקנות שיקשו על כריתת עצים בוגרים, כפי שקורה היום, וזאת בלי לפגוע בפיתוח ובבנייה מושכלים. נתגייס להצלת ים המלח, משאב ייחודי ובין-לאומי, ההולך ונעלם לנגד עינינו, בפתרון ישים ובהתייעצות עם מדענים ועם גורמי שמירת טבע ומשרדי הממשלה הרלוונטיים.

פיקוח מוגבר על שימוש בחומרי הדברה

היום תושבי ישראל צורכים באופן קבוע שאריות אסורות של חומרי הדברה בפירות ובירקות שלהם. פעלנו ליישום תקנות המצמצמות באופן דרסטי את חומרי ההדברה

המותרים במזון ובתוצרת החקלאית והאוסרות שימוש בחומרים מסרטנים, ולהם ימצאו תחליפים שהינם ידידותיים יותר לאדם ולסביבה. נמשיך לצמצם את השימוש בחומרי הדברה ונגביר את השקיפות לציבור בקשר לשימוש בחומרים אסורים.

שינויי האקלים העולמיים

יש קונצנזוס מדעי מקיר לקיר וקונצנזוס בין הרוב המוחלט של מדינות העולם שאקלים כדור הארץ השתנה בשנים האחרונות בשל פעילות האדם. שינויים אלו הופכים את האקלים לקיצוני יותר, בחום וגם בקור, ומביאים בין השאר להתמעטות המשקעים ולפיזורם בצורה לא אחידה, דבר היוצר שיטפונות מצד אחד ובצורות מצד שני ומפר איזונים עדינים בטבע. ישראל היא שותפה להסכמים הבין-לאומיים בנושא זה (הסכם פריז ואחרים) אולם בפועל אינה נוקטת אמצעים דרמטיים, מיידים ואפקטיביים במידה מספקת כדי להפחית את פליטת גזי החממה שלה המאיצים את תהליכי שינוי האקלים. בכך היא אינה רק מפרה הסכמים בין-לאומיים, אלא גם עלולה לספוג בעתיד עיצומים בין-לאומיים. 'יש עתיד' תאמץ את תוכנית ההיערכות לשינוי האקלים שנכתבה על ידי צוות מיוחד של מומחים שמינתה הממשלה בשנת 2013.

קידום אמנה אקולוגית ושיתופי פעולה אזוריים

'יש עתיד' תפעל לעידוד שיתופי פעולה אזוריים בתחום ניהול משאבי הטבע, השמירה על הים ומחקר ופיתוח בחקלאות ובתחום האנרגיה המתחדשת. נפתח תוכנית עבודה אזרית בין-מדינתית לשיקום המערכות האקולוגיות האזוריות. התוכנית תכלול נטיעת צמחייה מתאימה באזור המדברי הצחיח, החלפת צמחייה פולשת בצמחייה מקומית וקידום הנושא במערכת החינוך.

אסדות הגז מול חוף דור

'יש עתיד' מכירה בחשיבות העליונה של פיתוח מאגרי הגז שלחופי ישראל. עם זאת, נפלו כשלים מהותיים בתהליך קבלת ההחלטות להקמת אסדות הגז במרחק 10 ק"מ מהחוף. בראש ובראשונה, לא נערכו הבדיקות הביטחוניות הראויות. כמו כן, לא ניתן מענה

לפערים בדבר יכולות הטיפול בתקלות שפך חומרים מסוכנים לים זיהום אוויר מהאסדה במיקומה המתוכנן. מיד לאחר הבחירות נקפא את העבודות באסדות המרוחקות 10 ק"מ מהחוף ונקים ועדה, בשיתוף התושבים, שתבחן במהירות האפשרית את ההיתכנות הכלכלית להעברת האסדה ללב ים בטכנולוגיה המיטבית הקיימת. הוועדה תבחן חלופות להקמת האסדה במרחק 40 ק"מ מהחוף או "על פי הבאר".

במידה ויוחלט, לאחר שיוגשו מסקנות הוועדה, כי האסדות הקיימות יתחילו לפעול על פי התכנון הנוכחי, נוודא כי מתן היתר השימוש הסופי יינתן רק לאחר שיוכח מעל לכל ספק כי האסדות עומדות בסטנדרטים בינלאומיים מחמירים בנושא הפליטות לאוויר, ההזרמות לים, כמו גם כל הפליטות והדליפות מצנרת ומיכלי האחסון של הקונדנסט. נדרוש לקבל תסקיר השפעה על בריאות הציבור וכן דו"ח מיפוי סיכונים סביבתיים ואקולוגיים, שמתבסס על השוואה בינלאומית של אסדות גז פעילות דומות בעולם ועל נתונים אובייקטיביים מצד ג' בלתי תלוי בחברות הגז – ובשום אופן לא על נתונים שמספקות חברות הגז, או חברות ייעוץ המקבלות מהן תשלום. כמו כן, נוודא כי המידע על מערכות הטיפול במזהמי האוויר והים יהיה גלוי לציבור ונוודא כי מתקני הניטור יקיפו את כלל הפליטות לאוויר וההזרמות לים באופן רציף ומלא, יבדקו ע"י יועצים בינלאומיים בלתי תלויים, ויוצגו בשקיפות מלאה ובזמן אמת לציבור.

מפרץ חיפה – המפגעים הסביבתיים באזור מפרץ חיפה משפיעים באופן ישיר על בריאותם ועל איכות חייהם של קרוב למיליון מאזרחי מדינת ישראל. זיהום האוויר מהמפעלים הפטרוכימיים מייצג תחלואה גבוהה באזור מפרץ חיפה לעומת אזורים אחרים בארץ. 'יש עתיד' תפעל למנוע זיהום אוויר באזור מפרץ חיפה על ידי הוצאת התעשיות המזהמות במפרץ חיפה והקמת תעשיות נקיות במקומם, כך שהרווח הכלכלי והתעשייתי ומקומות התעסוקה שמייצרים המפעלים יישארו בחיפה. נפעל להוספת חומרים מנטרים תחת חוק אוויר נקי ולשקיפות בפרסום תוצאות המדידות וכן נוודא כי במפרץ מתקיימים המחקרים האפידמיולוגיים הנדרשים כדי ללמוד על גורמי הסיכון ועל מחלות באזור ולפעול למיגורן.

17

עסקים קטנים ובינוניים

קרוב לחצי מיליון העסקים הקטנים והבינוניים הם המגזר הגדול ביותר והיצרני ביותר במשק הישראלי. העסקים הקטנים מהווים 99% מהעסקים הרשומים בישראל, תורמים למשק כ-53% מהתמ"ג ומעסיקים כ-69% מהמועסקים במגזר הפרטי. הם פרוסים בכל רחבי המדינה ומחזיקים את הפריפריה על גבם. הם הדרך הטובה ביותר להיאבק באבטלה, בעוני ובפערים חברתיים. הם המנוע האמיתי של המשק.

למרות חשיבותם ותרומתם לכלכלה העסקים הקטנים והבינוניים סובלים במשך שנים ממדיניות מפלה, המעודדת את העסקים הגדולים בלבד. זאת לצד רמת תחרותיות נמוכה במשק הישראלי וריכוזיות גבוהה. אחוז ניכר מהעסקים הקטנים נסגרים בתוך פחות משנה מיום הקמתם בשל מצוקת אשראי, בשל עומס בירוקרטיה ובשל קשיים אחרים. ההבנה שכל מה שעסק קטן באמת צריך הוא מישהו שיאמין בו ויעזור לו לגדול חייבת להציב את הסיוע לעסקים הקטנים במרכז העשייה הממשלתית. יש להוציא אל הפועל שורה של רפורמות כדי להביא למהפכה של ממש בעולם העסקים, הקטנים והבינוניים ולסייע להם להתקיים,

נקודות מרכזיות

- נחוק את חוק דמי אבטלה לעצמאיים.
- נחוק את חוק דמי מחלה ודמי פגיעה לעצמאיים.
- נעניק הטבות ליולדות עצמאיות- נשווה את תנאי הזכאות לקבלת גמלת שמירת הריון בין יולדת שכירה ליולדת עצמאית, נקדם תיקון לחוק שיצור מנגנון המפצה עובדת עצמאית על אובדן הכנסות בדיון פיקוח רפואי במשך חודשי ההריון ו/או בדיקות רפואיות שגרתיות הקשורות בהריון.
- נגביר השתתפותם של עסקים קטנים ובינוניים במכרזים ממשלתיים וניתן העדפה מתקנת לעסקים קטנים ובינוניים בפריפריה.
- נקים נציבות בירוקרטיה שתמצא את הבירוקרטיה והרגולציה הממשלתית ותקל על העסקים הקטנים.
- נחוק את חוק דמי מחלה ודמי פגיעה לעצמאיים.

לגדול ולהתפתח, להעסיק עוד עובדים ולפרנס עוד משפחות. זאת מתוך אמונה שהאחריות לסיוע ולעידוד העסקים הקטנים מוטלת על המדינה, וכי שגשוגם והצלחתם תצעידי את המשק כולו קדימה ותסייע לצמיחתו.

צמצום אפליה של בעלי עסקים קטנים ובינוניים בזכויות סוציאליות

חוק העובד העצמאי – נקדם הצעת חוק שהוביל יו"ר סיעת 'יש עתיד' ח"כ עפר שלח המעגנת את מכלול זכויות העובדים העצמאיים ומחזקת את מעמדם ואת ושר התחרות שלהם ושל עסקים קטנים ובינוניים. לעומת עובדים שכירים, משפט העבודה בישראל, המסדיר את היחסים בין העובד למעסיקו וקובע זכויות וחובות החלות על הצדדים ומגן על העובדים, אינו חל על עובדים עצמאיים במלואו. הצעת החוק תביא לשיפור מצבם של העובדים העצמאיים אל מול המזמינים במגוון תחומים ובהם: הזכות לשוויון ואי אפליה של עצמאיים המספקים שירות או המועמדים לספק שירות למזמין; הגנה על עובדים עצמאיים המועסקים במקומות עבודה כעובדים חליפיים לעובדים שכירים; קביעת מועדי תשלום מקסימליים לתמורה לעבודה; עיגון הזכות להתארגן בארגון עובדים עצמאיים ולפעול כאיגוד מקצועי; הגדלת מנת חלקם של עובדים עצמאיים, ובכלל זה אף עסקים קטנים ובינוניים, במרכזי ממשלה.

קביעת דמי אבטלה לעובדים עצמאיים – עובדים עצמאיים, בעלי עסקים קטנים ובינוניים, אינם זכאים היום לקבלת דמי אבטלה. זאת אף על פי שהם משלמים את דמי הביטוח הלאומי והם זכאים לתבוע מהמוסד לביטוח לאומי כל גמלה שהיא, למעט דמי אבטלה וזכויות בגין פשיטת רגל. במצב אבסורדי זה, עובדים עצמאיים מפרישים כסף לביטוח לאומי יותר משכירים ומקבלים בתמורה הרבה פחות מהם. מצב החוק הקיים מהווה אפליה יסודית בזכויות הסוציאליות שהמדינה מעניקה לעובדים עצמאיים לעומת אלו המוענקות לעובדים השכירים. נוכח המשבר המתמשך של מגזר העסקים הקטנים והבינוניים, שרובם נאלצים להיסגר כעבור שנה-שנתיים ללא כל פיצוי לבעלים, ומתוך הכוונה לעודד פתיחת עסקים קטנים ובינוניים וקיומם נדרש תיקון חקיקה. 'יש עתיד' תוביל לתיקון המצב, כך שגם עובד עצמאי העונה על דרישות המוסד לביטוח הלאומי, ובהן ותק בעבודה, יהיה זכאי בעת שאיננו מצליח להשתכר בעצמו לקבלת דמי אבטלה, על פי הכללים הנהוגים לשכירים.

קביעת דמי מחלה ודמי פגיעה לעצמאיים – היום עובד עצמאי אינו זכאי לדמי מחלה ודמי פגיעה מהמוסד לביטוח לאומי. 'יש עתיד' תקדם יצירת מנגנון חלופי למתן פיצוי

בגין ימי מחלה לעובדים עצמאיים על ידי הכרה בהוצאות ביטוח בריאות לצורכי מס הכנסה. נוסף על כך, נקדם תיקון לחוק, כך שעובד עצמאי יהיה זכאי לתשלום "דמי פגיעה בעבודה" מהיום הראשון של היעדרות מהעבודה.

גמלת אבל – כדי להשוות במעט את מצבם של עובדים עצמאיים לזה של עובדים שכירים נקדם הצעת חוק שתעניק גמלת אבל מהביטוח הלאומי לעובד עצמאי המקיים מנהגי אבלות ויושב שבעה על קרוב משפחה מדרגה ראשונה.

הטבות לילודת עצמאיות – על פי החוק, יולדת עצמאית אינה זכאית לגמלת שמירת הריון, אם היעדרות מהעבודה על פי אישור הרופא נמשכת פחות משלושים יום ברציפות. עובדת שכירה אם אינה זכאית לגמלה מכוח חוק הביטוח הלאומי או לתשלום כלשהו מכוח הסכם או חוזה עבודה, ימי היעדרות יהיו כדין היעדרות מפאת מחלה. לעומת זאת, יולדת עצמאית אינה זכאית לתשלום ימי מחלה. לפיכך נקדם מנגנון השוואת תנאי הזכאות לקבלת גמלת שמירת הריון בין יולדת שכירה ליולדת עצמאית, כך שזכאות היולדת העצמאית לגמלה, בהיעדר הזכאות לימי מחלה, תקום מהיום הראשון של תקופת השמירה או ממועד אחר הפוחת משלושים ימים ברציפות. עובדת עצמאית, להבדיל מעובדת שכירה, אינה זכאית לפיצוי עקב היעדרות מעבודתה לשם פיקוח רפואי במשך חודשי ההריון או לשם בדיקות רפואיות שגרתיות הקשורות בהריון. נקדם תיקון לחוק שייצור מנגנון המפצה עובדת עצמאית על אובדן הכנסות בדיון פיקוח רפואי במשך חודשי ההריון או בשל בדיקות רפואיות שגרתיות הקשורות בהריון בהיקף של עד ל-40 שעות לכל התקופה.

הקלה בנטל המס על עסקים קטנים ובינוניים

קיצוז הפסדים עסקיים מול רווחי העבר – היום סעיף 28 לפקודת מס הכנסה מתיר קיצוז הפסדים עסקיים כנגד רווחים בשנות המס העתידיות. הסעיף אינו מאפשר קיצוז הפסדים כנגד רווחים מהשנים הקודמות. אפשרות זאת קיימת במדינות רבות בעולם. כדי לאפשר לעסקים המצויים בקשיים את יכולת ההישרדות והשיקום נאפשר קיצוז הפסדים עסקיים כנגד הרווחים שנוצרו בשלוש השנים שקדמו ליצירת ההפסד.

שינוי הגדרת עוסק פטור – היום בעלי מקצועות חודשיים: עורכי דין, רואי חשבון, מהנדסים, יועצים ועוד אינם יכולים להירשם כעוסק פטור, מה שלעיתים מקשה על יכולת הישרדותם בשנים הראשונות לפתיחת העסק. אנו נרחיב את הגדרת המקצועות היכולים להיחשב לעוסק פטור ונכלול בהם בעלי מקצועות חופשיים ונותני שירות שונים.

החלת פחת מואץ – נבחן החלת פחת מואץ לנכסים מסוימים המשמשים את העסקים הקטנים. החלת פחת מואץ תאפשר להקדים את ההכרה בהוצאה, לשקף טוב יותר את הקיום הכלכלי של הנכס בספרי העסק ולהוריד את נטל המיסים הן בשנים הראשונות לפעילות העסקית והן בשנים שבהן מתבצעת השקעה משמעותית ברכוש קבוע ובחידוש ציוד.

הכרה בהוצאות הקמת עסק – היום הוצאות שהוצאו במסגרת הכנסות להקמת העסק אינן מוכרות בדרך כלל לצורכי מס. כדי להקל את נטל המס על העסקים בתחילת דרכם נקדם את ההכרה בהוצאות טרום-עסקיות לצורכי מס.

הגדלת הכרה בהוצאות רכב – נכון להיום עצמאים המשתמשים ברכב ככלי עבודה זכאים לניכוי הוצאות רכב בשיעור 45% בלבד מסך הוצאות, הכולל אגרת רישוי, ביטוחים, הוצאות דלק, טיפולים, תיקונים ופחת. שיעור זה ברוב המוחלט של המקרים אינו משקף את ההוצאה הריאלית במסגרת הפעילות העסקית. לפיכך נפעל ליצירת המנגנון אשר יבחין בין בעלי המקצועות השונים ויגדיל את שיעור ההכרה בהוצאות רכב באופן משמעותי.

הכרה בהוצאות אש"ל – סכום הוצאות אש"ל בפקודת מס הכנסה לא עודכן במשך שנים רבות. לאור זאת, ולאור השינויים המהירים בשוק העבודה ובהרגלי ניהול העסקים, נקדם הכרה חלקית בהוצאות ארוחות עסקיות בבתי קפה, בכפוף לתקרה חודשית אשר תיקבע בתקנות.

הכרה בהוצאות שכירות – עשרות אלפי בעלי עסקים הגרים בשכירות מנהלים את עסקיהם מהבית. חרף העובדה הזאת פקודת מס הכנסה אינה מאפשרת הכרה בחלק יחסי מהוצאות שכר דירה, אלא אם כן המשכיר, הנהנה לרוב מפטור עד לסכום בגובה 5,000 ש"ח בחודש, יציג אישור ניכוי במקור. מצב זה מקטין באופן משמעותי את היקף ההוצאות המוכרות של בעלי העסקים הקטנים. לפיכך ניצור מנגנון המאפשר הכרה בחלק היחסי של הוצאות שכר הדירה לבעלי העסקים הקטנים השוכרים דירת מגורים ללא אישור ניכוי מס מהמשכיר.

קידום צמיחת עסקים קטנים ובינוניים

צמצום גובה עמלות סליקה – עסקים קטנים, אשר כוח המיקוח שלהם בשוק עמלות הסליקה הריכוזי קטן באופן משמעותי לעומת החברות הגדולות, משלמים עמלות

סליקה גבוהות מאוד. לפיכך 'יש עתיד' תמשיך לקדם את הצעת החוק של ח"כ מיקי לוי להגבלת עמלות הסליקה במשק. נוסף על כך, נקדם עוד צעדים להגברת התחרות בתחום, כגון הקלות בתנאים לקבלת רישיון סליקה, כדי לאפשר לשחקנים חדשים להיכנס לשוק.

יצירת קרנות ממשלתיות ייחודיות להשקעה בפיתוח בתעשייה המסורתית – התעשייה המסורתית מאופיינת בשיעורים גבוהים של העסקים הקטנים והבינוניים. יצירת קרנות ממשלתיות ייחודיות תגדיל את ההשקעה הממשלתיות בתעשייה הזאת, תסייע לעסקים הקטנים והבינוניים, תעודד יזמות ותגביר את הפריון בענף זה.

המשך הגברת הנגישות למכרזים ממשלתיים

הרחבת השתתפותם של עסקים קטנים ובינוניים במכרזים ממשלתיים – נקדם תיקון לחוק חובת המכרזים, ובו נקבע בחוק נתח קבוע של הרכש הממשלתי באמצעות העסקים הקטנים והבינוניים אשר לא יקטן מ-20%-15.

העדפה מתקנת לעסקים קטנים ובינוניים בפריפריה במכרזים ממשלתיים – נקדם הצעת חוק המחייבת כל גוף שחלה עליו חובת המכרזים להקנות 15% מהמכרזים אשר הוא מוציא בשנה לעסקים קטנים ובינוניים מהפריפריה. אימוץ הצעת החוק יהווה דחיפה משמעותית לעסקים קטנים ובינוניים מהפריפריה. עידוד עסקים אלו יקדם צמיחה באזורים אלו, יצירת מקומות תעסוקה חדשים בפריפריה וירידה בכמות המובטלים. חיזוק כלכלי של הפריפריה יסייע בעצירת ההגירה השלילית למרכז, מגמה הנובעת בעיקר ממרחב עסקי ותעסוקתי מוגבל.

צמצום הבירוקרטיה ועידוד יזמות

פישוט דיווח, מעבר לתשלום מס משוער – עומס רגולטורי בישראל מלווה כל בעל העסק לאורך לחייו העסקיים ומקטין את יכולת הישרדותו וצמיחתו לאורך הזמן. לפיכך נקדם הקמת נציבות בירוקרטיה בעלת סמכויות עבודה על-משרדית רחבות. נפעל לצמצום הזמן והעלות הנדרשים כדי לעמוד בדרישות הבירוקרטיה. בין השאר, נפשט את אופן הדיווח לרשויות המס באמצעות קידום שירותים דיגיטליים וצמצום ניירת. מעבר לתשלום מס משוער בענפים מסוימים (לפי מחזור מכירות, לפי שווי הנכסים וכדומה) יביא

להקטנת הנטל הרגולטורי ולהגדלת הכנסות המדינה ממיסים.

ליווי ותמיכה לעידוד יזמות – נפעל להקמתו של מערך ליווי ותמיכה במסגרת הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה, אשר יספק מענה למכלול הצעדים הנדרשים בהקמת עסק קטן ובתקופת הראשונה לקיומו. השירות, אשר יינתן תמורת סכום סמלי, יסייע בהכנת תוכנית עסקית, ידריך כיצד לבצע התקשרויות חוזיות עם ספקים ועם לקוחות, ילווה הגשת מועמדות והשתתפות במכרזים ממשלתיים, ינחה בנוגע להתנהלות עם רשות המסים ועם הביטוח הלאומי ועוד. נוסף על כך, נגבש תוכנית ייחודית ומקיפה לעידוד היזמות בקרב בני 45 ומעלה אשר נפלטו משוק העבודה. מטרתה הסופית של התוכנית: מיצוי מקסימלי של פוטנציאל אוכלוסיית בני 45 ומעלה בתחום היזמות והקמת עסקים קטנים ובינוניים. התוכנית תכלול:

1. הקמת מסלול סיוע מיוחד ליזמים בני 45 ומעלה במעוף לעסקים של משרד הכלכלה והתעשייה.
2. עידוד הכשרות והסבות מקצועיות לבני 45 ומעלה העובדים במקצועות שחקים (עצמאים ושכירים כאחד).
3. הקמת מתחמי עבודה משותפים ליזמים ולבעלי עסקים (חממות עסקיות) בני 45 ומעלה.
4. הקמת קרן לעידוד העסקת עובדים בני 45 ומעלה.
5. הקמת אתר אינטרנט לצורך הנגשת המידע על מסלולי עידוד היזמות.

סיוע לעסקים במהלך מבצעים צבאיים ולאחריהם

מבצעים צבאיים בעשור האחרון מנו עשרות רבות ימי לחימה. הדאגה היום-יומית המלווה כל בעל עסק שעליו לשלם משכורות, להרחיב את מעגל הלקוחות ולשלם חשבונות, הפכה בין לילה לדאגה גדולה הרבה יותר. בתחילת מבצע "צוק איתן" גיבשנו עבור העסקים בדרום "כיפת ברזל" כלכלית כדי לצמצם את הפגיעה בעסקיהם ולהקל עליהם להמשיך ולהתקיים. ראשית פעלנו להעברת מתווה הפיצויים עוד בזמן המבצע ולא לאחריו, כפי שהיה נהוג במבצעים קודמים. כמו כן כדי להקל על ההליך הבירוקרטי ולזרז את הליכי קבלת הפיצויים אפשרנו להגיש תביעות לפיצויים בסניפי מס הכנסה בדרום. על סמך ניסיון העבר ולאור אפשרות של הישנות מבצעים צבאיים בעתיד, 'וש עתיד' תקדם יצירת מנגנון מקיף, ברור וקבוע של פיצוי עסקים הנפגעים במהלך מבצעים צבאיים בגין נזק ישרי ונזק כדי לספק להם חמצן כלכלי ולמנוע קריסת עסקים רבים בתקופות הללו.

הפחתת נטל מס המעסיקים הפועלים בתוואי עבודות של פרויקטים לאומיים – נקצה תקציבים להפחתת נטל המס (ארנונה והיטלים מקומיים) הנגבה מדי חודש מעסקים קטנים והבינוניים המצויים בתוואי עבודות של פרויקטים לאומיים. עסקים קטנים הפעילים בסמוך לתוואי העבודות של הרכבת הקלה בגוש דן נפגעו קשות בתקופת העבודות, בין היתר מקשיי נגישות להגיע אליהם, ולצד זה הם ממשיכים לשלם מיסי עירייה באופן מלא, היות שהממשלה מתנגדת לשיפוי הרשויות אם יפחיתו במיסוי ובהיטלים לאותם עסקים הפעילים בסמוך לתוואי.

18 חדשנות

כלכלתה של מדינת ישראל מבוססת במידה רבה על החדשנות הטכנולוגית והקדמה המדעית שלה, המעניקים יתרון יחסי למדינת ישראל על פני שכנותיה ועל פני מדינות רבות בעולם. בעולם שגבולותיו הולכים ומטשטשים ולנוכח מהלכים פוליטיים מסכנים שותפויות מדעיות ותמיכה במחקר הדרושים לנו כל כך, 'יש עתיד' פועלת לשימור יתרונה היחסי של ישראל כ"אומת הסטארט-אפ".

החדשנות היא היתרון היחסי שלנו, ומדינת ישראל מזהה איתה באופן מלא: בזכותה צומחות דווקא פה חברות כמו "ווייז" ו"צ'קפוינט". בזכותה דווקא בישראל המציאו את הדיסק-און-קי ואת ה"קופקסון", את הקסדה החכמה ואת הדפוס הדיגיטלי וגם את עגבניות השרי והבמבה. בזכות כך חברות ענק כמו "סיסקו", "סימנס", IBM, T&A, "מייקרוסופט" ו"גוגל" מקימות דווקא כאן את מרכזי המחקר והפיתוח שלהם, ולא בהודו או בטאיוואן, אף על פי ששם זול יותר מאשר בישראל.

השוק לחדשנות הוא 7 מיליארד בני אדם. השוק בלי חדשנות הוא פחות מ-8 מיליון בני אדם, ואנחנו איננו יכולים להיות תחרותיים אפילו בו, לעומת סין וירדן, בגלל הסכמי השכר במשק. אם לא נהיה חדשניים נפסיד משרות גם למכונות וגם

נקודות מרכזיות

- נגדיל את אחוז המועסקים בהיי-טק ל-30% עד שנת 2029.
- נגדיל בחקיקה את תקציב המדען הראשי ל-0.8% מתקציב המדינה.
- נהפוך את המערכת הישראלית לחדשנית בכל תחומי החיים: חינוך, חקלאות, בריאות, מערך החוץ, אנרגיה, פרופריה, מגזר חרדי, תעשייה, סקטור ציבורי וממשלה.

למדינות אחרות. היום 85% מהמשק אינו משתתף בחגיגת החדשנות, והסיכוי שלנו להגיע לצמיחה כלכלית משמעותית שואף לאפס אם לא נטפל בכך. האבטלה נמוכה מאוד, אבל ביחס ליוקר המחיה משכורות מעמד הביניים נשחקות. יש השלכות חברתיות בהיבט האי-שוויון הכלכלי-חברתי בישראל, הנובע בין השאר מהפער בין תעשיית ההיי-טק לשאר ענפי המשק. הכלכלה העולמית החדשה היא כלכלת טכנולוגיה וחדשנות. זה היתרון היחסי של ישראל. אנחנו חייבים להשקיע מאמצים אדירים כדי להמשיך להיות מובילים ברמה העולמית ולעבור להיות חדשניים בכל המגזרים, בכל הענפים ובעוד אזורים גיאוגרפיים במדינה. נושא החדשנות הוא בעל חשיבות מכרעת לחוסנה הלאומי של ישראל, אי אפשר לדבר על צמיחה כלכלית ועל טיפול באתגרים כלכליים וחברתיים ללא התייחסות מפורשת וללא שימוש בכלי החדשנות. אין מדובר רק בחדשנות סקטוריאלית של ענפי ההיי-טק, הדגש הוא על חדשנות מכלילה. התמודדות מוצלחת עם האתגרים והמגמות שמולם ניצבת מדינת ישראל תיתכן רק באמצעות החדשנות, אשר רק לה הפוטנציאל להבטיח את החוסן ואת התחרותיות של המשק הישראלי.

חיזוק תעשיית ההיי-טק הישראלית

'יש עתיד' רואה בחיזוק תעשיית ההיי-טק הישראלי יעד לאומי. כדי לחזק את תעשיית ההיי-טק נגדיר באמצעות המדען הראשי כמה תחומי עדיפות שבהם יתמקד הסיוע הממשלתי. תחומים כמו IOT, AI, NT או מחשוב קוונטי הם חלק מתחומים העומדים בחזית החדשנות העולמית כרגע, ובתחומים מעין אלה יש להשקיע משאבים מיוחדים.

כדי לאפשר לכל צעיר ישראלי להשתלב בשוק ההיי-טק נפעל להגדרת לימודי מחשבים כלימודי יסוד ולא רק לימודי מגמה ונוודא כי מערכת החינוך מאפשרת סביבת למידה ממוחשבת כלל מדינתית. נעלה את ההשקעה הממשלתית בהשכלה הגבוהה בתחומים הטכנולוגיים ונשקיע כסף רב בפרויקט "החזרת המוחות". נפעל לחיבור בין האקדמיה ובין התעשייה והחברות הגלובליות, לדוגמה: שיתופי פעולה ברמה מדינתית עם ענקיות ה-GAFA – גוגל, אפל, פייסבוק ואמזון.

בשיתוף עם ההסתדרות והמעסיקים נשאף לפיתוח מודל תעסוקתי הדומה למודל ה-FLEXICURITY הדני, שאינו ממוקד במקום העבודה, אלא בעובד עצמו (גם מבחינת הסכמי העבודה). מודל כזה מציע בתמורה לגמישות תעסוקתית, מערך של קידום והכשרות מקצועיות שיאפשר לכל עובד להשתלב במערכי המו"פ החדשים ובתעשיות המתקדמות. נעזור לעובדים רבים ככל האפשר להגיע לכלכלת ההיי-טק הישראלית,

לרבות קבוצות שאינן מיוצגות כיום כראוי בשוק העבודה, באמצעות פתרונות מודרניים. כך לדוגמה נוודא כי לנשים ערביות יש אפשרות לעבוד מהבית באמצעות שימוש בפס-רחב ונפתח מרכזי IT גדולים באזור מגוריהם של גברים חרדים. נחזק את תעשיית הרובוטים והרחפנים ואת תעשיית ה-Food Tech בצפון שבהם אנחנו מצטיינים.

הגדלת אחוז המועסקים בהיי-טק לכ-30% עד 2029

היעד של המדען הראשי להגדלת אחוז המועסקים בהיי-טק הוא 15% בלבד. בעשור האחרון לא גדל שיעור העובדים בהיי-טק, אלא התייצב על 8.3%. כדי להניע את מגמת הצמיחה, נכניס ענפים, אוכלוסיות ואזורים גיאוגרפיים להיי-טק. מלבד משיכת ההיי-טק לפריפריה ניתן דגש על פיתוח מוקדים משמעותיים במטרופולינים של הערים הגדולות: ירושלים, חיפה ובאר שבע. לא רק היי-טק קלאסי, אלא תעשיית ייצור, חקלאות, מסחר ושירותים, תחבורה, שירותים חברתיים וכו'.

החסם העיקרי להמשך ההתפתחות של תעשיית ההיי-טק היום הוא כוח אדם מיומן ברמות הגבוהות ביותר. ישראל מצליחה להכשיר בכל שנה רק 15,000 סטודנטים במקצועות הקשורים לתעשיית ההיי-טק, מספר זעום ביחס למעצמות הטכנולוגיות העולמיות. יש להכפיל כל 5 שנים את מספר בוגרי האוניברסיטאות במקצועות ההיי-טק ובוגרי יחידת 8200 היכולים להשתלב בטופ של ההיי-טק. (היעד הממשלתי היום צנוע מאוד ועומד רק על 40% בכמות הסטודנטים בתוך 6 שנים).

הפיכת המערכת הישראלית לחדשנית בכל תחומי החיים

במסגרת המאמצים להטמיע את החדשנות, כל משרד ממשלתי יחויב לפתח תוכנית עבודה המביאה לידי ביטוי היבטים חדשניים ובמסגרתה להקצות תקציב ייעודי למו"פ. נפעל לגיוס הציבור למאמץ באמצעות הצעת חוק שקידמה ח"כ קארין אלהר המאפשרת לאזרחים הפותרים בעיה בירוקרטית עבור המדינה באמצעות כלים טכנולוגיים לזכות בהטבה בגובה ההפרש בחיסכון. נפעל לקידום שיתופי פעולה עם חברות גדולות – GAFA לדוגמה.

חדשנות בחינוך

יש עתיד' מאמינה כי העצמת מדינת ישראל כמדינת היי-טק נובעת מהשקעה מכוונת לנושא במערכת החינוך. נחזיר את החינוך הטכנולוגי המקצועי למשרד החינוך ונחזק את החינוך הטכנולוגי בתיכונים עם אפשרות למסלולי הכשרה מקצועיים למצטיינים. נדאג שבתי ספר עיוניים וטכנולוגיים "יאומצו" על ידי האוניברסיטאות ויפעלו לסיוע בהוראה עיונית ומדעית ובחשיפה למדע ולטכנולוגיה. נייצר סינרגיה בין תוכניות הלימודים במדעים וטכנולוגיה לתעשייה באמצעות מודל "התמחות" במפעלים עצמם. נתניע מסלול לימודים טכנולוגי-מקצועי של כיתות י"ג, שנועד לקלוט את מי שאינו משרת בצה"בגיל הגיוס. נקים מערכת השכלה גבוהה וטכנולוגית ומקצועית שתתרום לפיתוח המיומנויות וההון האנושי של הפרטים שאינם בוחרים במסלול האקדמי ותתמוך בהעלאת הפריון של פרטים אלו ושל המגזר העסקי והציבורי, וכך יתאפשר מעבר בין הטכנולוגי לאקדמי באמצעות צבירת נקודות זכות. נייצר מעטפת כלכלית טווח ארוך – חקיקה שתקצה אחוז מסוים מהוצאות המדינה לתשתיות ארוכות טווח באוניברסיטאות המחקר. נקדם חקיקה לשמירה על תקציב קבוע לטובת המדען הראשי שיעמוד על 0.8% מהוצאות המדינה כמקובל במדינות ה-OECD. ננחיל לימודי רובוטיקה ולימודי חדשנות.

חדשנות בחקלאות

לפי התחזיות, חקלאים בשנת 2050 יצטרכו לעמוד בדרישה לאספקה של 70% יותר מזון מזה המופק היום. מכאן שיש פוטנציאל עצום בכלים חדשנים שיאפשרו לחקלאים לגדל מזון באופן יעיל, מהיר וחסכוני יותר. נקים ונפתח מרכזי מחקר ופיתוח. בעיקר נגדיל את המענקים הניתנים לחוקרים העוברים לפריפריה או המבצעים את מחקרם במסגרת המו"פים הממשלתיים. כצעד משלים למו"פים, נקים קרן אשר תעניק מלגות ובכך תעודד מחקרים בתחום החקלאות הן של דוקטורנטים באוניברסיטאות ברחבי הארץ והן של חוקרים עצמאיים בתחום. תחומי החדשנות המרכזיים כוללים בין היתר: דישון, מניעה וטיפול במזיקים, השקיה חכמה, השבחת זנים להעלאת היבול וליכולת התמודדות עם ירידה באספקת המים ותנאי אקלים קשים, חקלאות מדייקת (Precision Agriculture) המשלבת חיישנים, צילומי לוויין ומערכות מחשב לקבלת החלטות למקסום היבול ועוד). נפעל לעידוד אוטומטיזציה בחקלאות, שמטרתה החלפת ידיים עובדות בחקלאות כחלק ממגמה של חדשנות. צעד זה יוריד בסופו של דבר את עלויות הייצור ויאפשר התמודדות בשוק התחרותי העולמי. ישראל היא אומת היי-טק,

ככזו היא יכולה להמשיך להוביל גם בתחום החקלאות המתקדמת. הקצאת משאבים מתאימים שישלבו את החקלאות והקדמה תיצור יתרון לחקלאים הישראליים בשוק העולמי. כבר היום המו"פים מהווים מגנט עולמי לידע ומחזקים את התפיסה שלפיה החקלאות הישראלית היא מהבולטות בתחום העולמי. נוציא אל הפועל תוכנית לאומית להפיכת החקלאות לדיגיטלית כדי שתהיה המשכיות מבחינה דורית וכדי שתהיה כדאיות כלכלית.

חדשנות בבריאות

נפעל להובלה בבריאות דיגיטלית ומותאמת אישית. לדוגמה: אשפוז ביתי מנוטר בעזרת מצלמות וחיישנים המפקחים על הסימנים החיוניים של החולה, הבטחת טיפול רפואי סיעודי חדשני בביתו של הקשיש גם ביישובים פריפריאליים אם ההמלצה הרפואית מאפשרת זאת, פתרונות בתחום הזקנה, אבחון רפואי טכנולוגי. וניצול דאטה ו-AI לצורך שיפור שירותים.

חדשנות במערך החוץ

נמנה שגרירים חדשים בזירות השפעה עולמיות רלבנטיות: שגריר או שגרירה לתחום הדיגיטלי והרשתות החברתיות ושגריר או שגרירה לענייני תאגידים וחברות עולמיות רבות-השפעה. נפעל להשתתפות מיתוגה של ישראל בעולם באמצעות שימוש בכלים טכנולוגיים המתקדמים ביותר: סיוע-חוץ המבוסס חדשנות, שיתופי פעולה בין-לאומיים וערכים ואינטרסים משותפים עם העולם המערבי. נקדם הסכמים בין מדינת ישראל לענקי החדשנות העולמיים.

חדשנות באנרגיה

בתחום ייצור אנרגיה נפעל לצמצום אנרגיה, מבטריות מתקדמות ועד פאנלים זעירים היכולים לייצר חשמל לבית חרושת שלם מאנרגיית השמש. בתחום הזה נוכל גם לתרגם יתרון טכנולוגי לעוצמה גיאופוליטית. נחייב כל דירה חדשה בהתקנת דוד שמש או פאנלים סולאריים. לפי ההערכות, אפשר לייצר עד שליש מכל החשמל שצריך בישראל

מפאנלים על גגות של בתים ובאזורים שאין להם שימוש חלופי, כגון השטחים שבצמוד למסילות הרכבת ועל פני מתקנים לטיהור מים.

חדשנות בפריפריה

כדי לצמצם את הפערים ולהגדיל את ההזדמנויות, ניתן הטבות מס לחברות סטארט-אפ (הזנק) שיפעלו בפריפריה – אחוז קטן מאוד מחברות הסטארט-אפ בישראל פועלות בפריפריה. ניתן מענקים לחברות ממשלתיות שיעתיקו את מרכזי המו"פ ופעילות משמעותית למטרופוליטניים בפריפריה. קרן המו"פ של משרד הכלכלה מעודדת חברות גדולות להקים מרכזי מו"פ בפריפריה על ידי תמיכה כספית בשיעור של 65%–75% מהוצאות המו"פ לתקופה של עד 3 שנים. נחיל מסלולים אלו על חברות ממשלתיות. נפתח גני תעשייה מרחביים המהווים חממה לתעשיינים וליזמים בראשית דרכם. גן התעשייה מאגד בשטחו מפעלי תעשייה קטנים המצויים בשלבי הקמה ומאפשר להם לחסוך בהוצאות על ידי שכירה משותפת של שירותים. כדי לחזק את הרפואה בפריפריה ולמשוך אליה רופאים-חוקרים נקים מכוני מחקר רפואיים. המציאות בשטח מלמדת שהגורם המשפיע ביותר על רצון מומחים לעבור לפריפריה הוא היכולת לעסוק במחקר חדשני. הגורם המשפיע ביותר על מתמחים בבחירת מיקום ההתמחות הוא היכולת לעבוד תחת מומחה בעל שם. נגדיל משמעותית מכסות סטודנטים במכללות בפריפריה ונפעל למימוש החלטת הממשלה להקמת מכון מחקר יישומי בגליל. נתמקד במטרופוליטניים הגדולים בפריפריה בסמוך לאוניברסיטאות, לבתי חולים מחקרניים, הלבנה אנשים ועוד.

חדשנות במגזר החרדי

נעודד הקמת מרכזי IT גדולים באזור מגורי חרדים, נטמיע לימודים טכנולוגיים במערכת החינוך החרדית הממלכתית ונאפשר הכשרה איכותית לשוק העבודה. נשתמש במרכזי ההכוון התעסוקתיים כפלטפורמה לניתוב חרדים למקצועות ההיי-טק ונפעל לשילוב חרדים שיתגייסו גם למערך הטכנולוגי של צה"ל. נאפשר לימודי מתמטיקה ואנגלית באמצעות שיטת הוואוצ'רים.

חדשנות חברתית

מדינת ישראל מצטיינת ביוזמות חברתיות המשלבות בין יעדים קהילתיים וחברתיים ובין חדשנות. באמצעות לימודי חדשנות והאקתונים לומדים צעירים ערכים חברתיים, כמו עבודת צוות, מנהיגות וערבות הדדית. נפעל לחיזוק היוזמות הללו בתנועות הנוער ובארגוני החברה האזרחית. נוודא כי מגמת החדשנות באה לידי ביטוי גם בבתי ספר במודל של "בית ספר מכיל".

חדשנות בתעשייה

נפעל לקידום מודלים של חדשנות בתעשייה מסורתית, בעיקר במפעלים הפועלים כבר בישראל ומתקשים להתחרות בשוק הגלובלי בעקבות היעדר יעילות ורווחיות נוכח תחרות מהמזרח. נעודד מפעלים להכניס שימוש בטכנולוגיות מתקדמות. ניתן הלוואות וקווי אשראי במימון המדינה למיכון חדש. מדינת ישראל צריכה לחזק את התעשיות המסורתיות ולייעל אותן – לעודד את השימוש בטכנולוגיה מתקדמת בתוך כדי הסבת קווי ייצור כך שנוכל לייצא סחורה. כך נחזיר לאותם תחומים את היכולת להתחרות בלי לסגור תעשיות שלמות ואת המעגלים התומכים בהם.

חדשנות דיגיטלית במגזר הפיננסי

נעודד התייעלות ומעבר לשירותים דיגיטליים וכניסתם של מתחרים דיגיטליים לשוק הפיננסי, נטמיע מעבר מתשלום מזומן לתשלום דיגיטלי. נוודא כי תהליך זה מבוצע ברגישות כלפי אוכלוסיות המתקשות להתמודד עם השינוי הדיגיטלי, ובהן קשישים.

חדשנות בסקטור הציבורי ובמשלה

נבצע טרנספורמציה של דיגיטציה וחדשנות בממשלה ובשירותים החברתיים – הפיכת הממשלה ליעילה, לחדשנית ולבעלת יכולת לספק לאזרחים שירותים ברמה הגבוהה ביותר בתוך כדי התבססות על כלים חדשניים. נעביר את פרויקט "ישראל דיגיטלית" למשרד המדען הראשי ונוודא כי הוא מתוקצב כראוי. בעולם המודרני הקשר בין הציבור

ובין הממשלה יכול להתבצע באמצעות אפליקציות וכלים דיגיטליים המאפשרים מתן מענה מהיר ומדויק ומונעים בירוקרטיה וסחבת בתהליכים הממשלתיים. נגייס למערך "ישראל דיגיטלית" אנשים מובילים מתעשיית ההיי-טק. נתמקד בתכנות בקוד פתוח בשיתוף המגזר העסקי. נעודד תפיסה של כלכלה דיגיטלית מבוססת נתונים וניתוח מידע גם בענפים לא דיגיטליים במהותם בכדי לעודד חדשנות, יצירתיות וצמיחה ונייצר מנגנון תמריצים לעסקים מבוססי דאטה או מהלכים להטמעת דאטה בעסקים קיימים שיפעל על בסיס הפלטפורמות הקיימות.

19

אנרגיה – אנרגיה אמינה, נקייה וזולה

'יש עתיד' רואה יעד לאומי בהפחתת הזיהום ובהוצאות האנרגיה של האזרחים (חשמל ודלקים). נפעל ליצירת משק אנרגיה יעיל המוריד את יוקר המחייה ומחזק את התעשייה ואת הביטחון האנרגטי.

משק האנרגיה הוא תנאי הכרחי לקיום אורח החיים המודרני. המים שלנו מופקים ומגיעים לברזים בבתיים ע"י אנרגיה (התפלה, שאיבה). כל המוצרים שלנו מיוצרים ומסופקים באמצעות אנרגיה, הן בתהליך הייצור והן בתהליך ההובלה. האנרגיה חיונית לקיום שגרת החיים הרגילה שלנו ומספיק לדמיין הפסקת חשמל או השבתת תחנות דלק כדי להבין את השפעתה על חיינו. מנגד, ייצור האנרגיה אחראי על כ-60% מפליטת גזי החממה ולשיעור גבוה של מזהמים אחרים הנפלטים לאוויר שכולנו נושמים. הערכות ה-OECD מדברות על יותר מ-2,500 הרוגים בשנה מזיהום אוויר בישראל בלבד. מלבד המחיר הסביבתי, עלות האנרגיה הגבוהה מהווה נטל על משקי הבית, על תעשייה ועל המשק כולו. כדי להתמודד עם האתגר הסביבתי והכלכלי נפעל להגדלה דרמטית של שימוש באנרגיות

נקודות מרכזיות

- **נפעל להגדלה דרמטית של שימוש באנרגיות מתחדשות לייצור חשמל.**
- **נעודד מעבר לשימוש בכלי רכב חשמליים שיפחיתו זיהום, יהוו מקור אגירת אנרגיה ויהיו זולים יותר.**
- **נפעל להורדת עלויות ייצור החשמל ולשיפור בריאות הציבור, כתוצאה מהפחתת זיהום ותחלואה, צמצום בניית תחנות כוח מזהמות חדשות וחיסכון בשטחי הקרקע הדרושים.**

מתחדשות לייצור חשמל. נוביל מהלכים של התייעלות אנרגטית מאסיבית על ידי שימוש מושכל יותר בחשמל בד בבד עם שמירה על תפקוד מלא של המשק. נעודד מעבר לשימוש בכלי רכב חשמליים שיפחיתו זיהום, יהיו מקור אגירת אנרגיה ויהיו זולים יותר. נעודד חברות העוסקות במחקר ובפיתוח של פתרונות חדשניים לאגירת אנרגיה ולייצור ליצירת משק משוכלל, תחרותי, יעיל ואמין. נפעל לפתיחת רשתות חשמל מקומיות ושינוי מבני במשק החשמל כדי להגדיל את הביטחון האנרגטי בשגרה ובחירום. התוכנית שלנו תביא לירידה בעלויות ייצור החשמל, לשיפור בריאות הציבור כתוצאה מהפחתת זיהום ותחלואה, לצמצום בניית תחנות כוח מזהמות חדשות ולחיסכון בשטחי הקרקע הדרושים עבורן וכך להורדת עלויות החשמל לכלל המשק הישראלי בתוך כדי שיפור בביטחון האנרגטי שלנו. התועלת הכלכלית תבוא לידי ביטוי באופן ישיר על ידי הקטנת חשבון החשמל ובאופן עקיף על ידי הורדת עלות המוצרים והשירותים (המגלמים בתוכם גם את מחיר החשמל). על פי נתוני משרד האנרגיה, עיקר האנרגיה שהמשק צורך הוא חשמל, ושיעורו צפוי לעלות משמעותית לאור המגמה העולמית של מעבר לשימוש בכלי רכב המונעים ע"י חשמל (רכבים היברידיים וחשמליים לסוגיהם). לפיכך יצירת משק חשמל נקי, יעיל, משוכלל וזול היא יעד עיקרי של תוכנית זו.

הגדלה דרמטית של שימוש באנרגיות מתחדשות לייצור חשמל – כבר בשנות ה-50

ישראל הייתה המדינה הראשונה בעולם שהשתמשה באופן נרחב באנרגיית השמש, כאשר חייבה התקנת דוד שמש לחימום מים על גג כל בית בישראל. לעומת זאת, בשימוש באנרגיות מתחדשות לייצור חשמל ישראל נמצאת בין האחרונות ב-OECD. מבין כל סוגי האנרגיות המתחדשות (מים, רוח, שמש וכו'), המתאימה ביותר לישראל היא האנרגיה הסולארית, המשתמשת בקרני השמש לייצור חשמל נקי שאינו פולט זיהום כלל. עוד יתרון מרכזי הוא שהחשמל הסולארי הוא זול, יעילות הפקתו במגמת עלייה, והעלות שלו במגמת ירידה. הגדלת השימוש באנרגיה סולארית מפחיתה את הצורך בבניית תחנות כוח "רגילות", חדשות שעלותן למשק היא מיליארדי שקלים. החיסכון הנובע מהפחתת הזיהום, והתחלואה הנגרמת ממנו נאמד בעוד מיליארדי שקלים.

תוכנית 'יש עתיד' לחיסכון במשק האנרגיה תביא להגעה ליעד של 10% אנרגיות מתחדשות מכלל האנרגיה המופקת בתוך שנתיים מתחילת מימושה, ל-17% בתוך 4 שנים ול-35% בתוך 8 שנים באופן הזה:

התקנת אנרגיה סולארית יזומה של הממשלה על כל הגגות והמבנים של גופי הממשלה, לרבות מערכת הביטחון ומבנים בבעלות השלטון המקומי, וכך תחסוך הממשלה בהוצאות החשמל שלה עצמה. במגזר הפרטי נשנה את התקנה המחייבת להתקין דוד שמש על כל גג מבנה חדש לתקנה המאפשרת לבחור בין הקמת דוד שמש ובין מערכת סולארית.

התקנה ייעודית של פאנלים סולאריים על הקרקעות הצמודות למסילות רכבת ישראל ב"מחלפים הכלואים", על קרקעות ועל גגות מתקנים של חברות ממשלתיות ומתקנים ביטחוניים ובמאגרי מים – כדי להביא לפריסה רחבה של פאנלים סולאריים יש לאתר קרקעות שאין בהן פוטנציאל לשימוש מלבד התקנת הפאנלים. כך, בשולי מסילות הרכבת, יש מאות קילומטרים שניתן לעשות בהם שימוש להפקת אנרגיה סולארית, ואין להם ייעוד אפשרי אחר. רוב מסילות הרכבת נמצאות במרכז הארץ, ולהפקת אנרגיה סמוך למקום הצריכה יתרון גדול, משום שהקרבה הגיאוגרפית מונעת אובדן חשמל בתהליך ההובלה. בדומה לזה, לאורך כבישי ישראל יש מחלפים רבים שבהם שטחים של עשרות דונמים במוצק לכל מחלף שניתן להתקין בהם פאנלים סולאריים. במתקנים ביטחוניים רבים יש שטח גדול המוגדר כ"אזור ביטחון", מדובר במאות אלפי דונמים שניתן לנצל להקמת חוות סולאריות. בחברות ממשלתיות אחרות יש עוד שטחים נרחבים.

התקנה ייעודית על מאגרי מים – בישראל מאגרי מים רחבי היקף שאינם מי שתייה (מים שאינם שפירים, למשל מי קולחין). נפעל להתקין עליהם מערכות סולאריות צפות וכך לאפשר ייצור חשמל נקי וזול בתוך כדי הקטנת אידוי המים הנרחב על ידי כיסוי חלק מהמאגר. במקום שקרני השמש יאיידו את המים, נשתמש בהם כדי לייצר חשמל.

התייעלות אנרגטית – החלטת הממשלה 542 משנת 2015 קובעת יעד של צמצום צריכת החשמל בשיעור של 17% עד לשנת 2030. גם במקרה זה הסבירות לעמידה ביעד היא נמוכה מאוד במתווה הפעולה הקיים. עלות ייצור החשמל במשק אינה קבועה. בזמנים שבהם הצריכה נמוכה יחסית, משתמשים בתחנות כוח יעילות ולכן זולות יותר (מחז"ם), בזמנים שבהם הצריכה היא בשיא (שעות הערב בחורף ושעות הצהריים בקיץ) משתמשים בכל התחנות התקינות ונוסף על כך, מפעילים תחנות יקרות ומזהמות במיוחד (פיקרים) היודעות להגיב מהר לשינוי בביקוש לחשמל. בזמני שיא צריכה בפרט ובשאר הזמן בכלל יש חשיבות גדולה לחיסכון בחשמל בלי לפגוע בפעילות המשק. 'יש עתיד' תפעל להתייעלות אנרגטית בכל המבנים בבעלות המדינה באמצעות מגוון אמצעים טכנולוגיים: תאורה חסכונית, מערכות חימום ומיזוג יעילות, בנייה חכמה המשלבת שימוש באור השמש ואמצעי בידוד יעילים, שימוש בחיישני תאורה ומיזוג הנדלקים רק בתזוזה בחדר ועוד. הקצאת התקציבים לשם כך תוביל לירידה משמעותית בהוצאות המדינה אם בצורה ישירה בחשבון החשמל ואם בצורה אכיפה על ידי צמצום הביקוש לחשמל, ועל ידי צמצום הזיהום והתחלואה הנגרמת ממנו.

עידוד מעבר לשימוש בכלי רכב חשמליים – יותר מ-90% מצריכת האנרגיה בתחבורה מקורה בתוצרי נפט. המגמה בתעשייה העולמית היא לעבור לכלי רכב חשמליים שהם יעילים יותר, אינם פולטים חומרים מזהמים, ומחירים נמצא במגמת ירידה. ההערכה היא

שבתוך זמן לא רב כל הרכבים יהיו חשמליים. כדי לאפשר לשוק הישראלי להסתגל לשינוי ולעודד אותו נפעל להסרת חסמים רגולטוריים לועידוד הקמת תשתיות הטענה מתאימות בד בבד עם עידוד רכישת רכבים חשמליים באמצעות הטבות מס. 'יש עתיד' שמה לה ליעד שתבון עשור כל הרכבים החדשים שיימכרו בישראל יהיו חשמליים.

אגירת אנרגיה, רגולציה ומו"פ

אחת המגבלות המובנות של אנרגיה סולארית היא התלות בשמש. בימים מעוננים ייצור החשמל הסולארי יורד, ונדרשים מקורות חלופיים. הפתרון המקובל הוא אגירת אנרגיה, וכך ניתן להשתמש בחשמל כאשר המקורות המתחדשים אינם זמינים. נפעל להטמעת שיטות של שימוש בסוללות לאגירת אנרגיה. המגמה של מעבר לרכבים חשמליים עשויה לסייע גם בתחום הזה, כיוון שיהיה אפשר להטעין את הרכבים כשהחשמל זול ולהזרים חלק ממנו חזרה לרשת החשמל כאשר הביקושים גבוהים וייצור החשמל יקר. פעולה זו תגדיל את כדאיות רכישת הרכבים החשמליים, תסייע לביסוס השימוש באנרגיות מתחדשות ולהרחבתן ותסייע לאיזון הביקושים של כלל משק החשמל (ובכך תחסוך הוצאות הנגרמות מביקושי שיא, כגון שימוש בתחנות כוח יקרות ומזהמות ובניית תחנות כוח חדשות).

רגולציה

הרגולציה בישראל היא גורם קריטי להתפתחות המשק בכלל ומשק האנרגיה בפרט. הרגולציה במשק האנרגיה עוצרת יזמות וחדשנות של חברות היי-טק ישראליות העוסקות בתחום האנרגיה המתחדשת ואגירת האנרגיה ומעמידה אותם בעמדת נחיתות לעומת גופים מתחרים בעולם. 'יש עתיד' תפעל לפישוט הרגולציה באמצעות הקמת נציבות בירוקרטיה, זאת בלי לפגוע בבטיחות ובביטחון האנרגטי.

20

עידוד שילוב הציבור החרדי בחברה הישראלית

'יש עתיד' שואפת לקיומה של חברה ישראלית אחת, מאוחדת, על כל מרכיביה ורבדיה השונים, שכולם בה ערבים זה לזה. אנו מאמינים בחובתנו לעשות תיקון בשסע הקורע את החברה, ליצור חיבור אמת: תרבותי, קהילתי, כלכלי ולאומי, בין הציבור החרדי לכלל הציבור בישראל וללמוד לחיות יחד מתוך הבנה, שיתוף, וגיבוש ערכים משותפים.

אנו מאמינים כי חברה ללא ערכי יסוד משותפים וכזו המקוטבת לקבוצות שונות, עם זכויות וחובות שונות, היא חברה הניצבת בפני סכנת התפוררות. מצב שבו קבוצה הולכת וגדלה בציבור אינה משתתפת בשוק העבודה, פטורה מחובות אזרחיות המוטלות על חלק ניכר מהציבור ואינה מעניקה כלים יסודיים שנועדו להפוך את הדור הבא ליצרני ותורם הוא מצב המטיל איום גם על המשך שגשוגה של הכלכלה הישראלית.

'יש עתיד' הובילה לחקיקת חוק השוויון בנטל, חוק המעניק פתרון לסוגיה החברתית המשמעותית והמפלגת ביותר בציבוריות הישראלית, שהפילה ממשלות ופירקה קואליציות. אחרי 65 שנה התחלנו לסגור את הפצע הכי מדמם של

נקודות מרכזיות

■ **נחוקק מחדש את חוק הגיוס המקורי של 'יש עתיד' מהכנסת ה-19 שאומר שכל צעירה וצעיר בהגיעם לגיל 18 צריכים לשרת בצבא או בשירות לאומי.**

■ **נחייב לימודי ליב"ה (מתמטיקה ואנגלית) במגזר החרדי בכדי לסייע בהשתלבותם בשוק העבודה ורכישת כישורי חיים.**

■ **נעודד השתלבות חרדים בשוק העבודה ונסייע להם באמצעות הקמת מרכזי הכוונה תעסוקתיים.**

החברה הישראלית. חוק שהביא לגיוס של מאות רבות של חרדים לצה"ל ושחרר עשרות אלפים צעירים שהיו כלואים בישיבות לשוק העבודה. חוק השוויון בנטל מסדיר את חובת הגיוס לחילונים ולחרדים כאחד, על החובות והזכויות הנגזרות ממנה. החוק מטיל חובת התייצבות כללית ומכיל סנקציות פליליות על המשתמטים משירות ועל אי עמידה ביעדי הגיוס בשנה הקובעת. בחוק נקבעו יעדי גיוס ברורים לשירות צבאי ואזרחי של הציבור החרדי העולים משנה לשנה. לא עוד חוק טל או מתווים זמניים ופרטניים כאלו ואחרים, אלא חוק אחד לכולם.

ההסדר שגובש מתחשב בצורכי האוכלוסייה החרדית מחד גיסא ומייצר לראשונה חוק אחד לכולם המטיל חובת גיוס גם על הציבור החרדי בישראל מאידך גיסא. החוק קיצר את שירות החובה לגברים משלוש שנים ל-32 חודשים.

בשנת הגיוס 2013–2014, השנה שבה הושם החוק באופן מלא, נרשמה עליה של 39% בשיעור החרדים שהתגייסו לצה"ל לעומת שנת הגיוס שקדמה לה. החוק מאפשר לאלפי חרדים להיכנס למעגל העבודה, לפרנס את משפחותיהם בכבוד ולהפוך לאזרחים יצרניים. מדובר במנוף צמיחה אמיתי לכלכלת ישראל. הנתונים הדרמטיים שנמדדו בעת יישום החוק מראים עלייה של 300% במספר החרדים אשר פנו למרכזי ההכוון התעסוקתי בבקשה להשתלבות בשוק העבודה.

הממשלה הנוכחית ביטלה את התיקון לחוק. בעקבות עתירה שהגישה 'יש עתיד' קבע בית המשפט העליון כי ביטול החוק פוגע בעקרון השוויון והנחה את הכנסת לחזור לחקיקה שוויונית. **לאחר הבחירות נחזיר את החוק הגיוס המקורי של 'יש עתיד'.**

במקביל נחייב לימודי יסוד במערכת החינוך החרדית, כדי שכל ילד בישראל ילמד אנגלית ומתמטיקה, שני מקצועות החיוניים להשתלבות עתידית בשוק העבודה. כך נוכל ליצוק ערכי יסוד משותפים וכלים פרקטיים שיסייעו לכל ילד להפוך בבוא היום לאזרח יצרני, תורם ומשלם מיסים. נוסיף מסלולי שירות אזרחי מגוונים ומשמעותיים, אשר במסגרתם ישרתו החרדים במסגרת ישראל, במכבי האש ובשירות בתי הסוהר, זאת נוסף על הגדלה משמעותית של כ-50% בהיקף השירות האזרחי.

מנגנוני פיקוח – חוק השוויון בנטל של 'יש עתיד' קובע מנגנוני פיקוח של משרד הביטחון על קיום תנאי דחיית השירות ונוכחות התלמידים בישיבות. זאת לצד מערכת ענפה של תמריצים חיוביים ושלייליים המדרבנת את הישיבות עצמן לעמוד ביעדי הגיוס ומטילה סנקציות על אלה שאינן עומדות בהן.

הרחבת היקף ומשך השירות האזרחי והוספת מסלול אזרחי-בטחוני – חוק השוויון בנטל מרחיב את היקף השירות האזרחי ואת משכו ומוסיף מסלול אזרחי-בטיחוני לביצוע שירות משמעותי בגופים, כדוגמת המשטרה ושירות בתי הסוהר. לצה"ל ניתנת זכות הבחירה הראשונית מבין החרדים המיועדים לגיוס. אלו שלא יגויסו על ידי צה"ל יופנו לשירות אזרחי, וכן נוסף לו מסלולים מיוחדים של שירות אזרחי-בטיחוני משמעותי בכיבוי אש, במד"א, במשטרה, בכוחות הצלה ובעוד מסלולים. מסגרות שירות אלו יאפשרו סיוע לגופים התומכים ויתנו הזדמנות לאותם חרדים לרכוש יכולות מקצועיות שיסייעו להם להשתלב בשוק התעסוקה בהמשך. כדי להבטיח כי שירות החרדים יהיה שירות משמעותי, נקבעו מנגנונים שיסייעו לכך שיתרום לכלל החברה.

גידול משמעותי במספר החרדים המשתלבים בשוק העבודה ובאקדמיה – "כל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה". חוק השוויון בנטל של 'יש עתיד' יוצר מערכת המעודדת ומסייעת השתלבות בשוק העבודה. חוק טל קבע כי אדם שלא שירת בצה"ל יחויב להישאר במסגרת הישיבה. מצב זה הביא לכך שגברים חרדים רבים נעדרו משוק העבודה ונאלצו להתקיים מקצבאות שונות. חוק השוויון בנטל שהובלנו הביא ליציאתם של עשרות אלפי חרדים לשוק העבודה. עם ביטול החוק התהפכה המגמה וב-2018 בלבד נרשם גידול של 21% במספר החרדים הלומדים בישיבות.

הקמת מרכזי הכוונה תעסוקתיים – בעקבות חוק השוויון בנטל של 'יש עתיד' הוקמו מרכזי הכוונה תעסוקתיים לציבור החרדי ברחבי הארץ. מטרתם של המרכזים היא לסייע להשתלבותן של האוכלוסיות הבלתי מועסקות במעגל העבודה. מדובר בתוכנית בהשקעה של כ-500 מיליון שקלים על פני חמש שנים. המרכזים החדשים, המופעלים באמצעות הרשויות המקומיות, מספקים ליווי משלב הכוונה והענקת ההכשרה הנדרשת למקצועות השונים ועד להשמה ולעידוד מעסיקים לקלוט את העובדים החדשים. במרכזי ההכוון מקבלים המשתתפים מגוון שירותים שיסייעו להם להשתלב בעולם התעסוקה הכוללים אבחון מקצועי, הכוונה מקצועית, ייעוץ למסלולים מקצועיים על פי כישוריהם, סדנאות לכישורים נדרשים לשוק העבודה, ליווי בלימודים ובתעסוקה.

נוסף על כך, מקבלים המשתתפים ייעוץ והכוונה ללימודים: הכשרה מקצועית, לימודים אקדמיים, שיעורי עזר ועוד. התוכנית כוללת תמריצים למעסיקים בגין העסקת עובדים מקרב האוכלוסייה החרדית וכן מימון להכשרות פנים-מפעליות. נפעל להקמת 6 מרכזים נוספים במתכונת דומה ברחבי הארץ.

שילוב חרדים במערכת החינוך

חיוב לימודי בסיס בכלל מוסדות הלימוד בישראל – לימודי הבסיס, ובמיוחד לימודי אנגלית ומתמטיקה (שהם חלק מתוכנית הבסיס), נועדו להשיג שתי מטרות עיקריות: האחת, להיות חוליה מקשרת בין כל פלגי העם ומגזריו כדי ליצור מכנה משותף בסיסי, שהוא חיוני ליצירת הרמוניה בין חלקי החברה השונים. השנייה, לתת בידי כל ילד בישראל כלים בסיסיים להתמודדות עם החיים המודרניים ולמימוש הזכות לשוויון הזדמנויות בפיתוח אישיותו ועצמאותו הן בילדותו והן בבגרותו. תוכנית היסוד נועדה לחשוף כל תלמיד בישראל לתכנים לימודיים בסיסיים בעלי אופי כללי, לאומי ואוניברסלי. תכנים אלו הם הגרעין הבסיסי, המשותף והמאחד לזרמים השונים בחברה הישראלית. תוכנית היסוד יוצרת מכנה משותף בין תלמידי הזרמים השונים ברמת התוכן וכן ברמה המושגית והערכית ובכישורי החשיבה והלמידה.

ביטול חוק נהרי – שר החינוך לשעבר שי פירון הוביל תוכנית אסטרטגית כוללת להסדרת החינוך החרדי, כך שתוכנית הלימודים תכלול את מקצועות הליב"ה. במסגרת תוכנית זו בוטל חוק נהרי, תיקון לחוק חינוך ממלכתי שהועבר ב-2007, אשר חייב רשויות מקומיות לתקצב מוסדות חינוך המוגדרים כ"חינוך מוכר שאינו רשמי", כדוגמת המוסדות החרדיים. עצירת המימון הממלכתי למוסדות שאינם מחויבים ללימודי ליב"ה המונעים את השתלבותם של עשרות חרדים בשוק העבודה בעתיד היא חלק ממדיניות מעודדת השתלבות בשוק העבודה שמובילה 'יש עתיד'. על ידי ביטול החוק נחסכו כ-400 מיליון שקלים מתקציבי השלטון המקומי. מימון מוסדות חינוך פרטיים על ידי הרשויות חזר להיות בגדר רשות ולא חובה. הממשלה הנוכחית, בכניעתה לעסקנים חרדים, החזירה את החוק אך אנחנו נשוב ונבטלו.

21

מיעוטים בישראל

מדינת ישראל היא מדינה יהודית ודמוקרטית, וככזו עליה לפעול כדי להעניק לכלל אזרחיה שוויון זכויות. אוכלוסיית המיעוטים במדינת ישראל מורכבת מהחברה הערבית (מוסלמים ונוצרים), מהמגזר הבדואי על בעיותיו הייחודיות, מהעדה הדרוזית והצ'רקסית, וכל אחד ממגזרים אלו זקוק להתייחסות ולהשקעה ייחודית.

שגשוגה והצלחתה של מדינת ישראל, של החברה הישראלית ושל המשק הישראלי קשורים קשר הדוק וישיר להצלחתו של המגזר הלא יהודי ותלויים ביכולתה של הממשלה להביא לשוויון הזדמנויות בין אזרחיה.

אוכלוסיית המיעוטים במדינת ישראל מונה כ-20% מכלל האוכלוסייה. הפוטנציאל הגלום באוכלוסייה זו עצום אך הוא אינו בא לידי מימוש. מגזרים אלו אינם מקבלים את היחס ואת הקצאת המשאבים שלהם הם ראויים. הפערים החברתיים, הכלכליים, החינוכיים והתשתיתיים הרבים בין הציבור היהודי לזה הלא יהודי במדינת ישראל הם פערים משמעותיים הדורשים מענה ממשלתי מיידית. מדינת ישראל נדרשת לקבל החלטות כבדות משקל המבוססות על

נקודות מרכזיות

■ **נפעל לצמצום הפערים בין המגזר היהודי לזה הלא יהודי ולהשגת שוויון זכויות מלא לכלל אזרחי ישראל.**

■ **נפעל למיגור האלימות במגזר הערבי.**

■ **נפעל לעידוד השתלבותם של בנות ובני המגזר הערבי בשירות לאומי בהגיעם לגיל 18, וזאת בכדי לייצר חברה מגובשת וצודקת יותר ולהגביר את תחושת השייכות של המגזר הערבי בחברה הישראלית.**

ההבנה כי צמיחתו ושילובו של המגזר הלא יהודי הוא אינטרס ממעלה ראשונה של החברה הישראלית כולה.

נפעל לצמצום הפערים בין המגזר היהודי לזה הלא יהודי ולהשגת שוויון זכויות לכלל אזרחי ישראל. נציג תוכניות אסטרטגיות ארוכות טווח לשילוב מגזרים אלו בחברה הישראלית ולהגברת ההשקעה בהם, תוכניות שתתמקדנה בהצעות לתוכניות פיתוח אסטרטגיות; הצעות לטיפול שוטף בבעיות אקוטיות; הצעות לתיקון עיוותים בהקצאת משאבים.

העדה הדרוזית והצ'רקסית

העדות הדרוזית והצ'רקסית הן חלק בלתי נפרד מהחברה הישראלית במדינת ישראל בכל התחומים. שיעור גיוס הגברים לצה"ל מקרב ציבור זה גבוה ודומה לאחוזי הגיוס במגזר היהודי, עובדה המשקפת את היותן של העדות הדרוזית והצ'רקסית חלק תורם ובלתי נפרד מהחברה הישראלית.

מצבן של העדה הדרוזית והצ'רקסית בשלל תחומי החיים ושלל הבעיות והעיוותים שמהם סובלים מגזרים אלו אינו תואם את עובדת היותם חלק בלתי נפרד, משרת ונושא בנטל האזרחי בחברה הישראלית. מדינת ישראל צריכה לפעול ליישומן של יחס שווה לחלוטין לאוכלוסייה זו. 'יש עתיד' תפעל לגיבושה ולמימושה של תוכנית ארוכת טווח ורחבת היקף אשר תעניק פתרון כולל, הן לנושאי ליבה אסטרטגיים, הן לסוגיות מקומיות הדורשות מענה מהיר והן לשינוי בהקצאות הניתנות לאוכלוסיות אלו בסוגיות כמו תכנון, בנייה ושיכון, תעסוקה, גבולות שיפוט, חיבורים לחשמל ולמים, נושאי ביוב ותשתית, פיתוח אזורי תעשייה, שילובם של מגזרים אלו במנגנונים הממשלתיים, שיפור התחבורה הציבורית, פיתוח אתרי תיירות ושמירה על המסורת והתרבות הייחודיות שלהן.

המגזר הבדואי

תנאי המחיה של הבדואים היום ירודים לעומת שכניהם היהודים. מצב התשתיות ירוד ובחלקו אינו קיים כלל; מערכת החינוך לוקה בחסר משמעותי של משאבים; זכויות רפואיות אינן באות לידי מימוש ומחלוקת עמוקה ורבת-שנים שרויה סביב תחום הקרקעות. 'יש עתיד' מאמינה כי השתלבות המגזר הבדואי בחברה הישראלית הוא

אינטרס הדדי. נפעל לכך שהמגזר הבדואי יקודם במגמה להגיע לשוויון זכויות מלא, ועל ידי כך ימומש גם הפוטנציאל הכלכלי הגלום במגזר להמשך פיתוחה של מדינת ישראל בכלל ושל הנגב בפרט. במקביל, נמשיך להפעיל ולפתח תכניות לעידוד גיוס בדואים לצה"ל. נחזק את שלטון החוק גם במגזר הבדואי. גם בתחומים הפליליים וגם בתחומים האזרחיים – בדגש על נושא הקרקעות – איש אינו פטור מן החוק במדינת ישראל.

מערכת הדרגתית של הסדרים המלווה בהשקעה ממשלתית משמעותית בכלל תחומי החיים, לרבות תשתית, חינוך, תחבורה, רפואה, בריאות ועוד, תיצור שינוי אמיתי ותביא למציאות טובה יותר ולמערכת יחסים בריאה יותר בין המגזר הבדואי למדינת ישראל. באמצעות הידברות עם מנהיגי המגזר הבדואי אפשר להגיע להסדרה הדרגתית, מוסכמת וחשובה עם המגזר כולו. בלי לוותר על קיום החוק, נשאף למצוא פתרון מוסכם אשר יממש את רצונות שני הצדדים וייצר עתיד טוב יותר למגזר הבדואי במדינת ישראל.

המגזר הערבי

מצבו של המגזר הערבי (המוסלמי והנוצרי) במדינת ישראל, הן בהיבט סוציו-אקונומי, והן בהיבט מצבן של הרשויות המקומיות, על התשתיות, על התחבורה, על ההשכלה ועל התעסוקה, מצוי בפקר גדול ומשמעותי וטעון שיפור דרמטי. אנו רחוקים עדיין מרחק רב וכואב ממתן התנאים הראויים למגזר הערבי ומהנחת התשתית ההולמת למימוש הפוטנציאל העצום הטמון בו.

נקדם את התחבורה הציבורית ביישובים ובאזורים ערביים, המפגרת בצורה משמעותית לעומת לשירותי התחבורה במגזר היהודי; נפעל לשלש את פריסת התחבורה הציבורית כדי להשוות שירות זה תוך כדי שיפור התשתיות והכבישים; נקדם השקעה בשיפור תשתיות המים והביוב, השיכון, הבינוי והתעשייה במגזר; נפעל הפערים בחינוך ולהקמת מגרשי ספורט ומרכזים קהילתיים; נעצים את שירותי הרווחה על ידי מתן טיפול הוליסטי למשפחות במצוקה חמורה ונקים מועדונים לקשישים ולילדים בסיכון ומקלטים לנשים מוכות. נגדיל את תקני כוח האדם לעובדים סוציאליים ונבביר את ההכשרות לצוותי הרווחה מתוך המגזר הערבי עצמו ונביא לצמצום המצ'ינג הנדרש מהרשויות המקומיות; נפעל להגברת ביטחון הפנים, כולל הקמת מתחמי משטרה בעוד ערים ערביות והרחבת פרויקט "עיר ללא אלימות", הפועל בכלל המדינה, למספר גדול יותר של יישובים ערביים. נפעל לקדם ולפתח תשתית פנאי וחברה על ידי הגדלה משמעותית של מספר מתקני הספורט והמרכזים החברתיים, בכלל זה מעונות יום, מרכזי העשרה, מרכזי רווחה, מרכזי

יזמות וחדשנות, חיזוק למידה ומרכזים לשילוב אנשים עם מוגבלויות. נפעיל תוכנית לקידום התיירות במגזר, כולל סיוע בהקמת יחידות אירוח ועסקים קטנים בתחום.

‘יש עתיד’ תפעל לעידוד השתלבותם של בני המגזר הערבי בשירות לאומי ושל בנות המגזר הערבי בשירות לאומי בהגיעם לגיל 18, וזאת כדי לייצר חברה מגובשת וצודקת יותר ולהגביר את תחושת השייכות של המגזר הערבי בחברה הישראלית.

יש עתיד מחויבת להקצאת התקציבים הנדרשים לקיום החלטת הממשלה בעניין תוכנית החומש למגזר הערבי. התוכנית שמה דגש על השקעה בחינוך, בתעסוקה איכותית ובגישות למרכזי תעסוקה.

22

ניצולי השואה

בישראל חיים היום כ-200,000 ניצולי שואה, והם הולכים ומתמעטים. לאורך שנים יצרה המדינה סבך בירוקרטי בלתי אפשרי, שהביא לכך שניצולי רבים לא הצליחו לממש את הזכויות המגיעות להם; אחרים כלל לא ידעו שהם זכאים לקצבה זו או אחרת; עבור כל החזר או הנחה נאלצו ניצולות שואה וניצולי השואה להגיש אין-ספור מסמכים ואישורים ולעבור ועדות רפואיות; ובעיקר, במשך שנים, הממסד הישראלי היה אדיש, הקשה ולעיתים אף התעלם ממצוקתם ומצורכיהם של ניצולי השואה בישראל.

'יש עתיד' ובראשה יאיר לפיד הציבו את החובה המוסרית לעשיית תיקון היסטורי, תקציבי ובירוקרטי לניצולי השואה. הפעולה הראשונה שנקט לפיד בתפקידו כשר האוצר, הממונה על הרשות לניצולי השואה בישראל, הייתה ביטול הקיצוץ בשעות הסיעוד של הניצולים בהיקף של 50 מיליון שקלים והגדלת התקציב השנתי של הניצולים בעוד 100 מיליון שקלים.

בשלב השני, לאחר שבעיותיהם וצורכיהם הדחופים ביותר של ניצולי השואה נלמדו, גובשה תוכנית לאומית לסיוע לניצולי השואה כדי שיוכלו לחיות את השנים האחרונות של חייהם בכבוד וברווחה המגיעים להם.

נקודות מרכזיות

■ **נמשיך לפעול ללא לאות להיטיב עם כ-200,000 ניצולי השואה שעדיין בחיים ונדאג שלא יהיה אף ניצול שואה בודד או רעב.**

■ **נפעל להקמת מסלול "מחויבות אישית", במסגרתו יגיעו תלמידי תיכון לביתם של ניצולי שואה להפיג את בדידותם, לוודא כי הם מקבלים את זכויותיהם ולסייע להם.**

התוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה, שתקציבה נאמד ביותר ממיליארד שקלים בשנה אשר הוספו לטובת הניצולים, כבר מיושמת במלואה. בעזרת התוכנית הוסדרו והורחבו זכויותיהם של כ-180,000 ניצולי השואה שעוד חיים, ונעשה שינוי מהותי בגישה הממסדית כלפיהם: לא רק לתת לניצולים עוד כסף, אלא גם להעביר להם אותו ביתר יעילות, בפחות בירוקרטיה, בפחות סיבוכים, בפחות אישורים וטפסים. בזכות התוכנית כל ניצולי השואה בישראל מקבלים היום תרופות חינם. התוכנית הרחיבה את אוכלוסיית הזכאים, הכירה בזכאותם של עשרות אלפי ניצולים חדשים והגדילה את ההטבות לניצולים המוכרים. בין השאר תוקן עוול מתמשך כלפי 18,500 יוצאי מחנות ההשמדה והגטאות שעלו אחרי 1953 על ידי השוואת זכויותיהם ותנאיהם לאלה שלהם זכו הניצולים שעלו לפני כן, הועלתה הקצבה המינימלית ל-2,200 שקלים לחודש, הועברו כספים לצורך טיפולי שיניים ישירות לחשבון הניצולים במקום סחבת וקבלות. ניתן מענק שנתי של 2,000 שקלים לכ-9,000 ניצולים, הוענק סיוע, לכל החיים, לבני זוג של ניצולי שואה שנפטרו ובחיייהם התקיימו מהקצבאות שלהן היה זכאי הנפטר והורחבו תקציבי הסיוע לסיעוד, לסיוע נפשי, לשירותי רווחה במעונות היום ועוד.

יש עתיד' תפעל לחיזוק ארגוני ניצולי השואה הממלאים תפקיד חשוב בדאגה לניצולים, בייצוגם מול רשויות הממשל ובהנצחת זכר השואה למען הדורות הבאים.

רשימה מאוחדת של כלל ניצולי השואה בישראל – לראשונה זה 65 שנה גובשה, בהובלת משרד האוצר בראשות יאיר לפיד, רשימה מאוחדת של כלל הניצולים המוכרים לארגונים בישראל ומטופלים על ידם. רשימה זו הינה פרי של עבודה מאומצת של משרדי האוצר והרווחה, עם כלל הארגונים האמונים על הטיפול בניצולי השואה בישראל. הנתונים נאספו מהרשות לזכויות ניצולי השואה במשרד האוצר, מהקרן לרווחת ניצולי השואה, ממקבלי רנטות מגרמניה ומעוד ארגונים חוץ-ממשלתיים. על פי הרשימה, בישראל חיים כ-200 אלף ניצולי שואה. בד בבד הרשות לזכויות ניצולי השואה במשרד האוצר ממשיכה להוביל מהלך כולל לאיתור עוד ניצולי שואה אשר לא פנו מעולם לאף לא אחד מגופי הסיוע. לקיומה של רשימה מאוחדת חשיבות רבה מאחר שהיא יוצרת בסיס מידע המאפשר לוודא שכל ניצול שואה וכל ניצולת שואה בישראל נהנים ממלוא הזכויות המגיעות להם. האחדת ריבוי הרשימות לרשימה אחת נועדה לוודא כי כל ניצולי השואה ממצים את זכויותיהם וחוסכת מניצולי השואה התכתשות מתישה ומיותרת עם מערכות בירוקרטיות מורכבות. זה צעד טכני אך חשוב, המסייע לגורמים המטפלים בניצולי השואה לעמוד בחוב המוסרי של מדינת ישראל כלפיהם.

תרופות חינם לכל ניצולי השואה בישראל – דאגנו שכל ניצולי השואה בישראל יהיו זכאים לקבל חינם את כל התרופות שבסל התרופות על ידי הרחבת ההטבה בהנחה

לתרופות, שעד כה הייתה בשיעור של עד 50% והיו זכאים לה רק חלק מניצולי השואה. היום כל הניצולים אינם משלמים כלל עבור התרופות שהם צורכים. הניצולים מקבלים מעתה הנחה של 100% עבור השתתפות עצמית לתרופות שבסל התרופות, זאת לעומת הנחה קודמת של עד 50%. בעקבות השינוי ההנחה חלה גם על כ-80,000 ניצולי שואה שאינם מקבלים קצבה חודשית ולא קיבלו לפני כן הנחה ברכישת תרופות כלל. מדובר בפליטי שואה שקיבלו פיצוי חד-פעמי בלבד, לא ענו לקריטריונים לזכאות להנחה בתרופות מתוקף קצבת הבטחת הכנסה של ביטוח לאומי וכעת גם הם נהנים מהנחה שווה בתרופות.

השוואת תנאים ליוצאי מחנות ונטאות שעלו אחרי 1953 – בזכות התוכנית הלאומית לניצולי שואה זכו כ-18,500 ניצולי שואה יוצאי מחנות ההשמדה והגטאות שעלו אחרי 11 באוקטובר 1953 לקבל תנאים שווים לאלו של ניצולי השואה שעלו לפני 1 באוקטובר 1953 ומקבלים את זכויותיהם על פי חוק נכי רדיפות הנאצים. הכרה זו היא תיקון לעוול שנעשה כלפי אותם ניצולים שמקורו בהחלטה שרירותית של מועד קובע לעליה לארץ. המצב הקודם הביא לאבסורד שבו שני ניצולים שייתכן שהיו יחד באותו גטו או מחנה ריכוז ועלו בתאריכים שונים ארצה לא זכו לאותן זכויות. למעשה מי מהם שעלה ארצה אחרי התאריך הקובע לא קיבל זכויות על פי חוק נכי רדיפות הנאצים, אלא רק קצבה אחידה של 1,500–1,800 שקלים לחודש בלבד. כעת תנאיהם השוו לתנאי הניצולים שעלו לפני 1953, וזכאותם גדלה משמעותית לקצבה שנעה בין 2,200–5,400 שקלים. אותם ניצולים זכאים לתגמול על פי מצבם הסוציאלי (השלמה להכנסה של 5,300–8,800 שקלים לחודש) והם יכולים להגיש בקשה להחמרה לוועדה רפואית ובקשה להכרה במחלות. השוואת התנאים כוללת גם תגמולים מוגדלים לנזקקים ונצרכים שבין 5,317–9,000 שקלים לחודש (בכפוף למבחן הכנסות ובהתאם לדרגת הנכות), מימון מלא של טיפול רפואי במחלות שהוכרו כקשורות לרדיפות השואה ותגמול שארים (קצבה לבן הזוג של הניצול לאחר פטירתו).

מתן קצבה מינימלית של 2,200 שקלים לחודש לכל ניצול – כחלק מהתוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה הבאנו להגדלת הקצבה החודשית המינימלית לכל ניצול שואה ל-2,200–5,400 שקלים לחודש. זאת לעומת הקצבאות שניתנו לפני כן, ועמדו על 1,825–5,400 שקלים לחודש. הגדלת הקצבה המינימלית לניצולים סייעה באופן מיידי ל-70,000 ניצולי השואה, לנכי רדיפות הנאצים ול-18,500 ניצולי השואה יוצאי מחנות ההשמדה והגטאות הזכאים לזכויות על פי חוק נכי רדיפות הנאצים.

תוספת תקציב לצורך שעות טיפול סיעודי – כחלק ממחויבותם של שר האוצר יאיר לפיד ושר הרווחה מאיר כהן לרווחתם ולשיפור מציאות חייהם של ניצולי השואה, הוגדל התקציב לצורך שעות טיפול סיעודי בכ-50 מיליון שקלים. הגדלת התמיכה מנעה קיצוץ

בשעות סיעוד ל-6,000 ניצולי שואה, שקיבלו חזרה את שעות הסיעוד שקוצצו להם. משמעות הגדלת התקציב היא תוספת של 9 שעות סיעוד שבועיות לכל ניצול, נוסף על שעות הסיעוד הניתנות לקשיש על ידי ביטוח לאומי מתוקף גמלת סיעוד.

מענק שנתי של 3,600 שקלים לניצולי שואה שעלו אחרי שנת 1953 ושאנם יוצאי מחנות וגטאות – כחלק מהשאיפה להקל במידת האפשר על ניצולי השואה, שנאלצו ונאלצים להתמודד עם קשיים רבים לאורך חייהם, פעלנו לצמצם את היקף הבירוקרטיה והסחבת בכל הנוגע לטיפול בניצולי השואה. כדי למנוע עד כמה שניתן התמודדות מתישה עם מערכות בירוקרטיות מורכבות, הוחלט על מתן מענק שנתי של 3,600 שקלים לניצולי שואה שעלו אחרי שנת 1953 ושאנם יוצאי מחנות ההשמדה והגטאות. המענק יועבר ישירות לחשבון הניצולים, ללא צורך במילוי טפסים והצגת קבלות. עד כה היו ניצולים בקבוצה זו זכאים להחזר של 4,000 שקלים, פעם בשנתיים בלבד, על טיפולי שיניים ועל רכישת משקפיים, רק לאחר הצגת קבלות ומסמכים. בזכות יוזמה זו אותם 80,000 ניצולים זוכים למענק של 3,600 שקלים בכל שנה בהעברה ישירה לחשבונם, ללא כל צורך בהצגת מסמכים וקבלות. זאת כדי שכל אחד ואחת יוכלו לקבל את הטיפול הנדרש להם, על פי צורכיהם.

מענק שנתי של 2,000 שקלים לניצולי השואה מהמעגל הראשון העונים להגדרה של נזק נצרך ומקבלים קצבה חודשית מהאוצר או מגרמניה (BEG) – כ-9,000 ניצולי שואה נזקקים הזכאים לתגמול לפי הכנסה, לפי חוק נכי רדיפת הנאצים, ומספר זהה של ניצולים המקבלים קצבה מגרמניה וזכאים לתגמול לפי הכנסה זכאים למענק שנתי של 2,000 שקלים. מענק זה, שעלותו כ-36 מיליון שקלים, נועד לתת סיוע ישיר לניצולי השואה, בין השאר למימון הוצאות חיוניות ודחופות, הניתן היום לאחר הצגת בקשות וקבלות באמצעות ארגונים חוץ-ממשלתיים.

סיוע לבני זוג של ניצולי שואה שנפטרו – עד כה ניתן הסיוע רק בשלוש השנים הראשונות לאחר פטירתו של בן הזוג או בת הזוג (על פי אחוזי הנכות של המנוח). במסגרת התוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה הוחלט על הענקת סיוע לבני הזוג ולבנות בנות הזוג של ניצולי שואה שנפטרו, גם לאחר השנה השלישית לפטירה. היקף קצבת הסיוע הוא 2,000 שקלים לחודש מהשנה הרביעית לפטירה. בזכות יוזמה זו, ימשיכו בני הזוג להיות זכאים לקצבה של 2,000 שקלים למשך כל חייהם.

תשלום החזר מס קנייה באופן אחיד וללא צורך בהגשת טפסים – עד היום נדרשו ניצולי השואה לפרוצדורה בירוקרטית ממושכת ומסורבלת כדי לקבל החזר מיסים עבור מוצרי חשמל שקנו. עם יישום התוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה כל הניצולים

הזכאים מקבלים את ההחזר באופן אוטומטי, ללא צורך בהגשת טפסים. כעת מקבלים ניצולי השואה החזר שנתי אחיד של 350 שקלים עבור רכישות של מוצרי חשמל, תנורי חימום, ציוד ביתי ועזרים רפואיים. נוסף על כך, הזכאות להטבה הורחבה, וכעת זכאים לה כלל הניצולים שהוכרו כנכי המלחמה בנאצים, ללא קשר לאחוז הנכות שהוכר להם. המענק משולם בכל שנה בחודש ינואר וכדי לוודא שההטבה תטיב עם הניצולים באופן מקסימאלי.

עיצול אחוזי נכות – על פי תיקון תקנות חוק נכי רדיפות הנאצים (קביעת דרגת נכות), אחוזי הנכות של הניצול הנקבעים על ידי ועדה רפואית מעוגלים מעלה למספר השלם שאחרי השבר. צעד זה מגדיל את הקצבה החודשית במאות שקלים בחודש לכמה מהניצולים (אלו הנמצאים על סף המדרגה הבאה של הקצבה). לפי תיקון תקנות נכי רדיפות הנאצים (קביעת דרגת נכות) התשע"ג-2013, שנחתמו וקודמו על ידי שר האוצר לשעבר, יאיר לפיד, במקרים שבהם נקבעה דרגת נכות על ידי ועדה רפואית, והדרגה מבוטאת בשבר אחרי המספר השלם, מעוגלים אחוזי הנכות של הניצול למספר השלם שאחרי השבר.

הגברת היקף שירותי הרווחה לניצולי השואה במרכזי יום של משרד הרווחה – משרד הרווחה מפעיל מרכזי יום הפרוסים ברחבי הארץ ומהווים מסגרות יומיות לקשישים ולניצולי השואה המתגוררים בבתיהם, מתקשים בניהול משק ביתם וזקוקים לעזרה ולטיפול אישי. כדי לתת מענה לכלל הצרכים של ניצולי השואה הרחבנו את היקף השירותים במסגרת מרכזי היום של משרד הרווחה. השירותים במרכזים כוללים הסעות, ארוחות, טיפול אישי, פעילות חברתית ותעסוקתית וקידום בריאותם האישית של הקשישים. יוזמה זו היא תוספת משמעותית לרווחתם של ניצולי השואה העושים שימוש בשירותים אלו.

הגדלת השתתפות המדינה בפרויקט "והדרת" – מתוך הבנה כי הדאגה לרווחתם ולבריאותם של ניצולי השואה כוללת גם דאגה לצורכיהם החברתיים והרגשיים, הרחבנו את השתתפות המדינה במימון פרויקט "והדרת", המקיים ביקורי בית אצל ניצולי השואה. פרויקט זה, המשתיין למשרד לאזרחים ותיקים, מפעיל מערך ביקורי בית אצל ניצולי השואה של בנות שירות לאומי ואזרחי ובני שירות לאומי ואזרחי בפריסה ארצית. זאת במטרה להפיג את תחושת בדידותם, לספק להם תמיכה חברתית, לשלבם בקהילה וליצור שיח בין-דורי משותף.

הגדלת היקף תקציבי לטובת סיוע נפשי ופסיכולוגי – הגדלנו את היקף התקציב לטובת סיוע נפשי ופסיכולוגי לניצולי השואה מהמעגל השני, על פי הצורך הרפואי של כל ניצול. הרחבת תקצוב הסיוע הנפשי כוללת את זה הניתן בביתו של המטופל ואת הטיפול הניתן

במועדונים ובמרכזי הטיפול. הרחבת הסיוע תאפשר גם לאותם 80,000 פליטי שואה שעלו לארץ לאחר שנת 1953 ושאנים יוצאי מחנות ההשמדה והגטאות להיות זכאים למענק שנתי בסך 3,600 שקלים ולקבל טיפול נפשי, על פי ההסדרים המופעלים היום עם ניצולים המוכרים לפי חוק נכי רדיפת הנאצים (המשתייכים למעגל הראשון).

שינוי מבחן הכנסה לקבלת קצבת סיעוד של הביטוח הלאומי – קצבת הסיעוד של ביטוח לאומי משולמת על פי המבחן של היקף הכנסת הקשיש. הקשיש זכאי למחצית הקצבה כשגובה ההכנסה הוא מעל 8,955 שקלים בחודש (השכר הממוצע במשק). כשגובה ההכנסה עלה על 13,432 שקלים הקשיש אינו זכאי לקצבת סיעוד. נוכח הרחבת ההטבות והגדלת הקצבאות שלהן זכאים ניצולי השואה, וכדי למנוע מצב שבו יד אחת נותנת ויד אחרת לוקחת, החליט שר האוצר לשעבר, יאיר לפיד, לשנות את מבחן ההכנסה לצורך זכאותו של הקשיש. מבחן ההכנסה לקצבת הסיעוד לא יכלול את הקצבאות המשולמות על ידי הרשות לזכויות ניצולי השואה. שיטת מבחן תקדימית זו מעמידה במרכז את ניצול השואה ואת פליטי השואה בעלי ההכנסה הנמוכה ביותר.

הכרה בעובדי הכפייה – בישראל קיימות עדיין קבוצות של ניצולי שואה שאינן מקבלות כל סיוע מכל גורם כלשהו. אחת הקבוצות הללו היא קבוצת ניצולי שואה יוצאי רומניה, עובדי כפייה ופרך, שלא קיבלו עד כה מענה לתביעותיהם. זאת מאחר שהם היו בגטאות פתוחים, שממשלת גרמניה לא הכירה בהם. מסיבה זו סירבה מדינת ישראל להכיר בהם גם היא במשך 67 שנים. התנהלות זו הותירה את ניצולי השואה מרומניה חסרי זכויות. לנוכח היעדר ההכרה המשפטית הבסיסית בקבוצה זו במסגרת חוק נכי רדיפות הנאצים, לא היה אפשר להכלילם במסגרת התוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה. 'יש עתיד' תוסיף ותיאבק למען להכרה פורמלית ומהותית בעובדי הכפייה, ותדאג להשוואת זכויותיהם והזכאויות המגיעות להם לאלה של כלל ניצולי השואה בישראל. יוזמה זו מצטרפת לשינוי התאריך הקובע לזכאות על פי חוק נכי רדיפות הנאצים, אשר כללה בחוק 18,500 ניצולי שואה אשר עלו לישראל לאחר אוקטובר 1953.

מחשבון זכויות ניצולי השואה – אחד האתגרים הגדולים בטיפול בניצולי השואה הוא מיצוי הזכויות. ניצולי שואה רבים אינם מממשים את כלל הזכויות המגיעות להם, אם בשל חוסר ידע, אם בשל קושי בהמצאת אישורים וטפסים או אם בשל קשיים אחרים. בזכות התוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה המדינה נותנת היום לניצולי השואה יותר מאי פעם: קצבאות, תרופות בחינם, סיוע פרטני ושעות סיעוד. תפקידינו לוודא שכל אלה יגיעו אליהם. כדי להפוך את המידע לנגיש לניצולי השואה ולמעגל התומך והמטפל בהם פעלנו להקמת 'מחשבון הזכויות', אתר אינטרנט אשר בו מרוכזות כל הזכויות והזכאויות של ניצולי השואה. על ידי הכנסת פרטים אישיים, כמו ארץ מוצא ושנת עליה, אפשר לבצע

בדיקת זכאות ולדעת למי יש לפנות כדי לממשן. מחשבון הזכויות לניצולי השואה הוא כלי מקצועי, פשוט לשימוש, המאפשר לכל ניצול שואה לדעת בדיוק מה מגיע לו.

הגדלת הזכאות לשעות סיעוד לניצולי השואה וצמצום הבירוקרטיה למימושה – אוכלוסיית ניצולי השואה הולכת ומתבגרת, ומטבע הדברים עוד ועוד ניצולי שואה זקוקים לסיוע סיעודי בבתייהם. מכסת שעות הסיעוד המוקצבת להם מצומצמת ואינה מספיקה לצורכי היום-יום של ניצולי השואה. הצעד הראשון שעשה שר האוצר לשעבר יאיר לפיד עם כניסתו למשרד הייתה הקצבה מיידית של 50 מיליון שקלים לניצולי השואה, שמרביתם הוקצו לתוספת 9 שעות סיעודיות אשר קוצצו מניצולי השואה. אף שמנענו את הקיצוץ בשעות הסיעוד, עדין ניצולי השואה אינם מקבלים היקף שעות סיעוד מספק, ונפעל להרחיבו. מכסת שעות הסיעוד מתקבלת ברובה מהביטוח הלאומי, וחלקה משולם על ידי המדינה באמצעות הקרן לרווחת ניצולי שואה. כחלק מהמדיניות שהובלנו לצמצום הבירוקרטיה בדרך למימוש הזכאות נביא לאיחוד במכסות כדי שניצולי השואה לא יאלצו לכתת את רגליהם בין המוסדות השונים כדי לקבל את הסיוע הסיעודי שהם כה זקוקים לו.

סיוע של בני נוער לניצולי השואה במימון זכויותיהם כחלק מפרויקט "מחויבות

אישית" – במסגרת רפורמת הלמידה המשמעותית "ישראל עולה כיתה", שהוביל שר החינוך לשעבר, שי פירון, הושם דגש על המשמעות המוסרית והערכית של תוכני הלמידה ועל הנעה לפעולה ולמעורבות חברתית פעילה. במסגרת זו הותנתה קבלת תעודת הבגרות בביצוע פרויקט "מחויבות אישית" בקהילה להגברת המעורבות החברתית של בני הנוער. נפעל להקמת מסלול "מחויבות אישית", ובמסגרתו יגיעו תלמידי כיתות ו"א וי"ב אל ניצולי השואה, יודאו כי הם מקבלים את כלל הזכויות המגיעות להם, יסייעו להם במימוש זכויות אשר עד כה לא מומשו, ויפיגו את בדידותם. 'יש עתיד' מאמינה כי תפקידה של מערכת החינוך הישראלית הוא לא רק להקנות לילדינו ידע והשכלה, אלא להוציא אותם אל העולם כשהם אנשים טובים יותר, ערכיים יותר, הרואים בעצמם חלק מקהילה ומרגישים מחויבים לתרום לה מעצמם.

23

קהילה גאה

אנו מאמינים שתמיכה בקהילה הגאה, בזכויות שלה, בשוויון שלה בפני החוק היא חלק ממה שמגדיר אותנו בני אדם. כל עוד הקהילה הגאה אינה זוכה לזכויות מלאות, אנו עדיין איננו חיים במדינה שבה אנו רוצים לחיות. לכל אדם זכות לחיות את חייו כפי שהוא בוחר, להיות מי שהוא, לאהוב מישהו, להקים איתו משפחה, להוליד איתו ילדים בפונדקאות או בכל דרך אחרת, לקבל את כל הזכויות הקבועות בחוק באופן שוויוני ולהסתובב ביננו גאה במי שהוא, בלי לחוש מופלה או נרדף. אנו מחויבים בכל ליבנו למלחמה על זכויות הקהילה הגאה בישראל. אנו נחושים להמשיך ולהיאבק על חברה שוויונית, מוסרית, הוגנת וצודקת, כפי שעשינו מיום הקמת המפלגה.

פעלנו כדי לתקן את חוק הפונדקאות והעברנו את החוק בקריאה ראשונה. הבאנו להצבעה את הצעת החוק למיסוד ברית זוגיות אזרחית, הגדלנו את הסיוע התקציבי למרכזי הטיפול בנוער גאה במצוקה, הקמנו דירות מעבר לטרנסג'נדרים, פרסמנו אזהרה על הנזק בטיפולי המרה וקידמנו הצעת חוק המטילה איסור פלילי על ביצועם, הורדנו את גיל הזכאות לניתוח ההתאמה מגדרית וקיצרנו את תקופת ההמתנה והקטנו את המימון לניתוחים בחו"ל.

נקודות מרכזיות

■ **נחוקק את חוק ברית הזוגיות המבקש לאפשר לכל שני בני אדם החפצים בכך לקיים חיי משפחה במסגרת משפטית-אזרחית.**

■ **נתקן את חוק האימוץ על מנת לאפשר אימוץ לזוגות להט"ב בארץ ובחו"ל ורישום הורות של זוגות להט"ב באופן זהה לרישום הורות הטרנסקסואלית.**

■ **נקדם את זכויות הקהילה הטרנסית בישראל ואת מעמדה החברתי.**

■ **נתקן את חוק הפונדקאות כך שיכלול זוגות להט"ב.**

בכוונתנו לסיים את האפליה ההיסטורית כלפי הקהילה הגאה ולכונן שוויון זכויות מלא באמצעות תוכנית השוויון שלנו המורכבת מהצעות חוק ושינוי תקנות ונהלים.

מניעת פשיעה ואלימות – 'יש עתיד' מחויבת להפיכת הארץ כולה למרחב בטוח עבור הקהילה הגאה על ידי מיגור הפשע והאלימות כלפי חברי הקהילה וחברות הקהילה וקידום תפיסה שוויונית ברשויות השונות. נפעל לתיקון חוק העונשין להחמרת ענישה בפשעי שנאה על רקע להט"בופובי ואימוץ פקודות מפכ"ל מחמירות בנושא. נשלים את חקיקת חוק הפרשנות, אשר עבר בקריאה טרומית והקובע איסור אפליה בגין נטייה מינית או זהות מגדרית. נעביר הצעת חוק האוסרת ביצוע טיפולי המרה בקטינים ופרסומם ומטילה חבות פלילית על המפר את החוק.

זוגיות ומשפחה – 'יש עתיד' מאמינה כי לכל זוג, שני בני אדם, עומדת הזכות להחליט כיצד למסד את הקשר הזוגי שלהם ולממש את אהבתם, וכי לכל אדם הזכות הבסיסית להיות הורה ולהקים משפחה. אנו נחוישים להמשיך ולהפוך תפיסה זו למציאות חוקית במדינה. תיקון חוק הפונדקאות כך שיכלול זוגות להט"ב – המצב החוקי הקיים היום – מאפשר לזוגות הטרנסקסואלים בלבד לבצע הליך פונדקאות בישראל. גברים ונשים רווקים מודרים מהחוק במתכונתו הנוכחית. 'יש עתיד' מובילה תיקון שוויוני לחוק המאפשר מסלול אחד ושווה לפונדקאות. התיקון לחוק יאפשר לגברים ולנשים רווקים להיעזר בשירותי פונדקאות בישראל, יסדיר את הליכי הפונדקאות בחו"ל, ירחיב את הקריטריונים כדי להגדיל את מספר הפונדקאיות הישראליות ויחזק את ההגנה על הפונדקאית.

הצעת חוק ברית הזוגיות – היום לדין הדתי יש בעלות בלעדית על מוסד הנישואין, ומציאות זו פוגעת פגיעה קשה בזכויות היסוד של חלקים נרחבים בציבור שאינם יכולים למסד חיי משפחה במסגרת אזרחית מוכרת או של אוכלוסיות שאינן יכולות להינשא כלל על פי החוק הדתי היהודי. מצוקה זו הובילה לפיתוח מסלולים עוקפים לנישואין הדתיים כבחירה בסטטוס ה"ידועים בציבור" או נישואים בחו"ל. מסלולים אלו כוללים פתרונות נקודתיים וחלקיים בלבד ואינם מבטיחים ודאות משפטית ויציבות למערכת היחסים בין בני הזוג. נוסף על כך, הזוגות שאינם יכולים או מעוניינים למסד את חיי משפחתם באופן דתי נאלצים לשאת בהוצאות כלכליות כבדות הכרוכות בנישואים מחוץ למדינה. הם גם מאבדים את החוויה היסודית של מיסוד הזוגיות שלהם במדינה שבה הם חיים, בשפתם, בתרבותם ובלוויית משפחתם וחבריהם. היעדרותו של מסלול חלופי למסגרת הדתית מביא להעמקת הקרעים ולהתרחקות של רבים מהמסורת הדתית. הצעת חוק ברית הזוגיות האזרחית מאפשרת לכל שני בני אדם למסד את הזוגיות שלהם. החוק יאפשר לכל אדם חופש בחירה בין מסלול אזרחי-חילוני למסלול דתי לקיום מסגרת זוגית-

משפחתית אזרחית ויביא לשוויון זכויות מלא בין זוגות שנישאו בנישואים דתיים לאלו שבאו בברית הזוגיות האזרחית.

רישום הורות של זוגות להט"ב באופן זהה לרישום הורות הטרוסקסואלית – היום, כאשר בן זוג או בת זוג מביאים ילד לעולם (אם על ידי פונדקאות ואם על ידי תרומת זרע), בן הזוג או בת הזוג שאינם ההורה הביולוגי או הגנטי נדרשים לעבור הליך של אימוץ כדי להיות מוכרים כהוריו של היילוד. 'יש עתיד' מאמינה כי המדינה צריכה להכיר בזוגות מאותו המין כהורים לילידיהם ללא צורך בהליך של אימוץ. במקום שבו ילד נולד מתרומת זרע או מתהליך פונדקאות, ויש רק הורה אחד המוכר כהורה, המדינה צריכה להכיר בהורות של בן הזוג או של בת הזוג כלפי הילד ללא צורך בתהליך של אימוץ.

תיקון חוק האימוץ כדי לאפשר אימוץ לזוגות להט"ב בארץ ובחו"ל – היום חוק האימוץ בישראל קובע כי "איש ואשתו" יקבלו קדימות באימוץ ילדים. מציאות זו יוצרת מצב שבו זוגות מאותו מין נדחקים לסוף רשימת ההמתנה ואינם מסוגלים לאמץ תינוקות בישראל. אנו מאמינים כי אין הבדל בין זוג מאותו מין לזוג של גבר ואישה ולכן נפעל להכרה בזוגות מאותו מין כשוויים גם בתהליך האימוץ.

הקהילה הטרנסית – 'יש עתיד' תמשיך לפעול ללא לאות לקידום זכויות הקהילה הטרנסית בישראל ולקידום מעמדה החברתי ושוויון הזכויות שלה. נתקן את המצב המפלה שלפיו אנשים נאלצים להיות רשומים בתעודת הזהות בניגוד לזהות שבה הם חיים ונקדם הסדר שינוי מין נגיש ונוח ללא דרישה לפרוצדורה רפואית. נקדם תוכניות במשרד הרווחה אשר יתנו מענה מותאם עבור הקהילה הטרנסית, הלהט"ב במגזר הערבי והדתי והחרדי והלהט"ב במעגל הזנות. נוציא לפועל תוכנית שילוב תעסוקה ייעודית לקהילה הטרנסית ונפעל להסדרת פעילות הוועדה להתאמה מגדרית במשרד הבריאות, הקצאת שעות ניתוח נוספות וכתבינת נוהל טיפול בטרנסג'נדרים במערכת בריאות הנפש.

חינוך לסובלנות וקבלה – 'יש עתיד' מאמינה שהבסיס לשוויון זכויות מלא עבור הקהילה הגאה טמון בחינוך לסובלנות ולקבלה. באמצעות הטמעת תכנים גאים במערכת החינוך בישראל נוכל לצמצם פערי ידע אשר עדיין קיימים בקרב האוכלוסייה בכל הנוגע לקהילה הגאה ולהבטיח עתיד סובלני ומקבל יותר במדינה. נוודא כי ייכתב ויוטמע חוזר מנכ"ל במשרד החינוך המגדיר את הטיפול בקהילת הלהט"ב במערכת החינוך, לרבות בחינוך הממלכתי דתי. נוודא כי מערכת החינוך תשלב תוכני חובה לסובלנות ולקבלת קהילת הלהט"בים בתוכניות הלימוד. נפעל לקיום הכשרות חובה בנושא קהילת הלהט"ב לאנשי חינוך ונותני שירותים ציבוריים ונגבש תוכנית פעולה ייעודית לתמיכה בנוער גאה הכוללת את משרדי החינוך, הרווחה והבריאות.

הקצאת משאבים – 'יש עתיד' מוקירה את ארגוני הקהילה הגאה ואת עבודת הקודש שהם עושים כדי לקדם את זכויות חברי הקהילה הגאה בישראל ואת רווחתם. מרבית הארגונים מקבלים תקצוב דל מהמדינה או שאינם מקבלים תקציב כלל. נפתח תקנה תקציבית ייעודית לפעילות ארגוני הקהילה הגאה כדי להגדיל את תקציבם ב-50 מיליון שקלים.

24 זכויות אנשים עם מוגבלויות

המבחן העליון של מדינה ומחויבות ראשונה במעלה של הנהגתה הוא לאפשר שוויון הזדמנויות מלא לכלל אזרחיה ובד בבד עם הנגשת החיים המשותפים עם השונה. לפיכך על המדינה לפעול להסרת המכשולים החברתיים והבירוקרטיים הקיימים היום לאנשים עם מוגבלויות על ידי מתן האפשרות לשילובם במערכת החינוך הכללית, בהמשך גם בצבא ובמערכ השירות הלאומי אזרחי, לעידוד העסקתם במגזר הציבורי והפרטי וגם לעידוד מגורים עבורם בקהילה וקיום חיים עצמאיים. שילוב אנשים עם מוגבלויות בחינוך, בתעסוקה ובקהילה מסייע לא רק לאנשים עם מוגבלויות, אלא גם לחברה ולקהילה שסביבם בכללותה. האינטגרציה ממגרת דעות קדומות ומצמצמת את ההדרה החברתית של אנשים עם צרכים מיוחדים, והיא היא הבסיס לחברה מוסרית ומלוכדת.

'יש עתיד' מאמינה כי חברה המשלבת אנשים עם מוגבלויות ומאפשרת להם למצות את יכולותיהם ואת זכויותיהם, ככל אזרח, היא חברה מופת חזקה וערכית. משכך, אנחנו מחויבים למעבר משיח של צדקה וחסד לשיח של מימוש זכויות ושאיפות, המבטיח לאנשים עם מוגבלויות חיים של עשייה ושל

נקודות מרכזיות

■ **נעלה את קצבאות הנכים ונשווה אותן לשכר המינימום במשק.**

■ **נקדם את חוק שירותי רווחה לאנשים עם מוגבלויות שיעגן לראשונה את זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות בישראל. הפרק הראשון יעסוק בזכויותיהם של אנשים עם מוגבלות תקשורתית (אוטיזם), הפרק השני יעסוק בזכויותיהם של אנשים עם מוגבלות פיזית וחושית והפרק השלישי יעסוק בצרכיהם של אנשים עם מוגבלות התפתחותית וקוגניטיבית.**

■ **נקדם תקנות הנגשה במגזר הציבורי.**

■ **נקצר את חופשת הקיץ לילדים במעונות היום השיקומיים.**

משמעות, כרצונם. נגישות עבורנו אינה מתמצה בהנגשה פיזית גרידא. נגישות היא שפה תרבותית רחבה, המאפשרת לכל אחד להגיע לכל מקום, לחלום, לשאוף ולממש ללא חסמים. על כן אנו סבורים כי זכאותו של אדם עם מוגבלות להטבות ולשירותים מהמשרדים הממשלתיים צריכה להיבחן על בסיס תפקוד ולא על בסיס התוויה של המוגבלות. יש עתיד פועלת ותמשיך לפעול למען קידום הראייה הרחבה על צרכיו ועל יכולותיו של אדם, בכלל משרדי הממשלה, בד בבד עם צמצום הבירוקרטיה הסבוכה וההמתנה הארוכה בקבלת השירותים השונים.

מערכת הרווחה – הרחבת זכאות לקצבת נכה בשיעור 188% עבור ילדים חולי סרטן. בעקבות יוזמה של ח"כ קארין אלהרר באוגוסט 2016 הורחב מעגל הזכאים לקצבת שר"מ בשיעור של 188% מקצבת ילד נכה עבור ילדים המקבלים טיפולים אונקולוגיים בתקופת הטיפולים ולמשך עוד חודש מסיימה. תוספת זו, אשר עודכנה בתקנות הביטוח הלאומי (ילד נכה), מאפשרת להורים סיוע כלכלי נחוץ ואורך נשימה, בתקופה שבה לרוב נאלצים לוותר על מקום עבודה אחד לפחות כדי ללוות את הילדים בתקופת הטיפולים.

הצעת חוק זכויות המשפחות המיוחדות – הצעת חוק שהגישה ח"כ קארין אלהרר בשיתוף ארגון "קשר" וקואליציית ההורים לילדים עם צרכים מיוחדים מכירה לראשונה באחריות המדינה כלפי המשפחות המיוחדות נוסף על האחריות האישית כלפי האדם עם הצרכים המיוחדים. ההצעה תעניק למשפחה סל שירותים המביא בחשבון את צורכיהם של כל בני המשפחה וכן תייצר מרכזי שירות שירכזו את הטיפול וילוו כל משפחה במימוש זכויותיה מול משרדי הממשלה השונים.

הקלת העומס הבירוקרטי למשפחות לילדים עם מוגבלות שנפטרו – משפחות לילדים עם מוגבלות שנפטרו חוות קשיים בירוקרטיים אל מול הרשויות, דווקא בתקופת אובדן היקר להם מכול. כך למשל לעניין החזרת הרכב לביטוח לאומי, השבת מכשירי שיקום למשרד הבריאות וקבלת מענה של עובדים סוציאליים לליווי ההורים והאחים לאחר הפטירה. בעקבות פנייתה של ח"כ קארין אלהרר ובעקבות עבודה משולבת עם משרדי הרווחה, הביטוח הלאומי והבריאות עודכן הטופס הנשלח למשפחות הנפטרים, כך שהוא מרכז את כלל הגורמים שעמם ניתן ליצור קשר כדי להסדיר סוגיות אלו באופן ישיר וללא מאמץ מיותר. כך תוקל במעט ההתמודדות הבירוקרטית עם המשרדים בעניינים השונים ותאפשר למשפחה לעבור את תקופת האבל ללא הטרדות מיותרות.

קיצור חופשת הקיץ במעונות יום שיקומיים – במעון היום השיקומי מקבלים פעוטות עם מוגבלות טיפולים פרא-רפואיים החיוניים להתפתחותם. במהלך חופשת הקיץ נקטע הרצף הטיפולי של הפעוטות. כדי למנוע זאת וגם כדי למנוע את הקושי של הורים למצוא

מסגרות חלופיות בימי החופשה החליטו שר הרווחה לשעבר מאיר כהן ושרת הבריאות לשעבר יעל גרמן לקצר את משך חופשת הקיץ במעונות היום השיקומיים משלושה שבועות לשבועיים בלבד. באוגוסט 2018 ביטלה הממשלה את קיצור החופשה משנת 2019. 'יש עתיד' נאבקה להחזרת קיצור החופשות.

קידום חוק שירותי רווחה לאנשים עם מוגבלויות – 'יש עתיד' מחויבת לקדם חוק שירכז לראשונה את זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות בישראל ויעגן אותן. החוק נועד לתת מענה לכל אדם עם מוגבלות בכל הנוגע לשירותים ולקצבאות שלהם הוא זכאי ולשנות את שיוך הזכויות הנקבע היום על פי סוג המוגבלות לשיוך בהתאם לצרכים. הפרק הראשון בחוק שירותי הרווחה יעסוק בזכויותיהם של אנשים עם מוגבלות תקשורתית (אוטיזם). הפרק השני יעסוק בזכויותיהם של אנשים עם מוגבלות פיזית וחושית, והפרק השלישי יעסוק בצורכיהם של אנשים עם מוגבלות התפתחותית וקוגניטיבית

הקמת מנהלת לאנשים עם מוגבלויות – ח"כ קארין אלהרר קידמה את הקמת המנהלת לטיפול באנשים עם מוגבלויות במשרד הרווחה, שמטרתה לתת מענה לאדם עם מוגבלות על בסיס תפקוד ולא על בסיס הגדרת המוגבלות וגם לסייע במיצוי הזכויות של הפונים בראייה רחבה ועל פי צורכיהם בבית ובקהילה. היום המנהלת עדיין אינה פועלת באופן מלא ואינה מאפשרת מיצוי זכויות מול המשרדים השונים באמצעותה. 'יש עתיד' תפעל לטובת מיצוי כלל הזכויות באמצעות המנהל, כך שכלל הבירוקרטיה תתרכז במנהלת, והאדם עם המוגבלות לא יצטרך להגיע למשרדים השונים כדי לקבל את השירות. כך, בראייה צופה עתיד, המנהלת אמורה לקצר את תהליך קבלת הזכויות ולייעל את העברת המידע בין המשרדים בד בבד עם שמירה מקסימלית על הגנת הפרטיות ולטובת מקבלי השירות.

המשך המאבק להעלאת קצבאות הנכות – במרץ 2018 עודכנו קצבאות הנכות ובוצעה עלייה בין 470 ל-770 שקלים לזכאי קצבת נכות, בהתבסס על פרמטרים של מבחני כושר השתכרות המבוצעים בביטוח הלאומי. עלייה זו היא שלב ראשון אך רחוקה מלהיות מענה שלם ואמיתי לצרכיו של אדם עם מוגבלות שאינו יכול להשתכר באופן עצמאי 'יש עתיד' תפעל לטובת העלאת הקצבאות בהתאם לסכום שכר המינימום במשק וגם להצמדת קצבת השר"מ לשיעור העלייה בגובה שכר המינימום.

העברת מידע על פעוטות עם מוגבלות בין מערכת הבריאות, מערכת החינוך והרשויות המקומיות – לעתים קרובות אבחון של פעוט בגיל 0-3 עם מוגבלות אינו מועבר בזמן למערכת השלטון המקומי ולמערכת החינוך, האמורות לקלוט את הילד במסגרות תחת אחריותן מגיל 3. מצב זה יוצר קושי בשיבוץ של הילדים במסגרות

המתאימות להם, על פי צורכיהם ובהתאם לאבחון עם כניסתם למערכת החינוך, ועיכובים חוזרים ונשנים מדי שנה בשנה בהשמת אותם ילדים במסגרות ההולמות את צורכיהם ברשויות המקומיות. בעקבות יוזמה של ח"כ קארין אלהרר עודכן נוהל בין משרדי הקובע כי אבחון הניתן לפעוט במכון להתפתחות הילד יועבר, בהסכמת ההורים, למשרד החינוך ולרשות המקומית הרלוונטית, כדי שתתאפשר היערכות מתאימה מוקדמת לקליטתו במערכת החינוך לעתיד לבוא. כך תימנע הסחבת הביורוקרטית בכל פתיחת שנה בחינוך המיוחד, והורים יהיו שותפים לבחינת המסגרות מוקדם יותר.

טיפולים פרא-רפואיים במכונים להתפתחות הילד – הורים לפעוטות הנדרשים לבצע מעקב במכון להתפתחות הילד אינם מצליחים לקבוע היום תורים לטיפולים פרא-רפואיים (קלינאות, תקשורת, פיזיותרפיה, מרפאים בעיסוק, תזונאות ועוד) בפרקי זמן סבירים ונאלצים להמתין לפעמים חודשים ארוכים עד לקבלת מענה, פרק זמן קריטי עבור התפתחות הפעוטות. המחסור במטפלים ובמטפלות בתחום הפרא-רפואי (בעיקר באזור הפריפריה) ותנאי העסקתם, לצד היעדר תקצוב ראוי למכונים להתפתחות הילד ברחבי הארץ, מעמידים חלק מהמכונים בסכנת סגירה ומותירים את הפעוטות ללא מענה. יודגש כי דו"ח מבקר המדינה ממאי 2017 הציף את חומרת הדברים, ובפרט את היעדר התמיכה של משרד הבריאות במכונים להתפתחות הילד ואת סוגיית המחסור במטפלים, בעיקר במכונים הממוקמים בפריפריה. ח"כ קארין אלהרר קיימה על כך דיון בוועדה לביקורת המדינה ובהמשך פנתה לשר הבריאות ודרשה התערבותו לצורך מתן מענה אמיתי וראוי לפעוטות ולמשפחותיהם.

מערכת החינוך

הרחבת יישום מסקנות דו"ח דורנר לשילוב ילדים עם מוגבלויות – לפי המלצות דו"ח ועדת דורנר, שהוגש בשנת 2009, יש לתת להורים לילד עם הצרכים המיוחדים, ככל שניתן, זכות לבחור במסגרת החינוכית שבה ילמד (חינוך מיוחד או שילוב בחינוך הרגיל). במסגרת הרחבת יישום ההמלצות, כל ילד יזכה בתקציב אישי, על פי תפקודו, שילך אחריו למסגרת החינוכית שבה יבחר ללמוד. הכוונה היא שהתקציב ילך אחרי הילד, על פי צרכיו ולא על פי המסגרת שאליה הוא משובץ, וכי הסיוע הניתן לילד הלומד בחינוך המיוחד יהיה שווה ערך לסיוע הניתן לילד עם צרכים מיוחדים המשתלב בחינוך הכללי.

יצירת רצף טיפולי מהגיל הרך ועד בגרות – כדי ליצור שוויון הזדמנויות אמיתי ולהקל על הורים לילדים עם צרכים מיוחדים בגיל הרך, יש לייצר רצף טיפולי לכל ילד וילדה ולהוריד

את הנטל הביורוקרטי הכרוך בכך היום. החל מכניסתו של ילד למערכת, דרך מעונות היום, המכונים להתפתחות הילד, וכלה בגני הילדים ובבתי הספר יש לוודא כי כל המידע הנוגע אליו, אל דרכי הטיפול, אל הצרכים אל ואופן הסיוע יועברו עם הילד ממסגרת למסגרת. בשל כך יש להסדיר את אופן העברת המידע והמשך בטיפול והליווי בין משרד הרווחה, האמון על מעונות היום, משרד הבריאות, האמון על המכונים להתפתחות הילד, ומשרד החינוך, האמון על מסגרות הגן ובתי הספר. לכל ילד והורה בישראל מגיע ליווי ורצף טיפולי שהוכח כי הוא משפר את איכות החיים של הילדים.

חיזוק מעמד ההורים – אנו מאמינים כי יש לחזק את מעמד ההורים ולעגן את מעורבות ההורים בכל החלטה הנוגעת לחינוך ילדיהם. במערכת החינוך המיוחד יש מספר רב של ועדות, אבחונים ואנשי מקצוע המעורבים בתהליך: הרשות המקומית, משרד החינוך, משרד הבריאות וכן הלאה. לנוכח המספר הרב של הגורמים החיצוניים, יש חשיבות רבה לשמר את מעמד ההורים בבואם להשפיע על מקום השיבוץ של ילדיהם, זאת מבלי לגרום מחובתם של הוועדות המקצועיות לקבל החלטה בנוגע לשיבוץ לאופן הטיפול ההולמים בצורה הטובה ביותר את צורכי הילד. נפעל לעגן את זכותם של ההורים לשמוע ולהישמע ולהיות שותפים בקבלת ההחלטות, בשימת לב לצרכים המקצועיים הקיימים.

מתן שוויון הזדמנויות לילדים עם צרכים מיוחדים – כ-1,500 תלמידים במערכת החינוך הנזקקים לטיפול פולשני בשגרה (סוכרת נעורים) ולהשגחה בשל מצבם הבריאותי (רגישויות למזון, חולי אפילפסיה). הממשלה הנוכחית ביטלה את הסייעות הניתנות לילדים אלרגניים בגילים הצעירים של 0-6, ואנו מציעים להחזיר את הסייעות כדי לאפשר לילדים להשתלב בצורה ראויה במסגרות החינוך.

הנגשת המרחב הציבורי

קידום תקנות הנגשה – חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות מחייב הנגשת מוסדות ציבוריים לאנשים עם צרכים מיוחדים. יישום החוק, שעליו אמונות הרשויות המקומיות, נושא עלויות גבוהות, ולכן במקרים רבים איננו מבוצע. אישרנו תקנות נגישות רבות, ובהן התאמות נגישות למקום ציבורי שאינו בניין; התאמות נגישות לשירותי בריאות ולמקומות נתינתם; התאמות נגישות לשירותי הכשרה מקצועית; התאמות נגישות למקומות ציבוריים קיימים שהם מוסדות להשכלה גבוהה ולשירותי ההשכלה הגבוהה שהם נותנים; התאמת נגישות פרטנית לתלמיד ולהורה; התאמות נגישות במקלטים; נגישות לשירותי שעת חירום והתגוננות אזרחית; הנחה מאגרת רישיון להפעלת מונית נגישה; הסדרת

נגישות לשירותי תחבורה ציבורית; התאמת נגישות במוסדות על-תיכוניים להשכלה תורנית או דתית; תקנות דרכים נגישות; תיקון תקנות בעניין נגישות מוסד חינוך חדש. תקצבנו רשויות חלשות בהיקף של 70 מיליון שקלים כדי לסייע להן ליישם את החוק ונמשיך לפעול להנגשה מלאה של כלל המוסדות הציבוריים בישראל. עם זאת, הממשלה הנוכחית דחתה את יישום חוק הנגשת מבני ציבור לשנת 2021. 'יש עתיד' מחויבת ליישם את החוק על פי לוח הזמנים המקורי ולוודא כי תקציבים יופנו לשם כך.

הנגשת פעילות הכנסת לכבדי שמיעה וחירשים – בעקבות פנייתה של ח"כ קארין אלהרר ליו"ר הכנסת כל הטקסים הרשמיים המתקיימים במשכן יונגשו לחירשים ולכבדי שמיעה על ידי תרגום סימולטני לשפת הסימנים. נוסף על כך, ערוץ הכנסת, המשדר את דיוני מליאת הכנסת בשידור ישיר, מקיים בימים אלה פיילוט להנגשת השידורים בערוץ בהמשך לפנייתה של ח"כ אלהרר למנכ"ל ערוץ הכנסת בנושא.

מחזיקים בתו נכה יוכלו לחנות באזורי פריקה וטעינה – הצעת חוק המעגנת את זכותם של אנשים המחזיקים בתו נכה להחנות את רכבם באזור המיועד לפריקה ולטעינה. הצעת חוק של ח"כ קארין אלהרר אושרה בקריאה שנייה ושלישית ונכנסה לתוקף. ההצעה קובעת כי רשות תמרוק מקומית מחויבת לסמן חניות נכים באזורי פריקה וטעינה לשימושם של אנשים עם מוגבלויות הנושאים תו נכה במועדים שאינם מיועדים לפריקה ולטעינה. הלכה למעשה, החוק מרחיב את היצע החניות לאנשים עם מוגבלויות הנושאים תו נכה באזורי פריקה וטעינה לאחר שעות פריקה וטעינה ובהתאם להקצאה של הרשות. חקיקה זו מצטרפת לעוד יוזמות של 'יש עתיד' לקידום רווחתם של אנשים עם מוגבלויות המבקשת להקל על שגרת חייהם ושיפורה.

יוקר המחיה

הנחה בחשמל לנכים העובדים מהבית – עד היום אדם עם מוגבלות שניהל עסק מביתו איבד את זכאותו להנחה בתעריף החשמל בשל המעבר לתעריף עסקי, שכן ההטבה על המוגבלות הוגדרה בחוק ל"תעריף ביתי בלבד". בעקבות פנייתה של ח"כ קארין אלהרר לשר האנרגיה והמים התחייב השר להעניק את ההטבה גם לכל אדם עם מוגבלות המנהל עסק מביתו.

דמי לידה לגבר שאשתו אינה יכולה לטפל בילד מפאת נכות או מחלה – בעבר גבר שאשתו היא עקרת בית שאינה יכולה לטפל בילד מפאת נכות או מחלה יכול היה לצאת לחופשת לידה על פי חוק בלי לקבל תשלום. בפועל, המשפחה שבין כה וכה מתפרנסת ממשכורת אחת, נאלצה לבחור בין פרנסה לטיפול בילד. שינוי החקיקה, שהובילה ח"כ קארין אלהרר, מקנה דמי לידה לבעל, ביחס לגובה משכורתו, בדיוק כפי שמקבלת אישה אחרי לידה, כך שאותן משפחות לא יצטרכו עוד לבחור בין הפרנסה לילד.

דיור

ביטול הפלייתם של אנשים עם מוגבלות בדיור בר-השגה – עד היום סבלו אנשים עם מוגבלות מנחיתות במכרזים לקבלת דיור בר השגה. זאת כיוון שאחד הקריטריונים המשפיעים על סיכויי הקבלה הוא שירות צבאי, ואילו רבים מהם שוחררו משירות צבאי בגין מוגבלותם. בעקבות יוזמה של ח"כ קארין אלהרר אישר משרד הבינוי שינוי בקריטריונים, אשר השווה את "ניקוד הזכאות" שמקבלים אנשים עם מוגבלות ששוחררו משירות צבאי לניקוד הניתן בגין שירות.

הלוואה לדיור לאדם עם מוגבלות – הצעת חוק של ח"כ קארין אלהרר להלוואה לדיור לאדם עם מוגבלות עברה בקריאה שנייה ושלישית ונכנסה לתוקף מספטמבר 2018. הצעת החוק תאפשר מוצר ביטוחי מסובסד על ידי המדינה לאנשים עם מוגבלות. על פי ההצעה, במסגרת סירוב סביר של חברת הביטוח ואם יימצא המבקש עומד בתנאים בבדיקה אובייקטיבית, ידרשו חברות הביטוח להפנות אותו למסלול ביטוח ללא חיתום (ללא הצהרת מצב בריאות). לאחר שיחזיק בביטוח זה יוכל המבקש לקבל את המשכנתא המבוקשת. הסכום מקסימלי שבו יבוטח אדם יעמוד על חצי מיליון, וגובה המשכנתא יהיה פי 2 מסכום הזה – מיליון שקלים (הבנק רשאי לאשר למבקש סכום גבוה יותר). תקופת המשכנתא תעמוד על 15 שנה, אלא אם כן המבקש הגיע להסכמות אחרות עם הבנק. במסגרת המתווה, הבנקים יאפשרו את תקופת ההכשרה עד לכניסת הביטוח לתוקף, והמדינה קיבלה עליה להשתתף בעלויות החודשיות של החזרי המשכנתא בסכום של 300 שקלים לאדם לחודש, זאת כדי לתת מענה לתקופת הכשרה ארוכה יותר ופרמיות גבוהות יותר הנהוגים במסגרת מסלולים ללא חיתום.

25

עלייה וקליטה

"מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות" (מתוך מגילה העצמאות). מדינת ישראל היא מדינתם של כל יהודי העולם ובכך שעריה יהיו פתוחים כביתם של יהודי התפוצות והגולה. ישראל נבנתה על ידי עולים וממשיכה להתפתח בזכותם. מתוקף מעמד מיוחד זה של הארץ, 'יש עתיד' רואה חובה חוקית, מוסרית וערכית לעודד ולקלוט כל יהודי המבקש לממש את זכותו לעלות לארץ. 'יש עתיד' רואה במחויבות לקליטה ולעלייה את החובה של מדינת ישראל להיות אחראית לקליטתם המיטבית של עולים חדשים וכך לסלול את דרכם החדשה של העולים, לסייע להם להשתקע בארץ בהצלחה, בד בבד עם מתן כלים ושירותים נגישים ואפקטיביים, ולהבטיח כי לכל עולה יינתן מענה לקשיים הנקרים בדרכו. 'יש עתיד' פעלה, ותמשיך לפעול, לנוכח האתגרים הרבים הניצבים בפני אוכלוסיית העולים, כאשר הבולט שבהם הוא קושי ההשתלבות בתעסוקה. נפעל להמשיך ולקדם את שילובם של העולים החדשים בשוק העבודה, נאפשר השתלבות מהירה של עולים במקצועות שבהם עסקו לפני עלייתם על ידי המרת רישיונות מקצועיים, נקיים בחינות מקצועיות בשפת המקור ונפעל ליצירת תמריצים למעסיקים שיעסיקו עולים חדשים בכלל. נפעל להרחבת הסיוע

נקודות מרכזיות

- **נייצר תמריצים תעסוקתיים במשק, הן למעסיקים והן לעולים עצמם, בכדי לשלבם בהקדם בשוק העבודה הישראלי.**
- **ניאבק באפליה ובגזענות כלפי יהודי אתיופיה ונפעל לשילובם המיטבי בישראל.**
- **נקדם את הקבורה האזרחית.**
- **נחזק את הקשר עם הקהילות היהודיות בתפוצות ונכיר בכל זרמי היהדות והקהילות בארץ.**

לעולים חדשים כדי לוודא את קליטתם המוצלחת. נדאג להרחבת המעטפת והסיוע לילדים עולים במערכת החינוך ומחוצה לה, נציע פתרונות רחבים ככל האפשר כדי לרכך את משברי הקליטה שחוות משפחות בשנים שלאחר העלייה. כמו כן נשפר ונייעל את תוכנית "האולפן", בין השאר דרך כיתות קטנות יותר וחומר לימוד עדכני עם הנגשה שפתית, נדאג להארכת זמן אפשרות מימוש הזכאות ללימודי עברית מסובסדים הניתנים על ידי המדינה. נמצא פתרונות מתקדמים להוראת שפה, בין השאר באופן מקוון. נמקד סיוע ייחודי לאזרחים ותיקים ולזקנים עולים כדי להתאים ולהנגיש את השירותים הניתנים לגיל השלישי. נמשיך לטפל בחיילים עולים בודדים, לפני שירותם הצבאי, במהלכו ולאחריו, ולחיצוק הקשר של יהודים בחו"ל עם ישראל באמצעות פרויקטים ציוניים המעודדים עלייתם ארצה, שהיא חיונית לצמיחתה ולהבטחת עוצמתה של ישראל.

תעסוקה

חלק מרכזי מחיי אדם הוא היכולת להתפרנס בכבוד ולהימצא בסביבת עבודה משמעותית ותומכת. אנו מאמינים שיציאה לתעסוקה מוקדמת ככל האפשר עם המעבר לישראל מאפשרת קליטה טובה יותר לעולים החדשים. לצורך כך 'יש עתיד' סבורה כי מחובתה של מדינת ישראל לייצר תמריצים תעסוקתיים במשק הן למעסיקים והן לעולים עצמם כדי לשלבם בהקדם בשוק העבודה הישראלי. לפיכך 'יש עתיד' תפעל להרחבת הכלים הממשלתיים לקידום תעסוקת עולים. נקדם הכשרות ייחודיות מונגשות שפתית, נסייע לעולים במציאת תעסוקה באמצעות מרכזי השמה והכוונה ייעודיים וניתן תמריצים למעסיקים המשלבים עולים חדשים. 'יש עתיד' תפעל להרחבת הסיוע בקליטת עולים במקצועות חופשיים אשר עמם הגיעו מארץ מוצאם, בין השאר בתחומי הרפואה והחינוך. נציין, כי 'יש עתיד' פעלה בכנסת ה-19 באמצעות ח"כ יעל גרמן, שרת הבריאות אז, להוספת עשרות תקנים לרופאים עולים ותמשיך לפעול בעניין ככלי לקידום מוביליות בחברה הישראלית התורם לעולים וגם למערכת הבריאות הסובלת ממחסור ברופאים. נמשיך לקדם הנגשה שפתית במבחני רישוי והסמכה ומבחנים אחרים ההופכים לחסם שפתי בדרך לתעסוקה הולמת של עולים חדשים, כפי שקידמנו הקלה בבחינת הרישוי לסטודנטים לרפואה. נמשיך ונחזק את הפעילות שקידמה ח"כ פנינה תמנו שטה בתוכנית הממשלתית "הדרך החדשה", תוכנית המקדמת הנגשה שפתית בכלל משרדי הממשלה בבואם לטפל באוכלוסיות של עולים והמתקשים בשפה העברית.

השתלבות עולים בשירות המדינה – יש עתיד" פעלה, ותמשיך לפעול, לעידוד השתלבות עולים בשירות המדינה ולהבטחת ייצוגם ההולם. ח"כ תמנו שטה קידמה בכנסת ה-19 וה-20, בשיתוף פעולה עם סמנכ"ל משרד רה"מ וממלא מקום נציבות שירות המדינה, את שילובם ואת קידומם של יוצאי אתיופיה בחברות הממשלתיות ואת ייצוגם ההולם במשרדי הממשלה, וכך הובילה לקליטתם של מאות מבני הקהילה בתפקידים בכל רמות השכר בשירות הציבורי, לעומת העבר, כשמרביתם היו עובדי מנהלה ועזר.

הכרה בוותק מקצועי בארץ המוצא – עולים רבים מגיעים לישראל בגיל מבוגר כדי לצבור ותק תעסוקתי, וכפועל יוצא – זכויות פנסיוניות, אשר יאפשרו להם קיום בכבוד לאחר הפרישה. עולים אלו צברו ותק תעסוקתי משמעותי בארצות המוצא, אך אינם מקבלים הכרה בוותק זה לצורך צבירת הזכויות בארץ. יש לציין כי עולים משתלבים היטב בחברה הישראלית ובכוח העבודה, רובם בשוק הפרטי. חלקם הגדול הועסק על ידי חברות כוח אדם, ועד שנת 2008, בטרם כניסתו לתוקף של צו הרחבה בנושא, לא בוצעו עבורם הפרשות פנסיוניות משמעותיות. בשנים הקרובות העולים הללו צפויים להגיע לגיל הפנסיה ובלית ברירה להצטרף למעגל העוני, כאשר הכנסתם קטנה מאוד והם ממשיכים לשאת ביוקר המחייה הישראלי. 'יש עתיד' תפעל למתן תוספת של 1000 שקלים לכל מי שהגיע לישראל ללא זכויות פנסיוניות ובשל כך לא הצליח להגיע לסף הצבירה לפנסיה מלאה. ההערכה היא שהעלות התקציבית היא 1.5 מיליארד שקלים, כאשר הסכום הזה ילך ויקטן, כשעולי העלייה הגדולה שהספיקו לצבור פנסיה בישראל ייצאו לגמלאות. נוודא שתוספת זו תגיע הישר לחשבון הבנק של הזכאים (כ-200 אלף אזרחים) בדרך שלא תפגע בשאר הקצבאות כגון הבטחת הכנסה וקצבת זקנה.

עידוד עסקים קטנים ובינוניים בבעלות עולים – נקדם ונעודד עסקים קטנים ובינוניים של עולים חדשים על ידי מתן ליווי וכלים ייחודים לעולים חדשים המעוניינים להיות בעלי עסקים עצמאיים.

מאבק באפליה ובגזענות כלפי יהודי אתיופיה ושילובם המיטבי בישראל

אנו סבורים כי לשם שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית על המדינה לקחת אחריות וחלק פעיל במאבק באפליה וגזענות כלפי ישראלים ממוצא אתיופי באמצעות חקיקה, אכיפה, חינוך הציבור והנכחה חיובית. בשנת 2015 היינו עדים למחאת צעירים וצעירות, בני הקהילה, אשר הציפו את ממדי התופעה שממנה הם סובלים.

בין מובילי המחאה הייתה ח"כ פנינה תמנו שטה, שפעלה ופועלת ביתר שאת בשני העשורים האחרונים בנושא. נמשיך להוביל את המאבק באפליה ובגזענות ונקדם יוזמות ייחודיות כפי שנעשה עד עתה. 'יש עתיד' יכולה לרשום לזכותה את השינוי ההיסטורי בהפסקת האפליה בקבלת תרומות דם מקרב יהודי אתיופיה, את סגירת פרויקטים ומסלולים סגרגטיבים של יוצאי אתיופיה בצבא ובמערכת החינוך, את שילובם המיטבי של בני הקהילה ובנות הקהילה בחוגים במתנסים, ברווחה, בתעסוקה ועוד. נפעל לבדיקה מהירה ולמתן הכרעה בדבר העולים הממתינים במחנות באתיופיה, נפסיק את האיוולת המתמשכת בדבר עלייתם האיטית של המאושרים לעלות לישראל מאתיופיה, נפעל להפחתת הסחבת והבירוקרטיה בעניין זה בכדי לדאוג לאיחוד המשפחות הקרועות.

צעירים

תמיכה ב"דור 1.5" – "דור 1.5" הם צעירים אשר נולדו בתפוצות וגדלו בישראל, רבים מהם מדווחים על תחושת חוסר שייכות. מדובר בילדים שעלו לארץ עם הוריהם, קיבלו בבית חינוך של ארצות המוצא, אבל מחוץ לבית קיבלו חינוך של הסביבה הקולטת. 'יש עתיד' תמשיך לפעול להשתלבותם במערכת החינוך, באקדמיה ובתעסוקה, ולהקל על המפגשים בינם לבין מוסדות המדינה.

הנגשה לשונית

הקושי הלשוני הוא אחד הקשיים המרכזיים של העולים בקשר שלהם עם מוסדות המדינה. לכן פעלנו לשכלל את ההנגשה הלשונית של הוראות, של מבחני הסמכה ומכרזי עבודה לעולים שאינם שולטים בשפה העברית. כאמור, נפעל למיצוי רחב ככל שניתן של לימודי העברית הניתנים בסבסוד על ידי המדינה ונאריך את תקופת היכולת לימושו הזכאות ללימודים באולפן.

רווחה

מרכזי קליטה – 'יש עתיד' תפעל לרווחת העולים בכך שתדאג שמרכזי הקליטה הם נוחים והולמים למגורים. נפעל להרחיב את הסיוע בעניין זה ככל שיידרש.

תמיכה בזקנים בני הקהילה ובנות הקהילה האתיופית – ח"כ פנינה תמנו שטה יזמה פתיחת 6 מרכזי קשישים ברחבי הארץ המותאמים ליוצאי אתיופיה מבוגרים. היוזמה יצאה לדרך בשנת 2016 ואושרה על ידי משרד הרווחה. היום משולבים מאות מבני הקהילה ומבנות הקהילה במעונות היום במרכזי הקשישים המותאמים, וכך הושלם מהלך חשוב של הוצאת קשישים רבים מהקהילה מבדידות לחיי קהילה.

הצמדת מתורגמנים לרשות העובדים הסוציאליים – 'יש עתיד', בהובלת ח"כ תמנו שטה, העבירה חוק המחייב נוכחות מתורגמן בשפת המטופל העולה החדש בהליכים שבהם עובד סוציאלי או פקיד סעד פועל בכוח חוק נוער טיפול והשגחה. מטרת החוק היא הנגשת הזכות הבסיסית של העולה להבנת המתרחש סביבו בעניינים כה חשובים, ובטח כאשר בהליכים של אפשרות הוצאת ילדיו מרשותו. הצעת החוק משמעותית להקטנת הקונפליקטים והאי אמון בתהליכים הנוגעים להוצאת ילדים מהבית של עולים חדשים.

חידוד נהלים בעבודה מול עולים – ח"כ תמנו שטה פעלה מול משרד הרווחה לחידוד נוהלי העבודה בקרב עובדים סוציאליים ופקידי סעד בטיפול בעולים חדשים בדגש על פערים תרבותיים, הידוק הזכויות על רקע קשיי הגירה ושפה ושימת דגש לאחוזים הגבוהים בהשוואה לשאר האוכלוסייה כאשר מדובר בהוצאת ילדים מהבית.

שיפור בתורים לדיור סוציאלי במשרד הקליטה – נכון להיום עומדות לרשות העולים 11,600 יחידות דיור ב"מקבצי דיור" – מיזמים פרטיים לשכירות ארוכת טווח לעולים אשר דמי השכירות בהם מסובסדים על ידי המדינה, וכן עוד 12,000 יחידות בהוסטלים בבעלות המדינה. זאת כאשר יש 27,000 עולים הזכאים לדיור ציבורי (על פי הקריטריונים של משרד העלייה והקליטה) וממתנים לדירה שתתפנה עבורם. לאלו המתנים יש אפשרות לגשת ולברר את הסטטוס שלהם ואת מיקומם בתור לדירה. אך בשל ריבוי הקריטריונים וכניסתם של עוד זכאים (שלעיתים נקלעים למצב כלכלי קשה יותר משל אחרים) לתור, זכאים ממתנים כ-20 שנה לדירה ואף עדים לכך שבמקום להתקדם בתור הם למעשה יורדים בו. ח"כ יואל רזבוזוב הגיש עתירה לבג"ץ בטענה לאפליית עולים בדיור הציבורי בישראל לעומת הציבור הכללי (שבו ממתנים רק 3000 זכאים לדירה). בעקבות כך הודיעה המדינה על העלאה בשכר הדירה לזכאים מבין העולים. 'יש עתיד' תפעל לקדם סדר ושקיפות בכל הקשור לדיור הסוציאלי מצד אחד והגדלת מלאי השירות מצד שני.

העולים והממסד הדתי

ברית הזוגיות האזרחית – 'יש עתיד' מאמינה כי לכל זוג, שני בני אדם, עומדת הזכות להחליט כיצד למסד את הקשר הזוגי שלהם ולממש את אהבתם. הצעת חוק ברית הזוגיות האזרחית מאפשרת לכל שני בני אדם למסד את הזוגיות שלהם. ברית הזוגיות תהווה מסלול מקביל אשר יחיל על בני הזוג שיבחרו בו את מלוא הזכויות והחובות האזרחיות החלות על בני זוג נשואים, זאת מבלי שבני הזוג יחשבו לנשואים על פי הדין הדתי. החוק יאפשר לכל אדם חופש בחירה בין מסלול אזרחי-חילוני למסלול דתי, לקיום מסגרת זוגית-משפחתית אזרחית, ויביא לשוויון זכויות מלא בין זוגות שנישאו בנישואים דתיים לבין אלו שבאו בברית הזוגיות האזרחית.

גיור

ממדינת ישראל חיים כיום כ-350,000 עולים מברית המועצות לשעבר שעלו לארץ מכוח חוק השבות ואינם מוכרים כיהודים על ידי הרבנות הראשית. כשהם רוצים להתגייר הם נתקלים בחומות בצורות של נוקשות מצד דיינים המנותקים מאתגרי השעה ומהצורך לחבר אוכלוסייה זו לכלל עם ישראל. 'יש עתיד' תפעל להקמת בתי דין מקומיים לגיור כדי להנגיש את תהליכי הגיור לכל אזרח שחפץ בהם. 'יש עתיד' תפעל להסדרת נושא בירור היהדות של עולים מברית המועצות לשעבר ומאתיופיה בבואם להתחתן במסגרת הרבנות הראשית, כך שיוסרו מעליהם החסמים הקשורים בהוכחת יהדותם.

תיקון האפליה בבתי קברות צבאיים – לאחר שנים של אפליה בקבורה של חיילים שיהדותם מוטלת בספק בחלקה נפרדת הצליחו חברי הכנסת יואל רזבוזוב ואלעזר שטרן להגיע לפתרון עם רשויות הצבא, ולפיו כל חללי צה"ל ייקברו באותה חלקה צבאית, כאשר יש הפרדה של "ד" אמות" בין החיילים לפי המסורת היהודית. באופן זה יש רווח של 2 מטרים בין הקברים אך אין הפרדה בין החללים בחלקה הצבאית.

קידום הקבורה האזרחית בישראל – כשהיה יו"ר ועדת הקליטה בכנסת הקודמת מצא ח"כ יואל רזבוזוב כי אומנם חוק משנת 1996 קובע שכל אזרח יכול להיקבר על פי השקפת עולמו, אך בפועל מתוך 1250 בתי עלמין רשמיים רק מעטים מאפשרים קבורה אזרחית למי שיהדותם מוטלת בספק או שאינם רוצים להיקבר בקבורה דתית. בישראל קרוב לחצי מיליון אזרחים, רובם עלו ממדינות ברית המועצות לשעבר ואינם יהודים על פי ההלכה, אלו עלו לישראל מתוקף חוק השבות אבל לא מוגדרים כיהודים על פי הרבנות הראשית.

אלה יזדקקו ביום מן הימים לקבורה אזרחית, ויש בהם כאלה שלא יוכלו להיקבר לצד נות זוגם ובני זוגם, אם אלו מוגדרים כיהודים. לפי נתונים שריכז מרכז המחקר והמידע של הכנסת, לבקשתו של ח"כ רזבוזוב, כבר היום יש חוסר משמעותי בצורך בקבורה אזרחית, כשהצפי הוא שבשנת 2020 יהיה צורך לכ-4750 קברים אזרחיים בשנה. ח"כ רזבוזוב שם לעצמו למטרה לוודא שמדינת ישראל תממש את חוק הקבורה האזרחית החלופית ותקים כמה שיותר בתי עלמין לקבורה אזרחית במדינת ישראל – מטרה שכבר מניבה פירות רבים. כך נפתחו בשנים האלו בתי עלמין אזרחיים בנתניה, בראשון לציון, באילת, באריאל ובעוד חלקות אזרחיות רבות. היום יש כ-40 בתי עלמין הפזורים ברחבי הארץ שבהם מתאפשרת קבורה אזרחית, כאשר בעתיד הקרוב צפויים להיפתח עוד רבים. 'יש עתיד' תמשיך לפעול לטובת יישום החוק לקבורה אזרחית חלופית ואכיפתו. היא תביא ליישום החלטות פורום המנכ"לים של משרדי הממשלה ושל מנהל מקרקעי, וכך תתיר חסמים המונעים את יישום החוק ותבטיח את זכותו של כל אדם להיקבר על פי השקפת עולמו בבית העלמין הקרוב לבית משפחתו. זו חובתנו הערכית והמוסרית כלפי ציבור שלם של אזרחים במדינת ישראל.

26

קידום הספורט בישראל

ספורט הוא כלי ראשון במעלה לקיום אורח חיים בריא, לגיבוש חברתי ולהנחלת ערכים של שיתוף פעולה, הזדהות, מצוינות וכיבוד כללי משחק. חברה המרבה בפעילות ספורטיבית היא חברה בריאה יותר, פיזית ונפשית. לפעילות ספורטיבית נודעת תרומה גדולה לכמה תחומים חשובים במקביל; לחיסכון במערכת הבריאות, להצלחתה של מערכת החינוך, להכנת צעירים לשירות הצבאי ולגיבושה של זהות מקומית וחברתית.

‘יש עתיד’ קושרת קשר ברור בין **ספורט לאלפים** – הרחבת הפעילות הספורטיבית לכלל החברה באמצעות מערכת החינוך – ובין **ספורט לאלופים**, המתבטא בעידוד ספורטאים מצטיינים ובהישגיהם בארץ ובחו"ל. הצלחתם של ספורטאים מקצוענים ואולימפיים היא קצה הפירמידה, החייבת להיבנות על בסיס רחב ואיתן מתוך כלל האוכלוסייה. קבוצות מקצועניות יסתמכו גם על זרים, כנהוג בכל העולם, אבל הצלחתם ובולטותם של ספורטאים מקומיים היא שתיצור מודלים לחיקוי עבור הנוער ותודעה ספורטיבית של ממש בקרב האוהדים. ‘יש עתיד’ תפעל לחיזוק בסיס הפירמידה ולהרחבתו על ידי הגדלת מספר הספורטאים הפעילים בישראל;

נקודות מרכזיות

- **נפעל למיגור האלימות בספורט.**
- **נזיל את מחיר העיסוק בספורט.**
- **נמשיך להיאבק נגד הדרת דגל וסמלי מדינת ישראל בתחרויות בעולם.**
- **נרחיב את המלחמה בהימורי ספורט בלתי חוקיים ובשאר תופעות שחיתות בספורט.**

להנחלה מסודרת ומקצועית של הספורט במערכת החינוך; ליצירת תשתית לפעילותם של ספורטאים חובבים ולטיפוחו של הספורט ההישגי בישראל, הסובל היום מחוליים רבים. כמו כן נמשיך לפעול להחמרת הענישה בעבירות של אלימות במגרשי הספורט וביציעים ולהחזרת תרבות הספורט הרצויה למגרשים – תרבות שבה יוכלו ליהנות משפחות מכל הגילים מחוויית ספורט בלי כל חשש.

טיפול באלימות בספורט – לאחר שהחמרנו את הענישה בגין עבירות תקיפה באירועי ספורט וקבענו בחקיקה כי עבירת תקיפה בזמן אירוע ספורט תגרור עונש מקסימלי, חמור יותר מזה שתגרור תקיפה באירוע אחר, ממשיך יוזם התיקון, ח"כ יואל רזבוזוב, לדרוש ממערכת המשפט להפסיק להתייחס לעבירות כאלה בסלחנות, כפי שנהגה כלפיהן עד כה, ושתנקוט בהן יד תקיפה ושתתייחס אליהן בחומרה כדי להגביר את ההרתעה וכדי לאפשר סביבה ספורטיבית בריאה וחיובית ושיפור תדמיתו של הספורט הישראלי. בעקבות דרישתו התקיימו כמה ימי עיון להכשרת שופטים ייעודיים לספורט, כדי שיוכלו לדון בתיקים של מקרי אלימות באירועי הספורט ושל עבירות הקשורות בספורט בכלל ביתר מקצועיות. ליום העיון הראשון הגיעו יותר מ-100 שופטים מבתי המשפט, ובכל חצי שנה מקיימים שופטי בתי המשפט יום עיון בנושאי "משפט וספורט". כמו כן, בהמשך לעשייה חשובה זו, 'יש עתיד', תמשיך את הקו שהתחיל ח"כ רזבוזוב ותפעל להתמודדות המשטרה עם ההימורים הבלתי חוקיים באינטרנט. הימורים אלו מחזקים את ארגוני הפשיעה, ושוק הימורים "מגלגל" כ-15 מיליארד שקלים בשנה. 'יש עתיד' תפעל להטמעת אמצעים חדשניים וטכנולוגיים לפעולות המנע כדי לסייע לגופי אכיפת החוק להתמודד טכנולוגית עם אתרי ההימורים הלא חוקיים.

ספורט לאלפים – בישראל קיימים היום כ-100 אלף ספורטאים רשומים, המהווים כאחוז מהאוכלוסייה. לשם השוואה, הממוצע במדינות מערב אירופה עומד על כ-30% מהאוכלוסייה. נפעל להרחבת בסיס הפירמידה על ידי הגדלה משמעותית של מספר העוסקים בספורט. יוצב יעד ראשון של הגדלת מספר הספורטאים הפעילים פי חמישה לפחות ועל ידי הרחבת הפעילות לאזורי פריפריה גיאוגרפית וחברתית הן על ידי השקעות בתשתית והן על ידי הגדלת המודעות ליתרונות בביצוע פעילות ספורטיבית, בעיקר באמצעות מערכת החינוך. העמקת הפעילות דרך בתי הספר תתרום לשוויון חברתי, מאחר שתקל את הנגישות לפעילות ספורטיבית מאורגנת עבור משפחות אשר אינן מסוגלות לממן חוגים במסגרות פרטיות לילדיהן. בדרך זו גם יתאפשר איתור ספורטאים מוכשרים במיוחד מקרב התלמידים שמטעמים כלכליים או אחרים אינם פעילים במסגרות פרטיות.

הגדלה משמעותית של מספר שעות החינוך הגופני בבתי הספר – הנוער בישראל

נמצא מאחורי רוב מדינות המערב בשיעור הפעילות הגופנית שהוא מבצע ובמספר שעות שיעורי החינוך הגופני בבתי הספר. ברוב בתי הספר מקיימים שעתיים שבועיות של חינוך גופני, כאשר מדובר ב-90 דקות בסך הכול לכל תלמיד ותלמידה, ואם מחסרים את ההמתנה להגעת התלמידים, את הקראת השמות ואת ההתמודדות עם בעיות המשמעת, מדובר בכשעה נטו בשבוע. לפי המלצת ארגון הבריאות העולמי צריך כל ילד לעסוק בפעילות ספורטיבית במשך שעה ביום. אלא שמחקר שערך הארגון מעלה תמונה מדאיגה בנוגע לתלמידי ישראל, הממוקמים אחרונים מבין 41 מדינות מערביות מבחינת כמות הפעילות הגופנית שהם עושים. העלות השנתית של עוד שעת חינוך גופני במערכת היא 7,500 שקל לכל כיתה. במערכת החינוך הרשמית יש 46,872 כיתות א'–י"ב, כלומר מדובר בתוספת של כ-360 מיליון שקל בשנה. ח"כ יואל רזבוזוב קידם הצעת חוק המבקשת להגדיל את מספר שעות החינוך הגופני במערכת החינוך, כשבשלב הראשון מדובר על הוספת שיעור אחד.

תוכנית לאומית למניעת השמנה – בשל עידן המחשבים, שבו הילדים יושבים בבית מול מסכי המחשב, הסמארטפון והטאבלט וכמעט שאינם עושים פעילות גופנית סדירה, יזם ח"כ רזבוזוב תוכנית לאומית למניעת השמנה בקרב ילדים ובני נוער, ואותה הציג לשר החינוך ולמנכ"ל המשרד. לפי משרד הבריאות, עלות הטיפול במחלות ההשמנה של אזרחי ישראל היא כ-2 מיליארד שקלים בשנה, כך שהשקעה של עשרות מיליונים (עבור התוכנית) מתוך תקציב משרד החינוך (מעל 52 מיליארד שקלים) היא השקעה זעירה ונכונה ביחס לתועלת שהיא תיתן למדינה כולה ולדור ההמשך. התוכנית כוללת בתוכה כמה סעיפים שלדעת אנשי המקצוע ישפרו את כושרם הגופני של הילדים, בטווח הארוך ובטווח הקצר, וייתנו מענה לבעיית ההשמנה שלהם.

התוכנית כוללת בין השאר:

- החזרת אימוני בוקר קצרים לתחילת יום הלימודים לתלמידי בית הספר היסודי.
- הוספת שתי שעות חינוך גופני שבועיות בהדרגה למערכת החינוך.
- ייעול זמן שיעורי החינוך הגופני כדי להגדיל את זמן הנטו שבו התלמידים מבצעים פעילות גופנית בזמן השיעור.
- יצירת הכשרה לחינוך גופני עבור גננות מערכת החינוך, כדי שילדי הגן יפתחו מודעות לפעילות הגופנית כבר מגיל צעיר.
- הקמת ועדה מקצועית שתפעל לתקצוב התוכנית ולמציאת הדרכים לייעל את שיעורי החינוך הגופני בבתי הספר.

- הכנסת מאמני ספורט מקצועיים למערכת החינוך כמפעילים של פעילויות ספורט לימודיות.

- בניית מגרשי ספורט בשטח שיכול לשמש גם את תלמידי בית הספר בשעות הלימודים וקירוי מגרשים קיימים שיאפשר את השימוש בהם גם בעונת החורף וישמור על איכות המתקנים לשנים רבות יותר עקב המחסור במתקני ספורט בבתי ספר. זאת בעקבות נתוני משרד החינוך כי בחצי מבתי הספר בישראל אין אולם ספורט או לפחות מגרש ספורט מקורה שבו יכולים התלמידים לקיים את שיעורי החינוך הגופני בכל ימות השנה.

הוזלת מחיר העיסוק בספורט – מפלגת 'יש עתיד' תמשיך את ההנגשה הכלכלית של הספורט לכל האוכלוסייה בישראל בהמשך לרפורמה בביטוחי הספורטאים שיזם והעביר ח"כ יואל רזבוזוב. הרפורמה כוללת את תלמידי מערכת החינוך העוסקים בספורט ואת הספורטאים שאינם מרוויחים שכר עבור פעילותם הספורטיבית. הרפורמה ביטלה את חובת כפל הביטוחים בספורט והוזילה את מחירי העיסוק בספורט באלפי שקלים לספורטאי בשנה.

הרחבת בנייתם של מתקני ספורט רב-שימושיים, בשיטות בנייה חדשניות וחסכוניות שישרתו את בתי הספר ואת האוכלוסייה כולה מהבוקר ועד הערב – המתקנים שיוקמו ויקשרו לבתי ספר ספציפיים שיתחייבו לקיים בהם אימונים בשעות שיקבעו. עם תום יום הלימודים מתקנים אלה ישרתו את כלל האוכלוסייה ויאפשרו לחובבים להתאמן במקום מסודר.

מיסוד נבחרות בבתי הספר – בדומה לשיטה בארצות הברית, סגל המורים בבתי הספר יכלול גם מאמנים, ואימון הנבחרות השונות של בית הספר יהווה חלק ממשרתם. בד בבד ימוסדו אליפויות בית ספריות, אזוריות וארציות בענפי הספורט השונים. לנבחרות בתי הספר יהיה תפקיד חברתי ראשון במעלה, והאליפויות השונות יהיו ימי חג עבור בית הספר כולו.

השקעה במקצועות ספורט – יוחזרו מקצועות ספורטיביים שנעלמו עם השנים ממערכת החינוך בתחום האתלטיקה הקלה, שחייה, כדורעף ועוד.

יוקמו פרויקטים של התמחות ענפית לפי אזורים – בתי ספר השוכנים בסמוך לחוף הים יעודדו הקמת מסגרות תחרותיות הקשורות לענפי הספורט הימי. פיילוטים אזוריים של ליגה בענפים, שאינם כדורגל או כדורסל, יסיעו בהקמת רשת ארצית של ליגות בבתי הספר.

תמרוץ רשויות מקומיות להכשרת מסלולי אימון – רשויות מקומיות יתמרצו להסב, בהליך מזורז, את ייעודם של שטחים חקלאיים המצויים בתחום הרשות למתקני ספורט, וכן כדי שישללו בשטחן מסלולי ריצה ואופניים – בטוחים, מוארים, מדודים ומסומנים – לשימוש כלל האוכלוסייה.

הנגשת הספורט המקצועי לקהילה – רשות מקומית המממנת קבוצת ספורט ייצוגית תחויב לחלק לתלמידים, נוער ומעוטי יכולת הרשומים ברשות, כרטיסים למשחקיה של הקבוצה באופן שלא יפגע בהכנסותיה אך יתרום לכך שהמשחקים ייערכו באולם או באצטדיון מלאים קהל.

מעמדה של מדינת ישראל והמאבק המשפטי הבין-לאומי נגד הדרת דגלי וסמלי מדינת ישראל – לאור ריבוי המקרים שבהם נאלצו ספורטאים ישראלים להתחרות ללא סמלי המדינה (סמל האיגוד הישראלי, דגל המדינה וההמנון הלאומי במקרה של ניצחון), גייס ח"כ יואל רזבוזוב למאבקו אנשי מקצוע מנוסים ובעלי ידע רב בתחום, ובראשם את אחד עורכי הדין הבכירים בעולם – עו"ד אלן דרשוביץ. זאת משום שמדובר בהפרה בוטה של האמנה האולימפית האומרת שאסורה כל התערבות של פוליטיקה בספורט, כאשר המטרה היא לקבוע תקדים משפטי שישים סוף להדרת מדינת ישראל באמצעות הספורט, ולמנוע מגופי ותנועות החרם על ישראל להשיג הישגים מדיניים.

ספורט לאלופים – שיפור תנאי האימונים של ספורטאי הייצוג הישראלי בכל הענפים ותיקון האווירה המקולקלת האופפת היום ענפי ספורט רבים, בד בבד עם יצירת שקיפות ומערכת שפניה אל הספורטאי ולא אל העסקן.

הגדלת כספי המלגות לספורטאי ההישג ולספורטאים הצעירים – ח"כ יואל רזבוזוב הביא להגדלת תקציבן של שתי מלגות המעבירות כסף ישירות לספורטאים (הקרן המיועדת למלגות החודשיות של ספורטאי ההישג מ-4.5 מיליון שקלים בשנה ל-6 מיליון שקלים והקרן המיועדת לסיוע כספי לספורטאים הצעירים בעלי הפוטנציאל להצלחה מ-3.2 מיליון שקלים לשנה ל-4.5 מיליון שקלים בשנה) ב-2.5 מיליון שקלים בשנה – גידול של כ-30% בתקציבן (במסגרת תקציב 2019), כסף המועבר לספורטאים האולימפיים, הפראלימפיים והלא אולימפיים, כאחד. 'יש עתיד' תפעל להקצאת משאבים לספורטאים הבכירים המייצגים את מדינת ישראל בספורט העולמי ותפעל לחזק ולהקל כלכלית על הספורטאים הצעירים שעתידיים יהיו להגיע להישגים גדולים ולייצג את מדינת ישראל בעולם בכבוד.

גיבוש תקנון אתי באיגודי הספורט – איגודי הספורט יחויבו לחתום על תקנון אתי, להנחיל אותו בענף שבאחריותם ולהגדיל את מספר נציגי הציבור העצמאיים בהנהלות האיגודים. רשות הספורט הלאומית תפקח מקרוב על הדרך שבה נלחמים האיגודים השונים באלימות במגרש וביצוע ותתערב בכל האמצעים שברשותה, כולל סנקציות כספיות, במקרים שבהם יראה הטיפול כסלחני מדי.

הסדרת היחסים שבין אגודות הספורט השונות לאיגוד הענפי – רבות מן האגודות אינן ערות כלל לזכויותיהן, לרבות קבלת תקציבים מהמדינה. הגברת השקיפות תאפשר להן לקבל זכויות אלו, ותקטין את התמריץ של האיגוד לנפח נתונים כדי לזכות בתקצוב עודף. גם כאן הפתרון הוא בשקיפות.

מיסוד מעמד המאמנים – המאמן באגודה יזכה לשכר הולם, על פי מינימום שייקבע על ידי רשות הספורט, ולתנאים סוציאליים כנהוג, וייקבעו נורמות ברורות של מספר שעות עבודה. ההשכלה הנדרשת ממאמן בתחום ספורט ספציפי תורחב ותועמק, בעיקר בתחומי הפיזיולוגיה והאימון הגופני. האגודה תפקח על נורמות ההתנהגות של מאמן הנוער ועל הדרך שבה הוא מנחיל לספורטאים יסודות אתלטיים ומקצועיים.

איתור מחוננים בענפי הספורט השונים – תוקם מערכת לאיתור תלמידים מחונני ספורט אשר תפעל לאתר תלמידים בעלי פוטנציאל הצטיינות ספורטיבי כבר בגילים הצעירים ותרחיב את מסגרות האקדמיה הארצית למצטיינים בענפים השונים.

הרחבת המלחמה בהימורי ספורט בלתי חוקיים ובשאר תופעות שחיתות בספורט – ח"כ יואל רזבוזוב הוביל בשנתיים האחרונות מאבק בתופעות שחיתות באיגודי הספורט השונים, הביא לחקירתם של ראשי אגודות ספורט ברשם העמותות וגרם לעצירת תקציבים של גופים שלא התנהלו באופן תקין. נפעל להרחבת מאבק זה בשיתוף בין רשות הספורט הלאומית למשרד לביטחון פנים. קידמנו הצעת חוק לאיסור פרסום על ספסרות ולהחמרת הענישה על ספסרים לשנת מאסר אחת. הצעת חוק זו גובשה עם מנהלת הליגה בכדורגל ועם ארגוני האוהדים, ומטרתה לגרום למשטרה לאכוף את הספסרות במגרשים ובאתרי האינטרנט, שעליהם אין אכיפה כלל. במסגרת הצעת החוק ייאסר פרסום של הצעות למכירת כרטיסים (למשחקי ספורט, הופעות וכו') במחיר העולה על המחיר שבו נקנו בכל מדיה, כולל באתרי האינטרנט. כמו כן העונש לספסרים (שיוגדרו ככל אדם המוכר כרטיס או כרטיסים במחיר הגבוה מהמחיר הנקוב), העומד היום על קנס של עד 226,000 שקלים, יוחמר לעד שנת מאסר אחת.

